سنڌي درسي ڪتاب

پاڱو ٻيون

ڊاڪٽر غلام علي الانا

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غيرمادري زبان وارن آفيسرن/ ملازمن لاءِ سنڌي سکيا جو ڪتاب
سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن جي نصاب ۽ منظوريءَ مطابق تيار ڪيل

سنڌي درسي ڪتاب

(ڀاڱو ٻيون)

مصنف:
ڊاڪٽر غلام علي الانا

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ
1421/ 2000ع

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اداري جا سڀ حق ۽ واسطا قائم

ڪتاب:	سنڌي درسي ڪتاب: (ڀاڱو ٻيون)
مصنف:	پروفيسر ڊاڪٽر غلام علي الانا
ڇاپو:	پهريون
تعداد:	هڪ هزار
سال:	آڪٽوبر، 2000ع
ڇپائيندڙ:	سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ
ڇپيندڙ:	ميسرس پاڪيزه پرنٽرس، حيدرآباد
پاران	ايم ايچ پنهور انسٽيٽيوٽ آف سنڌ اسٽڊيز، ڄامشورو.
ملهه:	80 روپيا

ملڻ جا هنڌ:

- سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو، حيدرآباد، سنڌ
- شاهه لطيف ڪتاب گهر، گاڏي کاتو، حيدرآباد، سنڌ
- ڪانياواڙ بڪ اسٽور، اردو بازار، ڪراچي، سنڌ
- عزيز ڪتاب گهر، بئراج روڊ، سکر، سنڌ

Name of Book: Sindhi Darsi Kitab (part II)
Author: Prof: Dr. Ghulam Ali Allana
Published by: Sindhi Language Authority, Hyderabad, Sindh
Printed by: M/s Pakeeza Printers, Hyderabad, Sindh
First Edition: © October, 2000
Price: Rs: 80
Digitized by M. H. Panhwar Institute of Sindh Studies, Jamshoro.

هي ڪتاب، سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ جي سيڪريٽري، تاج جويو، حيدرآباد مان ڇپائي، اٿارٽيءَ جي آفيس، نئشنل هاءِ وي، حيدرآباد سنڌ، مان پڌرو ڪيو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽن ۽ سبقن جي فهرست

يونٽ نمبر	سبق نمبر ۽ عنوان	صفحا

ناشر طرفان 19
مقدمو 21

يونٽ پهريون

سبق پهريون

1. سنڌي زبان جي حروف تهجي 25
2. سنڌي ۽ اردوءَ جا مشترڪ حروف (اکر) 25
3. سنڌيءَ ۾ مختلف تحرير وارا حروف (اکر)· 26
4. خالص سنڌي آوازن لاءِ حروف (اکر) 26
5. مشترڪ ۽ خالص سنڌي آوازن لاءِ اکر 27

(i) اردو ۽ سنڌيءَجا مشترڪ حروف (اکر) 27

(ii) خالص سنڌي آوازن لاءِ اکر 28

سبق ٻيون

خالي جايون پُر ڪرڻ· 29

سبق ٽيون

(i) واحد ۽ جمع صورتون ڌار ڪرڻ 31

(ii) واحد صورتن مان جمع صورتون ٺاهڻ 31

(iii) جمع صورتن مان واحد صورتون ٺاهڻ 31

(IV) مذڪر ۽ مؤنث صورتون ڌار ڪرڻ 31

(V) مذڪر صورتن مان مؤنث، ۽ مؤنث صورتن مان مذڪر صورتون ٺاهڻ 31

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

(1) رشتيدارن لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 32
(2) رشتيدارن لاءِ مناسب جوڙ چونڊي خالي جايون پُر ڪرڻ 33

يونٽ ٻيون

سبق پهريون

(الف) لباس / پوشاڪ جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 34
(ب) گهرو سامان جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 35
(ت) ڀاڄين، ميون ۽ اناج جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 37
(ث) مٺاين جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 41
(ج) ميون، ڀاڄين، اناج، مٺاين، ڪاڌن ۽ طعامن توڙي پين شين لاءِ ڏنل لفظن کي ڏار ڏار خانن ۾ ورهائڻ 42
(ح) بدن جي عضون جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 43
(خ) زيورن جي تصورن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 47
(د) جانورن جي تصوئرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين لکڻ 48
(ر) پکين جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 51
(ز) جيوَن ۽ جنترن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 54
(س) پکين ۽ جانورن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 56
(ش) ماڻهن ۽ رهائشي هنڌن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 57
(ص) مڇين جي قسمن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 59
(ض) جانورن، پکين، جيون، جنترن ۽ مڇين لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي خانن ۾ ورهائڻ 60
(ط) جانورن جي نالن کي ڌار ڌار خانن ۾ ورهائڻ 61
(ظ) پيشه ورن، ڪاريگرن ۽ پورهيتن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 62
(ع) پيشه ورن / هنرن لاءِ مقرر پيشي لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا موزون لفظ خالي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جاين ۾ لکڻ 66

(غ) روزانه استعمال جي شين / سامان جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 67

(ف) راڳ جي سازن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 71

(ق) تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ ڀَرڻ 73

(ڪ) رنگن جي تصويرن ۽ ليکن جي سامهون، سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ ڀَر ڪرڻ 77

يونٽ ٽيون

سبق پهريون

(الف) اسمن جي لاءِ اجتماعي لفظن (Collective nouns) لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 80

(ب) اسمن جي آوازن لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 80

سبق ٻيون

(الف) لفظن جا ضد يعني اُبتڙ لفظ لکڻ 82

(ب) لفظن جون اهڙيون جوڙيون ٺاهڻ، جيڪي هڪ ٻئي جو ضد يعني اُبتڙ هجن 83

سبق ٽيون

(الف) لفظن جون اعرابون بدلائي ٻيا ٻيا لفظ ٺاهڻ 84

(ب) هڪ جهڙن اُچارن وارن لفظن جون الڳ الڳ معنائون لکڻ 85

(ت) ليڪ ڏنل لفظن جا ضد خالي جاين ۾ لکڻ 85

(ث) ڏنگين مان لفظ چونڊي جملن جا خال ڀرڻ 86

(د) حالتن جي ڦيرن کي خيال ۾ رکي جملن ۾ اسمن جي صحيح صورت تي نشان ڏيڻ 86

(ر) حالتن جي ڦيري کي خيال ۾ رکي، صحيح صورتن تي نشان ڏيڻ 87

(ز) حالتن جي ڦيرن کي خيال ۾ رکي خالي جايون ڀرڻ 88

(س) حالتن جي مناسبت سان جملن ۾ درست لفظن تي نشان ڏيڻ 89

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نمبر | سبق نمبر ۽ عنوان | صفحا

يونٽ چوٿون

سبق پهريون

(الف) جملن ۾ ضمير ڪر آڻي خالي جايون پرڻ 90
(ب) جملن ۾ ضمير ڪر آڻي خالي جايون پرڻ 90
(ت) جملن ۾ ضمير ڪر آڻي خالي جايون پرڻ 91
(ث) جملن ۾ حالتن جي لحاظ کان ضميرن جي درست صيغن تي نشان ڏيڻ 91

سبق ٻيون

(الف) حالتن کي خيال ۾ رکي ضميرن جي درست صيغن تي نشان ڏيڻ 92
(ب) ڏنگين مان ضمير چونڊي خالي جايون پرڻ 93

سبق ٽيون

(الف) خانن مان لفظ چونڊي، گهٽي ۾ گهٽا جملا ٺاهڻ 94
(ب) خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ 94
(ت) خانن مان لفظ چونڊي گهٽي ۾ گهٽا جملا ٺاهڻ 95

سبق چوٿون

(الف) ڏنگين مان ڪي به ضمير موصول ۽ جواب موصول چونڊي جملن ۾ خالي جايون پرڻ 96
(ب) ضمير موصول ۽ جواب موصول ڪر آڻي جملن ۾ خالي جايون پرڻ 97
(ت) جملن ۾ ضمير ڪر آڻي، خالي جايون پرڻ 97
(ث) ڏنگين مان ضمير چونڊي، ڏنل جملن جي ٻن ٻن جوڙين مان هڪ هڪ جملو ٺاهڻ 98
(د) جملن کي عدد جمع جي صيغي ۾ بدلائڻ 98
(ر) جملن ۾ ضمير ڪر آڻي خال پرڻ 99
(س) حالتن مطابق هر ضمير جي صحيح صيغي تي نشان ڏيڻ 99

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

یونٽ نمبر | سبق نمبر ۽ عنوان | صفحا

يونٽ پنجون

سبق پهريون

(الف) ڏنگيءَ مان حرف جر چونڊي، جملن ۾ خال ڀرڻ 100
(ب) جملا درست ڪرڻ 100
(ت) حرف جر ڪم آڻي، خالي جايون ڀرڻ 101
(ث) جملن ۾ حرف جر ڪم آڻي خالي جايون ڀرڻ 101
(ج) جملن ۾ حرف جر ڪم آڻي خالي جايون ڀرڻ 102
(ح) جملن ۾ حرف جر ڪم آڻي خالي جايون ڀرڻ 102
(خ) حرف جر ڪم آڻي جملن ۾ خالي جايون ڀرڻ 103
(د) جملن ۾ صحيح حرف جر تي (✔) نشان ڏيڻ 103
(ر) خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ 103

يونٽ ڇهون

سبق پهريون

(الف) خاني مان لفظ چونڊي جملن ۾ خالي جايون ڀرڻ 104
(ب) ڏنل صفتون عدد قطاريءَ ۾ تبديل ڪرڻ 104
(ت) درست لفظن تي نشان ڏيڻ 105
(ث) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب جملا ڦيرائڻ 105
(ج) ڪيترا لفظ استعمال ڪري سوالي جملا ٺاهڻ 105
(ح) جملن ۾ صفت جي درست استعمال تي نشان ڏيو 106
(خ) صفتن جي مثالن ڪي، جملن ۾ خالي ڇڏيل جاين ۾ ڪم آڻڻ 106
(د) صحيح لفظن تي نشان ڏيڻ 106

سبق ٻيون

(الف) جملن ۾ صفتن ۽ ضميرن جي درست استعمال تي (✔) نشان ڏيڻ 107
(ب) شڪلين ۽ انگن جي جُڙن لاءِ، سنڌي ٻوليءَ جا لفظ لکڻ 107
(ت) ڏنگين مان لفظ چونڊي، جملن ۾ خالي جايون ڀرڻ 108
(ث) جملن ۾ ڇڏيل خالي جاين ۾ لفظ ڪم آڻڻ 108

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

(الف) خانن مان لفظ ڪٽي جملا ٺاهڻ 109
(ب) خانن مان لفظ ڪٽي جملا ٺاهڻ 109
(ت) ڏنگين ۾ ڏنل صفتون ڪم آڻي، جملن ۾ خال ڀرڻ 110
(ث) اڳياڙيون ۽ پڇاڙيون ملائي، نوان لفظ ٺاهڻ 110

يونٽ ستون

سبق پهريون

ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب جملا لکڻ 111

سبق ٻيون

(الف) خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ 112
(ب) خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ 112
(ت) خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ 113
(ث) خانن مان لفظ چونڊي، جملن ۾ خال ڀرڻ 113
(ج) ڏنگين مان لفظ چونڊي، جملن ۾ خال ڀرڻ 114

يونٽ اٺون

سبق پهريون

(الف) جملن ۾ مناسب لفظن تي (✔) نشان ڏيڻ 115
(ب) ڏنگين مان موزون لفظ چونڊي، جملن ۾ خال ڀرڻ 115
(ت) ڏنگين مان لفظ چونڊي جملن ۾ خال ڀرڻ 116
(ث) ڏنگين مان فعل چونڊي جملن ۾ خال ڀرڻ 116
(ج) جملن ۾ صحيح لفظ تي (✔) نشان لڳائڻ 117
(ح) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، جملن ۾ خال ڀرڻ 118
(خ) حاصل مصدرن جا بنياد / ڌاتو (امري مادا) ضمير حاضر واحد ۽ ضمير حاضر، جمع جي صورتن ۾ لکڻ 118
(د) جملن کي جمع جي صيغي ۾ بدلائڻ 118
(ر) موزون ضمير ڪم آڻي، جملن ۾ خال ڀرڻ 118

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نمبر	سبق نمبر ۽ عنوان	صفحا

يونٽ نائون

سبق پهريون

(الف) ذاتن مان حاصل مصدر ٺاهڻ 119
(ب) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، جملن ۾ خال پرڻ 119
(ت) جملن ۾ درست لفظن تي (✔) نشان ڏيڻ 119
(ث) ڏنل فعلن مان فعل متعدي يا فعل لازمي ٺاهڻ 120
(د) جملن کي فعل متعدي ۽ متعدي بالواسطہ ۾ تبديل ڪرڻ 120

سبق ٻيون

(الف) جملن ۾ اسم حاليہ ڪم آڻڻ 121
(ب) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب، جملن ۾ خال پرڻ 121
(ت) ڏنل ذاتن / ماده (مصدر) مان ذار ذار ڪردنت ٺاهڻ 121
(ث) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملن ۾ تبديلي آڻڻ 122
(د) فعل ڪم آڻي جملن ۾ خال پرڻ 122
(ر) نموني طور ڏنل جملي موجب، ٻيا جملا ٺاهڻ 122
(ز) جملن ۾ مناسب لفظ تي (✔) نشان ڏيڻ 123
(س) فعل ڪم آڻي، جملن ۾ خال پرڻ 123

سبق ٽيون

(الف) خانن مان لفظ چونڊي گهٽي ۾ گهٽا جملا ٺاهڻ 124
(ب) خانن مان لفظ چونڊي گهٽي ۾ گهٽا جملا ٺاهڻ 124

يونٽ ڏهون

سبق پهريون

(الف) ٿو/ ٿا/ ٿي/ٿيون مان مناسب لفظ چونڊي، جملن ۾ خال پرڻ 125
(ب) ڏنل خاڪي ۾ زمانن جي جڏيل خالي جاين تي، زمانن جي قيرن ۽ گردانن مطابق صحيح جملا ٺاهڻ 125
(ت) ڏنل خاڪي ۾، هر زمان واري خاني هيٺ، خالي خاني ۾ جملا ٺاهي لکڻ 126
(ث) ڏنل خاڪي ۾ جملا بدلائي هر زمان مطابق صحيح جملا لکڻ 127

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب، جملا بدلائڻ 128
(ب) مددي فعل ڪم آڻي، جملا مڪمل ڪرڻ 129
(ت) جملن ۾ خالي جاين ۾/ ٻيو/ ٻيا/ ٻيئي ۽ ٻيئيون / مان ڪوبه لفظ ملائي، جملا مڪمل ڪرڻ 129

سبق ٽيون

(الف) جملن ۾ درست فعل تي (✔) نشان ڏيڻ 130
(ب) ڏنگين ۾ ڏنل حاصل مصدرن جي مدد سان جملن ۾ خالي جايون ڀرڻ 131
(ت) درست فعل تي (✔) نشان ڏيڻ 131
(ث) ڏنگين مان لفظ چونڊي ڏنل هدايتن موجب جملا ٺاهڻ 131
(د) فعل سان واسطو رکندڙ مناسب ضميرن تي (✔) نشان ڏيڻ 132
(ر) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب جملا نئين سر لکڻ 132

سبق چوٿون

(الف) مددي فعل ڪم آڻي، جملن ۾ خال ڀرڻ 133
(ب) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملن ۾ خال ڀرڻ 133

يونٽ يارهون

ضمير متصل جو مطالعو

سبق پهريون

(الف) متصل ضميرن جون پڇاڙيون ياد ڪرڻ 135
(ب) خال ڀرڻ 135
(ت) ليڪ ڏنل لفظن لاءِ ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکڻ 136
(ث) درست لفظن تي (✔)نشان ڏيڻ 137
(د) ڏنگين مان لفظ چونڊي، ليڪ ڏنل فقري لاءِ درست متصل ضمير ڪم آڻڻ 137

سبق ٻيون

(الف) حرف جر سان ڪم ايندڙ ضميري پڇاڙيون / ضمير متصل ڪم آڻي، خالي جايون ڀرڻ 138

يونٽ نمبر	سبق نمبر ۽ عنوان	صفحا
	(ب) حرف جر ۽ ضمير خالص جي روشنيءَ ۾ ضمير متصل ملائڻ	139
	(ت) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، جملا بدلائڻ	140
	(ث) درست ضمير متصل تي (✔) نشان ڏيو	140
	(ج) ليڪ ڏنل لفظن لاءِ ضمير متصل ڪم آڻڻ	140
	سبق ٽيون	
	فعلن سان ضمير متصل جو استعمال	
	(الف) خال پرڻ	141
	(ب) ليڪ ڏنل لفظن جي بدران ضمير متصل ڪم آڻڻ	141
	(ت) ضمير متصل ڪم آڻي جملا مٽائڻ	142
	(ث) جملن ۾ ضمير متصل جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻڻ	142
	(د) ڏنگين مان فعل چونڊي، جملن ۾ خال پريو	142
	(ر) جملن ۾ ضمير خالص جي بدران ضمير متصل ڪم آڻڻ	143
	(س) جملن ۾ ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکڻ	143
	سبق چوٿون	
	ٻِٽن (ڏُهرن) متصل ضميرن جو استعمال	
	(الف) ٻٽا ضمير متصل ڪم آڻي، خال پرڻ	144
	(ب) ضمير متصل ڪم آڻي جملا نئين سر لکڻ	144
	(ت) ليڪ ڏنل ضمير جي بدران جملي ۾ ضمير متصل ڪم آڻڻ	145
	(ث) متصل ضميرن جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکڻ	145
	(ج) جملن ۾ حرف جرن سان ضمير متصل ڪم آڻي، جملا نئين سر لکڻ	145
	(ح) خانن مان واسطيدار لفظ چونڊي ضمير خالص ۽ متبادل متصل ضمير لکڻ	146
	سبق پنجون	
	(الف) جملن ۾ ضمير متصل ڪم آڻي، جملن کي نئين سر لکڻ ۽ زمانن جا گردان بدلائڻ	147
	(ب) جملن ۾ ضمير متصل ڪم آڻي، زمانن جا گردان بدلائڻ	148
	(ت) جملن ۾ ضمير متصل جي جاءِ تي، ضمير خالص ڪم آڻي فعلن جا گردان ڦيرائڻ	149
	(ث) جملن ۾ متصل ضميرن جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻڻ	151

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ٻارهون

سبق پهريون

(الف) حروف عطف ڪم آڻي، جملا ملائڻ 152
(ب) 'جڏهن' ۽ 'تڏهن' ڪم آڻي جملا ملائڻ 152
(ت) 'جي' ۽ 'تي' ڪم آڻي جملا ملائڻ 153
(ث) 'جيتوڻيڪ' ۽ 'تڏهن بہ' ڪم آڻي جملا ملائڻ 153
(ج) عدد جمع جي صيغي ۾ جملا ڦيرائڻ 153
(ح) 'جو'، 'سو'، 'جا'، 'سا'، 'سي'، 'جنهن'، 'تنهن'، لفظ ڪم آڻي جملن ۾ خال ڀرڻ 154
(خ) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلائڻ 154

سبق ٻيون

حرف ندا

(الف) جملا پڙهڻ ۽ ياد رکڻ 155

يونٽ تيرهون

سبق پهريون

علم صرف

(الف) مفرد لفظن (ڌاتن) سان اڳياڙيون (Prefixes) يا پڇاڙيون (Suffixes)
ملائي نوان لفظ ٺاهڻ 156
(ب) ڏنل اڳياڙين جي مدد سان نوان لفظ ٺاهڻ 156
(ت) ڏنل پڇاڙين جي مدد سان نوان لفظ ٺاهڻ 156
(ث) ڏنل لفظن مان اڳياڙيون ۽ پڇاڙيون ڌار ڪري انهن جا ڌاتو (مادا) لکڻ 156

سبق ٻيون

(الف) اسمن مان فعل ٺاهڻ 157
(ب) ڏنل ڌاتن اسم ٺاهڻ ۽ اسمن مان صفتون، ۽ صفتن مان اسم ٺاهڻ 157
(ت) ڏنل اسمن مان اسم فاعل، ۽ اسم فاعلن مان فعل ٺاهڻ 157
(ث) ڏنل اسمن مان صفتون ۽ صفتن مان اسم ٺاهڻ 157

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ج) ڏنل اسمن جا اسم تصغير ٺاهڻ 157
(ح) لفظن مان مفرد، مرتب ۽ مرڪب لفظ الڳ الڳ ڪرڻ 158
(خ) ڏنل لفظن ڪي سندن ساخت موجب ڌار ڌار ڪرڻ 158
(د) ڏنگين ۾ ڏنل اِشارن موجب جملا ڦيرائڻ 158
(ر) ڏنل جملن ۾ فعلن ڪي مرڪب فعلن ۾ تبديل ڪرڻ 158
(س) ڏنگين مان لفظ چونڊي، خالي جايون پرڻ ۽ مرڪب فعل ٺاهڻ 159

سبق ٽيون

(الف) لفظن جون تڪراري (Reduplicated) صورتون يعني ٻٽا لفظ جوڙڻ 160
(ب) تڪراري (ٻٽن) لفظن ڪي مڪمل ۽ جزوي تڪرار وارن قسمن موجب ڌار ڌار ڪرڻ 160
(ت) ڏنل جملن ۾ لغوي ۽ وياڪرڻي فرق سمجهائڻ 160

يونٽ چوڏهون

سبق پهريون

علم نحــو

(الف) ڏنگين مان لفظ ڪم آڻي، خال پرڻ 161
(ب) ڏنل جملن ڪي ناڪاري / انڪاري جملن ۾ بدلائڻ 161
(ت) ’ڪانهي‘، ’ڪونهي‘، ’ڪانهن‘ ۽ ’ڪونهن‘ لفظ ڪم آڻي ڏنل جملا انڪاري جملن ۾ بدلائڻ 162
(ث) درست لفظن تي (✔) نشان ڏيڻ 162

سبق ٻيون

(الف) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلائڻ 163
(ب) ’ڇا‘، ’ڪير‘، ’ڪير‘، ’ڪهڙو‘، ’ڪهڙا‘، ’ڪنهن‘ ڪم آڻي سوالي جملا ٺاهڻ 163
(ت) ’ڪيترا‘، ’ڪيتريون‘، ’ڪنهن‘، ’ڪهڙو‘ ۽ ’ڪهڙي‘ استعمال ڪري سوالي جملا ٺاهڻ 164
(ث) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلائڻ 164
(ج) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلائڻ 164
(ح) جهيلار ڇا آهي؟ جهيلار جي حوالي سان جملن جي معنيٰ ۽ مفهوم جا مثال ڏيڻ 165

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نمبر	سبق نمبر ۽ عنوان	صفحا
	(خ) ڏنل خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ	165
	(د) ڏنل خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ	166
	(ر) 'ڪهڙو'، 'ڪيترو'، 'ڪير'، 'ڪيئن'، 'ڇا' ۽ 'ڇو' لفظ ڪم آڻي، سوالي، سوالي انڪاري ۽ عجب وارا جملا ٺاهڻ	166

يونٽ پندرهون

سبق پهريون

(الف) اصطلاحن جي سمجهاڻي ڏيڻ ۽ جملن ۾ ڪم آڻڻ	167
(ب) ڏنل هدايتن موجب اصطلاح لکڻ	167
(ت) سنڌي پهاڪا ۽ انهن جو مقصد لکڻ	167

يونٽ سورهون

سبق پهريون

جملن جا قسم

(الف) ڏنگين مان لفظ چونڊي مرتب جملا ٺاهڻ	168
(ب) ڏنگين مان لفظ چونڊي خال ڀرڻ	169
(ت) حرف جملو (حروف عطف) ۽ 'يا' ، 'پر' ڪم آڻي جملن مان هڪ مرڪب جملو ٺاهڻ	169

يونٽ سترهون

سبق پهريون

(الف) ڏنل جملن ۾ درستيون ڪري جملا نئين سر لکڻ	170
(ب) ڏنل لفظن کي جملي جي ترتيب موجب ٺاهي، درست ڪري لکڻ	170
(ت) سنڌي ٻوليءَ جي نحوي اصولن موجب لفظن کي ترتيب ڏيئي جملا درست ڪري لکڻ	171
(ٿ) ڏنل لفظ ترتيب وار چونڊي، جملا ٺاهي لکڻ	172
(ج) لفظن کي اهڙي سٽاءَ موجب ڏهي رکڻ، جو انهن مان معنيٰ دار جملا ٺهي سگهن	172

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صفحا	سبق نمبر ۽ عنوان	يونٽ نمبر

يونٽ ارڙهون

سبق پهريون

فعلي مصدرن تي مشتمل شڪلين کي سامهون رکي جملا ٺاهڻ 173

سبق ٻيون

(الف) تصوير سجاڻڻ ۽ جواب لکڻ 174

(ب) لفظن کي ، مجهڻ ۽ انهن جي وضاحت ڪرڻ 174

سبق ٽيون

تصويرون سڃاڻڻ ۽ پڙهڻ 175

سبق چوٿون

(الف) تصويرن جي مدد سان جواب ڏيڻ 176

(ب) خال ڀرڻ 177

(ت) ڏنل لفظ پنهنجن جملن ۾ ڪم آڻڻ 177

سبق پنجون

تصويرن جي مدد سان جواب ڏيڻ 178

سبق ڇهون

تصويرن جي مدد سان جواب ڏيڻ 180

سبق ستون

تصويرن جي مدد سان جواب لکڻ 181

سبق اٺون

تصويرن جي مدد سان جواب لکڻ 183

سبق نائون

تصويرن جي مدد سان جواب لکڻ 184

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صفحا	سبق نمبر ۽ عنوان	يونٽ نمبر
	سبق ڏهون	
185	(الف) تصويرن جي مدد سان جواب لکڻ	
185	(ب) تصوير جي باري ۾ پندرهن جملا لکڻ	
	سبق يارهون	
186	تصويرن جي مدد سان جملا لکڻ	
	سبق ٻارهون	
188	تصويرن جي مدد سان جملا لکڻ	
	سبق تيرهون	
190	(الف) تصويرن جي مدد سان جملا لکڻ	
191	(ب) رنگ سجائو	
	سبق چوڏهون	
192	تصويرن جي مدد سان جملا لکڻ	
	سبق پندرهون	
193	تصويرن جي مدد سان سوالن جا جواب لکڻ	
	سبق سورهون	
195	(الف) تصويرن جي مدد سان سوالن جا جواب لکڻ	
195	(ب) ڏنل لفظن جا جمع ۽ واحد لکو	
195	(ت) ڏنل تصوير جي مدد سان ماڊرن گهر تي مضمون لکڻ.	
	سبق سترهون	
196	تصويرن جي مدد سان معلومات حاصل ڪريو ۽ مڪالمو پڙهو،	

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صفحا	سبق نمبر ۽ عنوان	يونٽ نمبر
		يونٽ اوڻيھونُ
	سبق پهريون	
198	عام ڳالھ ٻولھ	
	سبق ٻيون	
200	(الف) دوڪاندار سان ڳالھ ٻولھ: ڪپڙي جي واپاريءَ جو دوڪان	
201	(ب) آفيس جو منظر ۽ آفيسر جي ڪارڪردگيءَ جي باري ۾ گفتگو	
203	(ت) وقت جي باري ۾ گفتگو	
	سبق ٽيون	
204	(الف) وقت جي باري ۾ گفتگو	
205	(ب) ريلوي اسٽيشن	
	سبق چوٿون	
208	(الف) مفرد (سادا)، مرتب ۽ مرڪب جملا	
211	(ب) مرتب جملا	
212	(ت) مرڪب جملا	
	سبق پنجون	
213	پئراگراف	
	سبق ڇهون	
214	(الف) اردوءَ يا انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪرڻ	
215	(ب) اردوءَ يا انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪرڻ	
217	(ت) خانن ۾ ڇڏيل خالي جايون ڀرڻ	
	سبق ستون	
	سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪرڻ	
218	(الف) سندھی میں ترجمہ کیجئے:	
219	(ب) سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪرڻ	

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق اٺون

(الف) تصويرن کي سامهون رکي، اُنهن مان ڪهاڻي جوڙڻ 221
(ب) ڏنل موضوعن تي سنڌي زبان ۾ ننڍا ننڍا مضمون لکڻ 221

سبق نائون

(الف) اوهان جي حد جي آسپاس چورن ۽ ڌاڙيلن ظلم ٻاري ڏنو آهي؛ حد جي بالا آفيسر جي توجهه ۽ قدم کڻڻ لاءِ، انهن چورن ۽ ڌاڙيلن جي خلاف قدم کڻڻ لاءِ، اهڙو ڪيس (Case) ناهي موڪليو. 222
(ب) دوست کي خط لکڻ 222
(ت) ڳوٺ ۾ پارڻ واري گٽس لاءِ واسطيدار عملدار کي شهرين جي طرفان درخواست لکو 222

سبق ڏهون

(الف) لنڪ روڊ لاءِ درخواست لکڻ 222
(ب) هڪ ماتحت آفيسر جي حيثيت ۾ ڳوٺاڻن جي طرفان گٽس لاءِ آيل درخواست تي سفارشي نوٽ ناهي، پنهنجي بالا آفيسر کي لکڻ 222

يونٽ ويهون

سبق پهريون

دفتري استعمال جا لفظ

(الف) هيٺيان دفتري لفظ سمجهايو 223
(ب) انگريزيءَ ۾ ڏنل دفتري لفظن جا سنڌيءَ ۾ نعم البدل لکڻ 224

❖

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ناشر پاران

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، پنهنجن بنيادي مقصدن (سنڌي ٻوليءَ جي سکيا، استعمال ۽ ترقيءَ) کي آڏو رکي، اُنهن مقصدن جي تڪميل لاءِ وقت بہ وقت سيمينارن، ورڪشاپن ۽ تربيتي ڪلاسن جي انتظامن ڪرڻ سان گڏ تدريسي ڪتابن پڻ ڇپائيندي رهي آهي.

خُوشيءَ جهڙي ڳالهہ آهي تہ سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ ۽ سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن پهريون ڀيرو سنڌي نہ ڄاڻندڙ سرڪاري ملازمن لاءِ گڏيل سهڪار سان هڪ اهڙو تدريسي نصاب تيار ڪرايو آهي، جنهن جي مطالعي سان نہ رڳو اُهي سنڌي ٻولي چڱيءَ ريت سکڻ ۽ پڙهڻ جي قابل ٿي سگهندا، دفترن ۾ سنڌي ٻوليءَ جي استعمال کي يقيني بنائڻ ۾ پڻ پنهنجو ڪردار ادا ڪري سگهندا.

سنڌي ٻولي، هن مُلڪ جي هڪ اهڙي قديم ۽ شاهوڪار زبان آهي، جنهن کي صدين کان وٺي سرڪاري ۽ دفتري زبان هجڻ جو فخر حاصل آهي. هن وقت بہ ملڪي آئين ۽ سنڌ اسيمبليءَ جي فيصلي موجب هيءَ زبان سرڪاري زبان واريءَ حيثيت ۾ سنڌ اندر ڪم اچي رهي آهي؛ ان ڪري اسان سنڌ جي رهندڙن (جن ۾ سنڌي ۽ ٻيون ٻوليون ڳالهائيندڙ اچي وڃن ٿا) جو اهو فرض بڻجي ٿو تہ پنهنجيءَ هن منڍڙيءَ ۽ ٻاجهاريءَ زبان سان پيار ڪريون، اُن کي سکون، پڙهون ۽ اُن جو دفترن ۾ استعمال عام ڪريون.

'سنڌي درسي ڪتاب': ڀاڱو ٻيون، ان عظيم مقصد جي تڪميل لاءِ هڪ اهم ڪتاب آهي، جيڪو سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن جي 'اسڪيم آف اسٽڊيز' ۾ مقرر ڪيل نصابي معيار موجب تيار ڪيو ويو آهي.

هن ڪتاب جي مطالعي سان، سنڌي ٻولي سکندڙن کي هن زبان جي گرامر جا اصول صحيح سمجهہ ۾ اچي ويندا؛ ۽ اُهي گرامر جي اصولن موجب سنڌي زبان جي جملن جي سادي جوڙجڪ ٻاٽمرادو سکي سگهندا. ساڳئي وقت هن ڪتاب ۾ ڏنل تصويرن جي مشاهدي ۽ مدد سان سنڌي زبان جي لفظي ذخيري ۽ لفظن جي معنيٰ ۽ مفهوم کي چڱيءَ ريت سمجهي، صحيح ٻولي ڪم آڻي سگهندا.

هن ڪتاب جي مطالعي سان ٻيون پاڪستاني ٻوليون ڳالهائيندڙ شهري، سنڌي ٻوليءَ جي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سکيا وسيلي سمورين پاڪستاني ٻولين سان سنڌي ٻوليءَ جي ويجهڙائپ ۽ قربت پيدا ڪرڻ ۾ پنهنجو ڀرپور ڪردار ادا ڪري سگهندا.

سنڌي ٻولي سکندڙن جي هٿن تائين 'سنڌي درسي ڪتاب' پاڳو پيون پهچائيندي، سچ پچ ته سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ، پنهنجن بنيادي مقصدن جي تڪميل ڏانهن هڪ اهم قدم کنيو آهي.

هن ڪتاب جي تڪميل ۾ منهنجي همڪار ۽ اداري جي پبليڪيشن آفيسر محترم امين لغاريءَ جو وڏو هٿ آهي، جنهن ڪتاب جي ڪمپوزنگ ۽ اشاعت جي نگرانيءَ جو ڏکيو فرض خُوش اسلوبيءَ سان نڀايو آهي.

اُميد آهي ته هيءُ ڪتاب سنڌي سکندڙن لاءِ رهنما ثابت ٿيندو.

21، سيپٽمبر 2000ع
حيدرآباد، سنڌ

تاج جويو
سيڪريٽري
سنڌي لئنگئيج اٿارٽي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيش لفظ

سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن جي منظور ڪيل نصاب موجب هي ڪتاب انهن آفيسرن لاءِ تيار ڪيو ويو آهي، جيڪي BPS-17 ۽ اُن کان مٿئين گريڊ ۾ مقرر ٿيل آهن، ۽ سنڌي زبان نٿا ڄاڻن.

BPS-17 وارا اُهي آفيسر جن پهرئين ياڳي وارو نصاب نہ پڙهيو آهي يا ياڳي پهرئين وارو نصاب پاس نہ ڪيو آهي، تن کي سنڌي نصاب جا اهي ٻئي ياڱا پڙهڻا پوندا، ۽ انهن کي سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن جي امتحان جي گهرج مطابق انهن ٻنهي ياڱن ۾ شامل ڪيل نصاب، هنن ڪتابن جي مدد سان لازمي طور پاس ڪرڻو پوندو.

هيءُ ڪتاب يعني ياڱو ٻيون، فنڪشنل سنڌيءَ واري طريقي موجب لکيو ويو آهي، انهيءَ لاءِ تہ ڪوبہ شخص، جيڪو هن سنڌي ٻولي سکڻ جي خواهش رکندو هوندو تہ اُهو، استاد جي مدد کان سواءِ بہ، پنهنجي ليکي، خود سکيا واري طريقي يعني self learning واري طريقي سان هي ڪتاب پڙهي آسانيءَ سان سنڌي ٻولي سکي سگهي ٿو. هي ڪتاب اهڙن سکندڙن جي وڏي مدد ڪري سگهندو.

استادن لاءِ هدايتن واري ڪتاب ۾، استاد صاحبن لاءِ ڪي رهنما اصول سمجهايا ويا آهن تہ جيئن استاد صاحبان "اُستادن جي رهبر" واري ڪتاب ۾ سندن ڪيل رهنمائيءَ جي مدد سان، سکندڙن کي سنڌي ٻولي بتدريج سيکاري سگهن.

هن ڪتاب جي شروع ۾ بابن جي ڏنل فهرست (contents) جي مطالعي مان معلوم ٿيندو تہ هي ڪتاب چوويهن يونٽن ۾ ورهايل آهي، ۽ هر يونٽ جي اندر وري ڌار ڌار سبق ڏنا ويا آهن: ۽ اهڙي طريقي سان سنڌي ٻولي سيکارڻ جي ڪوشش ڪئي وئي آهي تہ جيئن ڪوبہ سکندڙ بتدريج سنڌي ٻوليءَ جي لغات، لفظن ۽ جملن جي ساخت ۽ گهاڙيٽي کي سمجهندو بہ وڃي ۽ ٻوليءَ جي گهاڙيٽن يعني رچنا جي ارتقائي منزلن کان بہ واقف ٿيندو وڃي ۽ اُهي سمجهندو ۽ سکندو بہ وڃي.

هي سڄو ڪتاب خود سکيا واري طريقي يعني self learning سان ڳنڍيل آهي. خود آزمائشي يعني self testing وارين مشقن تي مشتمل آهي، جن ۾ سکندڙن کي تمام آسان طريقي سان، خود آزمائشي طريقي سان مشقون حل ڪرڻ جا طريقا سمجهايا ويا آهن تہ جيئن سکندڙ سنڌي لغات جي بتدريج واڌاري ۽ شڪلين ۽ تصويرن جي مدد سان سنڌي شين جا لفظ سکن ۽ لکن، ۽ خاڪن ۾ ڏنل خانن مان لفظ چونڊي سنڌي ٻوليءَ جا جملا ٺاهين، يعني فنڪشنل سنڌيءَ واري طريقي جي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مدد سان، خود بخود پڙهڻ ۽ لکڻ واري طريقي وسيلي، خود سکڻ جي ڪوشش ڪن.

هن ڪتاب لکڻ وقت اهو به خيال رکيو ويو آهي ته سنڌي ٻوليءَ جي لفظن جي صورتن تي ڏار ڏار اعرابن ڏيڻ سان لفظ جي هڪ صورت مان ڪيترين ئي معنيٰ پرين نئين صورتون ٺاهي سگهجن ٿيون. اهڙيءَ طرح نون لفظن ٺهڻ جا اصول، لفظن جا ضد، گهڻين معنائن جي گهرج پوري ڪرڻ لاءِ هڪ لفظ، اهڙيءَ طرح ۽ سنڌي علم صرف واري ڀاڱي کي آسان طريقي سان سمجهايو ويو آهي.

هن ڪتاب ۾ اهڙا چارٽ ۽ خاڪا پڻ ڏنا ويا آهن، جن جي شڪلين مان ڪو به مناسب لفظ چونڊي، انهيءَ کي ترتيب ڏيئي، سنڌي نحو جي اصولن موجب، جملن ٺاهڻ جي مشق آسانيءَ سان حل ڪري سگهجي ٿي. سکندڙن کي اهو به سمجهايو ويو آهي ته اُهي اسمن، ضميرن، صفتن، حرف جرن، ظرفن ۽ فعلن کي، سنڌي نحو جي قانون موجب، ترتيب ڏيئي، پنهنجي پنهنجيءَ جاءِ تي ڪهڙيءَ ريت ڪم آڻين.

اهڙي نموني سان سکندڙ جنس، عدد ۽ حالت جي استعمال موجب اسمن جا گردان، زمانن ۽ فعلن جا صحيح ڦيرا لکڻ ۽ ڳالهائڻ به سکي سگهي ٿو.

اگرچه ٻڌو ويو آهي ته هيءَ ڪتاب (ڀاڱو ٻيو) هڪ لحاظ کان خود سکيا ۽ خود آزمائشي طريقي موجب لکيل ڪتاب آهي، جنهن جو مدار سنڌي ٻوليءَ جي 'عملي سکيا' يعني فنڪشنل سنڌيءَ واري طريقي تي رکيل آهي. جديد طريقي موجب، ڪا به ٻولي، وڏن وڏن ۽ دقيق لفظن ۽ جملن ۽ سبقن ذريعي نه، پر فنڪشنل سنڌيءَ واري طريقي سان آسانيءَ سان سکي سگهبي آهي.

اهڙيءَ طرح جملن جي غلط ۽ صحيح 'تشڪيل' (formation) کي سڃاڻڻ، جملن جي غلط سٽاءَ کي درست ڪرڻ، هڪ سٽ ۾ ڏنل گڏوچڙ لفظن مان مناسب لفظ چونڊي، انهن کي مناسب ترتيب ڏيئي، جملا ٺاهڻ جا طريقا به سمجهايا ويا آهن. اهي سڀ ڳالهيون فنڪشنل سنڌيءَ ذريعي آسانيءَ سان سکي سگهجن ٿيون.

هن ڪتاب جي لکڻ وقت اها ڳالهه به ذهن ۾ رکي وئي آهي ته سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن جي اسڪيم آف اسٽڊيز واريءَ رٿا موجب، بي-پي-ايس 17 ۽ اُن کان مٿي واري گريڊ جي آفيسرن کي ڀاڱي ٻئي واري نصاب مان امتحان ڏيڻو آهي.

هن ڪتاب ۾ سوالن جوابن کان سواءِ عام گفتگو، دڪاندار سان گفتگو، آفيسر ۽ سنڌس

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عملي جي وچ ۾ گفتگو وغيره جا مثال، انهيءَ لاءِ شامل ڪيا ويا آهن ته جيئن سڪندڙ هر طبقي ۽ هر ماحول ۾ استعمال ٿيندڙ لفظن کان مانوس ٿئي ۽ گفتگوءَ جي انداز ۽ اسلوب کان واقف به ٿئي.

استاد صاحبن کي سکندڙن جي هر مرحلي تي رهنمائي ڪرڻي آهي. هن ڪتاب ۾ سنڌيءَ مان اردو يا انگريزيءَ ۾، ۽ اردو ۽ انگريزي جملن کي سنڌي ٻوليءَ ۾ ترجمي ڪرڻ جا نمونا پڻ ڏنا ويا آهن.

اهڙيءَ طرح استاد صاحبان، ڪتاب اندر ڏنل مشقن کان سواءِ مشقن جا ٻيا به مثال ڪم آڻي، شاگردن کي وڌيڪ مشقون ڪرائي سگهن ٿا.

هن ڪتاب ۾ خطن لکڻ، درخواستن لکڻ ۽ آفيسرن کي پهتل شڪايتي درخواستن جي نيڪال ڪرڻ لاءِ گهربل دفتري نوٽنگ سان گڏ درخواستن تي دفتري رمارڪ هڻڻ ۽ دفتري ٻوليءَ ۾ نوٽ لکڻ وغيره لاءِ دفتري استعمال وارا انگريزي زبان ۾ رائج اهم ۽ ضروري لفظ ۽ انهن جا سنڌي نعم البدل پڻ ڏنا ويا آهن.

مطلب ته هي ڪتاب سنڌي ٻوليءَ جي سکيا ۽ دفتري سنڌيءَ جي لحاظ کان لکيو ويو آهي ته جيئن هي ڪتاب گهڻ رُخو به هجي ۽ هن ڪتاب جي مدد سان ڪو به آفيسر/ سکندڙ تمام ترت ۽ آسان طريقي سان سنڌي ٻولي به سکي سگهي.

هيءَ محنت سنڌي ٻوليءَ سان عشق ۽ محبت جو نتيجو آهي، ورنه هن ڪتاب جي رٿا ڪا آسان ڳالهه ڪانه هئي.

12 سيپٽمبر، 2000ع

سنڌي ٻوليءَ جو فدائي

ڊاڪٽر غلام علي الانا

چيئرمين

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ پهريون

سبق پهريون

1. سنڌي زبان جي حروف تهجي:

درسي ڪتاب ۾، سنڌي زبان جي الف - ب جي پٽي ڏني وئي آهي. اها پٽي هيٺ هڪ دفعو وري ڏهرائجي ٿي. اِها پٽي سکڻ جي ڪوشش ڪريو.

ا ب ٻ پ ت ٿ ٽ ٺ ث پ ڦ ج ڄ جهہ

ڃ چ ڇ ح خ د ڌ ڏ ڊ ڍ ذ ر ڙ ز س ش ص

ض ط ظ ع غ ف ق ڪ ک گ ڳ گهہ ڱ

ل م ن ڻ و ه ء ي.

2. سنڌي ۽ اردوَ جا مشترڪ حروف (اکر).

انهيءَ پٽيءَ ۾، ڪيترائي حروف (اکر)، سنڌي ۽ اردو ٻولين ۾ مشترڪ آهن. اهڙا مشترڪ اکر ڪل ٣٢ آهن. اُهي اکر / حروف هي آهن.

ا ب ت ث پ ج جهہ چ ح خ د ذ ر ز س ش

ص ض ط ظ ع غ ف ق گ گهہ ل م ن هہ

و ء ي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

3. سنڌيءَ ۾ مختلف تحرير وارا حروف (اکر):

سنڌي ٻوليءَ ۾ ١٢ اکر اهڙا آهن، جيڪي صوتي لحاظ کان اردو زبان ۾ به رائج آهن، پر لکڻ (تحرير) ۾ اهي اردو اکرن کان مختلف آهن. اُهي اکر هي آهن:

سنڌيءَ ۾ صورت	اردوَ ۾ صورت	سنڌيءَ ۾ صورت	اردوَ ۾ صورت
ڀ	بهہ	ڌ	دهہ
ٿ	تهہ	ڊ	ڈ
ڦ	پهہ	ڍ	ڈهہ
ٽ	ٹ	ڙ	ڑ
ٺ	ٹهہ	ڪ	ک
ڇ	چهہ	ک	کهہ

4. خالص سنڌي آوازن لاءِ حروف (اکر):

بنيادي درسي ڪتاب ۾ سمجهايو ويو آهي تہ سنڌي زبان ۾ سَتَ آواز اهڙا آهن جيڪي خالص سنڌي زبان جا اصلوڪا آواز آهن. اهي آواز اردو زبان جي صوتيات ۾ شمار نہ ڪيا ويندا آهن، ان ڪري اردو زبان جي رسم الخط ۾ اهڙا اکر موجود نہ آهن، پر اهڙن آوازن لاءِ سنڌي زبان جي ماهرن، سنڌي صورتخطيءَ ۾، (انهن آوازن لاءِ) اکر (Graphemes) مقرر ڪيا آهن. اُهي اکر هي آهن:

ٻ ، ڏ ، ڄ ، ڱ ، ڻ ، ڃ ۽ ڳ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

5. مشترڪ ۽ خالص سنڌي آوازن لاءِ اهي اکر، ڌار ڌار لفظن ۾ جهڙيءَ طرح ڪم ايندا آهن، انهن جا ڪي مثال هيٺ ڏجن ٿا:

(i) اردو ۽ سنڌيءَ جا مشترڪ اکر:

اکر	سنڌي لفظ	اردو لفظ	اکر	سنڌي لفظ	اردو لفظ
ٻ / بھ	ٻاءُ	بھائی	ڪ / ک	ڪير	کون
	ٻيڻ	بھن		ٻڪري	بکری
	ساٻيا	سابھیا			
	ٻَتو	بھتہ	ٽ / ٹ	لَٽِ	
				ٽولي	ٹولی
ٿ / تھ	ٿالهي	تھالی			
	هَٿُ	ھاتھ	ٺ / ٹھ	ٺيڪ	ٹھیک
				لَٺِ	لاٹھی
ڦ / پھ	ڦاڙ	پھاڑ			
			ڌ / دھ	ڌن	دھن
ڙ / ڑ	رَڙ	ریھڑ			
			ڊ / ڈ	ڊپ	ڈر
ڇ / چھ	ڇَٽي	چھتری			
	رڇ	ریچھ	ڍ / دھ	ڍرو	ڈھیلا
ک / کھ	کاءُ	کھاؤ			
	رکِ	رکھ			

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ii) خالص سنڌي آوازن لاءِ اکر:

اکر	سنڌي لفظ	اردو نعم البدل	اکر	سنڌي لفظ	اردو نعم البدل
ٻ	ٻار	بچہ		رڱ	رنگ
	ٻلي	بلی		واڱڻ	بینگن
ڄ	ڄار	جال	ڏ	ڏک	دُکھ
	لَڄ	لاج		ڏِٺو	دیکھا
ڻ	پاڻي	پانی	ڳ	ڳِل	گال
	راڻي	رانی		راڳ	راگ
ڱ	آڱر	اُنگلی	ڃ	سُڃَ	سونا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

هيٺ اردو ۽ سنڌي زبانن جا ڪي لفظ ڏنا ويا آهن. خانن ۾ لفظن جي سامهون خالي جايون ڇڏيون ويون آهن، اُهي خالي جايون مناسب سنڌي ۽ اردو لفظ لکي پُر ڪريو:

سنڌي لفظ	اردو لفظ	سنڌي لفظ	اردو لفظ
ٻڪرو	–	ڳنڍ	–
–	آلو	–	پھُول
ڏيڏر	–	ڏيھُ	–
–	ستونِ	–	تھا
ڏک	–	اڱڻ	–
اُڏوهي	–	–	گنَا
–	شمع	–	سَرخ
ڪاوڙ	–	گوڏو	–
–	فاختہ	وَنڻ	–
ڳچي	–	–	چيِل
–	گال	وڻ	–
ڏاک	–	ڪنڌ	–
ڄَڄ	–	–	مورنی
–	دن	ٻَجُ	–
آگر	–	–	بَغل
–	دوپہر	ڪاڏي	–
چيچ	–	–	گھڑی
		ڪنڌو	–

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌي لفظ	اردو لفظ	سنڌي لفظ	اردو لفظ
-	تولیہ	-	باورچی خانہ
ورھيہ	-	ڏينھن	-
سَنڍُو	-	ماروٽِ	-
-	نیچے	-	کا
ڪي	-	سان	-
-	اندر	-	میں سے
ڳوٺنتو	-	پوٽو	-
-	میں	-	وہ
آءٌ / مان	-	توھان	-
-	کون	-	کس نے
اُھي	-	ڪيس	-
-	ھو	-	تھے
سھيلي	-	چو	-
-	کیا	-	میں نے
منھنجو	-	اسان	-
-	ھم	-	آپ نے
-	کونسا	-	جس نے
ڪين	-	وَٽِن	-
-	میری	-	آپ کو
اُنھن	-	اُنھن	-
-	میں نے لکھا	-	تجھ کو
توھان لکيو	-	لکيو مانس	-

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون:

1- هن حصي ۾ چار ڳالهيون چيون ويون آهن:

(i) هيٺين مان **واحد** ۽ **جمع** صورتون ڌار ڌار ڪريو:

(ii) هيٺ ڏنل لفظن ۾ جيڪي **واحد** لفظ آهن، انهن جون **جمع** صورتون ناهيو:

(iii) هيٺ ڏنل لفظن ۾ جيڪي **اسم، جمع** جي صورت ۾ آهن، اُنهن جون **واحد** صورتون لکو:

(IV) هيٺ ڏنل لفظن ۾ **مذڪر** ۽ **مؤنث** صورتون ڌار ڌار ڪريو:

ٻارُ، زالون، ٽَٽَ، گهرُ، تصويرَ، گهوڙي، ٻَڪريون، ڇوڪرا، سالُ، ذاتيون، جڳ، ساڙهي، ڇوڪري، پُٽُ، هاٿي، سُهڻا، نظارا، نديون، ڳالهه، گهاٽو، ڏندو، ياڳو، ڪارخانا، ڪيترا، ريتِ، اسين، راڻي، راجا، ڪهڙا، ڪيتريون، جڳهه، ٻَني، ٻيڙيون، واڍو، واپاري، ڌوٻي، واڻيو، پٽانا، پَپيو، اَنبُ، نندي، آڪاڻي، دل، لفافو، ڪَنَ، پنڪو، وَڻ، مَسُ، شيشو، صوفُ، ڪرسي، چاچو، غاليچو، شاخون، جهنڊا، چشمو، چمچا، عِيدَ، عادَتَ، هَٿُ، راهَه، گـُلَ، خوشي، ديوتا، نعرو، نئون، منو، ڪانءُ، ڦوڪٽو، ميلو، ڪنارا، فائدو، عورتَ، زمينَ، جِنسَ، ڪَلَ، ڪَٽَ، ٻتو، اڪيون، ڏندَ.

2- هيٺين لفظن مان جيڪي مذڪر هجن، انهن جون مؤنث صورتون ناهيو ۽ جيڪي مؤنث لفظ هجن، اُنهن جون مذڪر صورتون لکو:

زالون، گهوڙي، ٻَڪرُ، ڪُڪڙ، ڇوڪري، هاٿي، پُٽُ، ياءُ، ڌوٻي، واڻيو، شيدياڻي، واڃاڻي، اُٺِ، شِينهڻ، مينهِن، درزي، ڪُتو، ڳيرو، گهوٽُ، ڊاڪٽر، ڊِگهو، ڏير، مامو، مور، هَرڻ، راڻي، لومَڙ، ناني، چاچو، ماسي، پُڦَڙُ، ماساتُ، ماڪوڙي، سَهرو، ٺُنهن، پيءُ، سوٽُ، جهرڪي، فقير.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

1- هيٺ رشتيدارن لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ ڏيئا آهن. ان لاءِ ڏنل فقري جي سامهون واري خاني ۾ مناسب سنڌي لفظ لکو:

فقرو	مائٽي ڏيکاريندڙ مناسب سنڌي لفظ
پيءُ جو پاءُ	....
پيءُ جو پيءُ	....
ماءُ جي ماءُ	....
پيءُ جي ڀيڻ	....
ماءُ جي ڀيڻ	....
پيءُ جي ڀيڻ جو پٽ	....
ماءُ جي ڀيڻ جو پٽ	....
پيءُ جي ڀيڻ جي ڌيءُ	....
ماءُ جي ڀيڻ جي ڌيءُ	....
ماءُ جي ڀاءُ جي ڌيءُ	....
ماءُ جي ڀاءُ جو پٽ	....
ماءُ جي ڀيڻ جي ڌيءُ	....
ڀاءُ جي زال	....
پٽ جي زالَ	....
ماءُ جي ڀيڻ جو مڙس	....
پيءُ جي ڀيڻ جو مڙس	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مائٽي ڏيکاريندڙ مناسب سنڌي لفظ	فقرو
....	مامي جي ڌيءَ
....	ماءُ جو ڀاءُ
	وڏي ڀاءُ جي زال
....	ماسيءَ جو مڙس
....	پيءُ جي ماءُ

2- هيٺين (۱) ۽ (۲) خانن ۾ ڏنل لفظن مان، هڪ ٻئي جا مناسب جوڙ چونڊي، خاني نمبر ۳ ۾ لکو. مثال طور 'پڦَس' لفظ لاءِ مناسب جوڙ ڏجي ٿو، باقي مناسب جوڙ اوهين پاڻ چونڊي لکو:

۱	۲	۳
پڦَس	تنهنجو سهرو	هُن جو پيءُ
پڦهين	تنهنجو ڀاءُ	
سهرهين	تنهنجو پٽ	
سهرس	هن جي ڀيڻ	
سَسُٽهين	هن جي سسُ	
ڀاڻهين	هن جو ڀاءُ	
ڀيڻَس	هن جو سهرو	
ڀاڻَس	هن جو پٽ	
پُٽهين	هن جو پيءُ	
سسٽس / سسس	تنهنجو پيءُ	
پُٽس	تنهنجي سَسُ	
چاچُس	تنهنجي ڀيڻ	
ماسيَس	هن جو چاچو	
ڀيڻهين	هن جي ماسي	

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ٻيون

سبق پهريون

(الف) هر تصوير جي سامهون خالي جاءِ ۾، اُن تصوير ۾ ڏيکاريل لباس / پوشاڪ لاءِ سنڌي ٻوليءَ ۾ ڪم ايندڙ لفظ لکو:

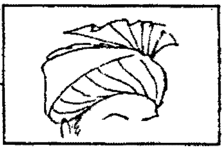
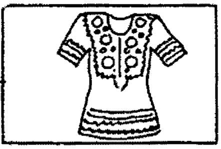
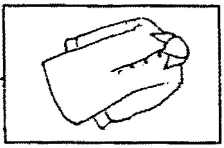
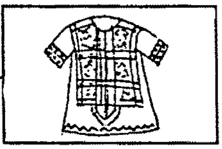
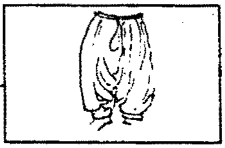
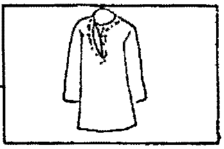
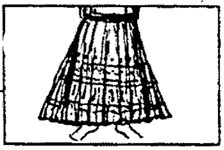
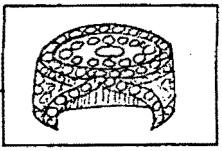
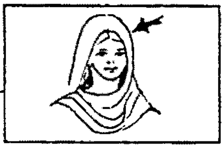
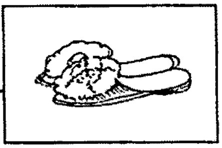
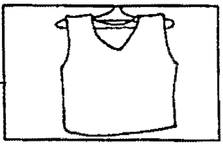
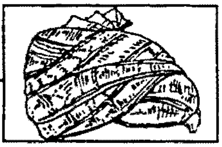
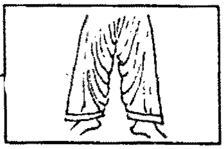
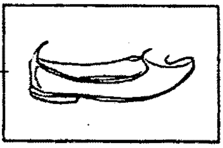

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هيٺ گهرو سامان جون تصويرون ڏنل آهن، هر تصوير جو سنڌي زبان ۾ نالو لکو:

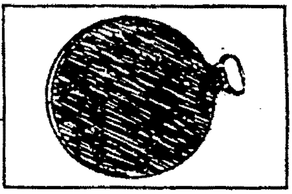

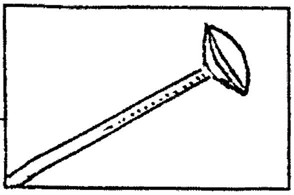

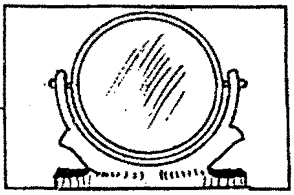

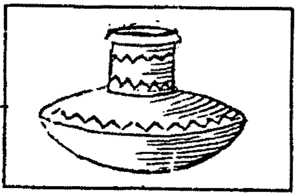

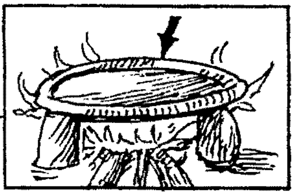

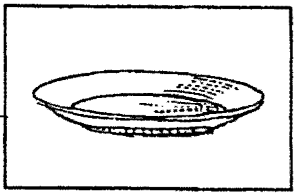

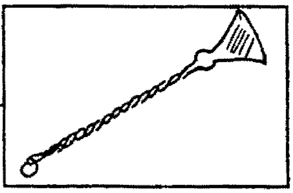

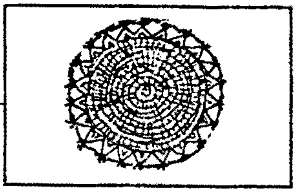

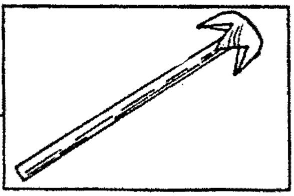

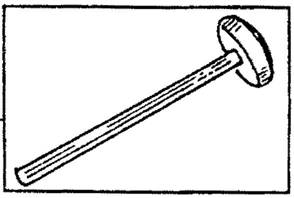

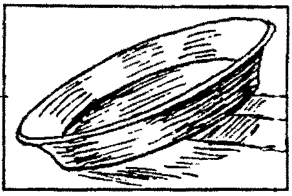

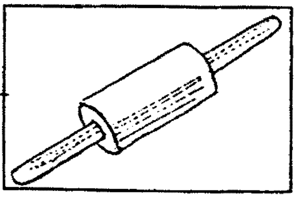

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

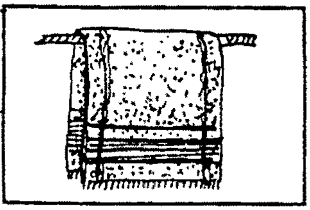
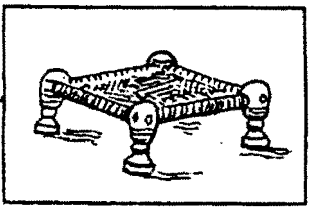
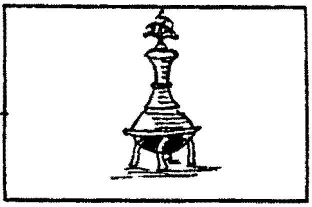
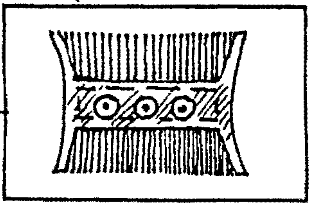
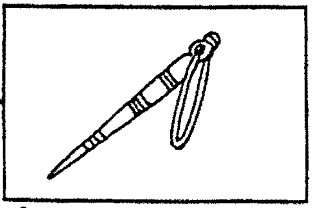
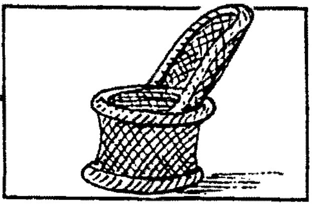

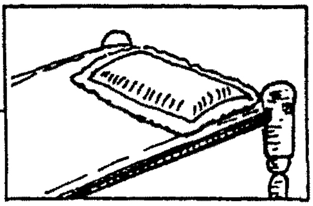
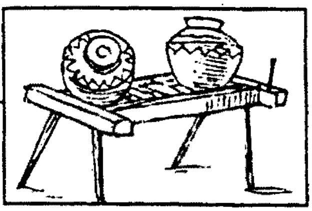
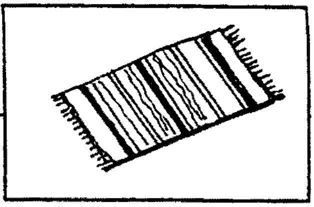
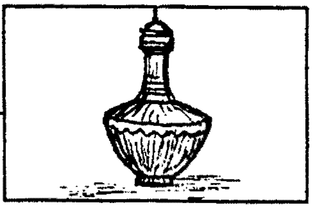

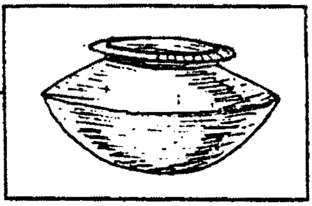

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هيٺ ڀاڄيون، ميون ۽ اناج جون تصويرون ڏنيون ويون آهن. هر تصوير جي سامهون اُن شيءِ جو نالو لکو:

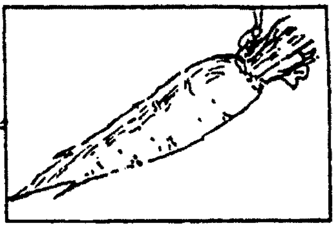

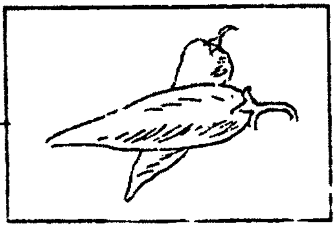

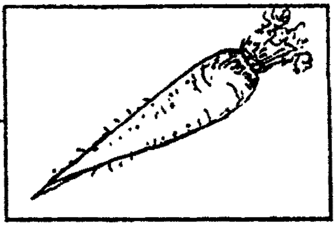

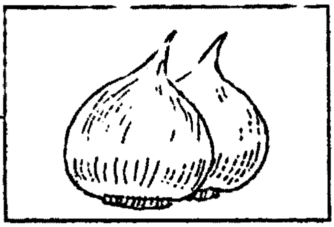

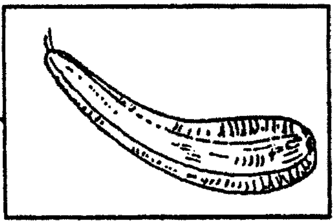

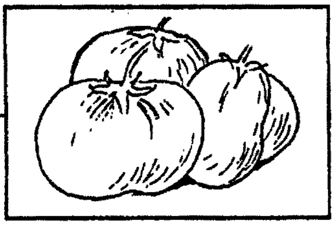

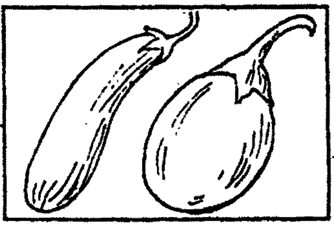

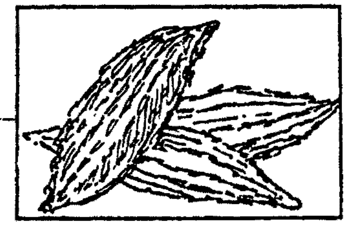

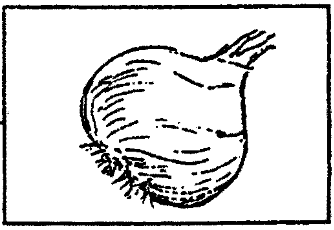

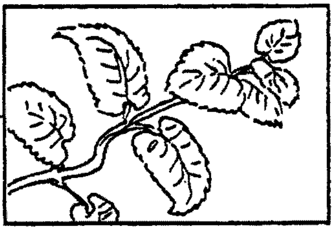

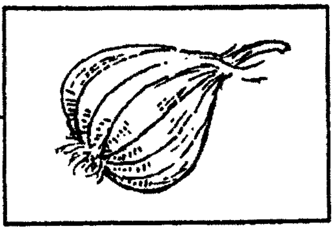

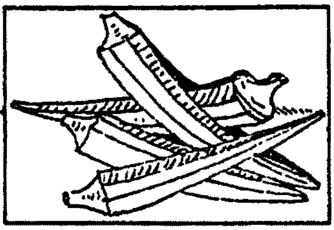

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

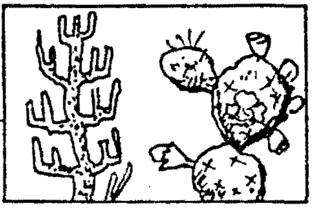

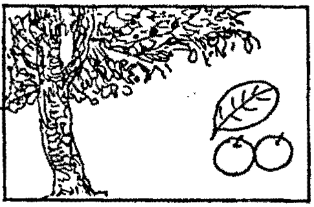

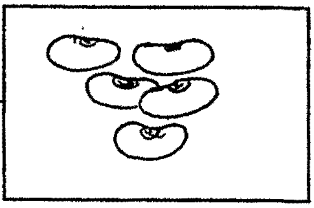

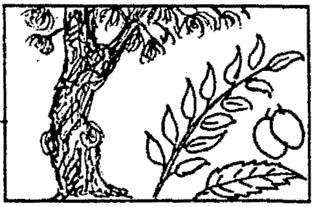

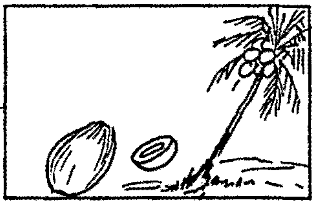

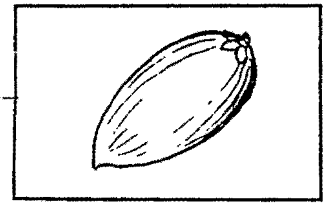

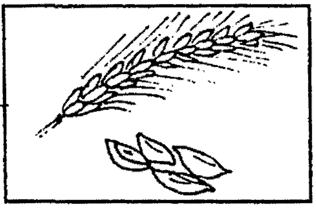

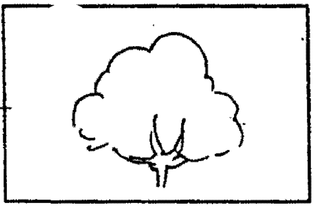

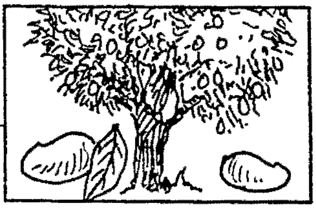

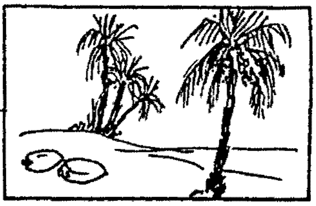

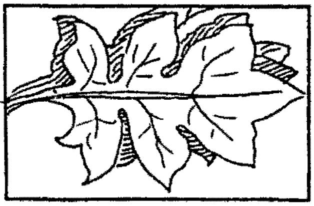

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

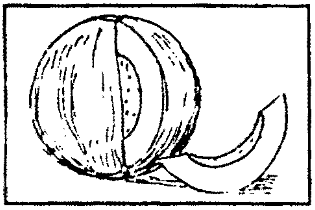

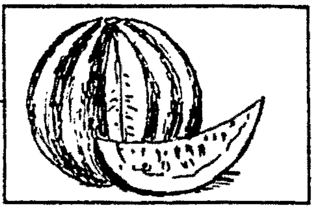

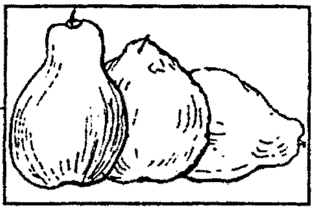

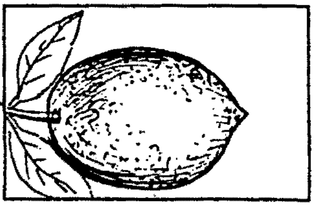

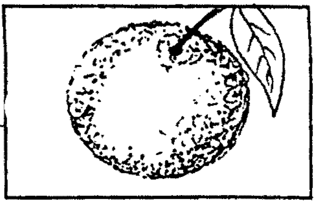

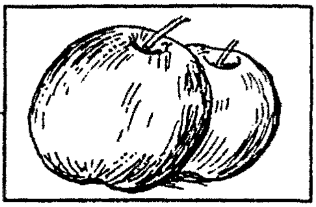

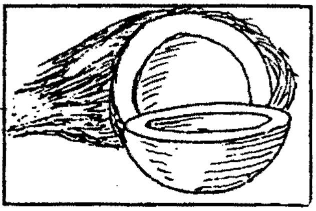

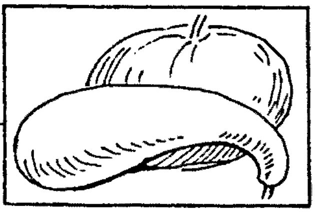

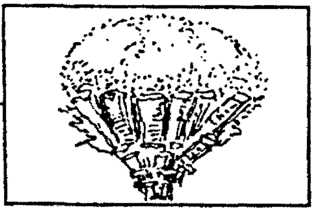

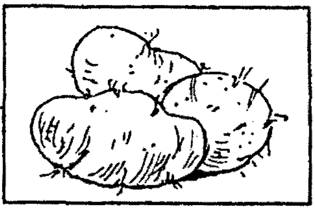

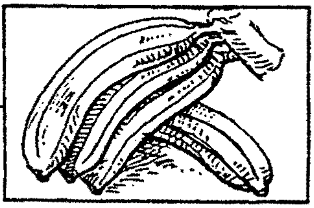

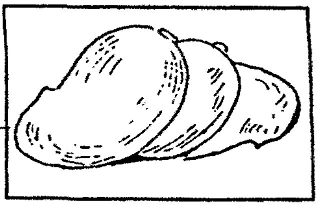

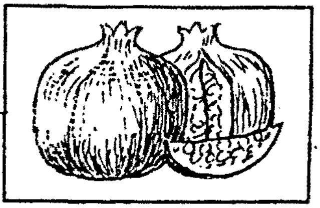

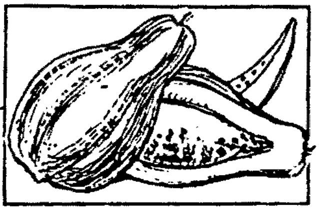

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

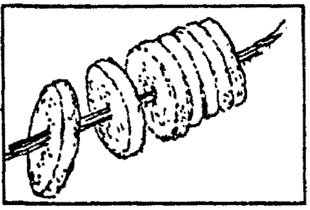

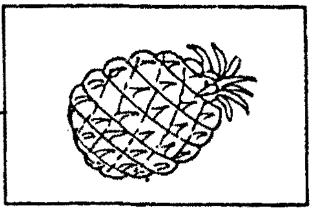

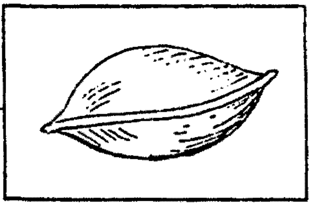

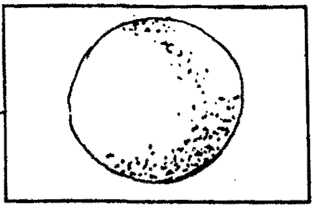

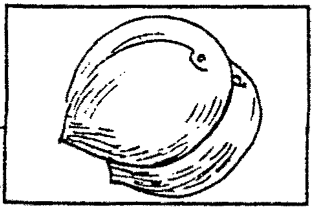

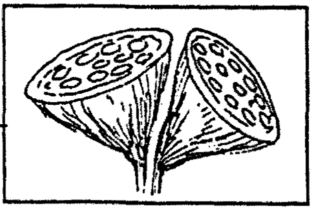

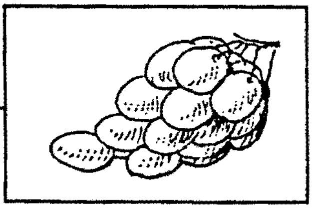

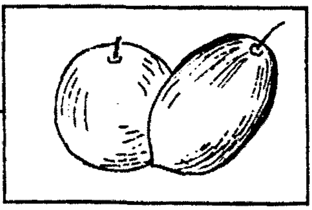

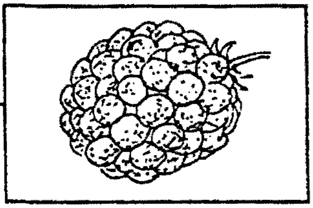

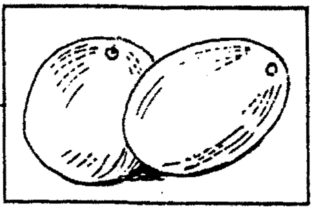

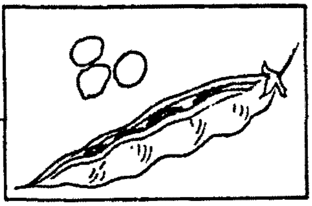

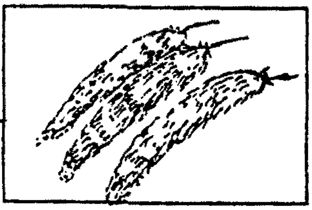

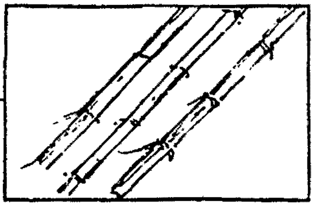

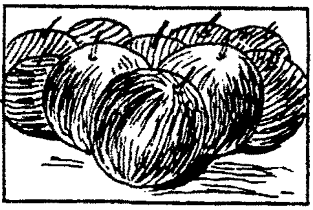

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) هيٺ مٿاين جون تصويرون ڏنيون ويون آهن. هر تصوير جي سامهون اُن شيءِ جو نالو لکو:

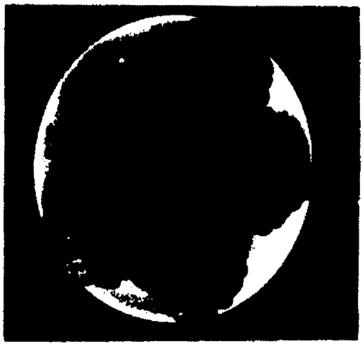

____

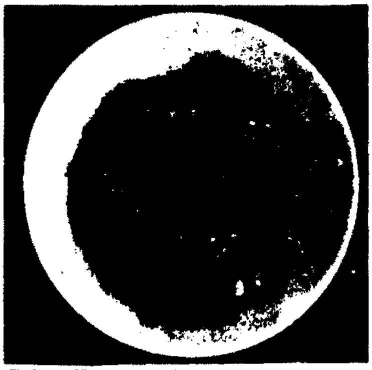

____

____

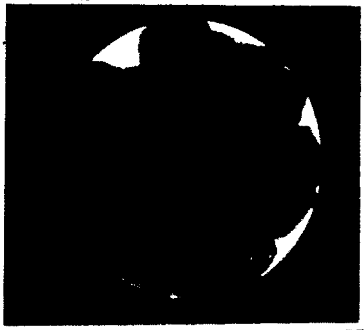

____

____

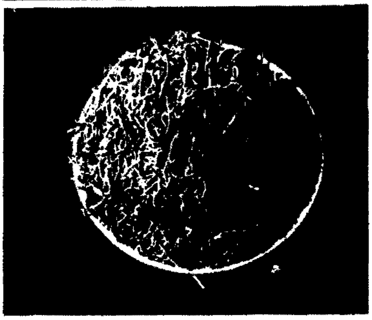

____

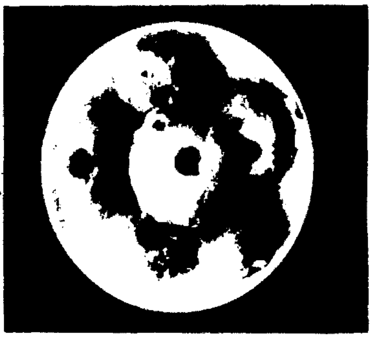

____

____

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ج) هيٺ ڪن ميون، ڀاڄين، اناج، مٺاين، ڪاڌن ۽ طعامن توڙي پين شين جا نالا ڏنا ويا آهن. هر شيءِ لاءِ ڏنل خاني ۾ واسطيدار شيءِ جو نالو لکو. هڪ هڪ مثال نموني طور ڏجي ٿو: باقي لفظ اوهين پاڻ خانن ۾ ورهايو:

انبَ، توريون، ڇانهين، پٽاٽا، ڪيلا، صوف، پالڪ، چانور، ڪڻڪ، ڪنڊ، ڪدو، ٽماٽا، ڳڙ، ڏاڙهون، گدرو، جوئر، واڱڻ، صوف، مڪائي، پلاءُ، ڪوڪ پلو، سيئيل مڇي، ڳاسليٽ، مٺ بتي، انگور، ڪوفتا، ڇانهه، لڏون، جليبي، سيويون، شربت، مکڻ، ماکي، ڦلڪا، اُڦراٽا، پُوريون، لسي ۽ کير.

ميوا	ڀاڄيون	طعام	مٺايون	اناج	پيون شيون
انبَ	توريون.	پُلاءُ	لڏون	ڪڻڪ	شربت
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) هيٺ بدن جي عضون جون تصويرون ڏنل آهن. انهن شڪلين جي سامهون هر شڪل جو سنڌي ٻوليءَ ۾ نالو لکو:

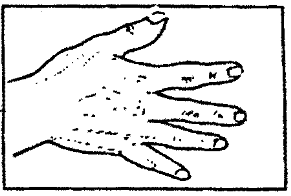

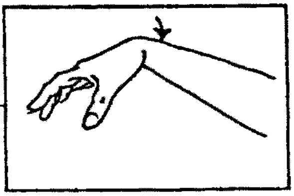

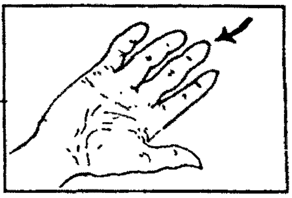

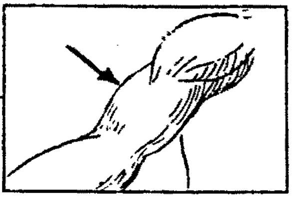

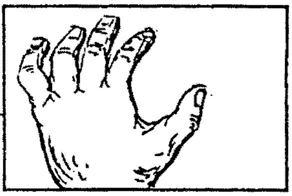

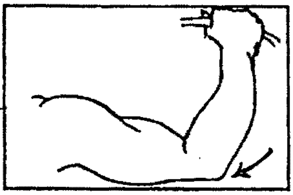

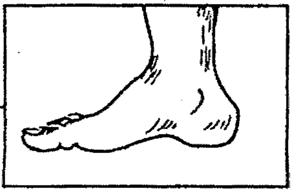

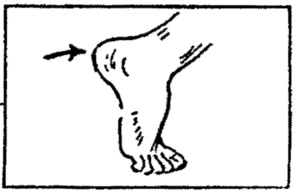

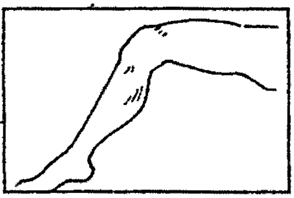

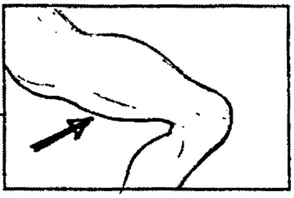

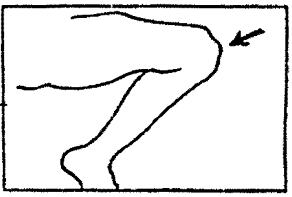

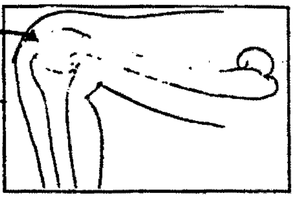

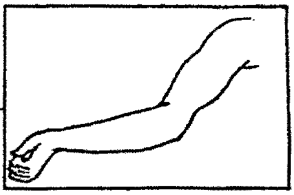

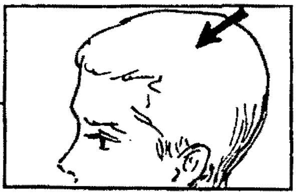

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

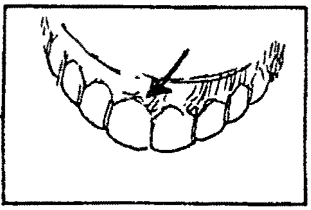
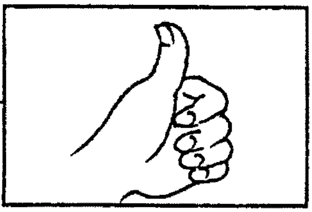
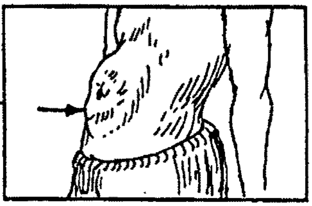
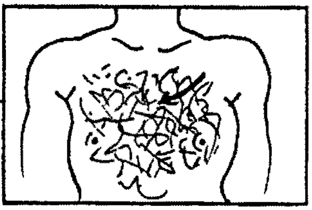
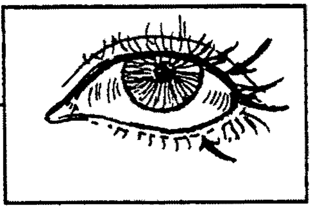
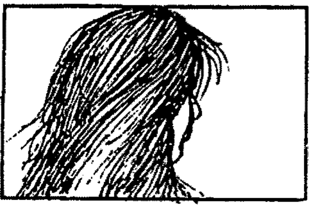
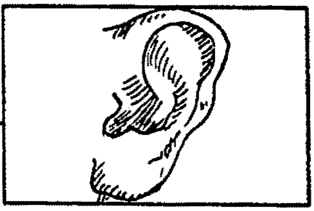
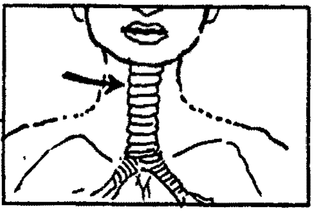
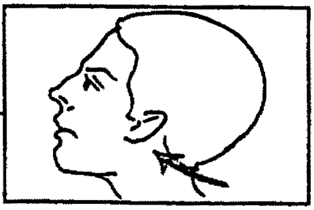

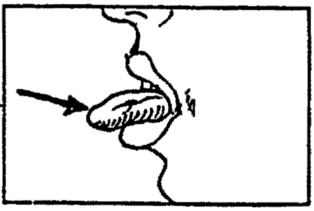

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

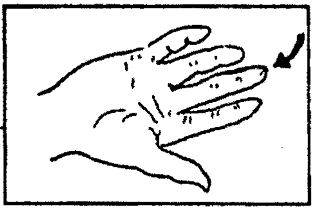

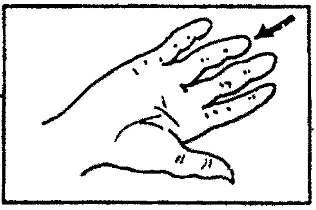

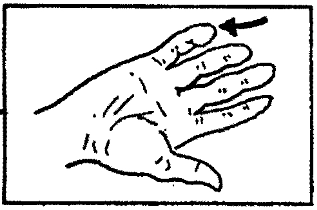

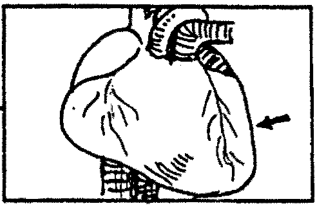

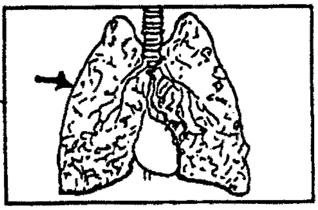

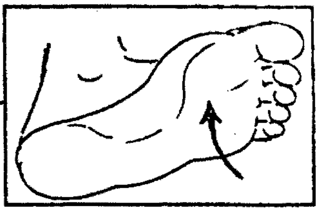

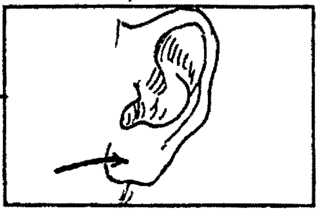

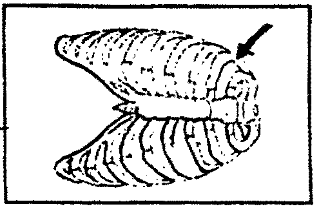

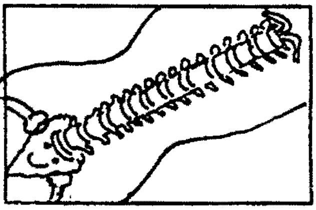

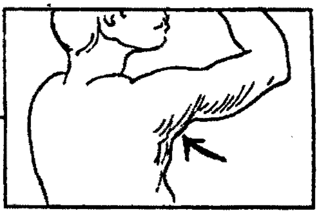

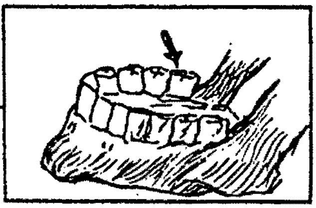

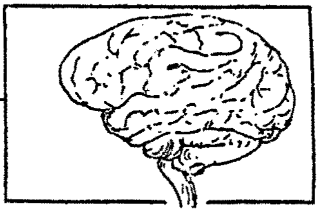

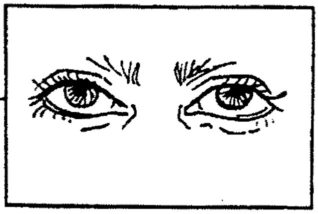

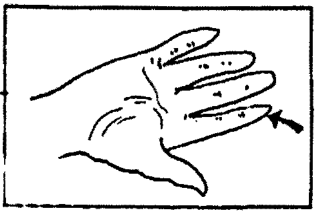

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

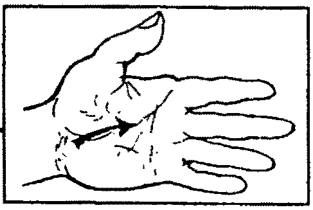

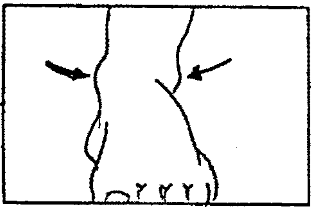

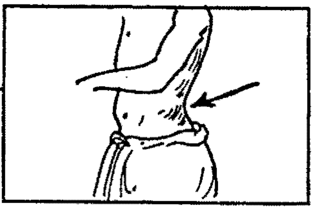

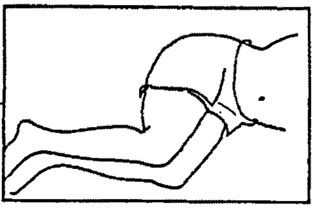

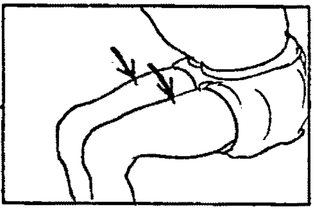

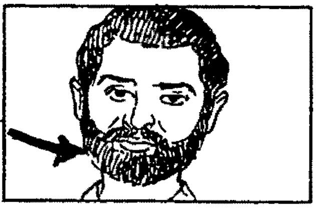

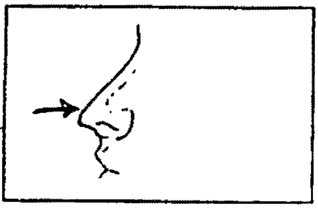

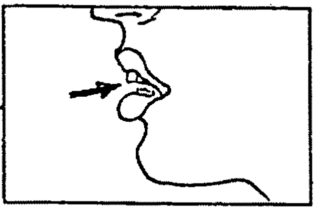

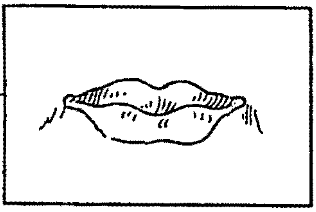

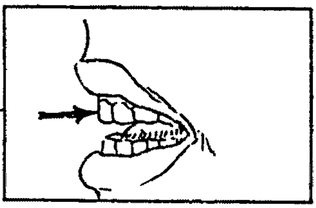

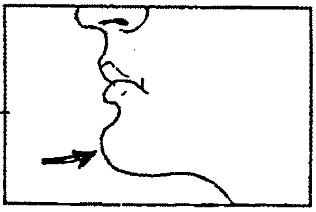

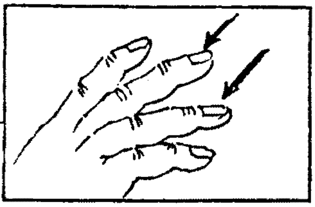

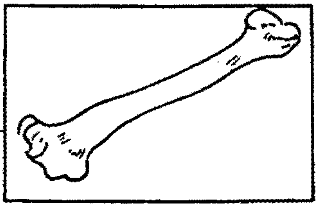

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(خ) هيٺ زيورن جون شڪليون ڏنل آهن. هر زيور جي شڪل جي سامهون اُن جو نالو لکو:

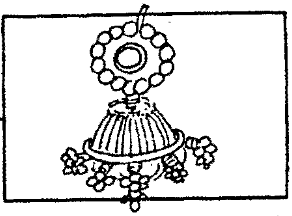

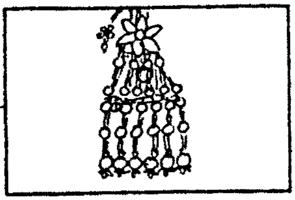

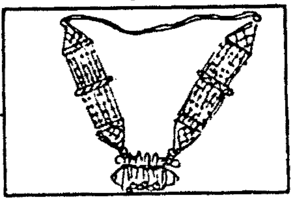

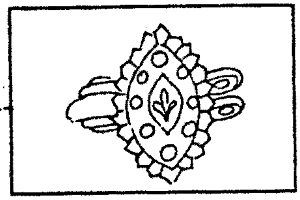

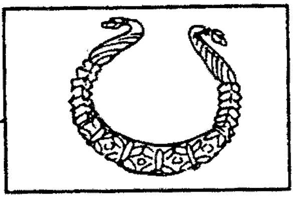

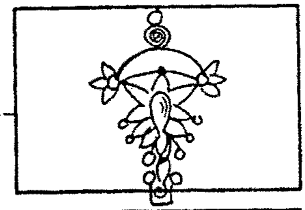

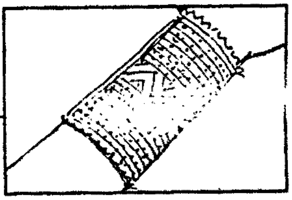

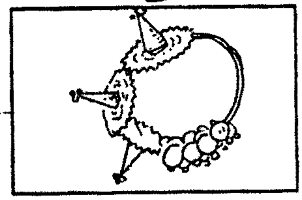

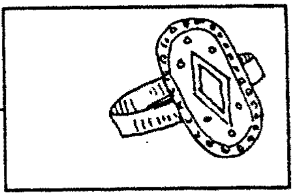

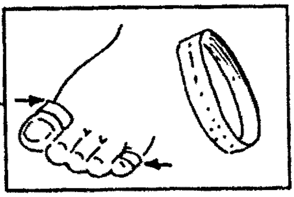

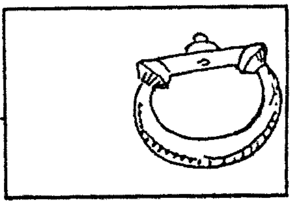

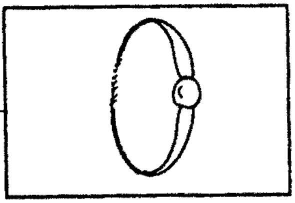

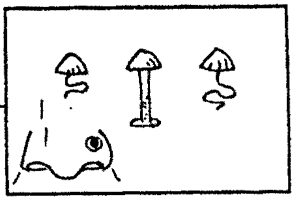

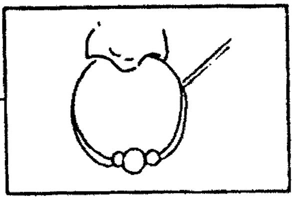

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(د) هيٺ جانورن/ جاندارن جون شڪليون ڏنل آهن. انهن شڪلين کي سڃاڻو ۽
هرهڪ جانور جو سنڌي زبان ۾ نالو لکو:

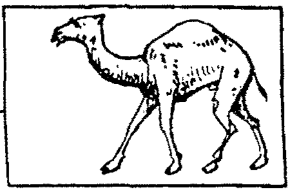

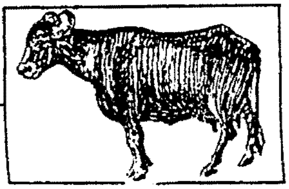

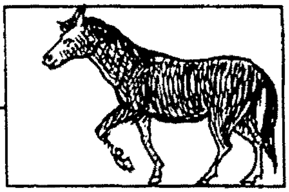

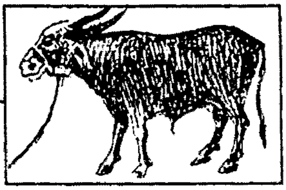

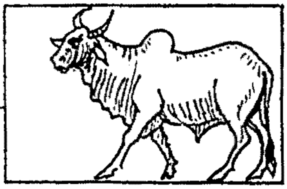

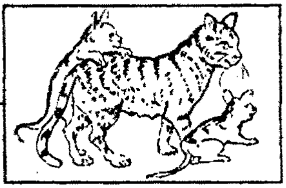

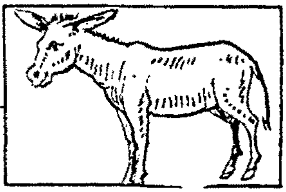

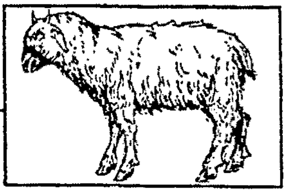

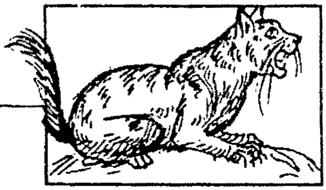

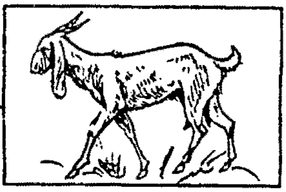

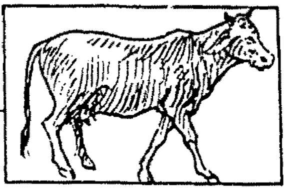

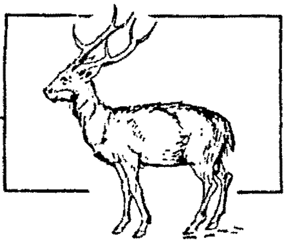

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

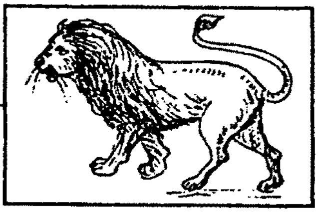

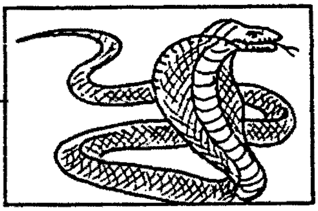

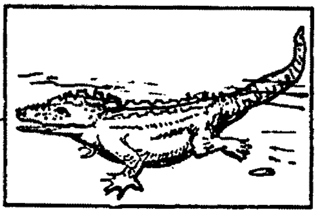

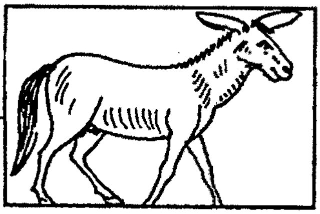

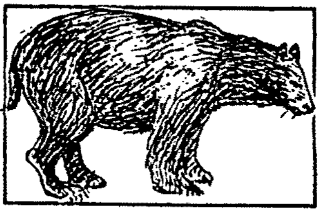

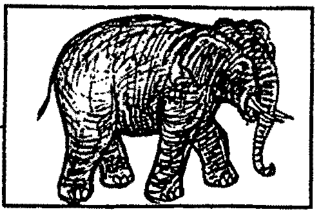

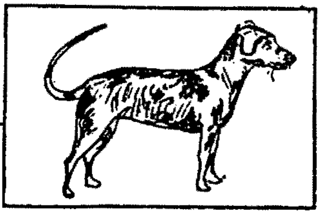

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

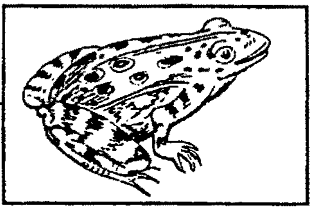

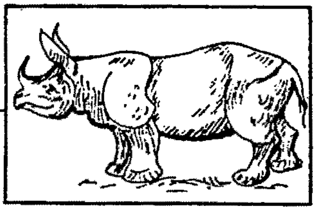

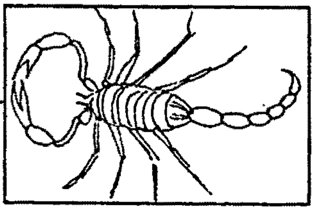

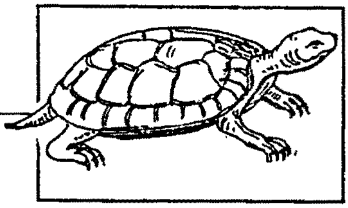

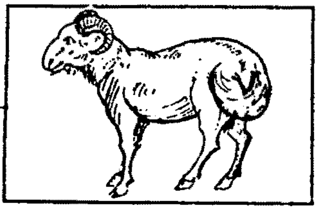

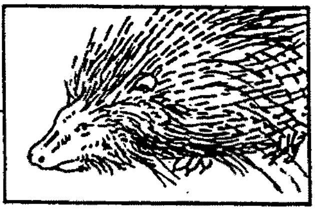

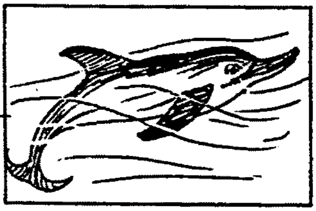

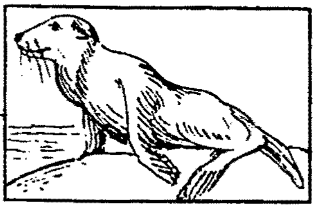

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ر) هيٺ پکين جون شڪليون ڏنيون ويون آهن. انهن شڪلين جي سامهون انهن پکين جا سنڌي زبان ۾ نالا لکو:

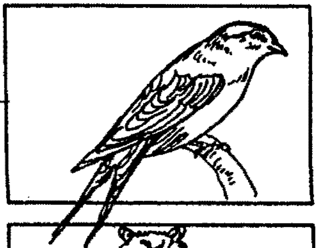
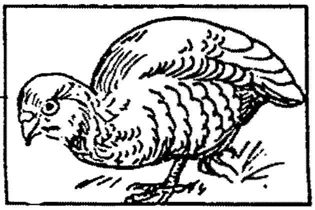

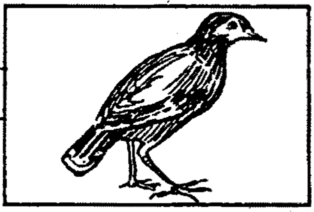
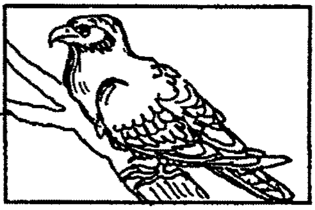
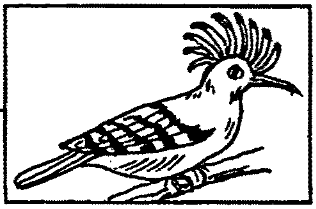

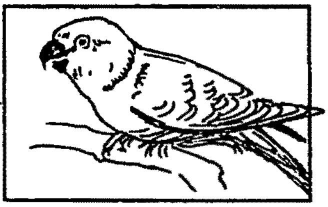
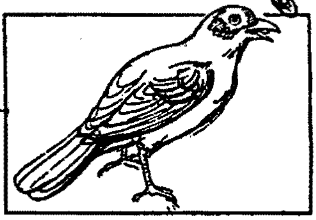

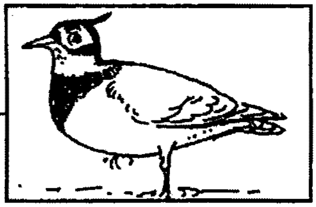
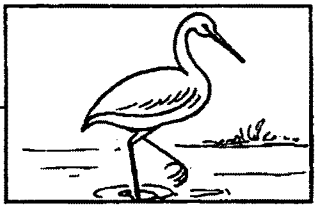

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

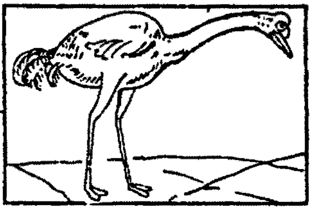
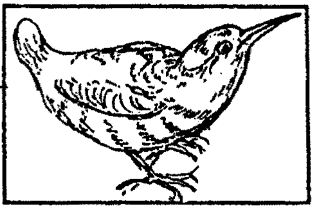
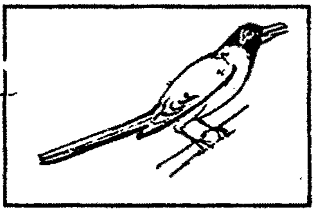
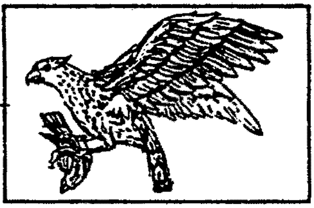
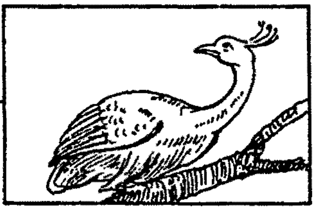
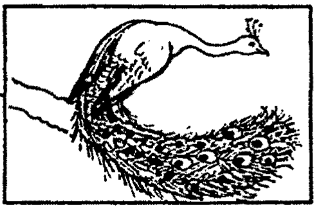
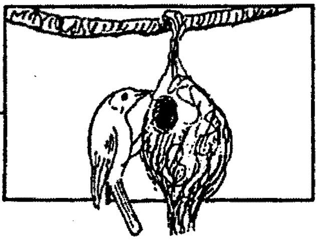
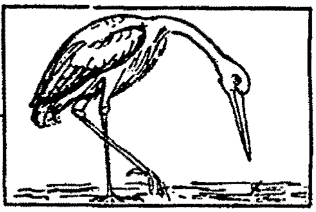
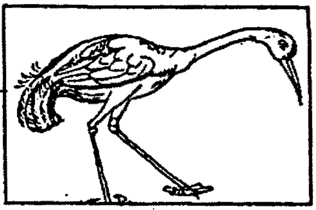

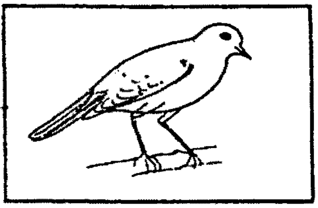

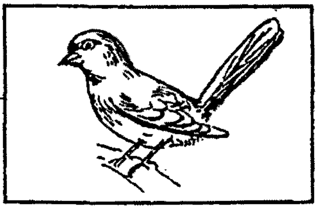
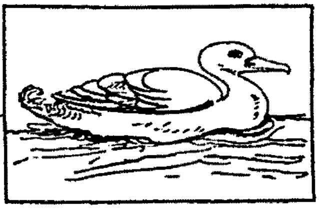

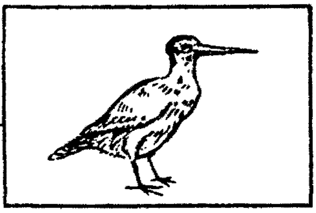

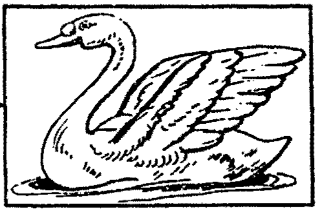

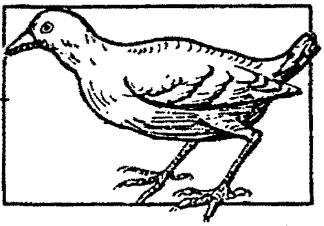

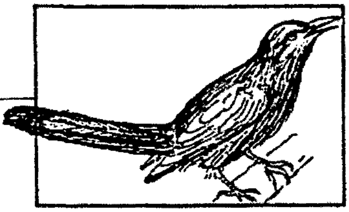

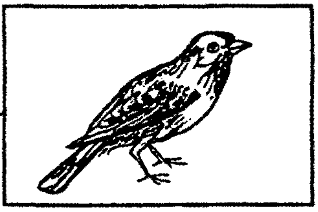

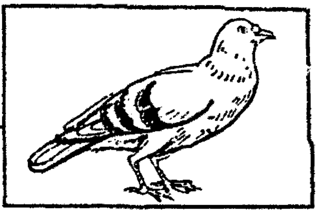

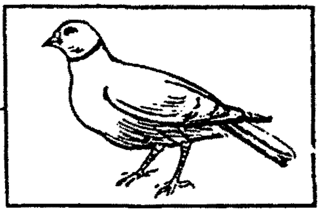

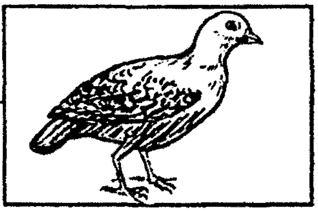

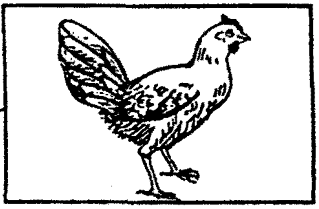

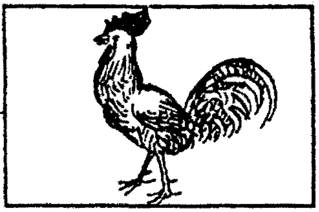

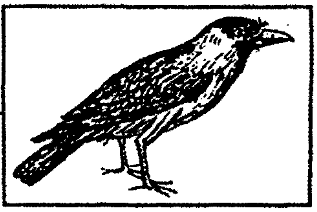

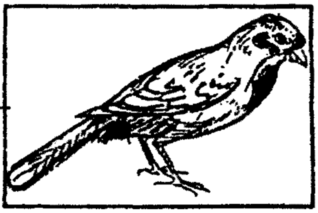

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ز) هيٺ ڪن جيتن جون تصويرون ڏنل آهن. هر هڪ تصوير جي سامهون اُن جو سنڌي زبان ۾ نالو لکو:

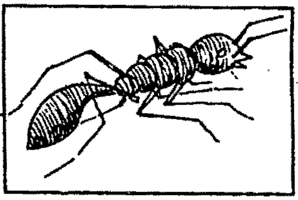

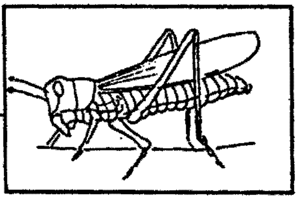

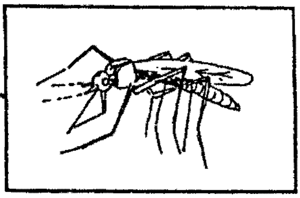

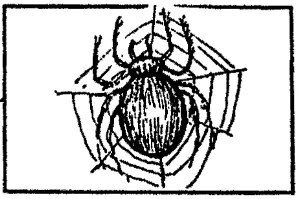

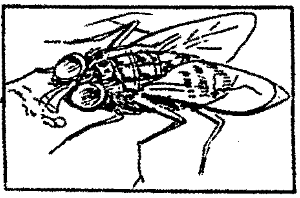

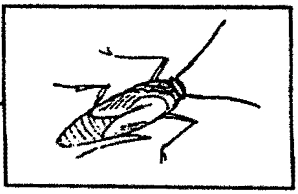

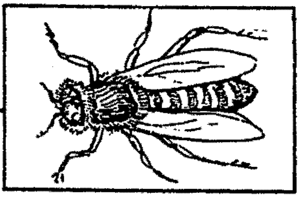

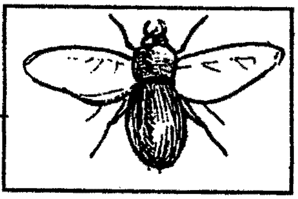

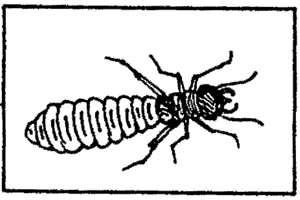

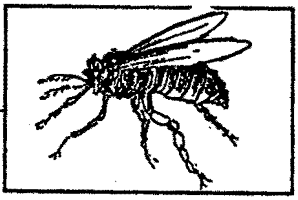

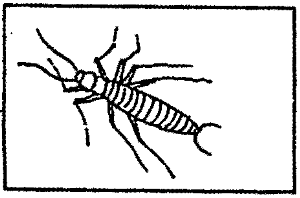

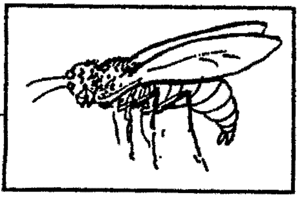

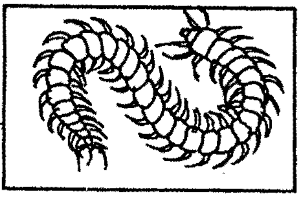

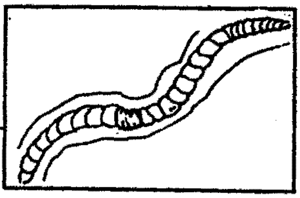

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

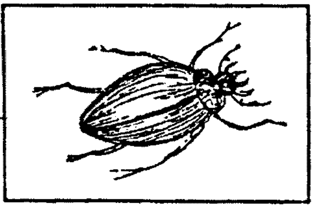

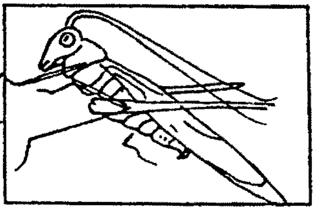

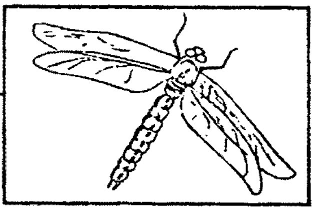

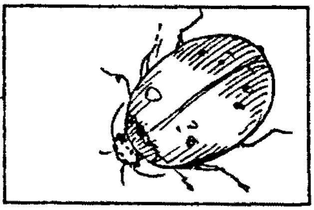

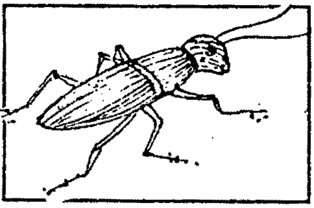

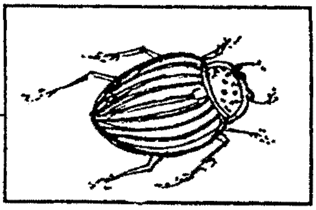

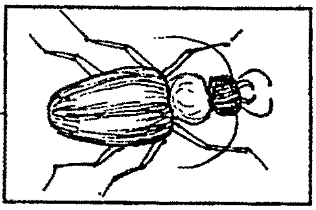

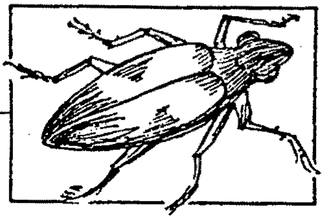

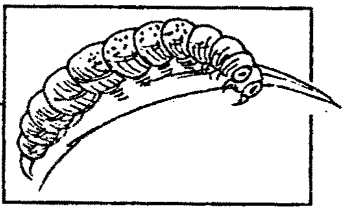

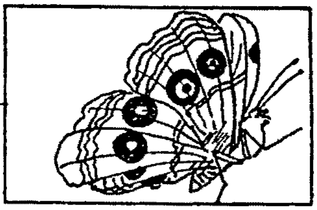

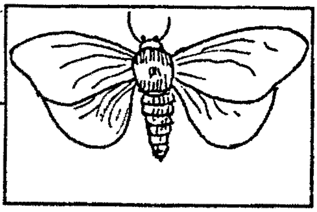

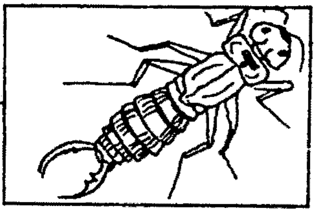

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(س) هيٺ ڪن پکين ۽ جانورن جي ٻچن جون تصويرون ڏنل آهن. هر هڪ تصوير کي سڄاڻو ۽ سنڌيءَ ۾ اُن لاءِ مقرر لفظ لکو:

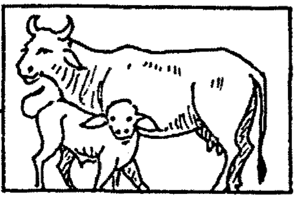

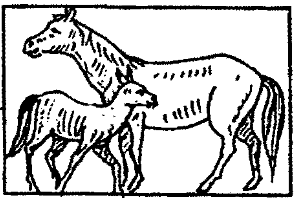

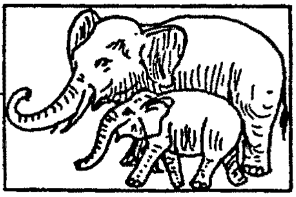

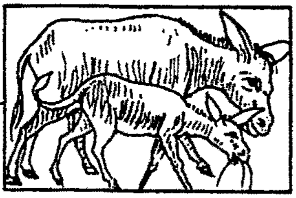

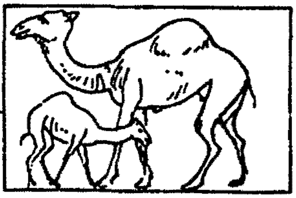

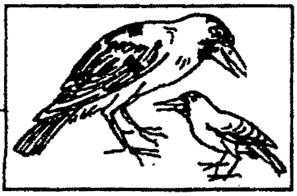

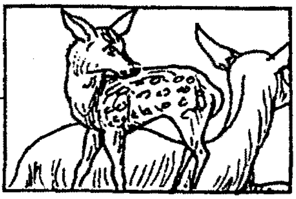

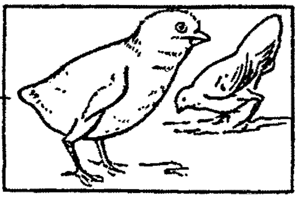

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ش) هينئن تصويرن ۾ ڪي ماڳ ۽ رهائش لاءِ هنڌ ڏيکاريا ويا آهن. هر هڪ جي سامهون سنڌي زبان جو لفظ لکو:

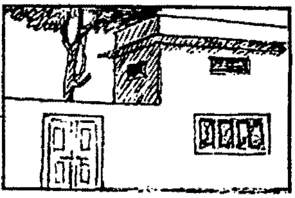

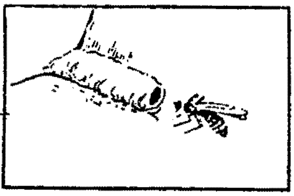

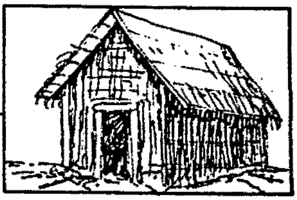

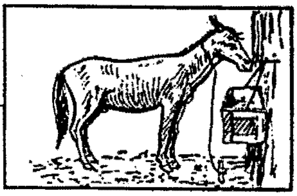

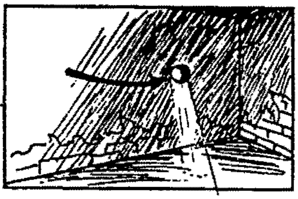

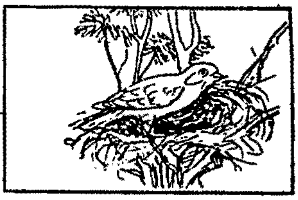

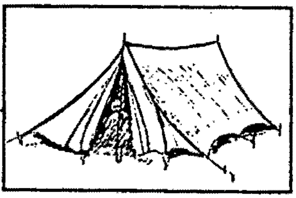

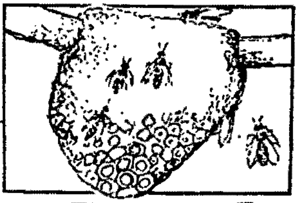

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

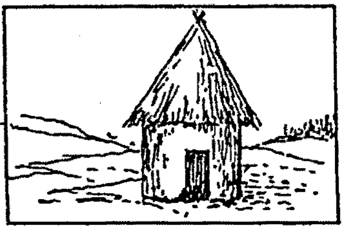

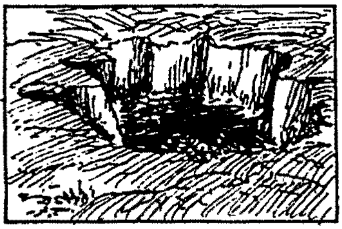

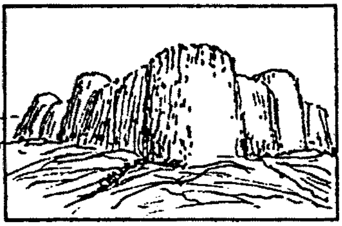

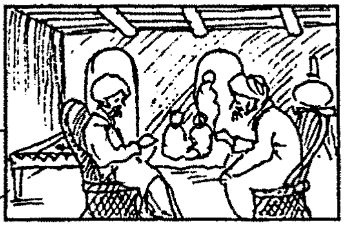

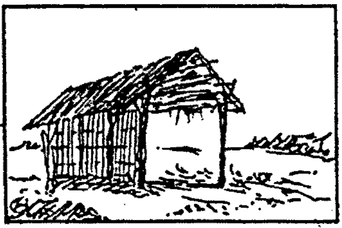

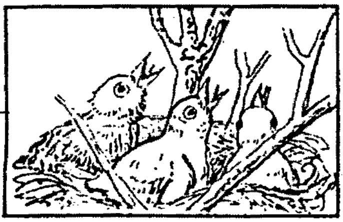

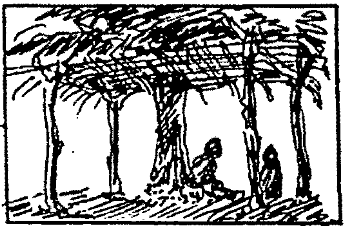

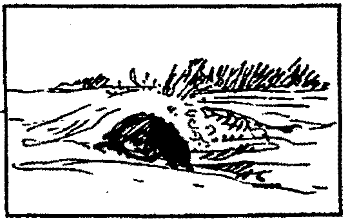

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ص) هيٺ مڇيءَ جي ڌار ڌار قسمن جون تصويرون ڏنيون ويون آهن. هر هڪ مڇيءَ جي سامهون اُن جي قسم جو، سنڌي زبان جو لفظ لکو:

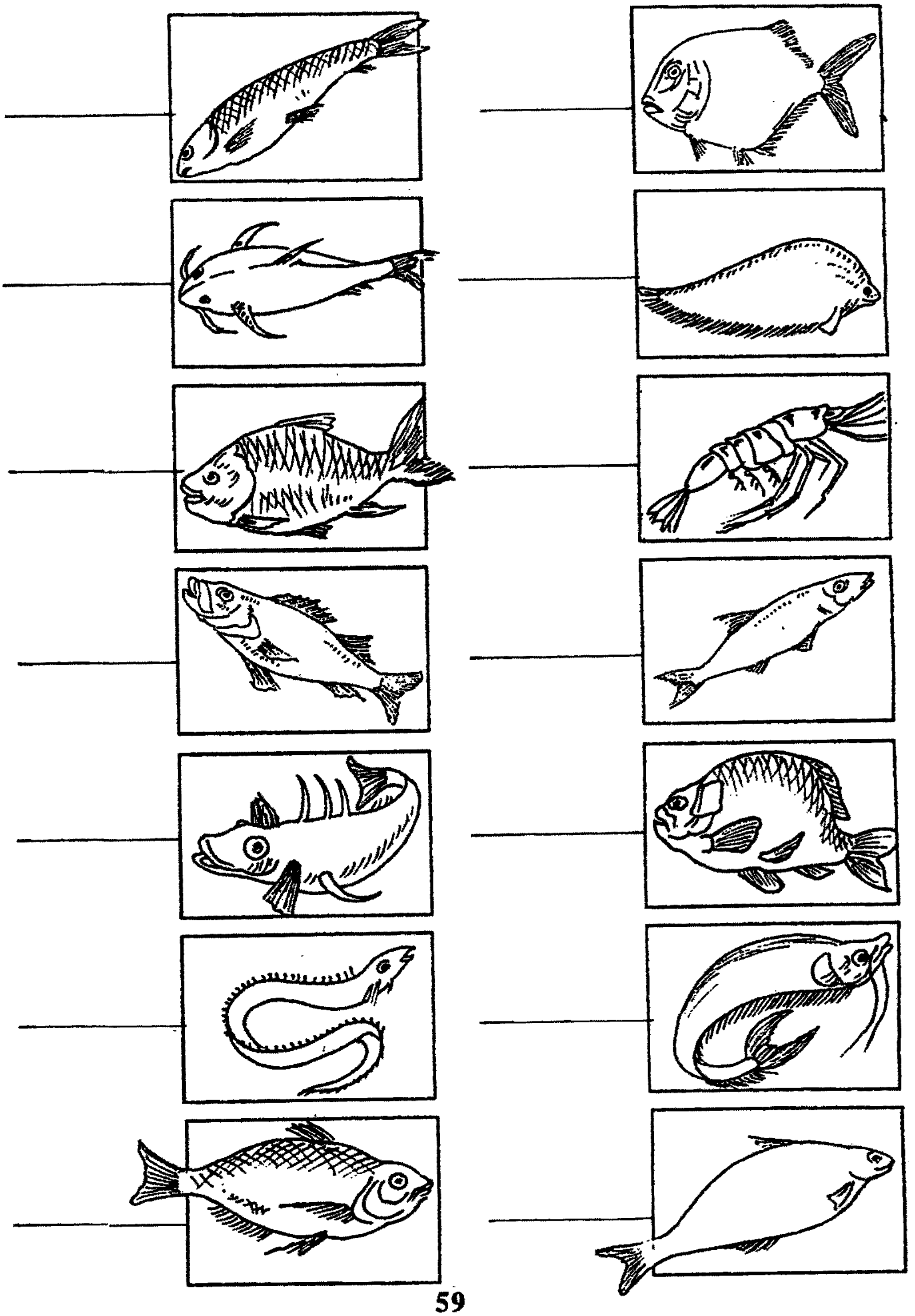

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ض) هيٺ ڏنل خانن ۾ جانورن، پکين، جيتن ۽ مڇين جا نالا چونڊي، اُهي نالا مقرر ڪيل ڌار ڌار خانن ۾ لکو. هڪ هڪ لفظ نموني طور ڏجي ٿو، باقي لفظ اوهين پاڻ چونڊي لکو:

هرڻ، مينهن، ڏيڏر، طوطو، سرڻ، ڳجهه، وڇ، ڏينيو، جرڪو، گهوڙو، موراڪي، مڪڙ، گهيٽو، هرنو، باز، گڏهه، هنس، ڦرنو، پلو، ڪانءُ، شينهن، چيتو، بدڪ، ڪُرڙي، لومڙ، گلر، ڍيل، چانهه پکي، پوپٽ، چبرو، ڪونج، سوبٽ، گونرو، وڇيرو، ڪانئيرو، ڪِرڙي، ڳئون، ڳانگٽ، ڪبوتر، چمڙو، سرڻ، ساپا، نانگ.

مڇيون	جيت	پکي	جانور
موراڪي	ڏينيو	طوطو	هرڻ
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ط) هيٺ جانورن، پکين ۽ جيتن جا نالا ڏنا ويا آهن. ڏنل خانن ۾ اُنهن کي ڌار ڌار ڪري هر خاني ۾ واسطيدار لفظ لکو:

شينهن، مينهن، گدڙ، بگهڙ، ڪتو، بدڪ، پولڙو، ٻڪهه، واڳو، رڇ، مور، گهوڙو، هاٿي، گينڊو، گڏهه، جهرڪي، هرڻ، ٻڪري، طوطو، ڪُئون، رڍ، لومڙ، واگهه، ڍيل، آڙي، سهو، سرڻ، باز، نانگ، ساندو، سيهڙ، ٻلبل، ڪٻر، ٽانڊاڻو/ ڪُڙڪپيتو، پوپٽ، ڪوئل، چنڊول، تتر، تليهر، ڳيرو، ڪبوتر، وَڇَ.

گهريلو جانور	جهنگلي جانور	پکي	جيت	جانورن جا ٻچا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ظ) هنن صفحن تي پيشہ ورن، ڪاريگرن ۽ پورهيتن جون تصويرون ڏنل آهن. هر هڪ پيشي لاءِ سنڌي زبان ۾ لفظ لکو:

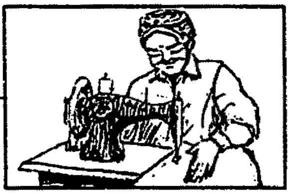

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

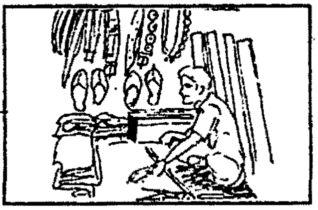

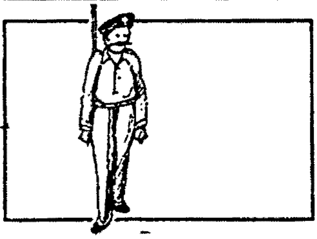

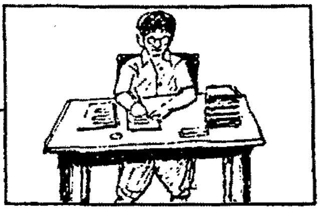

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

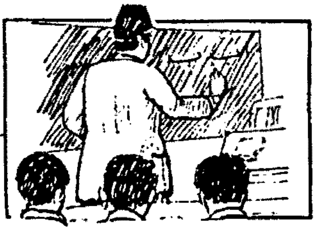

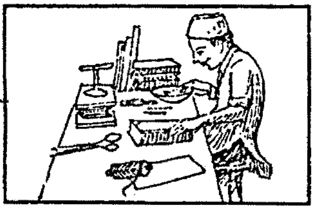

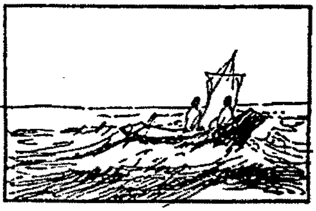

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ع) هيٺ ڏنل خانن ۾، هر فقري جي سامهون واسطيدار پيشو يا ڌنڌو لکو. هڪ پيشو يا ڌنڌو نموني طور ڏجي ٿو، باقي لفظ اوهين پاڻ لکو:

پيشه ور / هنرمند	سنڌي زبان ۾ مقرر لفظ	پيشه ور / هنرمند	سنڌي زبان ۾ مقرر لفظ
ڪپڙا سبڻ وارو	درزي	ڪپڙي چڙهڻ جو ڪم ڪندڙ	....
کير ڪڻڻ وارو	....	واڍيڪو ڪم ڪندڙ	....
ڀاڄيون وڪڻڻ وارو	....	ڪپڙي رڱڻ جو ڪم ڪندڙ	....
ميوو وڪڻڻ وارو	....	مٽيءَ جا ٿانوَ ٺاهيندڙ	....
ڪريانو / پسارڪيون شيون وڪڻندڙ	....	ڪاشيءَ جو ڪم ڪندڙ	....
باغ سنڀاليندڙ	....	ڪپڙو اُڻندڙ	....
مڇي ماريندڙ	....	چمڙي جو سامان ٺاهيندڙ	....
مڇي وڪڻندڙ	....	پٿر ڇلڻ وارو	....
گوشت وڪڻڻ جو ڪم ڪندڙ	....	سنا اکر لکندڙ	....
جانورن کي کهڻ جو ڌنڌو ڪندڙ	....	ڪتابت ڪرڻ وارو	....
ٽپال ورهائڻ وارو	....	جلد ٻڌڻ وارو	....
ميرا ڪپڙا ڌوئڻ وارو	....	ڪاٺ هڻندڙ	....
چوري ڪندڙ	....	ڪاٺيءَ جو ڪم ڪندڙ	....
کيسا ڪپيندڙ	....	گهر اڏيندڙ	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(غ) هيٺ روزاني استعمال جي شين / سامان جون ڪي تصويرون ڏنيون ويون آهن.
هر هڪ تصوير جي سامهون سنڌي زبان ۾ اُن لاءِ ڪم ايندڙ لفظ لکو:

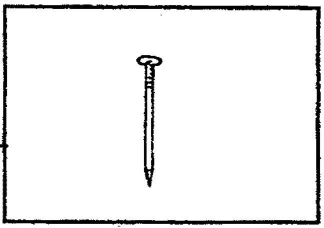 ________

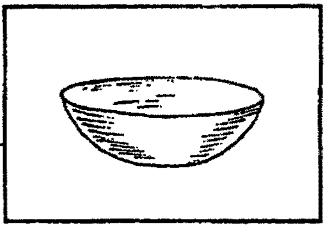 ________

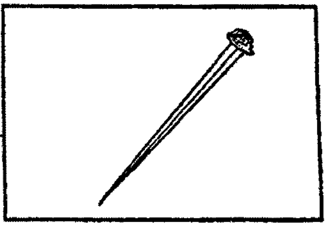 ________

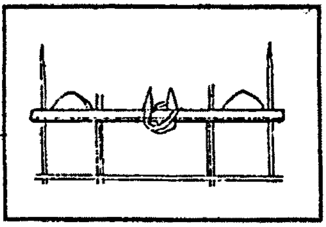 ________

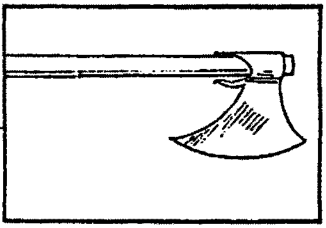 ________

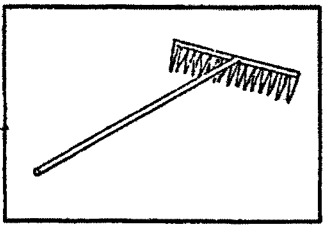 ________

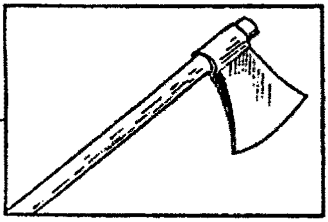 ________

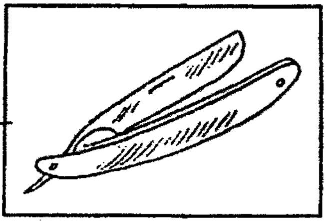 ________

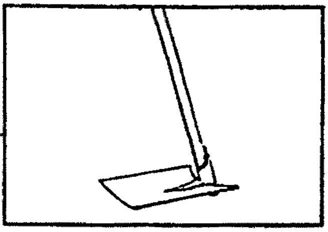 ________

____

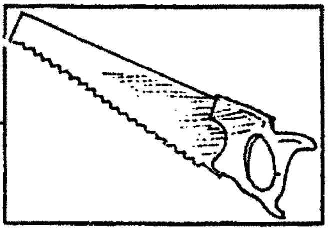 ________

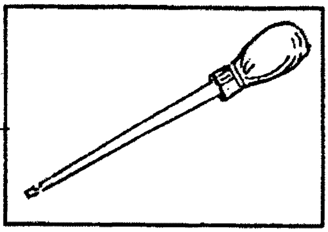 ________

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

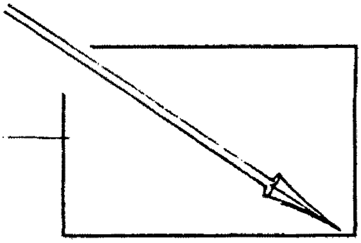

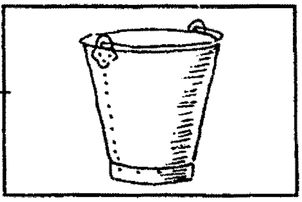

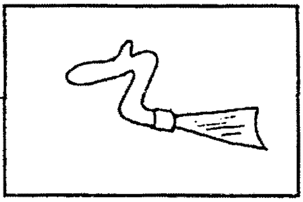

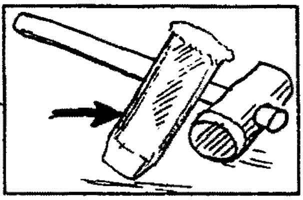

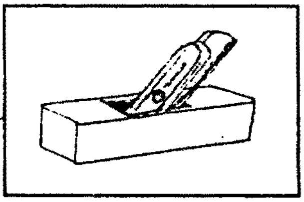

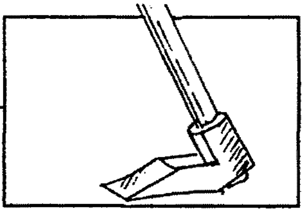

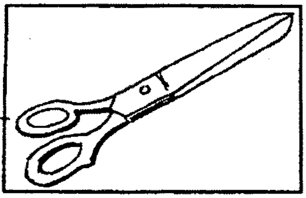

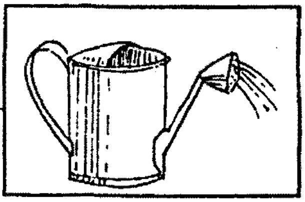

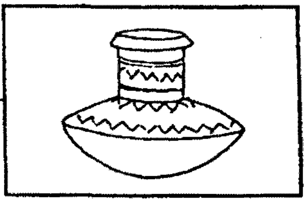

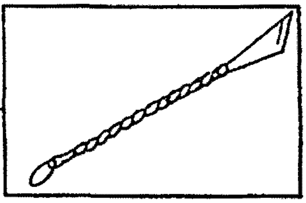

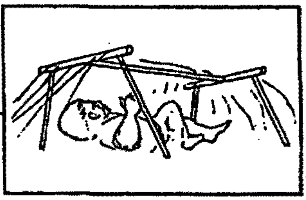

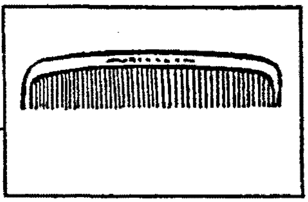

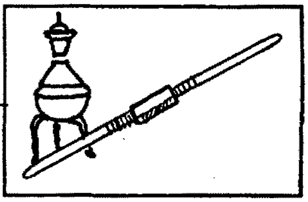

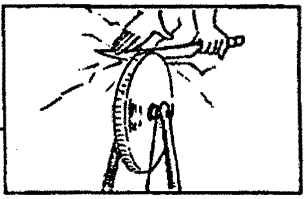

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

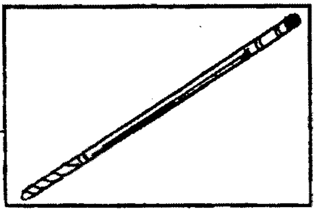

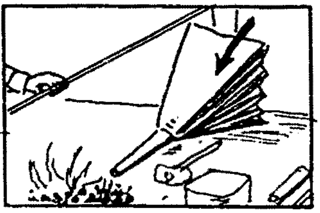

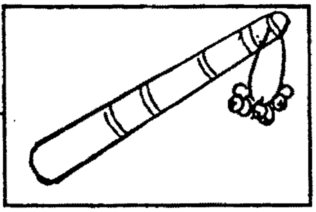

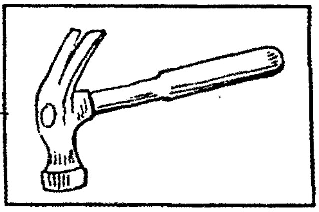

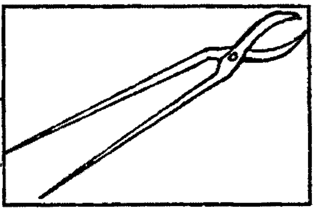

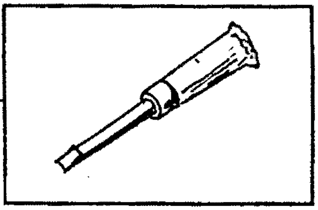

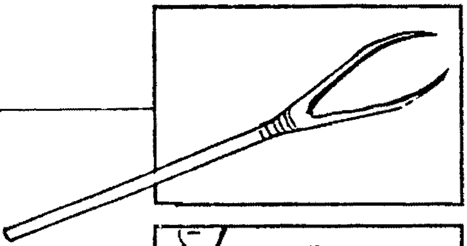

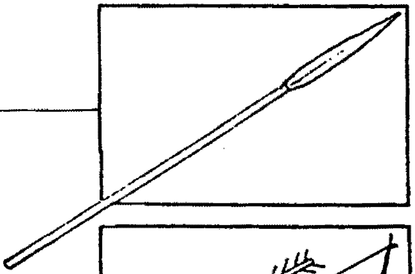

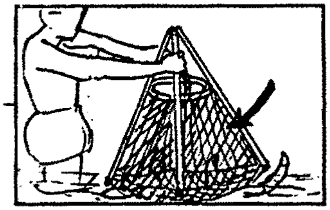

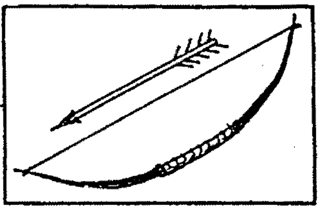

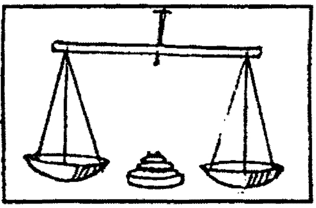

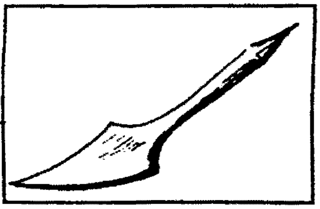

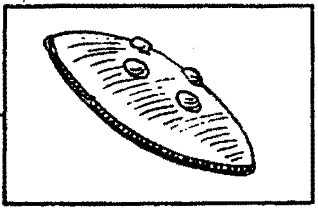

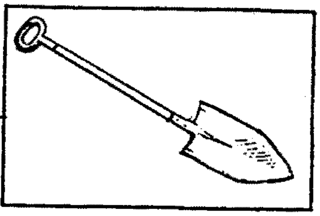

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

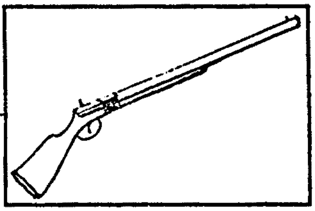

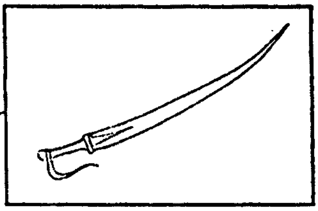

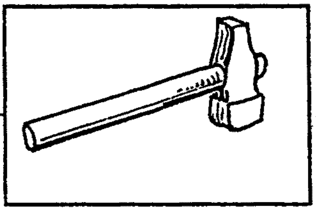

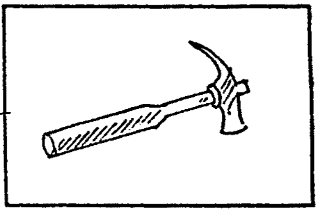

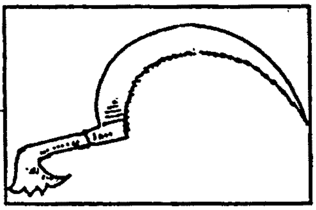

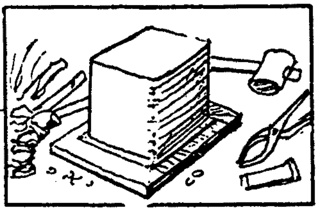

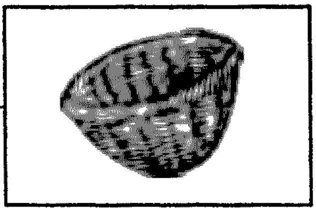

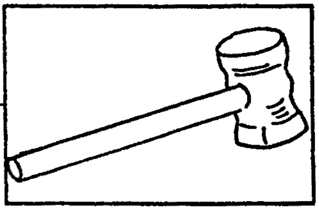

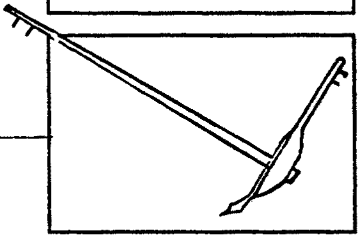

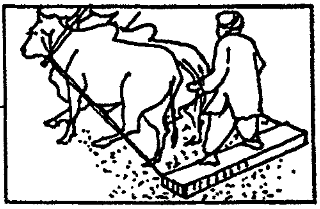

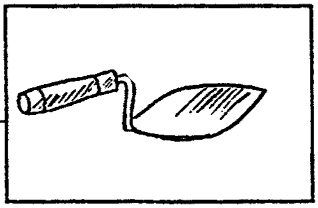

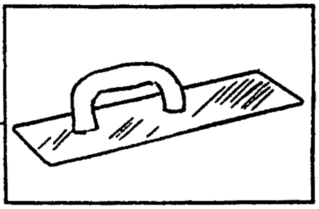

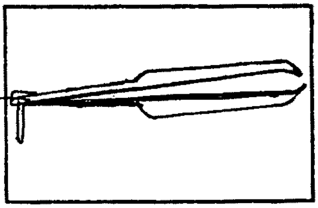

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ف) هيٺ راڳ جي ڪن سازن جون تصويرون ڏنيون ويون آهن. هر هڪ ساز لاءِ سنڌي زبان جو لفظ لکو:

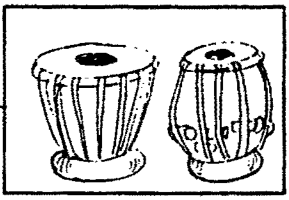
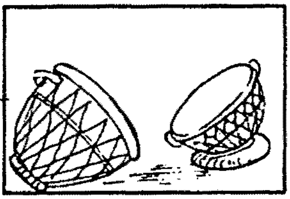
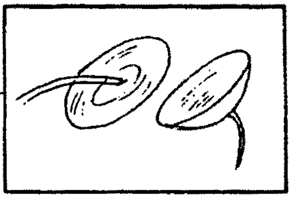
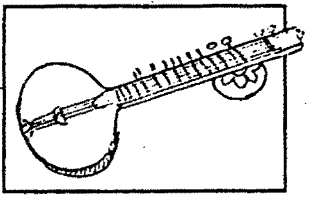
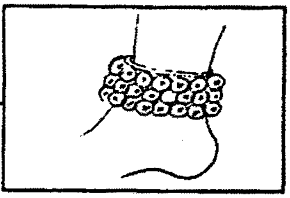
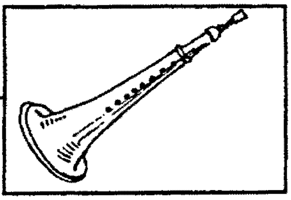
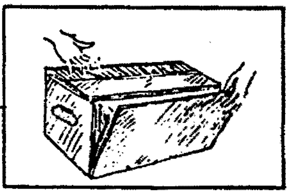
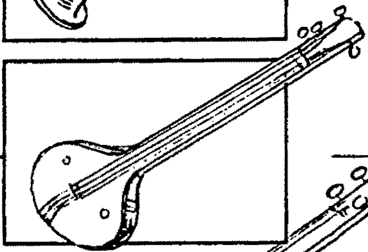
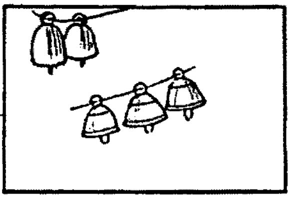
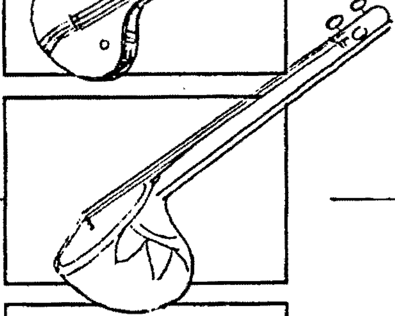
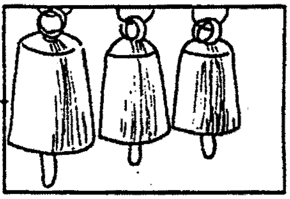
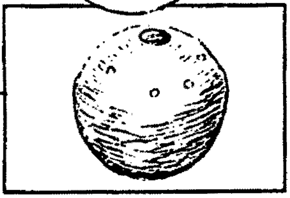

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

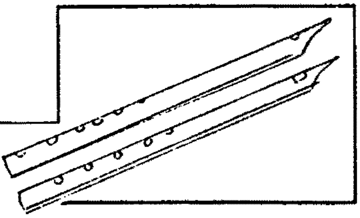

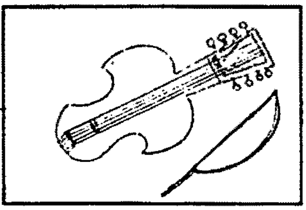

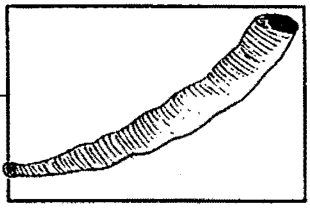

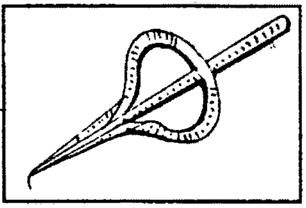

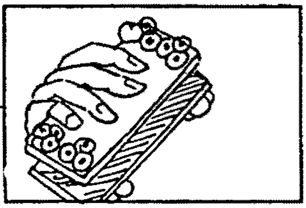

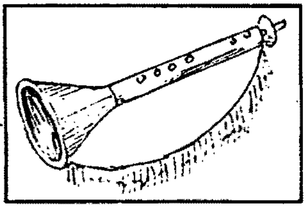

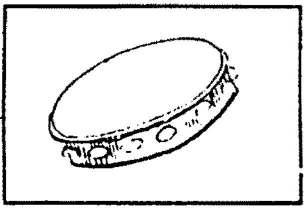

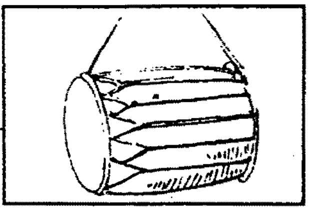

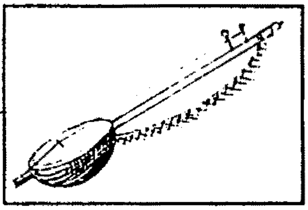

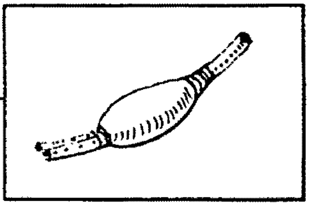

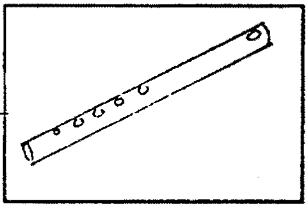

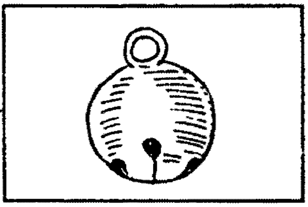

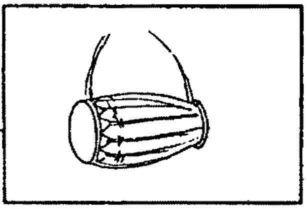

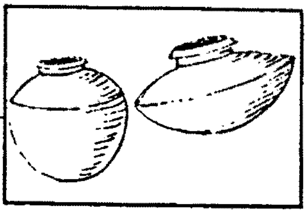

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ق) هيٺ ڪي تصويرون ڏنل آهن. هر هڪ تصوير جي سامهون سنڌي زبان جو لفظ لکو:

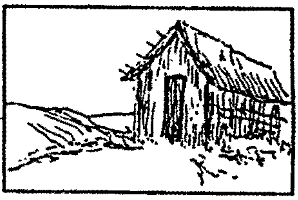

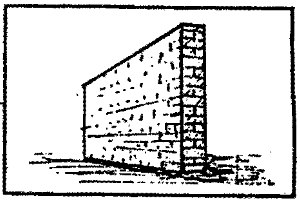

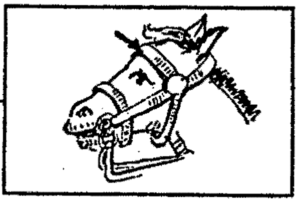

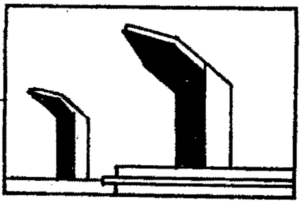

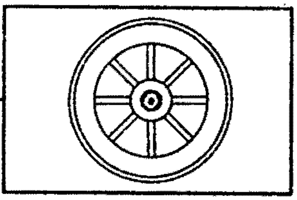

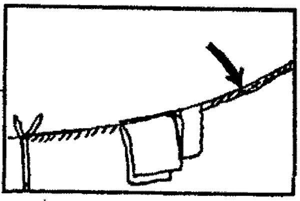

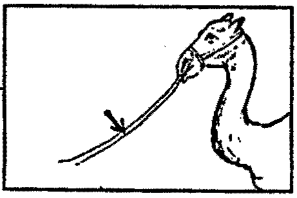

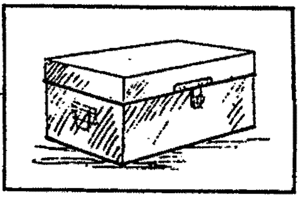

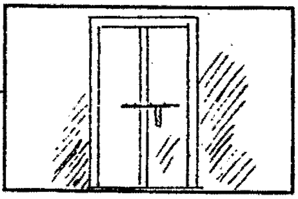

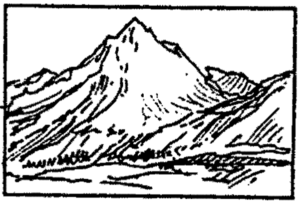

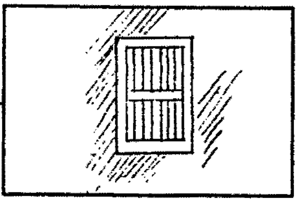

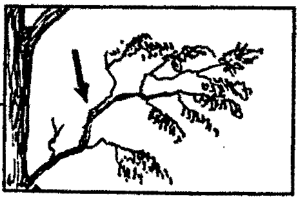

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

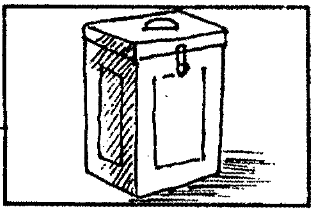

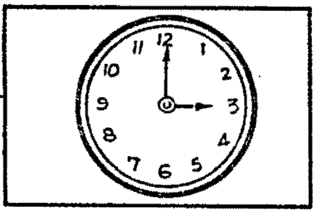

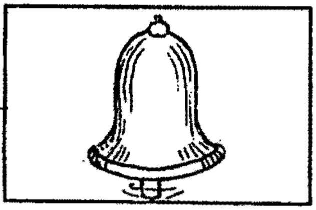

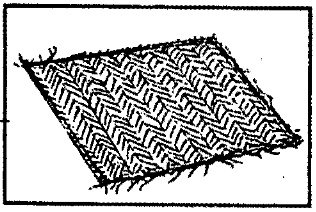

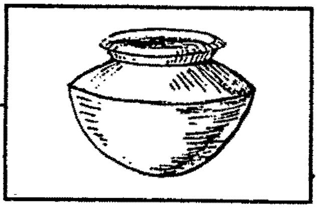

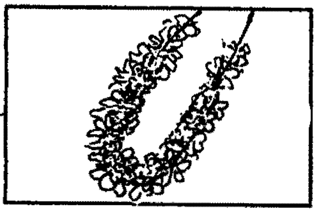

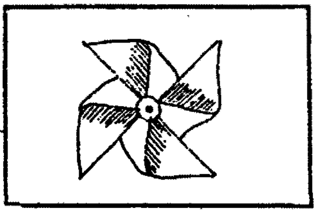

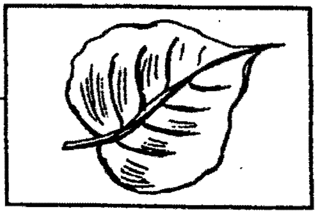

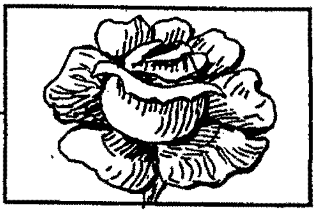

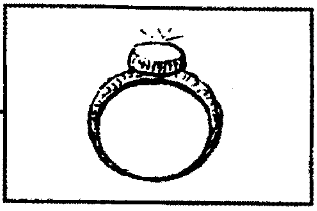

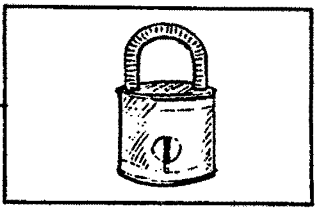

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

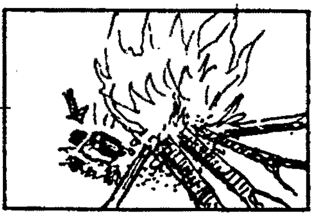
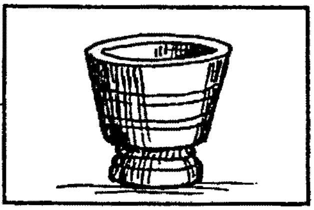
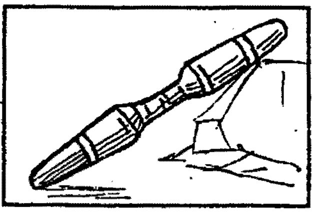
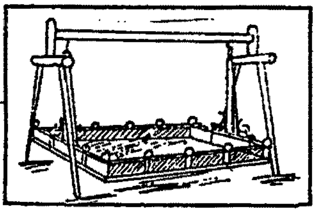
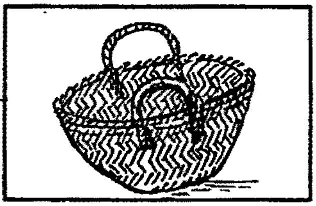
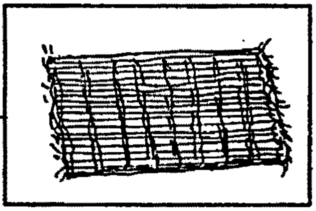
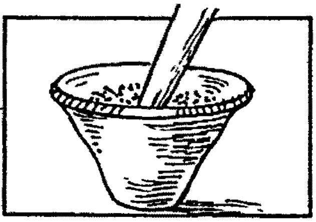
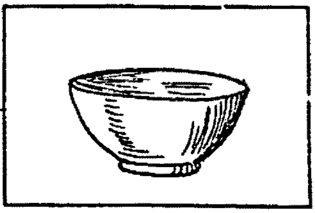
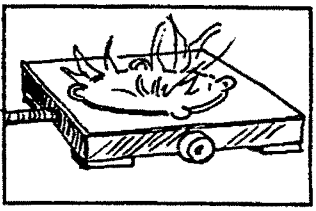
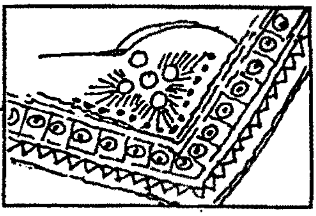
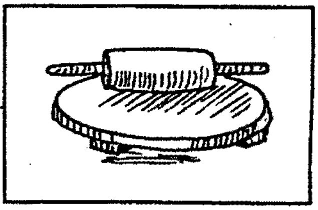
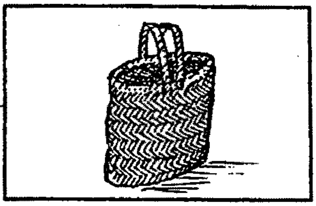
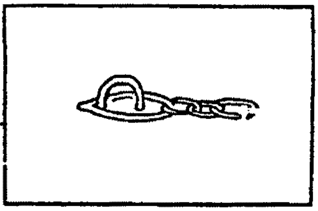

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

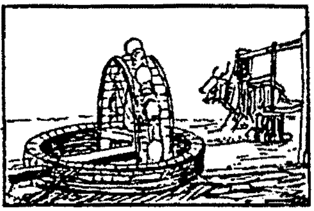

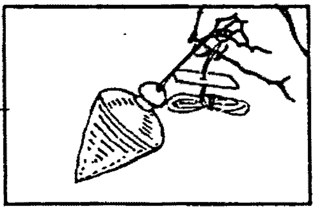

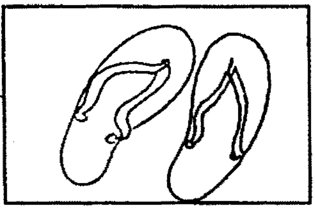

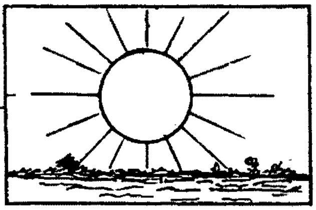

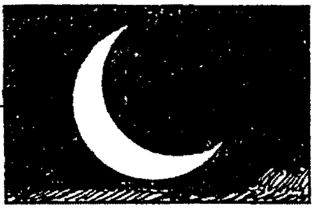

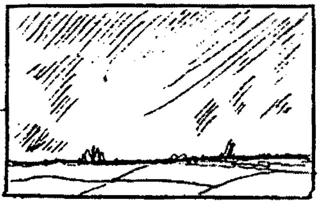

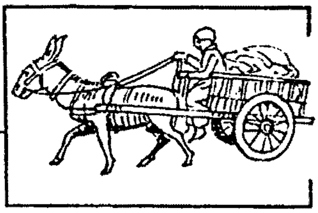

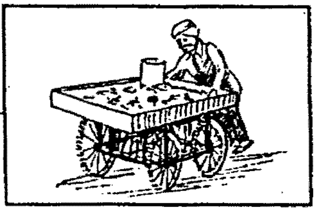

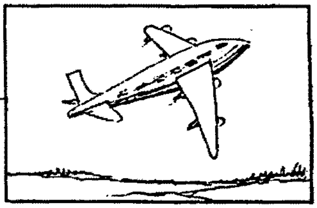

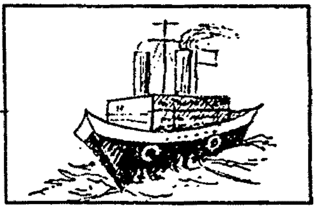

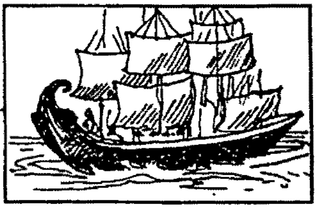

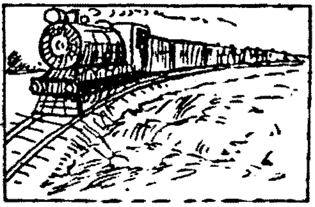

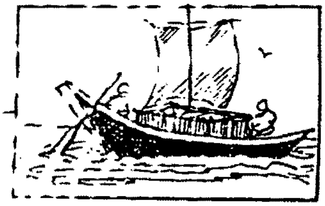

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ک) هيٺ ڪي رنگ تصويرن ذريعي ڏيکاريا ويا آهن. انهن رنگن جا سنڌيءَ ۾ نالا لکو. ان کان سواءِ ڪي شيون ننڍيون، وڏيون، سنهيون ۽ ٿلهيون، ڪي ليڪون ڏنگيون تہ ڪي سڌيون شڪلين ذريعي ڏيکاريون ويون آهن. انهن لاءِ سنڌي زبان جا مناسب ۽ مقرر لفظ لکو:

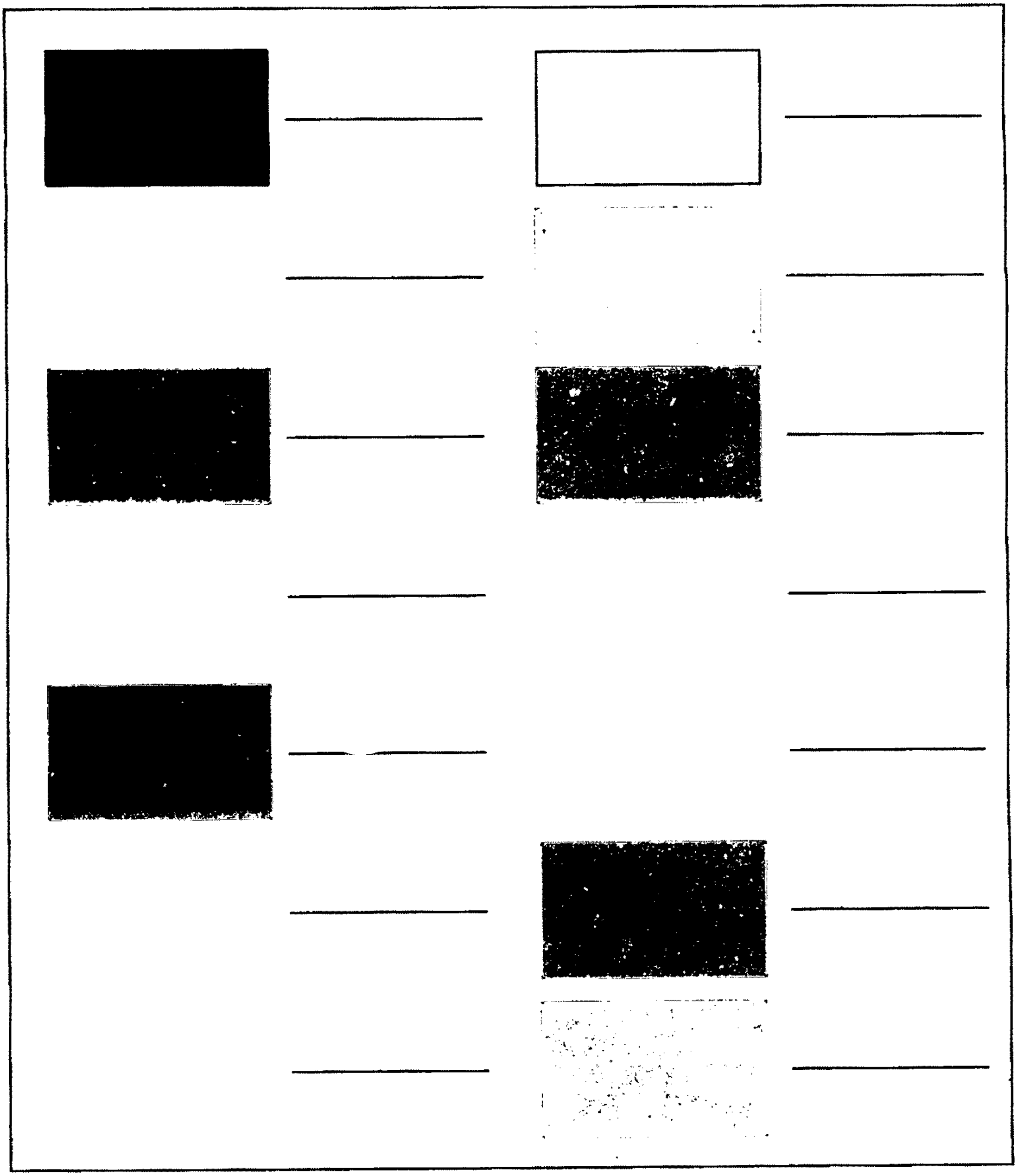

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

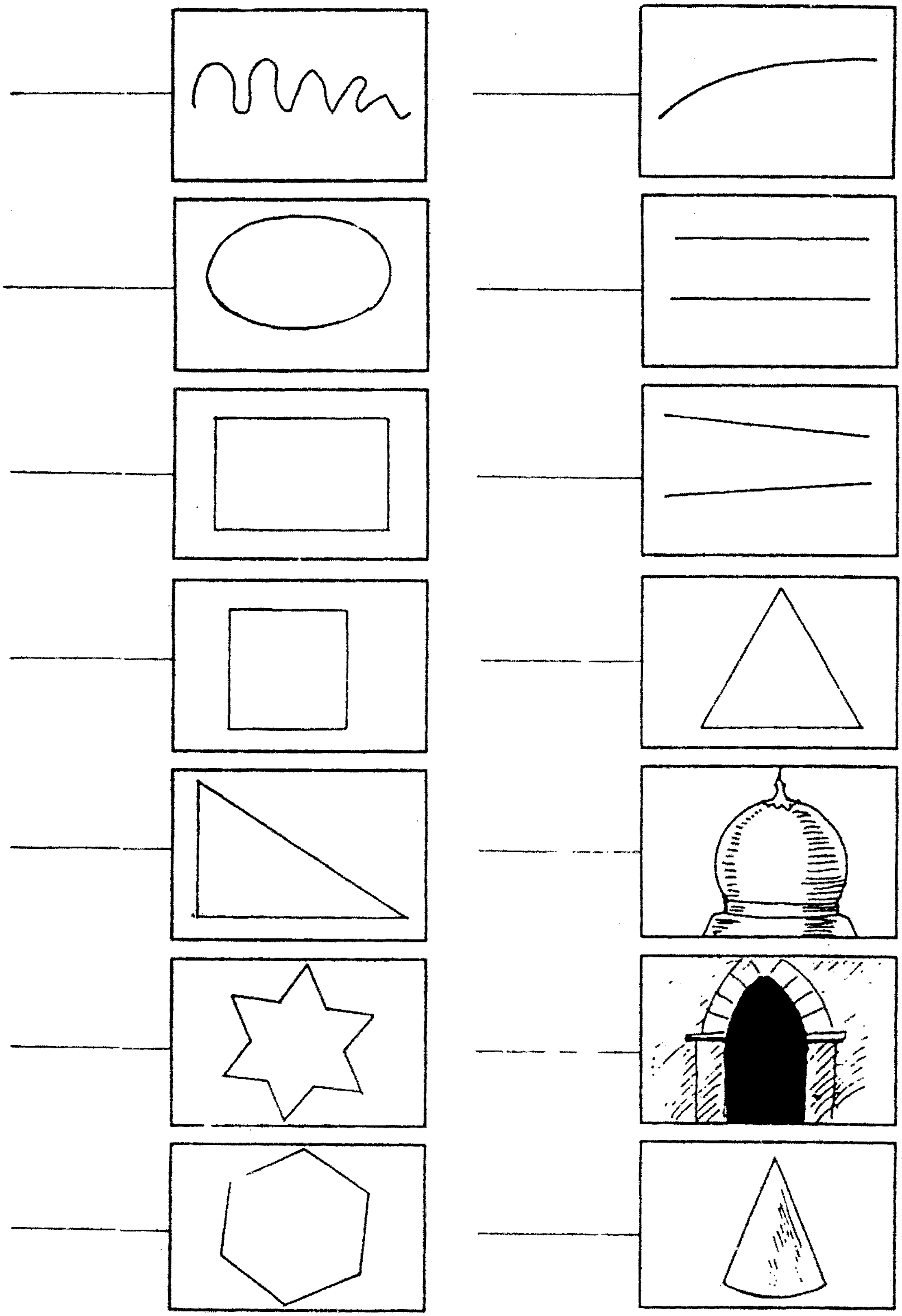

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

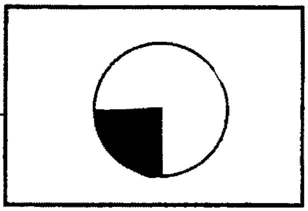

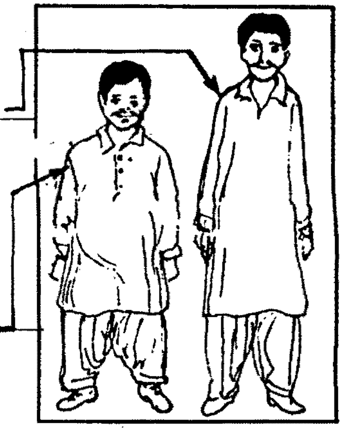

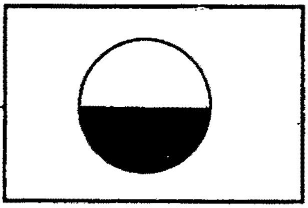

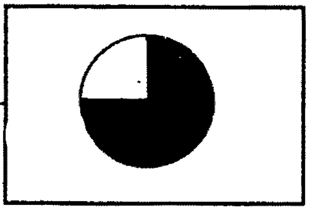

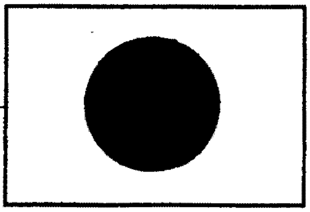

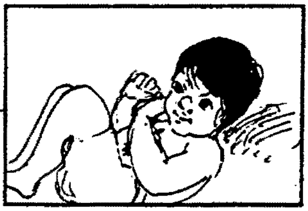

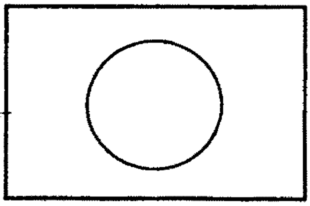

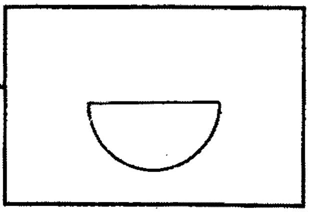

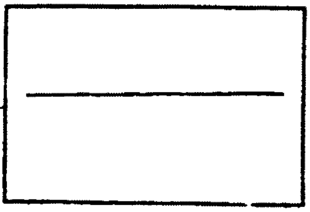

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ٽيون

سبق پهريون:

(الف) هيٺ ڏنل اسمن جي اجتماعي لفظن (collective nouns) لاءِ سنڌيءَ ۾ جيڪي لفظ ڪم ايندا آهن، اُهي لکو:

اسم	اجتماعي لفظ	اسم	اجتماعي لفظ
ماڻهو	....	گلُ	....
وڻ	....	ڪُنجي	....
پکي	....	اناج	....
ٻڪري	....	ان	....
ڍڳي	....	پٿر	....
اُٺ	....	مٽي	....
رڍَ	....	ڪن ڪچرو	....

(ب) هيٺين اسمن جي آوازن لاءِ سنڌي زبان ۾ ڪهڙا ڪهڙا لفظ ڪم ايندا آهن؟ هر اسم جي سامهون اُهي لفظ لکو:

اسم	آواز	اسم	آواز
اُٺ	....	ٻگهڙ	....
باز	....	بُلبل	....
بَدڪ	....	ٻولڙو	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اسم	آواز	اسم	آواز
ٻڪري	....	ڪرڙي	....
ٻلي	....	ڪُتو	....
ڀؤنر	....	ڪُڪڙ	....
تِتر	....	ڪُڪڙِ	....
تِڏ	....	ڪَنگ	....
ٽِٽيهر	....	ڪونجَ	....
جهرڪي	....	ڪوئِل	....
چيرو	....	گدڙ	....
چمڙو	....	گڏهه	....
رڍ	....	ڳيرو	....
رڇ	....	گهوڙو	....
ڏيڏر	....	لومڙ	....
سانُ	....	مَڇَر	....
سِرڻ	....	مک	....
شينهن	....	مور	....
طوطو	....	ميٽر	....
ڪبوتر	....	مينهن	....
ڪَبر	....	نانگ	....
ڪانئڪتو	....	نور	....
ڪاز	....	هاٿي	....
ڪانءُ	....	هَرڻ	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پيون

(الف) هيٺ ڪي لفظ ڏجن ٿا. انهن لفظن جا ضد يعني اُبتڙ لفظ لکو. هڪ مثال نموني طور ڏجي ٿو:

لفظ	ضد	لفظ	ضد	لفظ	ضد
مهانگي	سهانگي	....	مٿي	....	وڏو
ڪوسيون	....	ڪتو	....	سڪ	....
ساديون	....	....	ڪارو	....	نوڪر
....	اڇو	اگ	....	بهادر	....
ڦڪو	....	....	اويل	....	مٺو
....	اندر	سٺو	....	ٻرو	....
پنيان	....	....	بندرو	....	ويجهو
....	عرش	ڏچٽو	....	دانا	....
زمين	....	....	سٻتو	....	پڇاڙي
....	گهاٽو	پٽ	....	ثواب	....
سڄاڳ	....	....	پلو	....	بزدل
....	نياڳ	ٽڏو	....	ڪاراڻ	....
سڄايو	....	....	ڪوڙو	....	ٿلهو
....	سوجهرو	اوندهه	....	نياڳو	....
پَٽُ	....	سولو	....	....	ڪاپو
....	گلا	....	ڏٺي	چريو	....
سوڪ	....	چاچي	....	....	اڳياڙي
....	اندر	....	جيئرو	پوءِ	....
ٽڪڙي	....	چوٽو	....	....	ڏور

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هيٺ ڏنل لفظن مان، لفظن جون اهڙيون جوڙيون ناهيو، جيڪي هڪ ٻئي جي اُبتڙ هجن يعني هڪ ٻئي جو ضد هجن:

نوڪر، پٺ، اڳ، جيئرو، ڪاٻو، چريو، ماڃي، اُبتو، مُئل، ابتدا، دانا، ڇاڃي، خوشبو، ڏاڻو، سٽل، ڏاهو، سنئون، پوءِ، سياڻو، ڇڏو، ڏوهه، اياڻو، نياڳ، پيڇاڙي، ڪامياب، ڏک، سياڳ، عرش، اڌ، گهاٽو، اجايو، آسمان، اڀوجهه، ڪوسو، ساڄو، ڪارو، سبتو، رنج، نياڳو، سک، سجايو، نادان، خوشي، ٻاهر، ٿڌو، ساوڪ، ناڪامياب، سڪ، تکو، اونده، سوپارو، سڄو، روشني، ڊرو، ٻانس، آڇاڻ، سولو، ڪاراڻ، پلو، اڇو، ڪاٻو، اولو، ڊرو، زمين، ايرو، سوڪ، ڏور، اندر، اڳياڙي، فرش، سنو، اويل، خراب، ويجهو، پري، ٻزدل، پيڇاڙي، پٺ، سنو، سورهيه، ڏٺڪو، سيرو، پيڇاڙي، نڌٽڪو، اڳواڻ، اڳ، سيرو، ڪاراڻ، گرم، سُجاڳ، پونير، ثواب.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

(الف) هيٺ ڏنل لفظن مان هر هڪ جون اعرابون بدلائڻ سان، اُنهن لفظن جون ڌار ڌار معنائون ملن ٿيون. اهڙن لفظن مان ڪجهه هيٺ ڏجن ٿا. هڪ لفظ مثال طور ڏيئي، اُن جون ڌار ڌار معنائون ڏنيون وڃن ٿيون. ٻيا لفظ اوهين پاڻ ڳاهيو:

لفظ	اعرابون بدلائڻ سان ڌار ڌار صورتن جا مثال	حاصل ٿيل معنائون
پٽ	پَٽ	زمينَ، ريشم، ٽوڙ.
	پُٽ	نرينو اولاد
	پِٽَ	بد دعا.
	پِٽ	سينو ڪٽڻ، بد دعا ڏيڻ

ٻيا لفظ هيٺ ڏجن ٿا:

پٽ، سٽ، لٽ، ڪک، اڳ، انگ، اڄ، آس، ڪير، ڳجهہ، اهي، اها، اتي، ٻک، ٻار، ڳهٽ، ڀڙي، ڀيڙي، ڀري، ٽپ، تر، هٽ، ٻنا، هار، ٽڙ، ٽڪو، ٽڪ، ٽورو، ٻيٽ، سڌ، سچ، ڇاڻ، ٽڪو، ٽڪو، ٽڳ، پٽو، ڀاڙ، ڀير، ٽنگ، ٽلهو، ڏٽي، ڏڻ، ٻاٽي، ٻٽ، ٻچ، ڄيت، ڇار، ڇٽ، ڇريو، جهوٽو، گل، چند، ڇر، چونڊ، ڇٽ، چر، دري، در، ڏڪ، دڪيٰ، ڏور، رسو، روڪ، رڻ، سپ، سپ، سڌ، ڪوهہ، مٺو، مٺ، وٺ، ڏٽي، ڀٽ، بانس، سويل، گڏي، گهٽو، مٽ، اس، ڪک، ٻک، هٽ، پٽا، ٽڙ، ڇاڻ، ڏور، سٺو، سور، ور، سچ.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هيٺ اُهي لفظ ڏجن ٿا، جن جي اُچار ۾ ڪوبہ فرق ڪونهي، پر هر لفظ جون ڪيتريون ئي معنائون ملن ٿيون، يعني هڪ هڪ لفظ جون ڪئين معنائون نڪرن ٿيون. انهن مان هر هڪ لفظ جون جيتريون بہ معنائون اوهان کي معلوم هجن اُهي لکو:

لڄ، ٽورو، چاڙ، هٽ، ڇٽ، ڳالھہ، گهاٽو، ڦوٽ، ڪڪ، گل، ور، وارو، گپ، ڪيس، سڏ، ڪاڏو، سار، مار، ٻوڏ، ڦوٽ، کپ، انڌو، انڌڪار، ٽڏو، ٽڏڪار، پاٽي، پاٽيائو، رس، ڪافي، وس، ڀال، چور، ڏک، ڪنگهہ، ڪار، ڳر، لنگهہ، مک، وٽ، وڍ، ور، مڙس، گنجي، مٽر، جوڙ، ڦهڪو، ڦر، ٻول، ڪارو، انگ، تپ، تکو، ٽورو، پيٽ، پيچ، جيت، رسو، روڪ، سپ.

(ت) هيٺين جملن ۾ جن لفظن هيٺ ليڪ ڏني ويئي آهي، اُنهن جا ضد ڪم آڻي، خالي جايون پريو:

(i) هي سرڪاري اسڪول ناهي، پر .... اسڪول آهي.

(ii) هي ڪمرو وڏو نہ آهي، پر .... آهي.

(iii) اسان جي اسڪول ۾، اوهان جي اسڪول کان گهٽ شاگرد نہ آهن، پر .... آهن.

(IV) اسان جي اسڪول ۾ هڪ بہ ماستر نہ آهي، سڀ .... آهن.

(V) مَن ڪلاس ۾ منهنجو ياءُ نہ آهي، پر منهنجي .... آهي.

(VI) هي شاگرد تکو نٿو ڊوڙي پر، .... ڊوڙي ٿو.

(VII) هُو سڀ ٻاهر هئا، پر اوهين .... هئا.

(VIII) اندر ڪمري ۾ اوندهہ آهي، پر ٻاهر .... آهي.

(IX) نلڪي جو پاڻي گرم آهي، پر ڍنڍ جو پاڻي .... آهي.

(X) نادان دوست کان .... دشمن چڱو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) ڏنگين مان لفظ چونڊي، هيٺين جملن جا خال ڀريو:

(i) ٻتَ لفظ جو جمع ـ.................... (ٻتَ، ٻتو، ٻتيون) آهي.

(ii) ڌوٻي لفظ جي واحد صورت (ڌوٻيون، ڌوٻياڻي، ڌوٻي) آهي.

(iii) هي ڪھوڙو آهي (اسم جو جمع روپ ڏاهي، جملو نئين سر لکو).

(IV) هي اٺُ آهي (اسم جي مؤنث صورت ڏاهي ،جملو نئين سر لکو).

(V) هي عورتون آهن (اسم جو عدد ۽ حد ڏاهي، جملو نئين سر لکو).

(VI) هي زالون آهي (جملو درست ڪريو).

(VII) ميز (هي لفظ جملي ۾ ڪم آڻيو).

(VIII) ڇوڪرو اچي ٿو (ڇوڪرا لفظ استعمال ڪري، جملو نئين سر لکو).

(IX) هي راجا آهي (راجا لفظ جي جمع صورت لکو).

(X) ڪھوڙو لفظ جو جمع روپ لکو.

(د) حالتن جي ڦيرن ڪي خيال ۾ رکي، هيٺين جملن ۾ اسمن جي صحيح صورت تي (✔) نشان ڏيو:

(i) پاڪستان ڳوٺُ / ڳوٺَ / ڳوٺن جو ملڪ آهي.

(ii) لاهور وارو قلعو ڏسڻُ / ڏسڻَ / ڏِسڻ وٽان آهي.

(iii) تاج محل آگرو / آگري / آگرن ۾ آهي.

(IV) واهن ذريعي ٻني / ٻنيون / ٻنين کي پاڻي ڏبو آهي.

(V) سنڌو، چناب، راوي ۽ جهلم پاڪستان جون مشهور ندي، نَديءَ/ نديون آهن.

(VI) دادو ضلعي / ضلعو / ضلعا ۾ ڪائيءَ وٽ ست گهر / ست گهريون / ست گهريءَ آهن.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(VII) ڇوڪري ڪتاب پڙهي ٿو /ٿي /ٿا.

(VIII) اِهو اسان جو اسڪولُ/ اِسڪولِ / اسڪولَ آهي.

(IX) اسان جي گهرُ / گهرِ/ گهرَ ۾ ڏهه ياتي آهن.

(X) توهين پنهنجو وقتُ /وقتَ /وَقتِ آجايو نہ وڃايو.

(ر) حالتن جي ڦيرن کي خيال ۾ رکي، هيٺين جملن ۾ اسمن جي صحيح صورت تي (✓) نشان ڏيو:

(i) هَن ڇوڪرو / ڇوڪرن / ڇوڪري گيت ڳاتا.

(ii) باغ / باغِ / باغَ ۾ ڇوڪرا راند ڪري رهيا آهن.

(iii) ڇوڪرِي / ڇوڪريءَ / ڇوڪريون / کي انعام ڏي.

(IV) دري / دريءَ / دريون وٽ وڃي ويهہ.

(V) بانوَ / بانوءَ / بانِي جو گهر ڪٿي آهي؟.

(VI) هيءَ ڳالهہ دِلُ / دِلِ / دِلَ ۾ نہ رکج.

(VII) ٻڪري / ٻڪريءَ / ٻڪريون کي گاهہ ڏج.

(VIII) گهوڙا / گهوڙي / گهوڙن گاهہ کاڌين ٿا.

(IX) اهو ماسترياڻيءَ / ماسترياڻيون / ماستريءَ جو ڪمرو آهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ز) حالتن جي ڦيرن کي خيال ۾ رکي هيٺ ڏنل اسمن جو زمان حال ۾ فعل ”ڪاءُ“ موجب خالي جايون ڀريو:

لفظ

	حالت فاعلي: واحد	حالت فاعلي: جمع	حالت/ عام حالت: واحد	حالت/ عام حالت: جمع
مذڪر	گھوڙو	....	....	....
مؤنث	گھوڙي	....	....	....
مذڪر	....	....	....	....
مؤنث	جهرڪي	....	....	....
مذڪر	....	....	....	....
مؤنث	عورت	....	....	....
مذڪر	هاٿي	....	....	....
مؤنث	....	....	....	....
مذڪر	پُٽ	....	....	....
مؤنث	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(س) حالتن جي مناسبت سان جيڪي لفظ درست هجن انهن تي (✔) نشان ڏيو:

(i) منهنجو گهرُ / گهرَ / گهرِ / گهران هتان پري آهي.

(ii) توهين پنج صفحا گهرُ / گهرَ / گهرِ / گهران لکي اچجو.

(iii) توهان جي گهرُ / گهرَ / گهرِ / گهران ۾ ڪيرُ ڪيرُ رهندا آهن؟

(IV) تون اسڪولُ / اسڪولَ / اسڪولِ کان سڌو گهرُ / گهَرِ / گهرَ وڃج.

(V) هُن جي گهَرُ / گهَرَ / گهَرِ / گهران ۾ منهنجو وڏو ڀاءُ ايندو.

(VI) مون کي پئسا ڏيڻُ / ڏيڻَ / ڏيڻِ جو اوهان جو ارادو ڪونهي.

(VII) ڇوڪري / ڇوڪريءَ / ڇوڪريون نارنگيون ڇليون.

(VIII) اهو اسان جي دوست جو گهرُ / گهَرَ / گهَرِ آهي.

(IX) آءُ گهَرُ / گهران / گهَرَ پيو اچان.

(X) هن کي گهَرِ / گهرَ / گهران وٺي هت جلدي اچ.

(XI) اهي ٻئي اسان جي دوستن جا گهرُ / گهرِ / گهَرَ آهن.

(XII) اهو اسان جي چاچي جو گهَرُ / گهَرِ / گهرَ آهي.

(XIII) مان گهرُ / گهَرِ / گهَران وڃان ٿو.

(XIV) اهي اسان جا سوٽُ / سوٽَ / سوٽِ آهن.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ چوٿون

سبق پهريون

(الف) هيٺين جملن ۾ ضمير ڪم آڻي، خالي جايون ڀريو:

(i) .... ڊاڪٽر آهي.

(ii) هِنَ اسڪولَ ۾ .... ماستر آهيان.

(iii) .... سٺي ڇوڪري آهي.

(IV) .... شاگرد آهين.

(V) .... هوشيار ٻار آهن.

(VI) .... ڪالهه موڪل تي هئاسين.

(VII) .... ڪالهه ڪٿي هئين؟

(VIII) ڇا .... موڪل تي هئين؟

(IX) .... توهان لاءِ ترسي هُيس.

(X) .... اسڪول ڪونه وياسين.

(XI) .... ڪالهه هُتي ڪونه ويس.

(XII) .... توکي ڪونه سڃاڻندي آهي.

(XIII) اڄ .... گهر ويندو.

(XIV) گذريل سال .... سائيڪل خريد ڪئي.

(XV) .... اُتي ڪونه آيا هئا.

(ب) هيٺين جملن ۾ ضمير ڪم آڻي، خالي جايون ڀريو:

(i) .... پنهنجو جوڙو پسند ڪريو.

(ii) .... سٺو فرنيچر آڻجو.

(iii) .... ميز تان ڪتاب کڻ.

(IV) .... پاڻي پرين ٿيون.

(V) .... ڪپڙا ڌوئندي.

(VI) .... شهر جو رهاڪو آهيان.

(VII) .... سياڻي ڪراچي ويندياسين.

(VIII) .... خط لکي ٿي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هيٺين جملن ۾ ضمير ڪم آڻي، خالي جايون ڀريو:

(i) ڇا .... ٿميڻ آهين؟
(ii) .... يونيورسٽيءَ ۾ ملازم آهيان.
(iii) .... سرڪاري ملازم آهيون.
(IV) .... اسان جي اداري ۾ نوڪري ڪندا آهن.
(V) .... ڪير آهن؟
(VI) .... ڀائر آهيون.
(VII) .... اڄ چار خط لکيا.
(VIII) .... ڪي ڀاڻي پيٽاريو.
(IX) .... ڪتاب آندو.
(X) .... خط لکڻ چاهيان ٿي.

(ث) حالتن جي استعمال جي لحاظ کان ضميرن جي درست صيغن تي ✔ نشان ڏيو:

(i) مون / مان / اسين ڪاپيءَ ۾ لکيو.
(ii) اسين / اسان / توهين ڪراچي گهمڻ وياسين.
(iii) تو / تون / توکي راڻي باغ ڏٺو آهي؟
(IV) اڄ مان / مون / توهين ڏير سان اٿيس.
(V) تون / تو / توهان پنهنجي ڪمري ۾ ويٺو هئين.
(VI) مان / مون / هو پنهنجو ڪم پورو ڪيو.
(VII) اسين / اسان / مان ڀين وڳي ڀهتيون هيونسين.
(VIII) هيءَ چوڪري ڪيرُ / ڪيرَ / ڪيرِ آهي؟
(IX) اوهان جا ڀائر ڪيرَ / ڪيرِ / ڪيرُ آهن؟
(X) باغ ۾ هوءَ ڪيرِ / ڪيرَ / ڪيرُ هئي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) حالتن جي استعمال ڪــي خيال ۾ رکـي ضـمـيـرن جي درسـت صـيـغــن تــي (✓) نشان ڏيو:

i) هيءَ / هيءُ / هنن ميز آهي.

(ii) هيءَ / هيءُ / هِنَ اسڪول ۾ لائبرري ڪانهي.

(iii) هُو / ڪيرُ / ڪيرِ / ڪنهن جو پاءُ آهي؟

(IV) مان/ تون/ هُوءَ ڪراچي ويئيئين.

(V) ڪو/ ڪا/ ڪي ڇوڪري ٻاهر بيٺي آهي.

(VI) هُوءَ/ هُن/ هو منهنجي ساهيڙي آهي.

(VII) ڪو / ڪا/ ڪي/ ڪنهن/ ڪو دوست هن جي پٽ ڪي ڪتاب ڏنو.

(VIII) مون/ اسان/ تو/ هن خط لکيا.

(IX) اسين / توهان/ هُو پير ڪائون ٿا.

(X) تو / تون/ تو/ هُو ڪي ڪا خبر آهي ڇا ؟

(XI) ڇا توهين / اسين / مون نوان ڪلارڪ آهيو؟

(XII) مان / مون/ تو پناڻ آهيان.

(XIII) ڇا تون / تو / توهين ايم - اي جو شاگرد آهين؟

(XIV) ڇا هُو / هُن / هُوءَ جي ڀيڻ جو نالو هُما آهي؟

(XV) هوءَ / هُنَ / هُو جو نالو ڇا آهي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(XVI) هُو / هنن / اسين ڪٿي آهي؟

(XVII) هُو/ هُن / مان راند ڪيڏي ٿو.

(XVIII) مون / مان / توهين ڪسرت ڪريان ٿو.

(XVX) هُنَ / هُوءَ / هُو پيسا ڏنا.

(ب) ڏنگين مان ضمير چونڊي خالي جايون ڀريو:

(i)...... اڄ چار خط لکيا. (مان / مون / اسين).

(ii) ..... پڪوڙا ڪارايا. (توهين / توهان / تون).

(iii) .... هن کي پاڻي پياريو. (اسين / اسان / أهو)

(IV) .... دوست، هن جي پٽ کي تحفو ڏنو. (ڪو، ڪا، ڪي، ڪنهن، ڪن)

(V) .... اسپتال ۾ ڊاڪٽر ڪونہ آيو. (هِنَ / هُوءَ / توهان)

سبق ٽيون

(الف) هيٺ ڏنل خانن مان لفظ چوندي گهٽ ۾ گهٽ ڏهه جملا ٺاهيو. هڪ جملو مثال طور ڏجي ٿو: هيءَ اڪبر جي پيڻ آهي.

هيءَ	اڪبر	جو	پيڻ	آهيون
فرزانہ	توهان	جا	ياءُ	آهي
اسين	اسان	جي	دوستَ	آهن
هيءُ	هُنَ	جون	ساهيڙيون	
تون				آهيان
توهين	هِن			آهين
آءٌ	هُنَ			آهيو

(ب) هيٺ ڏنل خانن مان لفظ چوندي جملا ٺاهيو:

مان	ڊاڪٽر	آهي
تون	ماسترياڻي	آهِن
هيءَ	عورتَ	آهين
اسين	شاگرد	آهيون
هي	ڇوڪريون	آهيو
توهين		آهيان

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هينين خانن مان لفظ چونڊي گهڻي ۾ گهڻا جملا ٺاهيو:

هو	هميشہ	ڪونہ	ايندو	آهن
مان				
	ڪڏهن		ايندا	آهيو
اسين		ڪانہ		آهي
	روزانو			آهيون
تون			ايندي	
هُوءَ				آهين
توهين	ڪالهہ		آيا	هئا
هوَ			آئي	
هو			آيو	هوس
هي	اڄ		آيون	هئي
چوڪرا				
هُوءَ	سڀاڻي			هُيس
اڪبر				هئاسين
امين	ڪڏهن بہ			هُيوسين
ڪنول				هيون

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

(الف) ڏنگين مان (جو.... سو ، جا .... سا، جي .... سي، جنهن .... تنهن، جيڪو .... سو، جيڪي ... سي) ڪي بہ ضمير موصول ۽ جواب موصول چونڊي، جملن ۾ خالي جايون ڀريو.

(i) .... محنت ڪندي، .... ڪامياب ٿيندي.

(ii) .... وَٽ پئسا آهن، .... وڏو ماڻهو آهي.

(iii) .... اسان سان ملڻ آيا هئا، .... منهنجا دوست هئا.

(IV) .... سنڌي پڙهندو، .... نوڪريءَ ۾ پڪو ٿيندو.

(V) .... ڪامياب ٿيندو، .... اوهان کي مٺائي کارائيندو.

(VI) .... اها ڳالهہ ٻڌندا، .... اوهان تان ڪلندا.

(VII) .... سٺا نمبر کڻيا، .... انعام حاصل ڪيو.

(VIII) .... سان مون کي وچٽو هو، .... کي موڪل ڪانہ ملي.

(IX) .... ڇوڪري توسان گڏ هئي، .... ڪير هُئي؟

(X) .... اهو ڪم ڪن ها، .... پڇتائين ها.

(XI) .... ڪندو، .... ڀريندو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) ضمير موصول ۽ جواب موصول (جي ..... تہ، جهڙو .... تهڙو، جهڙي .... تهڙي، جهڙا .... تهڙا، جهڙيون .... تهڙيون،) ڪم آڻي هيٺين جملن ۾ خالي جايون ڀريو:

(i) .... آءٌ اهو ڪم ڪريان ها، .... پڇتايان ها.

(ii) .... تنهنجو حال آهي، .... ڪنهن جو بہ ڪونهي.

(iii) .... محنت ڪندين، .... ڀهريون نمبر ڪٽندين.

(IV) .... دوڪاندار هو، .... سندس گراهڪ هئا.

(V) .... تون منهنجي صلاح تي هلندين، .... ڪامياب ٿيندين.

(VI) .... هُو توهان جا مائٽ آهن، .... اسان جا بہ آهن.

(VII) .... موجَ ڳوٺن ۾ آهي، .... هتي شهرن ۾ ڪانهي.

(VIII) .... هوٽل هن شهر ۾ آهي، ـ.............. اسان جي شهر ۾ بہ آهي.

(IX) .... ماڻهو اڄ ڳڌيو هو، .... ڪڏهن بہ نہ ڳڌبو.

(ت) هيٺين جملن ۾ (جهڙو .... تهڙو، جهڙا .... تهڙا، جيئن .... تيئن، جهڙيون .... تهڙيون، جڏهن .... تڏهن) ضمير ڪم آڻي، خالي جايون ڀريو:

(i) .... هوُ توهان جا مائٽ آهن، .... اسان جا بہ آهن.

(ii) .... سوٽ مون خريد ڪيو، .... امين بہ خريد ڪيو.

(iii) .... دوست بنائيندي، .... نتيجا نڪرندا.

(IV) .... راجا، .... پـــرجا.

(V) .... هُو اندر آيو، .... سڀ اٿي بيٺا.

(VI) .... هن پڇيو، .... مون جواب ڏنو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) خانن مان ضمير چونڊي، هيٺين ڏنل جملن جي ٻن ٻن جوڙين مان هڪ هڪ جملو ٺاهيو:

	جملا	ڪم آڻيو		جملا	ڪم آڻيو
(i)	تون لاٽريءَ جون ٽڪيٽون وٺندين، توکي انعام ملندو.	جي - تہ	(VI)	هن سنڌي گيت ڳايو، اها ڪنول هئي.	جنهن- سا
(ii)	هيءُ شاندار هوٽل آهي، شهر ۾ ٻيو ڪوبہ ڪونهي.	جهڙو -تهڙو	(VII)	هن کي سيني وڏيڪ مارڪون مليون، هن کي انعام مليو.	جنهن- تنهن
(iii)	هنن وٽ پئسا آهن، هنن کي ڪتاب ملندا.	جن - تن	(VIII)	تون منهنجو چوڻ مڃيندين، تون فائدي ۾ ويندين.	جي - تہ
(IV)	هو توهان سان گڏيو، اهو منهنجو وڏو ڀاءُ آهي.	جو - سو	(IX)	هُو پنهنجو ڪم پورو ڪندو، هو گهر ويندو.	جڏهن-تڏهن
(V)	هُوءَ پهريون نمبر آئي، اُها منهنجي ڀيڻ آهي.	جا - سا	(X)	عورت آئي هئي، اها منهنجي ڀيڻ هئي.	جا-سا

(د) هيٺان جملا عدد جمع جي صيغي ۾ بدلايو:

(i) ڪا ڇوڪري اڄ ضرور ايندي.

(ii) ڪو ماڻهو موجود هو.

(iii) هيءُ ڪنهنجو ڪتاب آهي؟

(IV) هي ٻارُ ڪير آهي؟

(V) اسڪول ۾ ڪنهن ڪي ڳولڻ وئين:

(VI) هي ڪنهن جو ڀاءُ آهي؟

(ر) مان، تون، اسين، پاڻ، پنهنجو، پنهنجا، پنهنجي، پنهنجون ضمير ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i)........ ڏهين وڳي آفيس ۾ ايندا آهيون.

(ii) .... ميز تان ڪتاب ڪڻان؟

(iii) .... نيون ڪرسيون وٺو.

(IV) .... هنن کان پئسا وٺ.

(V) تون .... پين ڪڻ.

(VI) هو .... شرمندو ٿيو.

(VII) توهين .... ڪتاب وٺو.

(VIII) سائين اسين ميز تان .... ڪاپيون کڻون؟

(IX) تون .... سبق پڙهه.

(X) امين، مان .... پاڻ وٽ اچان؟

(س) حالتن جي استعمال مطابق هر ضمير جي صحيح صيغي تي (✓) نشان ڏيو:

(i) اِهو / اِها / اِهي منهنجو ڪتاب آهي.

(ii) اِهو / اِها / اِهي انب مٺا آهن.

(iii) اِهو / اِها / اِهي ڀاڄي تازي آهي.

(IV) مون کي اِهو / اِها / اِهي ٽماٽا کونه کپن.

(V) اِهو / اِها / اِهي/ وڳو مهانگو آهي.

(VI) ڪي/ ڪيرُ / ڪيرَ / ڪنهن جو ڪتاب آهي؟

(VII) هُوءَ ڇوڪري/ ڪيرُ / ڪيرِ / ڪيرَ /ڪنهن آهي؟

(VIII) توهان کي ڪهڙو / ڪهڙا / ڪهڙي شيءِ کپي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ پنجون

سبق پهريون

(الف) ڏنگيءَ مان (تي، تان، کي، کان، وَٽ، تائين، ۾، مان ۽ جو) حرف جر چونڊي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) ميز .... ڪتاب ڪڻ.

(ii) تو .... چا ڪپي؟

(iii) هُن .... ڪيترا پئسا آهن؟

(IV) اُستاد بورڊ .... لکي ٿو.

(V) مٿي .... ٽوپي پاءِ.

(VI) هن ديوار .... ڊوڙ پاءِ.

(VII) ٽيلهي .... ڪتاب ڪڍُ.

(VIII) هٿ .... قلم جَهل.

(IX) هُن وڻ .... کهڙو پکي آهي؟

(X) منهنجي کيسي .... رومال آهي.

(XI) هي گهوڙو اسان .... آهي.

(XII) ڇوڪري .... ٻه ڪتاب آهن.

(ب) جملا درست ڪريو:

(i) ميز کان ڪتاب ڪڻ.

(ii) مون کان گڏ هَلُ.

(iii) مون سان سوال پُڇُ.

(IV) بورڊ تان حساب لِکُ.

(V) ٽيلهي کان ڪتاب ڪڍ.

(VI) هٿ تي پنج آڱريون آهن.

(VII) مٿي کي ٽوپي آهي.

(VIII) گهر جي در مان ڊوڙ پاءِ.

(IX) پيٽ مان ڪنهن ٽپو ڏنو ؟

(X) هن منجهه ڪهڙي شيءِ آهي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) حرف جر ڪم آڻي، خالي جايون ڀريو:

(i) وڻ .... هڪ پکي ويٺو هو.
(ii) مان قلم .... لکان ٿي.
(iii) شيشيءَ ۾ .... دوا وجهه.
(IV) بابو منهنجي .... رانديڪا وٺي ايندو.
(V) هن پيٽ .... ڏکو ڪاڏو.
(VI) هن جي گهر .... ڪير نڪتو؟
(VII) ماستر بورڊ .... سبق لکيو.
(VIII) مون ...... هي ڪم نہ ٿي سگهندو.
(IX) افروز .... ۾ انعام حاصل ڪيو.
(X) در .... ڪير بيٺو هو؟
(XI) هي توهان .... ڪرسيون آهن.
(XII) هُن .... ڪتاب ڪير کڻي ويو؟
(XIII) اسان .... اسڪول پري ڪونهي.
(XIV) هتي .... ڪلاس .... پنجيتاليهہ ٻار آهن.

(ث) هيٺين جملن جي خالي جڳهين ۾ (کي، تي، جو، جا، جي، جون، وٽ، ڪان، ۾)
حرف جر ڪم آڻي خال ڀريو:

(i) مون .... ڪتاب آهن.
(ii) هوءَ اسان . ... ماسترياڻي آهي.
(iii) هيءَ اسان .... گهر آهي.
(IV) هن گهرَ .... پنج ٻاتي رهن ٿا.
(V) مون .... هو وڏو آهي.
(VI) هُو، مون................ مليو هو.
(VII) هُوءَ، اسان .... پيءُ آهي.
(VIII) تو .... اها خبر ڪانهي.
(IX) هن ڪلاس .... توهان جي
ڪلاس ...... وڌيڪ شاگرد آهن.
(X) باغ .... ماڻهن جو وڏو ميڙ هو.
(XI) مان حيدرآباد .... رهاڪو آهيان.
(XII) اڪبر، امين .... هوشيار آهي.
(XIII) اڪبر .... پنجاهہ روپيا آهن.
(XIV) تون، هن .... پنج روپيا وٺ.
(XV) توهين، هن ...... پنهنجون ڪاپيون ڏيو.
(XVI) تنهنجي هٿ .... ڪيتريون
آڱريون آهن؟

(ج) ۾، تي، سان، کان، مان، کي، تائين حرف جر ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خالي جايون ڀريو:

(i) سڀ شاگرد بورڊ .... ڏسو.

(ii) ماڻهو چنڊ ڏسڻ لاءِ آسمان .... نهارين ٿا.

(iii) اڪبر، تون بورڊ .... لک.

(IV) ڪنول، تون ڪاپيءَ .... پنو ڦاڙ.

(V) آفيس ۾ دير .... وڃڻ سٺي عادت نه آهي.

(VI) هن جي واچ، منهنجيءَ واچ .... تکڙي آهي.

(VII) توهان .... ڪڏهن وڃڻو آهي؟

(VIII) اوهان جي هٿ .... ڇا آهي؟

(IX) تنهنجي مٺي .... ڇا آهي؟

(ح) تي، تان، کي، کان، وٽ، تائين، ۾ ۽ مان حرف جر ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خالي جايون ڀريو:

(i) ميز .... ڪتاب کڻي ڏي.

(ii) تو .... ڇا کپي؟

(iii) توهين پنجين وڳي .... هي سبق ياد ڪجو.

(IV) هن .... ڪيترا پئسا آهن؟

(V) تون پنهنجي ٿيلهي .... ڪتاب رک.

(VI) هن کي چوٿين تاريخ .... موڪل آهي.

(VII) سڀ شاگرد بورڊ .... لکو.

(VIII) مون هن ڏيهي .... گاسليٽ وٺو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(خ) ڪي، ڪان، ۾، مان، تي، تان، وَٽِ، وٽــان، لاءِ ۽ سان حرف جر ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) ڪراچي، لاهور ـ... ڪيترو پري آهي؟

(ii) ڪنول پنهنجي ڀاءُ.... گهمڻ ويٺي هئي.

(iii) مـٿـي .... ٽـوپـي پـاءِ.

(IV) منهنجي پيءُ مون .... انعام ڏنو.

(V) هي ڪتاب ڳوٺريءَ .... وجهو.

(VI) پٽ............ ٽپو ڏيڻ نـہ گهرجي.

(VII) انب جي وڻ .... طوطا، اڏاڻا.

(VIII) هن ڀَتونءَ........ مون کي پئسا ڪڍي ڏنا.

(IX) ننڍي ڀاءُ .... رانديڪا آڻجو.

(X) در .... ڪير، بيٺو هو؟

د) هيٺين جملن ۾ صحيح حرف جر تي (✔) نشان ڏيو:

هي، هُن جو / جا / جون شاگردَ آهن.	اهي فرزانـہ جا / جو / جون ڪتاب آهن.

گل هن اسپتال جو / جا / جن وڏو ڊاڪٽر آهي.	اڪبر منهنجو / جا / جي پٽ آهي.

آءُ هن گهر جو / جا / جي مالڪ آهيان.	اهي سرڪاري اسڪول جو / جا / جون ماستر آهن.

(ر) خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهيو:

پٽ	تي	پنج	پکي		آهن
	وٽ	هزار	پار	پري	
	۾		پينرون		آهي
	ڪان		فوٽ		
	تان			مٿي	

sindhsalamat.com	books.sindhsalamat.com

يونٽ ڇهون

سبق ڇهريون

(الف) هيٺ ڏنل خاني مان لفظ چونڊي، جملن ۾ خالي جايون ڀريو:

اڇو
نيرو
پيلاڻ
گلابي
اڇا
ڪارو
ڪاراڻ
واڱڻائي
ساواڻ
ڪاري
پيلا

(i) هن گل جو رنگ .... آهي.

(ii) منهنجي ڏاڏي جا وار .... آهن.

(iii) سرءَ جي موسم ۾ وڻن جا پن .... ٿي ويندا آهن.

(IV) هيءَ .... رنگ واري قميص ڪنهن جي آهي؟

(V) آسمان جو رنگ .... آهي.

(VI) بيماريءَ کان پوءِ، هن جي چهري جو رنگ .... ٿي مائل آهي.

(VII) سانوڻ جي مُند ۾ وڻن جا پن .. .. سان جنجهيل هوندا آهن.

(VIII) ڪير جو رنگ .... آهي.

(ب) هينئين صفتون عدد قطاريءَ ۾ تبديل ڪريو:

پنجَ	....	هڪُ	....
ڇهہ	....	ٻہ	....
ٻارنهن	....	ٽي	....
سورهن	....	ويهہ	....
ٽيهہ	....	چاليهہ	....

(ت) درست لفظن تي (✔) نشان ڏيو:

(i) ڪلاس ۾ ٻـ / ٻـن / ٻَـئي ڇوڪـرن کي انعام مليو.

(ii) اُتان ٻَـئي / ٻن / ٻيو / ڇوڪرا هليا ويا.

(iii) هي پنج ئي / پنجن / پنجون ڀائر آهن.

(IV) ٻنهي / ٻـئي / ٻـ ماڻهن وٺي دانهون ڪيون.

(V) ٽنهي / ٽيئي / ٽي کي سڏ ڪري وَٺُ.

(VI) هـن وٽ پـنـجاهـ ڪـن / پـنـجون / پنجاهي روپيا موجود آهن.

(ث) هيٺيان جملا ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب ڦيرايو.

(i) هوُ سٺو ڊاڪٽر آهي. (جملي کي جنس مؤنث ۾ ڦيرايو)

(ساڳئي جملي کي عدد جمع ۾ بہ ڦيرايو)

(ii) اِها سهڻي گهوڙي آهي. (جملو جنس مذڪر ۾ ڦيرايو.)

(ساڳيو جملو عدد جمع ۾ بہ تبديل ڪريو)

(iii) مان وڏو ماستر آهيان. (جملو جنس مؤنث ۾ بدلايو)

(IV) سڀ ڇوڪرا ميدان تي بيٺا آهن. (ساڳيو جملو جنس مؤنث ۾ بدلايو)

(VI) هن اسڪول جون ماسترياڻيون سٺيون آهن (جملو جنس مذڪر ۾ بدلايو)

(ساڳيو جملو عدد جمع ۾ بہ ڦيرايو)

(ج) ڪيترا / ڪيترين لفظ استعمال ڪري، هيٺين جملن مان سوالي جملا ٺاهيو:

(i) باغ ۾ ويهہ وَڻ آهن.

(ii) شهر ۾ پنج لک ماڻهو رهن ٿا.

(iii) منهنجي کيسي ۾ سورهن روپيا آهن.

(IV) رستي تي نو گاڏيون هونديون.

(V) هن جي عمر ڏهہ سال آهي.

(VI) آءٌ ڏهين بجي ايندس.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) هيٺين جملن ۾ صفت جي درست استعمال تي (✔) نشان ڏيو:

(i) دوڪان تي ٻه / ٻين / ٻئي ماڻهو آهن.

(ii) هن ٻيءَ / ٻه / ٻئي ڇوڪريءَ کي انعام ڏنو.

(iii) ٻه /ٻن/ ٻيون ماڻهن وٽ ٽڪيٽون ڪونهن.

(IV) هن جو نمبر ست / ستون / ستن آهي.

(V) هُتي ويهه / ويهارو / ويهون ڪن ماڻهن گوڙ ڪيو.

(VI) تنهنجو نمبر ٻيون / ٻه / ٻن آهي.

(خ) ٻئي، ٻنهي، ٻيون، ٻين، ٻي ۽ ٻئين صفتن کي، هيٺين جملن ۾ خالي ڇڏيل جاين ۾ ڪم آڻيو:

(i) هُو .... ڀينر آهن.

(ii) مان........ سوال جو جواب لکان ٿو.

(iii) اڄ جي ڏينهن .... تاريخ آهي.

(IV) .... ڪتاب ۾ ٽيهه سبق آهن.

(V) تون هُنَنَ .... ڇوڪرن سان وڃ.

(د) صحيح لفظ تي (✔) نشان ڏيو:

(i) اسان کي ٻيون/ٻين/ ٻه روپيا کپن.

(ii) هينئر ٽي / ٽيون/ ٽنهي لڳا آهن.

(iii) توهان کي ٽي /ٽيون/ ٽن ڏينهن موڪل هئي.

(IV) هت ۾ پنج / پنجون / پنجين آڱريون آهن.

(V) اڄ هفتي جو ٻه / ٻيون / ٻيا ڏينهن آهي.

(VI) سال ۾ ٻارهن / ٻارهون/ ٻارهين مهينا ٿيندا آهن.

(VII) آڪٽوبر، سال جو .... مهينو آهي (خال ڀريو)

(VIII) مهيني ۾ ٽيهون / ٽيهه / ٽيٽي ڏينهن ٿيندا آهن.

(IX) لائبرريءَ ۾ ٻه / ٻين / ٻن ڪلارڪ ڪم ڪن ٿا.

(X) ٻارن وٽ ٻه / ٻن/ ٻيون ڪتاب ڪونهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) هيٺين جملن ۾ صفتن ۽ ضميرن جي درست استعمال تي (✓) نشان ڏيو:

(i) ڪلاسَ ۾ هِڪُ / هِڪَ / هيڪوٽي ميز آهي.

(ii) هِڪُ / هِڪَ / هڪ ڪلاس ۾ چار دريون آهن.

(iii) هِي / هِنَ / هُو اسڪول ۾ فقط ڇوڪريون پڙهنديون آهن.

(IV) توهين ڪيرُ / ڪيرِ / ڪيرَ آهيو.

(V) هُو/هُوءَ/ هي ماسترياڻي آهي.

(ب) هيٺين شڪلين ۾ انگن جي جزن لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ لکو:

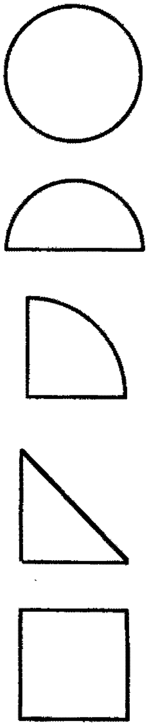

______	X	______ $1\frac{1}{4}$ ______
______	÷	______ $1\frac{1}{8}$ ______
______	%	______ $1\frac{1}{2}$ ______
______	√	______ $1\frac{1}{3}$ ______
______	=	______ $2\frac{1}{2}$ ______
______	0	______ $3\frac{1}{4}$ ______
______	$\frac{1}{2}$	______ $7 \div 3$ ______

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) ڏنگين مان لفظ چونڊي، هيٺين جملن ۾ خالي جايون ڀريو:

(i) دنيا .... آهي (گول، اڌ، مُني).

(ii) ڌرتيءَ جي شڪل.................................... آهي (بيضوي، ٽڪنڊي، گول).

(iii) ڪاڏي ڪاٽڻ مهل .... نہ ڀرڻ گهرجي. (سچو، خالي، اڌ).

(IV) آڌي مان مراد .... روپيو هوندي آهي. (منو، اڌ، پاءُ).

(V) $\frac{1}{4}$ کي .... چئبو آهي (پاءُ، سوا، سچو).

(VI) 4 ÷ 3 مان مراد .... آهي (ٽي ونڊيان چار، 3 واڌو، ٽي ڪاٽو).

(VII) 5 - 8 مان مراد .... آهي (8 واڌو پنج، 8 ضربيان 5، 8 ڪاٽو پنج).

(VIII) ائين ڪنڊن واري شڪل کي -........... چئبو آهي (اٺ ڪنڊو، اٺ پاسائون).

(IX) ڏيکھ لفظ مان .... صفت ٺهندي (ڏکھو، ڏکهائي، ڏکهاڻ).

(X) اَڃاڻ، .... صفت مان جڙيل اسم ذات آهي (اڃو، اڃائي، اَڃ).

(ث) هيٺين جملن ۾ ڇڏيل خالي جاين ۾ صاف، ڇگو، خطرناڪ، ٽڪو، مناڻ، وٽنڊڙ، ڏاڍو، اڃاڻ، سيني ڪان وڏو، ڪهڙو، ڪهڙو نہ، مان ڪوبہ لفظ ڪم آڻي خالي جايون ڀريو:

(i) اڄ ميــــز .... آهـــي.

(ii) گهوڙو .... ڊوڙي ٿـو.

(iii) شينهن .... جانور آهي.

(IV) چانهہ ۾ .... زيادهہ آهي.

(V) هن باغ جو منظر .... آهي.

(VI) ڪير جي .... پري ڪان پڌري.

(VII) ڪراچي، پاڪستان ۾ ....

(VII) اڄ .... ڏينهن آهي؟

(IX) هي پار .... سهڻو آهي!

(X) توهان کي .... انب ڪيئن؟

(XI) توهان وٽ اهو .... ڪتاب آهي؟

(XII) هوءَ .... شهر ۾ رهندي آهي؟

(XIII) هي .... شيون آهن؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

(الف) هيٺ ڏنل خانن مان لفظ چونڊي، جملا ٺاهيو:

هُوءَ	ڇوڪرو		آهي
هُو	ڇوڪري	کيرُ	آهيو
هي	ماڻهو	کيرِ	آهن
توهين	ٻيءُ		
تنهنجو	ڇوڪرا		آهيان
تون		کيرَ	آهيون
هو	ٻار		آهين

(ب) هينئين خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهيو:

مون	وٽ	ٻڪ	پنج	روپيا	هئا
تو	کي	ڪيسي	ڏهه	نوٽ	
هن	وٽان	ميز	ٽئين	ٽوپي	هئي
منهنجي ڀاءُ	جي	هٿ			آهن
ڇوڪريءَ	گهر	مٿي			آهي

(ت) ڏنگين ۾ ڏنل صفتون درست نموني ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ ڇڏيل خال پريو:

(i) هوءَ .... ساڙهيءَ واري ڇوڪري منهنجي سهيلي آهي (نيرو).

(ii) تلاءَ ۾........... بدڪن جون قطارون ڏسو (اڇو).

(iii) هن اسان کي .... پڪوڙا کارايا (ڪوسو).

(IV) هو .... ماڻهو نہ آهي (ڇڱا).

(V) .... ٻارن کي پنيان ويهاريو (وڏو).

(VI) ڪوپ ۾ .... چانهہ ڪانهي (گهٽو).

(VII) ...... بجي گاڏي اچڻي آهي (آٺ).

(VIII) هي منهنجو .... نمبر پٽ آهي (چار).

(IX) .... ماڻهن جو ڇيو ميڄ گهرجي (ڏاهو).

(X) گلاس ۾ ...... دوا آهي؟ (ڪيترو).

(ث) اڳياڙيون ۽ پڇاڙيون ملائي نوان لفظ ٺاهيو:

ٻڍو، چڱو، سچو، وڏو، ٿڌو، ڪارو، عقل، مال، هٺ، لوهہ، ڇوڪر، پاڳ، عزت، ڏڏ، ڪڪڙ، ڪومل، باغ، جواب، پاءُ، پاڻي، ڪلا، ڪالهہ، جبل، سون، لاڏ.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ستون

سبق پهريون

(الف) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب جملا لکو:

(i) .... اسين گهمڻ ويندا سين. (ڪالهہ/سڀاڻي لفظن مان ڪوبہ هڪ لفظ ڪم آڻي خال ڀريو)

(ii) هو تازو .... آيو آهي. (ٻاهر / ٻاهران لفظن مان ڪوبہ هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(iii) هنن جي گهرن .... هوائي جهاز اڏاڻو (مٿي/ مٿان لفظن مان ڪوبہ هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(IV) توهين سڀاڻي .... وڃڻا آهيو؟ (ڪهڙي/ڪيڏانهن لفظن مان ڪوبہ هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(V) تون گهر .... پهتين؟ (ڪڏهن/ جڏهن لفظن مان ڪوبہ هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(VI) تو سان گڏ .... ماڻهو هئا؟ (ڪيئن/ڪير لفظن مان ڪوبہ هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(VII) توهين هُت .... پهتا؟ (ڪيئن /ڪير لفظن مان ڪوبہ هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(VIII) توهين .... آيا؟ (ڪٿان / ڪٿي لفظن مان ڪوبہ هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(IX) هُو .... وڃڻا آهن. (ڪيڏانهن / تيڏانهن لفظن مان ڪوبہ هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(X) منهنجي هٿ ۾ ڪتاب ڪانهي/ڪونهي/ڪينهي. (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو).

(XI) توهان کي ڪهڙو /ڪهڙا/ ڪهڙي دال کپي. (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو).

(XII) منهنجا ڪتاب ڪٿي /ڪٿان رکيا آهن. (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو).

(XIII) توهان کي ڪيترو / ڪيترا / ڪيتري رقم کپي ؟ (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو)

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ڀيون

(الف) هيٺين خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهيو:

توهان				
هنن	کي	اڄ	ڇا	گهرجي؟
هن				
مون		سياڻي		
تو				ڪپي؟
اسان				
تون				
هن				

(ب) هيٺين خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهيو:

اسين						آهيان
هُوءَ	هن				آيو	
تون	شهر	کان				آهيون
مان				آيا		آهين
توهين	هن	مان	ڪالهه			
هو				آئي		آهي
ڇوڪرا		۾				
ڇوڪريون				آيون		آهن
شاگرد		وٽ		آيو		
ٻار						

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هينين خانن مان لفظ چونڊي جملا ناهيو:

هُوءَ			آئين
هو	هُت	ڪڏهن	آيس
مان	هِت	ڪالهه	آياسين
اسين		اڄ	آيا
تون			آئي
توهين		ڪهڙي وقت	آئيون
			آيون
هُنَ			آئيئين

(ث) هينين خانن مان لفظ چونڊي جملا ناهيو:

ڇا	توهين / اوهين	سياڻي	ايندس؟
	مان	ڪلهه	ايندو؟
	تون	پريهَن	ايندين؟
	هوَ		آياسين؟
	اسين		آئين؟
	هوءَ		آيس؟
	هو		آيو؟
			اينداسين؟
			ايندي؟
			اينديون؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ج) ڏنگين مان لفظ چونڊي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) مان .... ڪتاب پڙهان ٿو. (منهنجو / پنهنجو / پنهنجي)

(ii) مان .... هن سان ملڻ ويس. (پاڻ / پنهنجو / تنهنجو)

(iii) تون .... ڪاپي کڻ. (پنهنجي / پنهنجو / پاڻ)

(IV) توهين .... گهر ويو. (پنهنجي / پنهنجو / پاڻ)

(V) فبروري سال جو .... مهينو آهي. (ٻيا / ٻه / ٻيون)

(VI) هاڻي $3\frac{1}{4}$ (...............................) لڳا آهن. (خال ڀريو)

(VII) منهنجي واچ ۾ 10 لڳي 35 (..............) منٽ ٿيا آهن. (خال ڀريو)

(VIII) جهاز 10 (............) ۾ 5 (..........) منٽ گهٽ هئا ته ڀچي ويو. (خال ڀريو)

(IX) تنهنجي گاڏيءَ جي روانگيءَ جو وقت $5\frac{1}{2}$ (..........) شام آهي. (خال ڀريو)

(X) تيون ڏينهن/ ڀريهن/سياڻي سومر جو ڏينهن هو. (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو)

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ اٺون

سبق پهريون

(الف) هيٺين جملن ۾ مناسب لفظن تي ✔ نشان ڏيو.

(i) هُن، رستي تان ويندڙ / ويندڙَ ڇوڪري کان پڇيو.

(ii) پڙهندڙ / پڙهندڙَ / پڙهندڙِ بارُ سڀ ڪنهن کي وڻندو آهي.

(iii) هُو هلندڙ / هلندڙ گاڏيءَ مان لٿو.

(IV) مان هُن جي گهر ويٺو / ويٺ / ويٺا آهيان.

(V) مون کي ڪتاب وڻٿو / وڻٿي/ وڻٿا آهن.

(VI) اڪبر کي ڪراچيءَ ويٺو / ويٺي / ويٺا آهي.

(VII) توهين پشاور ويٺيون / ويٺو / ويٺي آهيو.

(VIII) اڄ مهمانَ اچڻ ڪپي / ڪپن.

(IX) ڪلاس ۾ گوڙ نہ ڪرڻ ڪپي / ڪپن.

(X) بئنڪ ۾ پئسا رکڻ ڪپي / ڪپن.

(ب) ڏنگين مان موزون لفظ چوندي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) سنا ڪتاب ضرور .... (پڙهجي / پڙهجن/ پڙهجو).

(ii) مسواڙ اڳواٽ .... تي (ونجي / ونجن/ونجو).

(iii) اونهاري ۾ سوٽي ڪپڙا .... آهن (پائبي / پائبا/ پائجن).

(IV) فرزانہ کي پشاور .... آهي (ويٺو/ ويٺا/ ويٺي).

(V) هن کي ڪتاب .... هٺا (ونٿا / ونٿي / ونٿيون).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(VI) تون اسان وٽ .... آهين (اڇٽي / آڇٽا / اڇٽيون).

(VII) سائين مان .... ڪتاب ڪٿان؟ (پنهنجون / پنهنجا / پنهنجي).

(VIII) مون کي پنج لٽر پيٽرول .... (ڪپي /ڪپن).

(IX) هن کي ڏهه ڪلو چانور .... (ڪپن / ڪپي).

(ت) ڏنگين مان لفظ چونڊي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) توهان کي .... ڪتاب ڪپن؟ (ڪهڙو / ڪهڙي / ڪهڙا)

(ii) هُوءَ .... شهر ۾ رهندي آهي؟ (ڪهڙي /ڪهڙا / ڪهڙيون)

(iii) هي .... شهر آهي ؟ (ڪهڙو / ڪهڙا / ڪهڙي)

(IV) انب .... اگهه ملن ٿا؟ (ڪهڙا / ڪهڙو / ڪهڙي).

(V) منهنجيءَ واچ ۾ .... لڳا آهن (انگ لکو).

(VI) توهين .... وڳي اچجو (انگ لکو).

(VII) .... تاريخ اسان کي موڪل آهي (انگ لکو).

(VIII) آگسٽ، سال جو .... مهينو آهي (انگ لکو).

(IX) هيڏانهن ...... ڇوڪرا پيا اچن (ڪو/ڪي/ڪن لفظن مان مناسب لفظ چونڊي خال ڀريو).

(X) گهر ۾ تہ .... هجي ! (ڪي / ڪن /ڪو لفظن مان مناسب لفظ چونڊي خال ڀريو).

(ث) ڏنگين مان فعل چونڊي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) روز صبح جو ورزش .... آهي (ڪبو / ڪبي /ڪبا).

(ii) سرديءَ ۾گرم ڪپڙا .... آهن (پائبو / پائبي/ پائبا).

(iii) سرديءَ ۾ ڪمري جون دريون بند .... آهن (ڪبيون/ ڪبي /ڪبا).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(IV) اجايو خرچ نہ ڪرڻ .... (ڪپي/ ڪپن / ڪپبي).

(V) سڀني اسڪول ۾ ٻار موڪلڻ .... (ڪپي / ڪپن / ڪپبا).

(VI) اسٽيشن تي وقت تي پهچڻ .... (ڪپبي / ڪپي/ ڪپن).

(VII) روزانو سٺا ڪتاب پڙهڻ .... (گهرجن / گهرجي /گهربو).

(VIII) بس ۾ ويهڻ کان پوءِ بس جو دروازو بند .... آهي (ڪبا/ ڪبي/ڪبو).

(ج) هيٺين جملن ۾ صحيح لفظ تي ✔ نشان لڳايو:

(i) سنڌي گيتَ ٻڌائبو / ٻڌائبي / ٻڌائبا.

(ii) رانديڪو وٺبا / وٺبي / وٺبو.

(iii) سياڻي درخواست موڪلبا / موڪلبي/ موڪلبيون.

(IV) سڀني هوٽل ۾ ماني کائبي /کائبيون / کائبو.

(V) ٻار کي صورتخطي لکائبا /لکائبي / لکائبو.

(VI) پئسا ڪٿي پربي / پربيون / پربا ؟

(VII) شهر ۾ ڪٿي رهبو / رهبا / رهبي؟

(VIII) درخواست ڪنهن کي ڏبو / ڏبيون / ڏبي؟

(IX) روڊ تي سائيڪل آهستي هلائبي / هلائبيون / هلائبو.

(X) هميشه کاٻي پاسي هلبي / هلبو / هلبا آهي.

(XI) گاڏيءَ مان سنڀالي لهبي / لهندو / لهبو آهي.

(XII) پنهنجو ڪم پاڻ ڪبو / ڪبا / ڪبي آهي.

(XIII) آفيس ۾ پوري وقت تي وڃڻو / وڃبا / وڃبو آهي.

(XIV) بيمار ٿيڻ جي حالت ۾ ڊاڪٽر کان دوا وٺبي / وٺبو / وٺبيون آهي.

(XV) اجايا خرچ نہ ڪبو / ڪبا / ڪبي آهن.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، جملن ۾ خال پُريو:

(i) تون سياڻي .... (امر استقبال ڪم آڻيو).

(ii) موهن جو ڏڙو ڏسڻ .... (امر نيازي ڪم آڻيو).

(iii) اوهين گهر .... (امر حاضر جمع ڪم آڻيو).

(IV) مون سان گهر .... هل (امر نفي استعمال ڪريو).

(V) سياڻي .... (امر تمنا جو صيغو ڪم آڻيو).

(VI) خط .... لک (امر مدامي ڪم آڻيو).

(خ) هيٺين حاصل مصدرن جا بنياد / ڌاتو، ضمير حاضر واحد ۽ ضمير حاضر جمع جي صورتن ۾ لکو:

آڻڻ، ڪرڻ، پڙهڻ، پرڻ، هلڻ، ڊوڙڻ، لکڻ، مارڻ.

(د) هيٺين جملن کي جمع جي صيغي ۾ بدلايو.

(i) سٺا ڪپڙا وٺج.

(ii) تون ڪراچي گهمڻ وڃج.

(iii) اسان سان اسڪول هلج.

(IV) چڱيءَ طرح محنت ڪر.

(V) چانهه تيار ڪر.

(ر) موزون ضمير ڪم آڻي، جملن ۾ خال پُريو:

(i) .... قلم پسند ڪريو.

(ii) .... سنو ڪپ آڻجو.

(iii) .... ميز تان ڪتاب کڻ.

(IV) .... ڪاپيون آڻج.

(V) .... ڪيسي مان خرچ ڪر.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نائون

سبق پهريون

(الف) هيٺين ڌاتُن / مصدرن مان حاصل مصدر ٺاهيو:

لِک، هَل، مار، ڏاهه، اَچ، ڪَر، ڊوڙ، ٻَچ ۽ وَڃ.

(ب) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، هيٺين جملن ۾ خال پريو:

(i) امر حاضر واحد کي .... بہ چئبو آهي (فاعل، مصدر (root)، مفعول).

(ii) فعل جو بنياد .... آهي (مصدر / ڌاتو، امر حاضر واحد، ضمير).

(iii) ڌاتو يا مصدر جي پڇاڙيءَ آڻ / اِڻ ملائڻ .... ٺاهيا آهن (حاصل مصدر، فعل، امر).

(IV) حاصل مصدر مان ـ............. ڪڍي ڇڏڻ سان مصدر يا ڌاتو (root) بچندا آهن.

(آڻ يا اِڻ، فعل، امر حاضر واحد).

(V) بنياد / ڌاتو / مصدر .... کي چوندا آهن (امر حاضر واحد، علامت، فاعل).

(ت) هيٺين جملن ۾ درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو:

(i) فعل لازمي اهو فعل آهي جنهن کي صرف فاعل / مفعول / صفت هوندو آهي.

(ii) اهو فعل جنهن کي صرف فاعل / مفعول/ ظرف شجي اُن کي فعل لازمي چئبو آهي.

(iii) فعل جو بنياد امر حاضر واحد / مصدر / مفعول هوندو آهي.

(IV) هلڻ، چلڻ ۽ لکڻ وغيره کي ڌاتو يا مصدر / حاصل مصدر / فعل چئبو آهي.

(V) اهي فعل جن سان مفعول شامل هوندو آهي تن کي فعل لازمي / فعل متعدي / فعل بي فاعل چئبو آهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) هيٺين فعلن مان فعل متعدي يا فعل لازمي ٻاهيو:

سڙ، مار، لک، چؤ، ڊوڙ، هَل، ڏَهه.

(د) هيٺيان جملا فعل متعدي ۽ متعدي بالواسطه ۾ تبديل ڪريو:

(i) مان خط لکان ٿو.

(ii) هنن جي پٽيان نہ مر.

(iii) ڇوڪريءَ کي ڇٽو تہ وڃي.

(IV) گهوڙو ڊوڙي ٿو.

(V) ٻاهہ ٻري ٿي.

(VI) اما ڪپڙا سبي ٿي.

(VII) ڪنول ماني ڪاڙي.

(VIII) سپاهيءَ چور پڪڙيو.

(IX) اڪبر هن کي ماريو.

(X) تون ٻاڻي پير.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پيون

(الف) هينين جملن ۾ اسم حاليه ڪم آڻي، خال ڀريو.

(i) مان دوڪان تان ڪتاب .... اسڪول ويس.

(ii) اڪبر منهنجي لاءِ ٽڪيٽ .... ايندو.

(iii) سڪينه پنهنجي اُستاد کان ڪاپي .... گهر ايندي.

(IV) پکي ـ...................... پنهنجن آکيرن ڏانهن وڃن ٿا.

(ب) هينين جملن ۾، ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب خال ڀريو:

(i) اسان ڪي ڪراچي .... آهي (اسم استقبال ڪم آڻيو).

(ii) بابا سائين، اڪبر کي .... آفيس ويو (اسم عطفيه / ماضي معطوفي ڪم آڻيو).

(iii) هاري وڻ .... ٻنيءَ تي ويو (اسم حاليه ڪم آڻيو).

(IV) هيءَ .... عورت آهي (اسم استقبال جو صفت وارو روپ ڪم آڻيو).

(V) هي ڇوڪرو .... آهي (اسم مفعول ڪم آڻيو).

(ت) هينين ڌاتن / مادن (مصدر) مان ڌار ڌار ڪردنت ٺاهيو:

آڇ، ڏس، ڪر، ويهہ، ڏي، ڇڏ.

(ث) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملن ۾ تبديليون آڻيو:

(i) ڇوڪرو ڪتاب وٺندو، اسڪول ويندو (جنس مؤنث ۾ گردان مٽايو).

(ii) منهنجا دوست اڇا آهن (عدد واحد جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

(iii) هيءَ ماني ڪاڌل آهي (ڪاڌل اسم مفعول جو صفت ۾ گردان ٺاهيو).

(IV) ڊاڪٽر بيمار ماڻهوءَ کي ڏسي، پوءِ اسپتال ويندو (ڏسي ڪردنت جو اسم حاليه موجب ڦيرو ٺاهيو).

(V) مئل جانور جو گوشت حرام آهي (مئل لفظ جو اسم مفعول ۾ گردان لکو).

(د) فعل ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خال پريو:

(i) مان پروفيسر ....

(ii) تون وڪيل ....

(iii) هوءَ اڪبر جي ڀيڻ ....

(IV) اسين دوست ....

(V) توهين شاگرد ....

(VI) هوُ منهنجو ڀاءُ ....

(VII) هي اسان جا دوست ....

(ر) جملا ٺاهيو: نموني طور هڪ جملو ڏجي ٿو:

(i) منهنجو نالو اڪبر آهي.

تنهنجو نالو ....

هي هُن ...... جي ڀاءُ جو ..... آهي.

هن ڇوڪري جو نالو ....

.... جو نالو ڪنول آهي.

(ii) هي منهنجا ڪتاب آهن.

.... ڪتاب آهي.

.... تنهنجا ....

هي هُنَ ....

.... اسان ....

(ز) هيٺين جملن ۾ مناسب لفظ تي ✔ نشان ڏيو.

(i) هُو مون وٽ ايندو آهي / آهن / آهيان.

(ii) مان تو کي دعوت ڏيندو آهيان / آهي / آهين.

(iii) هو سنو پڙهائيندا آهي / آهن / آهين.

(IV) اسين شام جو راند ڪندا آهن / آهيون / آهيو.

(V) هُو اوڏر تي سامان گهرندا آهين / آهيو / آهن.

(VI) آسمان ۾ اُڏامندو / اُڏامندڙ لغڙ ڏس.

(VII) هُو هلندي / هلنديءَ / هلندڙ گاڏيءَ مان لٿو.

(س) فعل ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خال پريو:

(i) مان سرڪاري ڪاليج ۾ پروفيسر ....

(ii) هو انگريزي ٻوليءَ جا شاگرد ....

(iii) تون ڪيرُ .... ؟

(IV) توهان ڪيرَ .... ؟

(V) اسين سرڪاري ملازم ....

(VI) توهين ڊاڪٽر ....

سبق ٽيون

(الف) هيٺين خانن مان لفظ چونڊي گهٽ ۾ گهٽ ٽا جملا ٺاهيو:

هيءَ	اڪبر		پيڻُ	آهيو
فرزانہ	توهان	جو		آهي
امين	توهين	جا	ياءُ	آهن
	اسان	جي	دوستَ	آهيون
هيءُ	هُنَ	جون	سَسُ	آهين
تون	مون		سهيليون	
توهين	هنن		مائٽَ	

(ب) هيٺين خانن مان لفظ چونڊي، گهٽ ۾ گهٽ ٽا جملا ٺاهيو:

مان	ڊاڪٽر	آهي
تون	ماسترياڻي	آهيو
هيءُ	عورتَ	آهين
هيءَ	ڇوڪريون	آهيان
هي	شاگرد	آهيون
اهو		
اسين	اُستاد	آهن
تون		
توهين		

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پهريون

(الف) ٿو/ٿا/ٿي/ٿيون مان مناسب لفظ چونڊي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) توهان جي قميص سبجي ....

(ii) دوستن جي مدد ڪجي ....

(iii) پئسا موڪلجن ....

(IV) هُن جون ڪاپيون تيار ڪجن ....

(V) درخواست موڪلجي ....

(VI) ڪاڌو ڪائجي ....

(ب) هيٺ ڏنل خاڪي ۾، زمانن جي ڇڏيل خالي جاين تي، زمانن جي قيرن ۽ گردانن مطابق صحيح جملا ناهي لکو:

جملو	زمان حال مُتشڪي	زمان ماضي متشڪي	زمان ماضي قريب	زمان ماضي بعيد
(١) مان گهمڻ وڃان ٿو.	....	....	....	....
(٢) هُوءَ ڪراچيءَ اچي ٿي.	....	....	....	....
(٣) مان راڳ ڳايان ٿو.	....	....	....	....
(۴) هو اسان کي سيکاڻن ٿيون.	....	....	....	....
(۵) مون سوال پڇيو.	....	....	....	....
(٦) تون ڪتاب ڏي.	....	....	....	....
(٧) توهين ڪرسيءَ تي ويٺا.	....	....	....	....
(٨) اسان مٺائي ورهائي.	....	....	....	....
(٩) هُن در کڙڪايو.	....	....	....	....
(١٠) هن ڪتاب ڏنس.	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هيٺين ڏنل خاڪي ۾، هر زمان جي هيٺ خالي خانن ۾، جملا ٺاهي لکو:

جملو	زمان حال مُتشڪي	زمان ماضي متشڪي	زمان ماضي قريب	زمان ماضي بعيد
(۱) مان روزانه اسڪول ويندو آهيان.	....	....	....	....
(۲) مان ڪراچي ويو هوس.	....	....	....	....
(۳) ڇا اوهين خط لکو پيا؟	....	....	....	....
(۴) ڌوٻي ڪپڙا ڌوئي ٿو.	....	....	....	....
(۵) مون هن کي ڏهه ڪاپيون ڏنيون.	....	....	....	....
(٦) پارٽيءَ ۾ اسان جو دوست به آيو هو.	....	....	....	....
(۷) ڇوڪرن کير پيتو.	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) هيٺ ڏنل خاڪي ۾ هر زمان مطابق جملا بدلائي، صحيح جملا لکو:

زمان حال	زمان ماضي مطلق	زمان مستقبل	زمان ماضي قريب	زمان ماضي بعيد	زمان ماضي متشڪي
(١) ______	مان ٽين بجي آيس.	______	______	______	______
(٢) توهين بس مان لهو ٿا.	______	______	______	______	______
(٣) ______	مان ڳوٺ ۾ رهيس.	______	______	______	______
(٤) ______	______	هو گهر ويندا.	______	______	______
(٥) ______	______	______	توهان مون کي سڏ ڪيو آهي.	______	______
(٦) ______	______	______	______	تون ڪٿان آيو هئين	______
(٧) ______	______	______	______	______	هن خط لکيو هوندو.
(٨) مان ڊوڙان ٿو.	______	______	______	______	______
(٩) ______	هن دوڪان ٺهرايو.	______	______	______	______
(١٠) ______	______	اسين خط لکنداسين.	______	______	______
(١١) ______	______	______	مون: ڀاڄي آندي آهي.	______	______

books.sindhsalamat.com sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) هيٺ ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب جملا بدلايو:

(i) هُوءَ باغ ۾ گهمندي آهي (زمان حال متشڪيءَ ۾ جملو بدلايو).

(ii) مان پڙهندو هوندس (عدد جمع جي صيغي ۾ جملو تبديل ڪريو).

(iii) تون جلد اُٿ (فاعل کي عدد جمع ۾ بدلائي جملو بدلايو).

(IV) مان ڪهڙو سبق پڙهان (فاعل کي عدد جمع ۾ ڦيرائي جملو بدلايو).

(V) ڇوڪريون چانهه پيئن (پيئيون فعل ڪم آڻي جملو بدلايو).

(VI) مان پڙهان ٿو (زمان مستقبل ۾ جملو بدلايو).

(VII) تون صوف ڪائين ٿي (فاعل کي جنس مذڪر ۽ عدد جمع ۾ بدلائي، جملو نئين سر لکو).

(VIII) هو شربت ٺاهيون ٿا (فاعل بدلائي درست جملو لکو).

(IX) توهين ڊوڙو ٿا (زمان حال استمراري ڪم آڻيو).

(X) مان اچان ٿو (زمان حال متشڪيءَ ۾ جملو بدلايو).

(XI) مان گاڏي هلائڻ سکان ٿو (زمان مستقبل ۾ جملو بدلايو).

(XII) تون اسان وٽ .... (اچ، وڃ، فعل ڪم آڻي جملا ٺاهيو).

(XIII) مان سپاٽي لاهورويندس (جملي کي، جمع جي صيغي ۾ ڦيرايو).

(XIV) ڇوڪريون اسڪول جو سبق پڙهندا (جملو درست ڪريو).

(XV) اسين سويل اُٿندين (جملو درست ڪريو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هوندو، هوندا، هوندي، هونديون، هوندس، هوندَس، هونداسين، هونديونسين، هوندين، هوندينءَ مددي فعل ڪم آڻي، جملا مڪمل ڪريو.

(i) هُو اسان کي سڃاڻندا ....

(ii) هُو توکي چوندو ....

(iii) تون پنهنجي پيءُ کي خط لکندو ....

(IV) مان توکي هر روز سمجهائيندو ....

(V) تون منهنجو ڪم ڪرائيندي ....

(VI) توهين گهر ۾ ٻه پڙهنديون ....

(VII) هُوءَ ڪيس پڏائيندي ....

(VIII) هُو ڳوٺ ۾ مزي ۾ رهندا ....

(IX) توهين اُن مهل جاڳنديون ....

(X) هُو ڪيسي مان پئسا ڪڍندو ....

(ت) هيٺين جملن ۾ خالي جاين ۾ پيو، پيا، پيئي ۽ پيئيون مان ڪوبه فعل ملائي، جملا مڪمل ڪريو:

(i) مان خط لکندس ....

(ii) توهين اخبار پڙهندا ....

(iii) هُو ننڊ ڪندا ....

(IV) اسين تنهنجي شهر ايندا‌سين ....

(V) تون شام تائين پڙهندين ....

سبق ٽيون

(الف) هيٺين جملن ۾ درست فعل تي ✔ نشان ڏيو:

(i) هميشه مٺو ڳالهائجن / ڳالهائجي.

(ii) ڪتابَ ٽيلهي ۾ رکجي / رکجن.

(iii) گرميءَ ۾ سوٽي ڪپڙا پائجن / پائجي.

(IV) بنگلي ۾ گهٽ ۾ گهٽ چار ڪمرا هجي / هجن.

(V) هميشه وڏن جي صلاح ميجن / ميجي.

(VI) ڪمرا هوادار رکجي / رکجن.

(VII) ڪلاس ۾ اُستاد کان ادب سان سوال پڇجن / پڇجي.

(VIII) صبح جو سوير اُٿڻ گهرجي / گهرجن.

(IX) پنهنجو ڪم پاڻ ڪبا / ڪبي / ڪبو آهي.

(X) روزانہ تازيون اخبارون پڙهبو / پڙهبي / پڙهبيون آهن.

(XI) هميشه صاف ڪپڙا پائبا / پائبو / پائبيون آهن.

(XII) اسين بورڊ تان ڏسي / ڏسون / ڏسان لکون ٿا.

(XIII) اوهان جو، مون کي پئسا ڏيڻ / ڏي / ڏيندو جو ارادو نہ آهي ڇا؟

(XIV) ڇوڪري ڪتاب پڙهي / ٿو / ٿي / ٿيون.

(XV) مان ڪاغذ موڪلڻ چاهيان ٿو / ٿا / ٿيون.

(XVI) اسين ڪراچيءَ وڃڻ چاهيون ٿا / ٿو / ٿيون.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) ڏنگين ۾ ڏنل حاصل مصدرن جي مدد سان، هيٺين جملن ۾ خالي جايون پريو:

(i) ماستر بورڊ تي .... ٿو (لکڻ).

(ii) ڇوڪرا بازار .... ٿا (وڃڻ).

(iii) هُوءَ ڪپڙا .... ٿي (ڪولڻ).

(IV) اسين چانهه .... ٿا (پيئڻ).

(V) هُو اسان کي شربت .... ٿو (پيئارڻ).

(ت) درست فعل تي ✔ نشان ڏيو:

(i) مون کي ڪاپيون ونٽي / ونٽيون آهن.

(ii) توهان کي سبق پڙهڻي / پڙهڻو / پڙهيٺون آهي.

(iii) مون کي واچ ونٽي / ونٽو / ونٽيون آهي.

(IV) هنن کي خطُ لکڻا / لکڻو / لکڻي آهي.

(V) مون کي وڃڻو هوس / هو / هُئس.

(VI) توهان کي سبق پڙهائڻو هو / هوس / هئا.

(VII) هن کي چٺي لکڻي هئي / هئا / هيون.

(VIII) مان کانئڻ وڃڻي هوس / هُئس / هُيس / هئاسين.

(ث) ڏنگين مان لفظ چونڊي، ڏنل هدايت موجب، جملا ٺاهيو:

(i) ڌوٻي ڪپڙا آڻي ..... (ٿا، ٿو، ٿيون).

(ii) توهين خط ..... ٿا (لکي، لکن، لکو).

(iii) ڪپتان جهاز .... ٿو. (اڏايان، اڏائين،اڏائي).

(IV) مان گهمڻ وڃان .... (ٿين، پيو، پيا).

(V) اُستادَ سوال پڇن پيو (جملو درست ڪريو).

(VI) ڇوڪري پڙهڻ وينو (جملو درست ڪريو).

(VII) ماسترُ اخبار پڙهن پيا (جملو درست ڪريو).

(VIII) مون هن سان .... (ڳالهاءِ، ڳالهايو، ڳالهايان).

(XI) هن ڇوڪرن کي ويندي .... (ڏس، ڏٺو، ڏسن).

(X) مون ڪراچي ويس (جملو درست ڪريو).

(XI) اسان جي ياءُ دوست ڏانهن خط لکيس (جملو درست ڪريو).

(XII) توهان کي ڪيترا روپيا ڏناس؟ (جملو درست ڪريو)

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(د) فعل سان واسطو رکندڙ مناسب ضميرن تي ✔ نشان ڏيو:

(i) مون / اسان / تو / هن / هنن خط لکيا.

(ii) مون / اسان / تو / هَن / هنن چٺي لکي.

(iii) ڇوڪرو /ڇوڪري/ مان/تون ڊوڙيس.

(IV) اسين/ توهين/هو ڪالهه تنهنجي گهر آياسين.

(V) هُو/ هَن / هُن / تون / توهين اسڪول ڪونه آئين.

(ر) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب، جملا نئين سر لکو:

(i) مون نئون گهر نهرايو آهي (عدد جمع جو صيغو استعمال ڪري جملو بدلايو)

(ii) هُو ڪراچي ڪونه ويو هو (جنس مؤنث جو صيغو استعمال ڪري جملو بدلايو).

(iii) اسين سبق لکون ٿا (زمان ماضي بعيد ڪم آڻي جملو بدلايو).

(IV) تون ڳوٺ ڪيترا ڏينهن رهيو هئين؟ (عدد جمع جو صيغو ڪم آڻي جملو بدلايو).

(V) هُو اسان جي اسڪول ۾ آيو هو (جملي کي عدد جمع ۽ جنس مؤنث جي صيغي ۾ ڦيرايو).

(VI) مان ميلو گهمڻ ويو هوس (زمان ماضي قريب، جنس مؤنث ۽ عدد جمع جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

(VII) مان ڍَهين وڳي آيس (زمان مستقبل ۾ جملو ڦيرايو).

(VIII) مون چٺي لکي (زمان مضارع ۾ جملو ڦيرايو).

(IX) ٽيليويزن جو ڏٺو ٻارن پٺي صبح (لفظن کي ترتيب ڏيئي، درست جملو لکو).

(X) دوست آهن لاءِ رهيا سياڻي اڇي گهمڻ منهنجا (لفظن کي ترتيب ڏيئي درست جملو لکو).

(XI) مان سوير اٿندو هوس (عدد جمع جي صيغي ۾ جملو بدلايو).

(XII) هُو اسان سان هليا هئا (زمان ماضي مداميءَ ۾ جملو ڦيرايو).

(XIII) هو دوڪان تي ويو (زمان حال مدامي، جنس مؤنث جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

(XIV) توهين سنڌي سکندا هئا (زمان ماضي بعيد ۾ جملو ڦيرايو).

(XV) اسين ڳوٺ ۾ رهندا آهيون (زمان مستقبل استمراريءَ ۾ جملو بدلايو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

(الف) هو، هئا، هئين، هوس ۽ هئاسين مددي فعل ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) اڪبر مون سان گڏ پڙهندو ....

(ii) مان تنهنجي پاءُ سان ڳالهيون ڪندو ....

(iii) اسين روزانو گڏجي گهمڻ ويندا ....

(IV) تون ڪالهه اسان جي پاڙي ۾ آيو ....

(V) هو پرائمري اسڪول ۾ پڙهائيندا ....

(ب) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) تون راند ڪرڻ وڃي پيئي (زمان ماضي قريب استمراريءَ ۾ جملو ڦيرايو).

(ii) ڇوڪرا ڊوڙيا پئي (زمان ماضي قريب ۾ جملو بدلايو).

(iii) .... اسڪول پئي ويا آهيون (اسان / اسين / توهين مان ڪوبه مناسب ضمير ڪم آڻيو).

(IV) .... ڪيڏيءَ مهل هت آئي هئي ؟ (هُوءَ/ هن/هُو مان ڪوبه مناسب ضمير ڪم آڻيو).

(V) .... سڄو ڏينهن راند پئي ڪئي هئي (هُو / هُوءَ / هنن مان ڪوبه مناسب لفظ استعمال ڪريو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(VI) .... هر وقت پٽي ترسيا آهن (مان / اسين / هو مان ڪوبہ مناسب ضمير ڪم آڻي خال ڀريو).

(VII) .... سڄو سال پٽي آيا آهيون (اسين / توهين / مان ڪوبہ مناسب ضمير ڪم آڻي خال ڀريو).

(VIII) اسين سمنڊ جو سير ڪنداسين (جنس مؤنث جي صيغي ۾ جملو بدلايو).

(IX) اسين پاڻ گڏجنداسين .... (پيو / پيا / پيئي مان ڪو هڪ لفظ استعمال ڪريو).

(X) مان سنڌي ڳالهائي .... (سگهڻ فعل جو گردان استعمال ڪريو).

(XI) مان اخبار پڙهندي آهيان (مذڪر جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ يارهون

سبق پهريون

ضمير متصل

(الف) هيٺيون ضميري پڇاڙيون ياد ڪريو:

ضمير خالص	اسمن سان ضمير متصل جي پڇاڙين جو استعمال	ضميري پڇاڙي/ ضمير متسل
منهنجو پٽ	پُٽم = پُٽُ + م	- م
اسان جو پٽ	پُٽئون = پُٽُ + أون	- أون
تنهنجو پٽ	پُٽُ ءِ = پُٽُ + ءِ	- ءِ
توهان جو پُٽُ	پُٽُ وَ = پُٽُ + وَ	- وَ
هُن جو پُٽُ	پُٽس = پُٽُ + س	- س
هنن جو پٽ	پُٽن = پُٽُ + نِ	- نِ

(ب) خال ڀريو:

ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال
منهنجي ڀيڻ	....
....	چاچُمُ
....	ڏاڏ م
....	سَهُرَمُ
اسان جو ڏاڏو	....
اسان جو نانو	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال
اسان جو ڀيءُ	....
....	ڏيٺئہِ / ڏيٺهين
....	ياٺئہِ / پاٺهين
....	پٺئہِ / پٺهين
توهان جي ڏيءُ	....
توهان جو پاءُ	....
توهان جو ڏاڏو	....
....	پٺس
....	ماٺس
....	مامهن
هنن جو ڀاءُ	....
هُنن جو پيءُ	....
هُنن جي ماءُ	....

(ت) ليڪ ڏنل لفظن لاءِ ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکو:

(i) پٽس ڪالهہ هُت ڪونہ آيو.

(ii) پاٺهين هڪ وڏو شاهوڪار ماڻهو آهي.

(iii) ماسيس لنڊن ويئي هئي.

(IV) نائُهن چا تي چيو؟

(V) مامهين اسان جي گهر آيو هو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو:

(i) اڪبر ماڻس / ماڻن / مائس کي خبر ٻڌائي.

(ii) ياڻئِه / ياڻس / ياڻن / ياڻهين مان مراد آهي تنهنجو ياءُ.

(iii) منهنجي پيڻ لفظ لاءِ پيڻم / پيڻس / پيڻن لفظ ڪم آڻبو آهي.

(IV) هن زالس /جوڻس لاءِ ساڙهي ورتي.

(V) توهان جو سَهرو معنيٰ سَهَروَ / سَهَرءِ / سَهرَم.

(د) ڏنگين مان لفظ چونڊي، ليڪ ڏنل فقري لاءِ درست متصل ضمير ڪم آڻيو:

(i) هن جي پٽ کي سٺي نوڪري ملي (پٽم / پٽس / پٽئون).

(ii) منهنجو چاچو وڪيل آهي (چاچُم / چاچُس / چاچئہ).

(iii) هن جي ڌيءَ کي انعام مليو (ڌيڻس / ڌيڻئِہ / ڌيڻم).

(IV) تنهنجو نانو بيمار آهي ڇا؟ (نانس / نانم / نانهين).

(V) توهان جو پيءُ ڪٿي رهندو آهي؟ (پياءِ / پيئوَ / پٿهين).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پيون

(الف) حرف جر سان گڏ ايندڙ ضميري پچاڙيون / ضمير متصل گڏ آڻي، خالي جايون ڀريو:

حرف جر	ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال	
		مذڪر	مؤنث
سندو	منهنجو	سندمُ/سندومُ	سنديمَ
	منهنجا پٽ	....	....
	منهنجي ڌيءُ	....	....
	منهنجون ڌيئون / ڌيئرون	....	....
	اسان جو پٽ	....	....
	اسان جا پٽ	....	....
	اسان جي ڌيءُ	....	....
	اسان جون ڌيئرون	....	....
	تنهنجو پٽ	....	....
	تنهنجا پُٽَ	....	....
	تنهنجي ڌيءُ	....	....
	تنهنجون ڌيئون / ڌيئرون	....	....
	هُن جو پٽ	....	....
	هُن جا پُٽَ	....	....
	هُن جي ڌيءُ	....	....
	هُنَ جي ڌيءُ	....	....
	هُن جون ڌيئون / ڌيئرونَ	....	....
	هُنَ جو پٽ	....	....
	هنَ جا پُٽَ	....	....
	هنَ جون ڌيئون / ڌيئرون	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حرف جر (سندو)	ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال	
		مذڪر	مؤنث
ڪي	مون ڪي	ڪيم	ڪيم
	اسان ڪي	....	....
	توکي	....	....
	توهان ڪي	....	....
	هُن ڪي	ڪيس	ڪيس
	هنن ڪي	ڪين	ڪين

(ب) حرف جر ۽ ضمير خالص جي روشنيءَ ۾ ضمير متصل ملايو:

حرف جر	ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال	
		مذڪر	مونث
وٽ	مون وٽ	....	....
	اسان وٽ	....	....
	تو وٽ	....	....
	توهان وٽ	....	....
	هن وٽ	....	....
	هُنن وٽ	....	....
سان (ساڻ)	مون سان / ساڻ	....	....
	اسان سان / ساڻ	....	....
	تو سان / ساڻ	....	....
	توهان سان / ساڻ	....	....
	هُن سان / ساڻ	....	....
	هنن سان / ساڻ	....	....
جهڙو	مون جهڙو	جهڙم / جهڙوم	جهَڙم / جهڙومِ
	اسان جهڙو	....	....
	تو جهڙو	....	....
	توهان جهڙو	....	....
	هُن جهڙو	....	....
	هنن جهڙو	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، جملا بدلايو:

(i) هن مون کي ہہ ڪتاب ڏنا (ضمير متڪلم جي متصل صورت ڪم آڻيو ۽ جملو بدلايو).

(ii) تنهنجو پاءُ هَت موجود هو (ضمير حاضر جي متصل صورت ڪم آڻيو ۽ جملو بدلايو).

(iii) توهان جو پٽ ڏاڍو هوشيار آهي (ضمير حاضر جمع جي متصل صورت ڪم آڻيو ۽ جملو بدلايو).

(IV) هُن جو چاچو ڪونہ آيو (ضمير غائب واحد جي متصل صورت ڪم آڻيو).

(V) مون جهڙو هَت ڪوبہ ڪونہ هو (ضمير متڪلم واحد جي ضميري صورت ڪم آڻي جملو بدلايو).

(VI) هنن کي گهڻا انعام مليا (ضمير غائب جمع متصل جي صورت ڪم آڻيو ۽ جملو بدلايو).

(VII) هن جو پاءُ بيمار آهي (ضمير غائب واحد جي متصل صورت ڪم آڻيو ۽ جملو بدلايو).

(VIII) مون وٽ ڪجهہ بہ ڪونهي (ضمير متڪلم جي متصل ڪم آڻي جملو بدلايو).

(ث) درست ضمير تي ✔ نشان ڏيو:

(i) سندس / جهڙس / چاچس دوست اچي نہ سگهيا.

(ii) ڪين / ڪيم / وٽم ڪير پڙهائيندو؟

(iii) جهڙس / سندس/ ڪيس جڳ ۾ ڪوبہ ڪونهي.

(IV) وٽس / وٽئہ / سندس گهڻائي مهمان آيل هئا.

(V) ڪانئس / ڪين / سندم گهڻائي مدد ڪرڻ لاءِ تيار هئا.

(ج) ليڪ ڏنل لفظ لاءِ ضمير متصل ڪم آڻيو:

مو هن کي گهر ويندي ڏٺو.

(ii) هن ي اسڪول ۾ ڪتاب مفت ۾ ملندا.

(iii) هنن سان مون ڏاڍي مدد ڪئي آهي.

(IV) مون وٽ هڪ موٽر ڪار آهي.

(V) تو جهڙو نہ آهي هن جڳ ۾ ڪو بيو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٿيون

فعلن سان ضمير متصل جو استعمال

(الف) هيٺيان خال ڀريو:

ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال
(i) منهنجي هٿ ۾ ٻه ڪتاب آهن.	هٿ ۾ ٻه ڪتاب اٿم.
(ii) مون هن کي خط لکيو.	....
(iii) اسان جي هٿ ۾ ڪتاب آهن.	....
(IV) تنهنجي هَٿ ۾ ڇا آهي؟	....
(V) توهان جي هٿ ۾ ڪهڙي شئي آهي؟	....
(VI) هن جي هٿ ۾ ڪهڙي شئي آهي؟	....
(VII) هنن جي هٿن ۾ ڇا آهي؟	....

(ب) ليڪ ڏنل لفظن جي بدران ضمير متصل ڪم آڻيو:

(i) تنهنجي هٿن ۾ ڪهڙي شئي آهي؟

(ii) مون ماني کاڌي آهي.

(iii) هن جي مٿي تي ڇا آهي؟

(IV) اوهان جي کيسي ۾ ڇا آهي؟

(V) اسان جي هَٿ ۾ ڪهڙي شئي آهي؟

(VI) مان توهان وٽ اچان ٿو.

(VII) هو تو وٽ اچي ٿو.

(VIII) منهنجي هَٿَ ۾ ڪتاب هو.

(IX) مون ڪتاب کوليو.

(X) اوهان وڏو خرچ ڪيو.

(XI) اوهان وڏو خرچ ڪيو آهي.

(XII) اسان دوڪان تان سنيون شيون خريد ڪيون.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) ضمير متصل ڪم آڻي جملا مٺايو:

(i) تو سٺو ڪم نہ ڪيو.

(ii) مون نارنگيون کاڌيون.

(iii) هُنَ پيٽ تان نقشو لاٿو.

(IV) مون هن کان سوال پڇيو.

(V) هنن سان ڪنهن بہ مدد ڪانہ ڪئي.

(ث) هيٺين جملن ۾ ضمير متصل ڪم آندا ويا آهن. انهن جملن ۾ ضمير متصل جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻي، جملا بدلايو:

(i) ڪالهہ ڏاڍو سوچيم.

(ii) انب کاڌءِ يا نہ ؟

(iii) امتحان جي تياري خوب ڪَئي هونديَوَ ؟

(IV) ماني ڪانہ کاڌي اٿن.

(V) مون کانئس هڪ سوال پڇيو.

(د) ڏنگين مان فعل چونڊي، جملن ۾ خال ڀريو:

(i) هن کي ڏهہ روپيا .... (ڏناسين / آيا / ڏنا)

(ii) ايترا پئسا ڇا تي خرچ .... (ڪَيُوَ / ڪيا / ڪيو)

(iii) ڪجهہ بہ رقم ڪونہ .... (ڏنائون / ڏيندَن / آيم)

(IV) سؤ روپين جا ڪتاب .... (ڏنم / ورتم / ورتا)

(V) تولاءِ ريڊيو بہ .... (ورتوسين / ورتا / ورتو)

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ر) هيٺين جملن ۾ ضمير خالص جي بدران ضمير متصل ڪم آڻيو:

(i) هُن ڪير پيتو.

(ii) مون هن کي در وٽ بيٺل ڏٺو.

(iii) مون وٽ هڪ ڳوٺري آهي.

(IV) هنن وٽ هڪ سؤ روپيا آهن.

(V) توهان کي ڇا کپي ؟

(VI) اسان کي دوستن سان ملڻو آهي.

(VII) تو وٽ ڪهڙي شي آهي؟

(VIII) مون کي پئسا کپن.

(IX) تنهنجي هٿ ۾ ڪهڙي شئي آهي؟

(X) توهان جي هٿن ۾ ڇا آهي؟

(XI) توهان کي ڪيترا ڪتاب گهرجن؟

(س) هيٺين جملن ۾ ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکو:

(i) سنا ڪپڙا اٿم.

(ii) منا انب آندا اٿن.

(iii) ڏهن روپين جو نوٽ اٿس.

(IV) ميوي جو ٽوڪرو اٿئون.

(V) سڀني محنت ڪئي اٿيئي.

(VI) هٿ ۾ ڇا اٿو؟

(VII) وٽس روزانہ گهڻا مهمان ايندا آهن.

(VIII) وٽم ڪجهه بہ ڪونهي.

(IX) ڪيترو پگهار ملِيَوَ ؟

(X) پئسو جام اٿن.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

پٽن (ڏھون) متصل ضميرن جو استعمال:

(الف) ٻٽا (ڊھرا) ضمير متصل ڪم آڻي، ھيٺيان خال پريو: جيئن:

ضمير خالص جو استعمال	ٻٽا ضمير متصل
(i) مون توکي ڪتاب ڏنو	ڪتاب ڏنو مانءِ.
(ii) مون توکي خط لکيو.	....
(iii) ھن مون کي خط لکيو.	....
(IV) ھن، ھُن کي خط لکيو.	....
(V) مون ھنن کي چيو.	چيو مانِ.
(VI) اسان ھنن کي خط لکيو.	....
(VII) مون توکي ڪتابَ ڏيکاريا.	....
(VIII) مون ڪتاب توکي ڏنو.	....

(ب) ضمير متصل ڪم آڻي ھيٺيان جملا نئين سر لکو:

(i) مون ھن کي پنجاھ روپيا ڏنا. ....

(ii) مون تو لاءِ ڪتاب ورتا. ....

(iii) مون ھنن کي انب کارايا. ....

(IV) توھان ھنن کان سوال پڇيو. ....

(V) اوھان ھنن کي ڪمري جي ڪُنجي موٽائي ڏني. ....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) جنهن ضمير خالص هيٺ ليڪ ڏني ويئي آهي، اُن جي بدران جملي ۾ ضمير متصل ڪم آڻيو:

(i) مون درزيءَ کي پئسا ڏنا. ....
(ii) توهان سامان آندو. ....
(iii) هُن تاڙيون وڄايون. ....
(IV) تو ڇا ڪيو؟ ....
(V) اسان خط لکيو. ....

(ث) متصل ضميرن جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکو:

(i) ڪتاب موڪليومانءِ.
(ii) منهنجو نياپو مِليُئِهِ.
(iii) ڪالهه ڪاپي ڏنيمانس.
(IV) هڪ هوٽل ۾ فون ڪيم.
(V) پگهار ڪڏهن مليوَ؟

(ج) هيٺ ڏنل جملن ۾ حرف جرن سان ضمير متصل ڪم آڻي، جملا نئين سر لکو:

(i) مون هن کان پئسا ورتا.
(ii) اسان هن کي گهٽو ئي سمجهايو.
(iii) توهان کي ڪتاب ڪڏهن ڪپي؟
(IV) هن جو پاءُ آيو هو.
(V) تون هن کي سنڌي پڙهائيندينءَ؟
(VI) هن وٽ ڪابه شئي موجود ڪانه هئي.
(VII) اسين توهان جي گهڻي مدد ڪنداسين.
(VIII) هن کي ماٺ ڪراءِ.
(IX) مون هن کي در وٽ بيٺل ڏٺو.
(X) تو هن کي چوايو تہ توکي پاڻ سان وٺيو وڃي.
(XI) اسان هن کي سنڌي سيکاري.
(XII) اسين هُن کي سمجهائينداسين.
(VIII) هُوءَ مون کي مٺائي کارائيندي.
(VIX) تنهنجو پاءُ مون سان هليو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) هيٺ ڏنل واسطيدار لفظ چوندي، ضمير خالص ۽ متبادل متصل ضمير لکو:

١	٢
کيس	هُن جو
کين	هن کي
سندس	هنن کي
سندن	هنن جو
وٽم	هنن وٽ
وٽن	مون وٽ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پنجون

(الف) هيٺين جملن ۾ ضمير متصل ڪم آڻي، جملن کي نئين سر لکو ۽ زمانن جا گردان بہ بدلايو:

جملا	زمان مستقبل		زمان حال	
	جنس مؤنث عدد واحد	جنس مؤنث عدد جمع	جنس مؤنث عدد واحد	جنس مؤنث عدد جمع
(١) مان تو سان هليس.	....	....	....	....
(٢) اسين توهان سان هلياسين.	....	....	....	....
(٣) مان هن سان ويس.	....	....	....	....
(۴) تون هن سان وئين.	....	....	....	....
(٥) مان تو سان گهمندس.	....	....	....	....
(٦) توهين مون وٽ ايندا.	....	....	....	....
(٧) هُوءَ هن وٽ ويئي.	....	....	....	....
(٨) هُو هنن وٽ ويئيون.	....	....	....	....
(٩) اسين هن سان گهمياسين.	....	....	....	....
(١٠) هو، هن سان هليون.	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هيٺين جملن ۾ ضمير متصل ڪم آڻي، زمانن جا گردان بدلايو:

جملا	زمان ماضي مطلق	زمان مستقبل	زمان ماضي قريب	زمان ماضي بعيد
(١) مون ڪتاب کوليو.	....	....	....	....
(٢) مون هن کي پڙهايو.	....	....	....	....
(٣) اسان ڪتاب کوليو.	....	....	....	....
(۴) تو سٺو ڪم ڪونہ ڪيو.	....	....	....	....
(۵) توهان هن کي اطلاع ڏنو.	....	....	....	....
(٦) هن وٽ ڪتاب آهي.	....	....	....	....
(٧) هِن، هُن کي چيو.	....	....	....	....
(٨) ٽائي تي تو رپورٽ ڪئي؟	....	....	....	....
(٩) مون هنن کي پڙهايو.	....	....	....	....
(١٠) اسان هنن کان پڇيو.	....	....	....	....
(١١) تو مون کي چيو.	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هيٺين جملن ۾ ضمير متصل جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻي، فعلن جا گردان ڦيرايو:

جملو	زمان حال	زمان ماضي مطلق	زمان مستقبل	زمان ماضي قريب	زمان حال استمراري
(١) دري کوليم.	....	....	....	....	....
(٢) نئون وڳو سڀايوسين.	....	....	....	....	....
(٣) هڪ ڳالهه چيائينس.	....	....	....	....	....
(۴) گهڻو خرچ ڪيو آٿوَ.	....	....	....	....	....
(۵) پگهار مليئِہ ؟	....	....	....	....	....
(٦) گهڻو ڪپيئي ؟	....	....	....	....	....
(٧) ڏوَ ڪرايومانس.	....	....	....	....	....
(٨) خرچ ڪرايُوَ.	....	....	....	....	....
(٩) انب ڪارايونِ.	....	....	....	....	....
(١٠) ٻڌاياٿونِ.	....	....	....	....	....
(١١) ڇڏي موڪليانوَ.	....	....	....	....	....
(١٢) چيومانِ تہ ترسو.	....	....	....	....	....
(١٣) ڏاڍو سمجهايوسونءِ.	....	....	....	....	....
(١۴) ڪتابَ ورتامانءِ.	....	....	....	....	....
(١۵) فلم ڏيکاريسونوَ.	....	....	....	....	....
(١٦) ڪيسي ۾ پنج روپيا اٿمِ.	....	....	....	....	....
(١٧) ڇا ورتو اٿيئي؟	....	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جملو	زمان حال	زمان ماضي مطلق	زمان مستقبل	زمان ماضي قريب	زمان حال استمراري
(١٨) چيومانس.	....	....	....	....	....
(١٩) چيم.	....	....	....	....	....
(٢٠) چوايمُ.	....	....	....	....	....
(٢١) چوايومانس.	....	....	....	....	....
(٢٢) ڏيکاريومانِ.	....	....	....	....	....
(٢٣) چوندا سونس.	....	....	....	....	....
(٢٤) لکندامِ.	....	....	....	....	....
(٢٥) چوانِ تو تہ گهر وڃَن.	....	....	....	....	....
(٢٦) خط لکايومانس.	....	....	....	....	....
(٢٧) خط لکيوسونس.	....	....	....	....	....
(٢٨) خط لکندومانس.	....	....	....	....	....
(٢٩) خط لکنداس.	....	....	....	....	....
(٣٠) لکنداءِ.	....	....	....	....	....
(٣١) لکنداوَ.	....	....	....	....	....
(٣٢) خط لکانس پيو.	....	....	....	....	....
(٣٣) ٻڌايانءِ پيو.	....	....	....	....	....
(٣٤) ٻڌايانوَ تو.	....	....	....	....	....
(٣٥) ٻڌايانِ تو.	....	....	....	....	....
(٣٦) سمجهايائينِ.	....	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) هيٺين جملن ۾ متصل ضميرن جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻيو:

(i) ڪيترو پگهار مليـوَ؟

(ii) پنجاهه روپيا ورتامانس.

(iii) سبق سيکاريائين.

(IV) اها خبر ڪالهه ٻڌايائونس.

(V) مان آيو هوسانِ.

(VI) اسين آيو نسونءِ.

(VII) توهين ڪيترا ڏينهن رهياسِ.

(VIII) اسين ويٺيونسون.

(IX) توهين هليونمِ.

(X) مان ويٺيسانِ.

(XI) مامهين هَليَوَ؟

(XII) وٺس چو ٺا وجو؟

(XIII) انعام مليئِهِ.

(IX) اُتي چاچا ڪاڏَوَ؟

(X) ڪا ڳالهه ٻڌائي هٿي مانوَ، ياد آٿوَ؟

(XI) اِجهو هاڻ آيو آٿوَ.

(XII) چڱي ٻڌايائونِ.

(XIII) سياڻي سارو داستان ٻڌائيندوسانوَ.

(XIV) هت ۾ پين آٿئون.

(XV) هي ڏهه روپيا اٿوَ، وجي ڪپڙا خريد ڪريونِ.

(XVI) ٿيلهي ۾ ڇا اٿنِ؟

(XVII) مان ڪاپي ڏينديسانءِ.

(XVIII) مان اِها ڳالهه ٻڌائيندوسانِ.

(XIX) تون مناٿي ڪارائيندينِ.

(XX) هُو چانهه پيارائيندوَ.

(XXI) توهين ٻڌائيندوَس.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ٻارهون

سبق پهريون

(الف) حروف عطف ڪم آڻي، جملا ملايو:

مثال طور : **جيئن** .... **تيئن**، ڪم آڻيو:

(i) توکي موڪل ملي.
تون گهر وڃج.

(ii) مان اڄاريان ٿو.
توهين اڄاريو.

(iii) ماني ڪائي وٺو.
مون سان ملجو.

(IV) هُو توکي چون.
تون ڪر.

(V) توهين ڪين چوندا.
هو ڪم ڪونہ ڪندا.

(ب) **جڏهن** .... **تڏهن** ڪم آڻي، هينيان جملا ملايو:

(i) مان آفيس ۾ پهتس.
مون کي اها خبر پيئي.

(ii) کيس انعام مليو.
هو ڏاڍو خوش ٿيو.

(iii) مان پنهنجي اسڪول پهچندس.
ڪلاس وٺندس.

(IV) مان توهان کان پڇان.
توهين جواب ڏجو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) جي .... تہ ڪم آڻي، جملا ملايو.

(i) تون منهنجي صلاح مڃيندين.
توکي فائدو ٿيندو.

(ii) مون کي وقت ملندو.
تو وٽ گهر ايندس.

(ث) جيتوڻيڪ ... تڏهن بہ ڪم آڻي، جملا ملايو:

(i) گهڻو سمجهايومانس.
هُو ڪونہ مڙيو.

(ii) هو سويل پهتا هئا.
ڪين سامان ڪونہ مليو.

(iii) هُن گهڻو ئي سمجهايو هونِ.
هُو ڪونہ آيا.

(ج) هينيان جملا عدد جمع جي صيغي ۾ ڦيرايو:

(i) جو پڙهندو سو ڪامياب ٿيندو.

(ii) جنهن توکي ڪتاب ڏنا، تنهن کي تو پئسا ڏنا يا نہ؟

(iii) جو ڪير پيئي، سو وير ٿئي.

(IV) جنهن سٺي تقرير ڪئي، تنهن کي انعام مليو

(V) جا پاس ٿيندي، سا مٺائي کارائيندي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) **جو ..... سو، جا ..... سا، جي .... سي، جنهن** ..... تنهن لفظ ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) .... محنت ڪندي، .... پاس ٿيندي.

(ii) .... وٽ پئسا آهن، .... کي ڪتاب ملندو.

(iii) .... اسان سان آيا هئا، .... منهنجا سوٽ هئا.

(IV) .... ڪلاس ۾ پڙهائيندو، .... هتي موجود رهندو.

(V) .... محنت ڪئي، .... کي انعام مليو.

(خ) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب هيٺيان جملا بدلايو:

تون لاٽري ٽڪيٽون وٺندين. {جي ..... تہ ڪم آڻيو ۽ جملا ملايو}

تون انعام کٽندين.

هي سهڻو شهر آهي. {جهڙو ..... تهڙو ڪم آڻي، جملا ملايو}

پاڪستان ۾ ڪو ٻيو ڪونهي.

ڇوڪري پهريون نمبر آئي هئي. {جا .... سا ڪم آڻي، جملا ملايو}

منهنجي ڀيڻ آهي.

تو نوان ڪپڙا پاتا آهن. {جهڙا ..... تهڙا ڪم آڻي، جملا ملايو}

مون پاتا آهن.

ايمانداريءَ سان هلندو. {جو ..... سو ڪم آڻي، جملا ملايو}

ڏک ڪونہ ڏسندو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پيون

حرف ندا

(الف) هيٺيان جملا پڙهو ۽ ندائي صورتون ياد رکو:

(i) واهه ! واهه ! مان پاس ٿيس !

(ii) هاءِ ! هاءِ ! هُو گذاري ويو!

(iii) افسوس ! تو هيڏو ظلم ڪري ڇڏيو!

(IV) مار ! مهڙو ناحق!

(V) اڙي! هي ڇا ڪَيُئي !

(VI) ڪاش! مان تو سان گڏ هجان ها!

(VII) ٿو! ڏاک ڪتي آهي!

(VIII) حيف! صد حيف!

(IX) ٻوڏ! وڃي ٻڏي مرا!

(X) اڙي! هيڏانهن اچ!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ تيرهون

سبق پهريون

علم صرف

(الف) هيٺين مفرد لفظن (ڌاتن) سان اڳياڙيون (prefixes) يا پڇاڙيون (suffixes) ملائي، يا ڌاتن ۾ اندروني تبديليون آڻي، نوان لفظ ٺاهيو:

وس، ڀاڳ، لڄ، پت، ڪڪڙ، سمنڊ، ديس، ڪالهه، باغ، اُٺ، ڏڌ، تيل، هل، واٽيو، پورهيو، ماسي، ڪارو ۽ سياڻو.

(ب) هيٺين اڳياڙين جي مدد سان نوان لفظ ٺاهيو:

ڪُ -، سُ -، نِر -، سَ -، نِ -، ڏ -، اَوَ -، آ-، بَر -، با -، بي -، پِس -، نا - ۽ لا -.

(ت) هيٺين پڇاڙين جي مدد سان نوان لفظ ٺاهيو:

- آئي، - اِي، - آڻ، - آٽ، - تُ، - تَ، - ٽَ، - آٽُ، -تَڻ، -پَڻ، - منڊ، - ونڊ، - اوُ، - آرُ، - اوڪو، -هارُ.

(ث) هيٺين لفظن مان اڳياڙيون ۽ پڇاڙيون ڌار ڪري، اُنهن جا ڌاتو (مادا) لکو:

رَسِيلو، پالڻهار، راتوڪو، هيراڪ، چوراٽو، پاڻياٺو، ڀاڪرو، اوٺو، هَٺيڪو، پروس، چيڙاڪ، ماناٺو، ٺڏڪار، سونارو، اٽڃاٽپ، سُپٽيو، پَرَوسِيڪو، سَياڳو، پرديسي، ڪُلڇٽو، سُندرتائي، وڏپڻو، ديالو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) هيٺين اسمن مان فعل ٺاهيو:

موڪَلَ، چورِ، ڪم، لالچ، ضرب، دفن، قبول، انصاف، صفائي.

(ب) هيٺين مادن ذاتُن مان اسم ٺاهيو، اسمن مان صفتون ۽ صفتن مان اسم ٺاهيو:

مارِ، پوڪِ، سَمجهہَ، سنڀالِ، ڊوڙ، ڦوڪِ، ڇاڻُ، رکُ، ڳولِ، پُڇَ، ٽڪ، هَلُ، ٻچُ، مَچ، پَرِ، سُڪُ، ڪَسُ، ٻَڌُ، پَچَ، وِڙهُ، پڇا، سَوڪ، ٻاچ، موڪلائڻ، اڄ، ڇاپرو، سگهہَ، پاڄهارو، مائِيٽو.

(ت) هيٺين اسمن مان اسم فاعل ۽ اسم فاعلن مان فعل ٺاهيو:

وير، ڏُڌ، اُٺ، ڪيڏَ، ڪُڪڙ، ڪاٺي، ڊوڙ، لڪ، لوهہ، باغ، شڪار، واڍو، نَچ، حلوو.

(ث) هيٺين اسمن مان صفتون ۽ صفتن مان اسم ٺاهيو:

مرچ، ماٺ، هٺ، چِڙَ، سُونهن، واڻيو، چور، ڪُپَت، اڇو، چڱائي، ڏکهو، ڏاهپ، سياڻو، ڪاراڻ، اُٺ.

(ج) هيٺين اسمن جا اسم تصغير ٺاهيو:

ٻچو، اک، ڪتو، هٿ، ڪتاب، پٽ، ڏيءَ، پاءُ، چيلو، ماني، ننڍو، پار.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) هيٺين لفظن مان مفرد ، مرتب ۽ مرڪب لفظ الڳ الڳ ڪريو:

هَٿَ ڦاڙ، مانيٽو، سگهارو، ٻڪيو، سکهه، اڄ، چوڪراٽي، ڪُوڙو، مين بتي، ڪاٺ ڪٽو، ڪتابڙو، اڇوڪو، وات ڳاڙهو، ڀاڳ، اڳڪٽي، ڀاڳوند، ڪارو، ڪاراڻ، ڪارٺ، خوبصورت، ڏاهو، مئو، مٺاڻ، سستي، آٺ ويهه، گهٽتائي، ڏاهَپَ، خرابي.

(خ) هيٺين لفظن کي سندن ترتيب يعني مفرد ، مرتب ۽ مرڪب لفظن موجب ڌار ڌار ڪريو:

چؤماسو، ڪتمنڙو، قطب تارو، ڪارهن، آب هوا، هڻ ڪڻ.

(د) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا ڦيرايو:

(i) تون لکي سگهين ٿو (جنس مؤنث عدد جمع ۾ ڦيرايو).

(ii) منهنجي ڀاءُ اهو ڪم ڪري ڇڏيو (جمع جي صيغي ۾ جملو بدلايو).

(iii) رات جي خاموشيءَ ۾ هو سمهي پيا (جنس مؤنث عدد جمع جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

(IV) هنن سؤ روپيا خرچ ڪيا (ضمير متڪلم عدد جمع جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

(V) اسين ڊوڙندا، توهان وٽ ايندا سين (ضمير حاضر واحد ۾ جملو ڦيرايو).

(VI) توکي چانهه پيئارڻ کپي / کپن (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو).

(ر) هيٺين جملن ۾ ، فعلن کي مرڪب فعلن ۾ تبديل ڪريو:

(i) اسان توهان جو گهر ڏٺو.

(ii) مون ڪلاڪارن سان ڳالهايو.

(iii) منهنجي پٽ هوم ورڪ ڪيو.

(IV) هُو اسڪول ويندو.

(V) بابا اسٽيشن تي پهچندو

(س) ڏنگين مان لفظ چونڊي، خالي جايون ڀريو ۽ مرڪب فعل ٺاهيو:

(i) توهين هي ڪتاب پڙهي .... (وٺين / ها / وٺو).

(ii) بندوق جو آواز ٻڌي اوهين جاڳي .... (پيا/پياسين / پيو).

(iii) هي ٻئي ڀائر نيٺ راضي .... (ٿياسين / ٿي ويا / ٿيو).

(IV) تون هر ڪم ڪري .... (سگهين ٿو / سگهان ها / سگهي ٿو).

(V) مان پنهنجي سر ميز صاف .... (ڪندس /ڪريان / ڪندين).

(VI) توهين دوستن کي سمجهائڻ .... ٿا ('چاهڻ' مان مناسب صيغو ٺاهيو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

(الف) هيٺين لفظن جا تڪراري لفظ (reduplicated) يعني ٻٽا لفظ جوڙيو:

ليڪو، وڪ، ٻڪ، ڇوڪر، وَهٽ، ڪٽولو، ماٺو، ڳالهائڻ، ڳالهه، مِٺي، چڱو ۽ ڪنو.

(ب) هيٺين تڪراري (ٻٽن) لفظن کي مڪمل ۽ جزوي تڪرار وارن قسمن موجب ڌار ڌار ڪريو:

گھمڻ ڦرڻ، ڪک پن، ڳاهه ٻنو، گھٽ وڌ، ڏيتي ليتي، گھر گھر، نوڪر چاڪر، پڙهڻ ڪَڙهڻ، ڳوٺ ڳوٺ، ماٺو چيٺو، ڪپ ٻپ، ٿلهو ٿلهو، ڏور ڏنگهر .

(ت) هيٺين جملن ۾ لغوي ۽ وياڪرڻي فرق سمجھايو:

(i)
گھر جي تلاشي ورتي ويئي.
گھر گھر جي تلاشي ورتي ويئي.

(ii)
ٻار پسٺو وٺي، گھر ويجي.
ٻار ٻار، پسٺو وٺي، گھر ويجي.
ٻار ٻار، پسٺو پئسو وٺي، گھر گھر ويجي.

(iii)
ڳوٺ جو ماٺهو گھٽيءَ ۾ نڪري آيو.
ڳوٺ جو ماٺهو ماٺهو گھٽيءَ ۾ نڪري آيو.
ڳوٺ ڳوٺ جو، ماٺهو ماٺهو، گھٽيءَ گھٽيءَ ۾ نڪري آيو.

(IV)
هن جا ڪارا وار سهٺا لڳن ٿا.
هن جا ڪارا ڪارا وار سهٺا لڳن ٿا.

(V)
سيڪو پنهنجي گھر ويجي.
سيڪو سيڪو پنهنجي گھر ويجي.
سيڪو سيڪو، پنهنجي پنهنجي گھر ويجي.
سيڪو سيڪو، پنهنجي پنهنجي، گھر گھر ويجي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ چوڏهون

سبق پهريون

علم نحو

(الف) ڏنگين مان لفظ کڻ آڻي، هيٺيان خال ڀريو:

(i) .... ڏهين وڳي آفيس ۾ اچون؟ (مان / تون / اسين).

(ii) ميز تان .... ڪاپي کڻان؟ (توهين / پاڻ / پنهنجي).

(iii) توهان .... ڪنهن هٿ گهرايو آهي (۾ / سان / کي).

(IV) اسڪول ۾ دير .... وڃڻ سٺي عادت ڪانهي (تان / سان/مان / کان).

(V) اسان کي مٽي کان جوش .... موڪل آهي (ڏانهن / کان / تائين / سان).

(VI) مون پنهنجي ڀاءُ .... خط لکايو (کان/سان/ مان/ ڏانهن).

(ب) هيٺين جملن کي ناڪاري / انڪاري جملن ۾ بدلايو:

(i) هن وٽ سٺا ڪپڙا آهن.

(ii) مون وٽ گهڻائي مهمان اچنا آهن.

(iii) دوڪاندار وٽ تازيون ڀاڄيون آهن.

(IV) گهر جي در وٽ بيهه.

(V) هن کي اڄ ٿي وڃڻو آهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) ڪانهي، ڪونهي، ڪانَهن ۽ ڪونَهن لفظ ڪم آڻي، هيٺيان جملا انڪاري جملن ۾ بدلايو:

(i) هُن وٽ پيسا آهن.
(ii) مون وٽ ڪپڙا آهن.
(iii) اسپتال ۾ ڊاڪٽر آهي.
(IV) دوڪاندار وٽ سڀ شيون آهن.
(V) عزيز وٽ ڪتاب آهن.
(VI) اسڪول ۾ شاگرد آهن.
(VII) بازار ۾ هرڪا شئي موجود آهي.
(VIII) امينہ وٽ دوا آهي.

(ث) درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو:

(i) گهر ۾ منهنجو ڀيءُ موجود ڪونہ / ڪانہ / نہ آهي.
(ii) ڪلاس ۾ ماستر / ڪونہ / ڪانہ آهي.
(iii) هي توهان جون ڪاپيون ڪونَہ / ڪانَہ آهن.
(IV) اسان جو گهر / هتي /هتان پري آهي.
(V) باغ ۾ هَوءَ / ڪيرُ / ڪيرَ / ڪنهن آهي؟
(VI) منهنجو چشمو ڪِٿي / ڪٿان آهي؟
(VII) لاهور، ڪراچيءَ / ڪي / ڪان پري آهي.
(VIII) اسان جي ڳوٺ / ۾ / جي /مان / جي هڪ بہ ڊاڪٽر ڪونهي.
(IX) اِهو /اِها / اِهي منهنجو ڪتاب اٿيئي.
(X) هن کي هڪ صوف / کپي /کپن /کپنس.
(XI) اِهو /اِها /اِهي نارنگي کٽي آهي.
(XII) مون کي اِهو /اِها / اِهي ڪيلا ڪونہ کپن.
(XIII) هُتي سندس ڀيءُ بہ آيلَ / آيَلَ / آيلن هو.
(XIV) ڇوڪرُ / ڇوڪري/ ڇوڪرا تيز ڊوڙيو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلايو:

(i) هن اسڪول ۾ لائبرري آهي (سوالي جملو ٺاهيو).

(ii) هن گهر ۾ هڪ ماڻهو آهي (انڪاري جملي ۾ بدلايو).

(iii) باغ ۾ ڪيترا ماڻهو موجود آهن (عجب واري جملي ۾ ڦيرايو).

(IV) هي اسڪول وڏو آهي (انڪاري جملو ٺاهيو).

(V) رستي تي پنج ماڻهو هئا (ڪيترا لفظ ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(VI) هن ڳوٺ جي آبادي ڪيتري آهي (بياني جملي ۾ ڦيرايو).

(VII) هي اسڪول ننڍو آهي ڇا ؟ (انڪاري جملي ۾ بدلايو).

(ب) ڇا، ڪيرُ، ڪيرَ، ڪهڙو، ڪهڙا ۽ ڪنهن لفظ ڪم آڻي، سوالي جملا ٺاهيو:

(i) هي ڪتاب منهنجا آهن.

(ii) هيءُ ماڻهو وڪيل آهي.

(iii) تون سٽي ڪاليج جو پروفيسر آهين.

(IV) منهنجي هٿ ۾ ٻه قلم آهن.

(V) هيءُ منهنجو پيءُ آهي.

(VI) هيءَ خاتون منهنجي ماسي آهي.

(VII) توکي پگهار مليو.

(VIII) هيءُ ڇوڪر منهنجو ڀاءُ نہ آهي.

(IX) هن کي مون هٿ اچڻ کان روڪيو.

(X) هُوءَ بيمار آهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) ڇا ۽ ڇو استعمال ڪري ڪي بہ پنج سوالي جملا لکو:

(ث) ڪيترا ، ڪيتريون، ڪنهن، ڪهڙو، ڪهڙي لفظ، استعمال ڪري سوالي جملا ٺاهيو:

(i) هن شهر ۾ پنج لک ماڻهو رهن ٿا (ڪيترا لفظ ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(ii) ڪراچيءَ ۾ بيشمار اسپتالون آهن (ڪيتريون ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(iii) هُو گل حسن جو فرزند آهي؟ (ڪنهن استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(IV) هيءُ ڇوڪرو منهنجو سوٽ آهي (ڪيرُ استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(V) سنڌ مان سنڌو دريا ، وهندو آهي (ڪهڙي استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(VI) شاهہ لطيف جي مزار ڀٽ شاهہ تي آهي (ڪٿي لفظ استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(VII) منهنجي کيسي ۾ سؤ روپيا آهن (ڪيترا استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(ج) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلايو:

(i) ڳوٺ وارن، هنن جي ڏاڍي مدد ڪئي (ڇا لفظ ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(ii) اسڪول جا شاگرد راتي باغ گهمڻ ويا هئا (ڇو لفظ ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(iii) منهنجي هٿ ۾ ہ ڪتاب آهن (ڇا لفظ ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(IV) هوُ بيمار آهي (سوالي انڪاري جملي ۾ بدلايو).

(V) اوهين آيا آهيو (ڪٿان لفظ استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(VI) تون اڪبر جو پٽ آهين (ڪنهن لفظ جي ڪم آڻڻ سان سوالي جملي ۾ ڦيرايو).

(VII) مون خط لکيو هو (سوالي انڪاري جملي ۾ ڦيرايو).

(VIII) هي ڇوڪر نہ آهي (ظرف نفيءَ جي جڳهہ بدلائي جملو ٺاهيو).

(IX) هي ڪهڙو ڪتاب آهي؟ (تعجب وارو جملو ٺاهيو)

(X) هي ڪهڙو سهڻو پکي آهي؟ (تعجب واري جملي ۾ بدلايو)

(XI) هيءَ بلا ڏسو (تعجب وارو جملو ٺاهيو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) جهيلار ڇا آهي؟ جهيلار جي حوالي سان جملن جي معنيٰ ۽ مفهوم جا مثال ڏيو:

(خ) هيٺ ڏنل خاڪي ۾، هر خاني ۾ ڏنل قسم موجب جملو ٺاهي لکو:

بياني جملا	سوالي جملا	انڪاري جملو	سوالي انڪاري جملا
اسين صوف کائون ٿا.	....	....	....
....	....	....	ڇا توهين مون وٽ ڪونہ ايندا؟
....	....	....	....
توهان کي هڪدم ايئر پورٽ تي وڃڻ گهرجي.	....	هن وٽ ڪجهہ بہ ڪونهي.	....
....	ڇوڪري ڇا ٿيو؟	....	....
پارٽيءَ ۾ اسان جو دوست بہ آيل هو.	....	....	....
....	....	مان اڪيلو ڪونہ ويندس.	....
....	....	....	توهان کي ڪمال ڪري ڏيکاريائون نہ؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(د) هيٺين خاني مان لفظ چونڊي جملا ٺاهيو:

توھان	ھت			پيو	ڪري
مان					ڪريان
مون		۾	چا	پيئي	ڪريون
اسان	گهر				ڪيو
تو					ڪريو
تون					ڪن
توھان				پيا	ڪرين
اسين				پيئون	
ھُوءَ					
ھُو					
ھُن					
ھنن					

(ر) **ڪهڙو، ڪيترو، ڪيرُ، ڪيئن، چا ۽ ڇو** ڪم آڻي، سوالي، سوالي انڪاري ۽ عجب وارا جملا ٺاهيو:

(i) مان اجايا خرچ نه ڪرايانوَ.

(ii) خرچ ڪرايُوَمِ

(iii) مون وٽ ڪو ويهه روپيا آهن.

(IV) پنج سؤ روپيا ڏيئي ويو.

(V) ڇوڪرين سرڪس ۾ تار تي سائيڪلون پئي هلايون.

(VI) ڇوڪري موٽر سائيڪل پيئي هلائي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پهريون

(الف) هينين اصطلاحن جي سمجهاڻي ڏيو ۽ اُهي جملن ۾ ڪم آڻيو:

موج لڳڻ، دل جهومڻ، پنهنجو مٽ پاڻ هئڻ، آسمان سان ڳالهيون ڪرڻ، ٿورا مڃڻ، پاڻ پتوڙڻ، منهن ڏيڻ، گل چاڙهڻ، گل ڪرڻ، اک ڏيکارڻ، اک پورڻ، اک اٿڻ، ڳاٽ اوچو ڪرڻ، ڪير ڪنڌ ٿيڻ ۽ پاڻهن پيلي ٿيڻ.

(ب) هيٺ ڏنل هدايتن موجب اصطلاح لکو:

’دل‘ لفظ استعمال ڪري اصطلاح لکو.

’هٿ‘ لفظ استعمال ڪري اصطلاح لکو.

’ڪنڌ‘ لفظ استعمال ڪري اصطلاح لکو.

’وات‘ لفظ استعمال ڪري اصطلاح لکو.

’اک‘ لفظ استعمال ڪري اصطلاح لکو.

(ت) هيٺ ڏنل سنڌي پهاڪا پڙهو ۽ اُنهن جو مفهوم به سمجهايو:

(i) پُلي پلي پاڻ آئي سابہ نہ پُلي.

(ii) اهڙو سون ئي گهوريو جو ڪَنَ ڇني.

(iii) اڄ جو ڪم سڀاڻي تي نہ رکجي.

(IV) تون بہ رئيس مان بہ رئيس تہ گڏهہ ڪير هڪليندو؟

(V) پنج ئي آڱريون برابر نہ آهن.

(VI) جهڙا ڪانوَ تهڙا ٻچا.

(VII) ڪير جو ڪاٺو، ڇاهي بہ ڦوڪي پيئي.

(VIII) چورَ جي ڏاڙهيءَ ۾ ڪک.

(IX) جهڙي ڪرٺي تهڙي ڀرٺي.

(X) هٿ جي ڪنگڻ کي آرسيءَ جو ڪهڙو ضرور.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ سورهون

سبق پهريون

جملن جا قسم

(الف) ڏنگين مان لفظ چوندي مرتب جملا ٺاهيو:

	جملا	ڪم آڻيو		جملا	ڪم آڻيو
(i)	منهنجي ڀاءُ کي تو ڪتاب ڏنو. مون ڪان وڏو آهي.	جنهن- سو	(VII)	موڪلن جا ڏينهن اچي ويجها پيا . اڪبر جي ڀي چيني وڏي ويئي.	جيئن-تيئن
(ii)	ڌرتيءَ تي اسين رهون ٿا. ڌرتي گول آهي.	جنهن-سا	(VIII)	مان موٽندس. هو مون سان ملڻ ايندو.	جڏهن-تڏهن
(iii)	اهو ڪم ڪندين. نقصان پائيندين.	جيڪڏهن-تہ	(IX)	هن پڙهايو. مون ڪيو.	جيئن- تيئن
(IV)	جتي ميز آهي. ڪرسي بہ رک.	جتي- تتي	(X)	اها ڳالهہ پڙندو. هُو ڪلندو.	جو-سو
(V)	توهين وڃو ٿا. هنن کي بہ وٺي وڃو.	جيڏانهن-تيڏانهن	(XI)	هن محنت ڪانہ ڪئي. هن کي انعام ڪونہ مليو.	جنهن-تنهن
(VI)	توهان چيو. مون ڪتاب رکيو.	جتي-تتي	(XII)	تنهنجو حال آهي. منهنجو حال آهي.	جهڙو-تهڙو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) ڏنگين مان لفظ چونڊي خال پريو (جو ..... سو، جا ... سا، جي ... سي، جنهن ... تنهن، جيڪڏهن ... ته)

(i) .... محنت ڪندو، .... ڪامياب ٿيندو.
(ii) .... وٽ پئسا آهن، .... ڪي ڪتاب ملندو.
(iii) .... اسان سان آيا هئا، .... منهنجا ياڙ هئا.
(IV) .... انعام کٽندو، .... هت ايندو.
(V) .... ڇوڪري تو ڏٺي هئي، .... منهنجي ڀيڻ هئي.
(VI) .... منهنجي صلاح نه مڃيندين،......... ڏاڍو پڇتائيندين.

(ت) حرف جملو (حروف عطف) 'ءِ' ، 'يا' 'پر' ڪم آڻي، هيٺين جملن مان مرڪب جملا ٺاهيو:

(i) مان ڊاڪٽرآهيان. {'ءِ' ڪم آڻيو}
تون انجنيئر آهين.
(ii) توهين مون سان گڏ هلو. {'يا' ڪم آڻيو}
اوهان جو ياءُ هلي.
(iii) اسين ڪامياب ٿياسين. {'پر' ڪم آڻيو}
اسان جون مارڪون سٺيون ڪونهن.
(IV) توهين گهڻائي شهر گهميا آهيو. {'پر' ڪم آڻيو}
پئرس جهڙو سهڻو شهرڪونهي.
(V) هن وٽ گهڻي ئي دولت آهي. { 'ته به' ڪم آڻيو}
هو مسڪين وانگر رهندو آهي.
(VI) هُو وڃي. {'يا' ۽ 'پر' ڪم آڻي، مرڪب جملو ٺاهيو}
تون وڃ.
هڪڙو ضرور وڃي.
(VII) اصغر ماني کاڌي. { 'ءِ'ڪم آڻيو}
امينه ڪافي پيتي.
(VIII) مان خط لکندس. {'يا' حرف جملو ڪم آڻيو}
تون خط لکندين.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ سترهون

سبق پهريون

(الف) هيٺين جملن ۾ درستيون ڪري، جملا نئين سر لکو:

(i) تنهنجو عمر ڪيتري آهي؟

(ii) اڄ موسم ڏاڍو سٺو اهي.

(iii) سائين، گاڏي آيو آهي.

(IV) زميندار جي باغ ۾ موسم ٿڌو آهي.

(V) تنهنجي ٿيلهي ۾ ڪيتريون ڪتابون آهن ؟

(VI) هُتي ڇوڪرا ڪانه هئا.

(VII) تنهنجو پيءُ ڪيرَ آهي ؟

(VIII) هُن پکيءَ جي رنگ ڪهڙي آهي؟

(IX) ڪراچي سيني شهرن سان سٺو آهي.

(X) هاڻ تو سان هڪ سوال پڇندس.

(XI) اوهان سان التجا ڪئي اٿم.

(XII) اوهان جو پاءُ دوستن سان ڳالهيون پيئي ڪري.

(XIII) ڇا، هتان ڪان اوهان جي گهرِ تائين ڪا بس ويندي آهي؟

(XIV) ڇوڪري کي ٻڪري وٺ وٺي وڃ.

(XV) هي بانو جو گهر آهي.

(XVI) پلنگ وٽان ڪا ٻتي ٻري ٿي

(XVII) ڪتاب کي ميز تان وٺي اچ.

(ب) هيٺ ڏنل سٽن ۾ لفظ ڦيرائي، گهيرائي رکيا ويا آهن. انهن لفظن کي ترتيب موجب ناهي، جملا درست ڪري لکو:

(i) اڄ سيٺ ڪرائي ۽ وڃي منهنجي رزرو وڃ.

(ii) آهيون سڄو ڏينهن ڪندا اسين رهيا محنت.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(iii) بس تائين ڇا هتان گهَرَ اوهان آهي ويندي ڪا جي؟

(IV) سان پيو ڳالهيون پاڻ ڪري جو اوهان دوستن.

(V) آهي خبر ٻڌاءِ ڪهڙي؟

(VI) آهيون ٿڪل سڀيئي اسين ڏاڍا.

(VII) خالي ڪم هتين ڪونہ ٿئي ٿو ڪوبہ.

(VIII) مسڪين جي اڄي اها ناحق مصيبت مٿي مون پيئي تي.

(IX) اڳ آزاديءَ کان عرصي اسين واري حيدرآباد ۾ آهيون رهندا.

(X) پر ڪپي بهشت هن ڪي تي ترڻ اهو لاءِ ناممڪن آهي اسان.

(ت) هيٺ ڏنل سٽن ۾ لفظ ڦيري گهيري رکيا ويا آهن. سنڌي ٻوليءَ جي نحوي اصولن موجب انهن لفظن کي ترتيب ڏيئي، جملا ناهي لکو:

(i) جي تار هن آفيس ۾ جي موڪلڻ ٽپال ڪانهي جي سهوليت.

(ii) ڏيڪار اسان کي گهر تنهنجي رستو جو بہ.

(iii) ڏيکاريو تنهن جو هن خط کي مون.

(IV) ڪمرو ڦوڪٽن هو جهنڊين ٻتين سان سجو ۾ رنگ برنگي سينگاريل.

(V) آهن ۾ خط ڪي ٽيلهي ڇا اوهان جي؟

(VI) سان ٻانهن ڪرسيون ڏهہ گهرجن ٺهرائڻ.

(VII) تائين ٿي وڃي گهر بس جي اوهان ڇا هتان؟

(VIII) تو پاپان نہ آءُ ڪوٽ ۾ بہ سرديءَ.

(IX) پيا وڃون هن مان گهر اسين سياٽي سبب.

(X) ڪونهي بہ ڪو ٻار ۾ هِن گهرَ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) هيٺين سٽن ۾ ڏنل لفظ ترتيب وار ناهي، جملا لکو:

(i) آهي ڪلو جو انبن ۾ ڪيتري؟

(ii) ڳولي هو پيو پنهنجي ڀيڻ ٻاهر ڪي گهر ڪان.

(iii) ايندو ڪونه ڪوبه ڪرڻ راند هُتي حڪم تي سياڻي تنهنجي.

(IV) مانيءَ تي اوهان ڪٺي ٻن ٻهرن دير جي ڏاڍي.

(V) تو گهران آءٌ جي مدد مون ڪي ۾ ڪانهي فرصت ايتري اوهان ڪرڻ.

(VI) ڪوڪا ڪولا هڪ ۾ هجي روپئي هڪ، ڪيترين ته ڪيتريون ملنديون روپين ۾ ڏهن، جيڪڏهن؟

(VII) ڪار جي ارڙهن پيٽرول گهرجي ڪي لٽر منهنجي لاءِ مون.

(VIII) ٻڌائيندوسانوَ هڪڙي سياڻي ڳالهه.

(IX) صبح جو آهيون گهٽوڪري اسين هڪ ڪوپ پيئندا چانهه.

(X) هن ڪمن جي ٻڌايانوَ ڳالهه جي ڪهڙي؟

(ج) هيٺيان لفظ اهڙي سٽاءَ موجب ناهي رکو جو معنيٰ دار جملا ٺهي سگهن:

(i) شهرجو وڏو هڪ تمام حيدرآباد، آهي.

(ii) رانڪَ جي نهيل عيسيٰ ترخان پٽر آهي ميرزا جي.

(iii) سڪندر هڪ جو ۾ سيوهڻ پراڻو اعظم آهي قلعو.

(IV) اسڪول تي ميدان جي ٻار ٻاهر جا آهن ڪيڏي راند رهيا.

(V) وڏا ۾ آهن ٻار ڪلاس هن ڏهه.

(VI) لاءِ گهر سٺا پائڻ ۾ آهن ڪپڙا.

(VII) رستي جا نظر ڏانهن تي بندر وڃڻ لوڻ تان آيا ڍير پئي وقت.

يونٽ ارڙهون

سبق پهريون

(الف) فعلي مصدرن (ڌاتُن) جهڙوڪ : تـر، لک وغيره تي مشتمل هيٺ ڏنل شڪلين کي سامهون رکي جملا ناهي لکو جيئن:

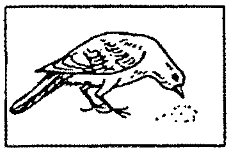

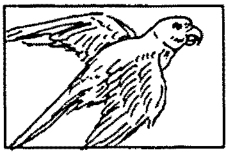

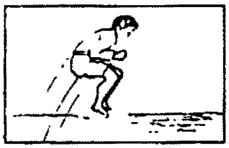

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) هيٺيون تصويرون ڏسو ۽ جواب لکو.

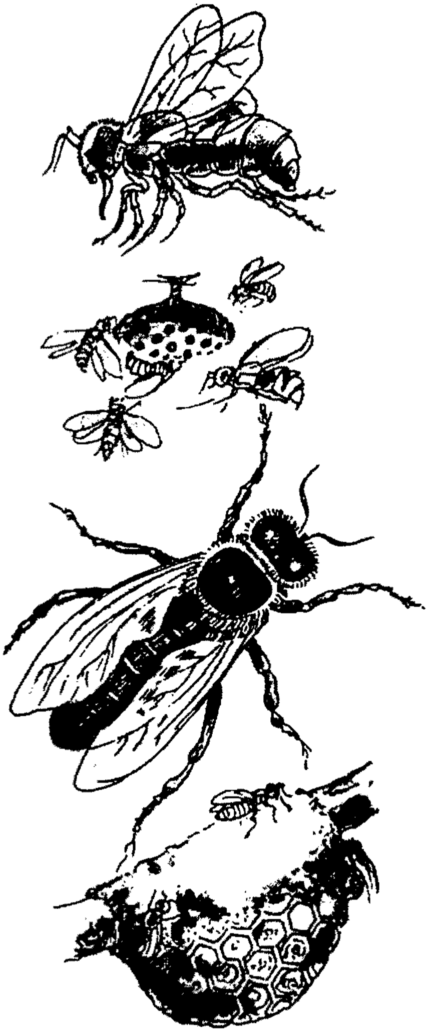

سوال : هيءَ ڪهڙي جيت جي تصوير آهي؟

جواب:

سوال : ڇا اِها ماکيءَ جي مک نہ آهي؟

جواب:

سوال : ڏينيو ڪٿي رهندا آهن؟

جواب:

سوال : ڪکر ڇا کي چئبو آهي؟

جواب:

سوال: ڪکر سان واسطو رکندڙ ڪهڙو اصطلاح مشهور آهي؟

جواب:

سوال : هيءَ ڇا جي تصوير آهي؟

جواب:

سوال : ڇا هيءَ تصوير ڪکر جي نہ آهي؟

جواب:

سوال: ڪکر ۽ ماناري ۾ ڪهڙو فرق آهي؟

جواب:

سوال: اسان ماکي ڪٿان حاصل ڪندا آهيون؟

جواب:

(ب) هيٺين لفظن کي سمجهو ۽ انهن جي وضاحت ڪريو:

مصري، پتاشا، گلقند، ريوڙيون، ڳڙداڻي، تاهري.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

اڪبر ننڍو ٻار آهي.
اڪبر، اسلم کان ننڍو آهي.
اڪبر، اسلم ۽ امين کان ننڍو آهي.
اڪبر، سڀني ٻارن کان ننڍو آهي.

اسلم وڏو آهي.
اسلم، اڪبر کان وڏو آهي.
اسلم، امين کان ننڍو آهي پر اڪبر
کان وڏو آهي.

امين، اڪبر کان وڏو آهي.
امين، اسلم کان وڏو آهي.
امين سڀني ٻارن کان وڏو آهي.

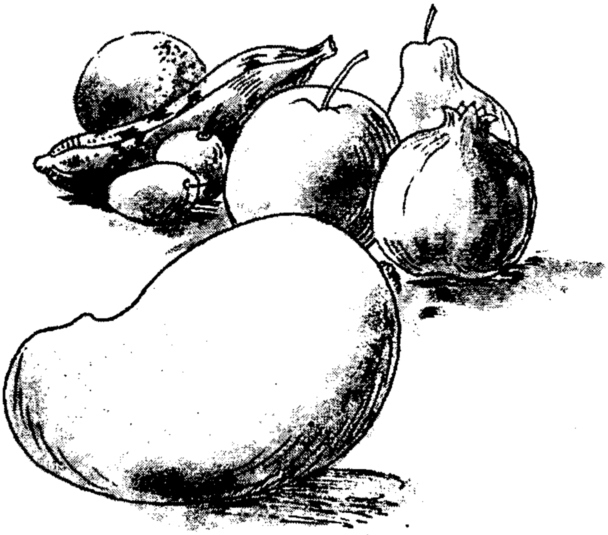

انب مٺو ميوو آهي.
انب، صوف کان وڌيڪ مٺو آهي.
انب ڏاڙهونءَ کان مٺو آهي.
انب سڀني ميون کان وڌيڪ مٺو آهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

(١) هيءَ وَڻُ آهي

(٢) هن وَڻَ جا پَنَ........ آهن (خال ڀريو).

(٣) وڻن جي پنن جي .... اکين کي وڻندي آهي. (خال ڀريو)

(۴) .... جي پنن جي رنگ سائو ٿيندو آهي.

(۵) وڻ جي ڏنل تصوير جي مدد سان وڻ جي هر حصي جو نالو لکو.

(٦) سوال: هيءَ ڪهڙيءَ شيءِ جي تصوير آهي؟

جواب:

(٧) سوال : هن شيءِ جو رنگ ڪهڙو آهي؟

جواب:

(٨) سوال : اسين ڀيا ڪهڙا ڪهڙا لباس پائيندا آهيون؟

جواب:

(٩) سوال : لفظ ڪارو، گرامر ۾............ آهي.

(١٠) ڪارو لفظ جو اسم ٿيندو........... .

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هيٺين صفتن جا اسم لکو. هر صفت جي سامهون ڇڏيل خالي جايون ڀريو:

صفت	اسم
سائو	....
اَڇو	....
پيلو	....
هيڊو	....
نيرو	....
ڳاڙهو	....
گلابي	....

(ت) هيٺيان لفظ پنهنجن جملن ۾ ڪم آڻيو:

ڳاڙهو، ڇگو، ڇانو، ساوڪ، قميص، شلوار.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پنجون

هن تصوير کي ڏسو ۽ هيٺين سوالن جا جواب لکو:

(١) هن تصوير ۾ ڏنل جانورن ۽ پکين مان اوهين ڪهڙا ڪهڙا جانور، پکي ۽ جيت سڃاڻو ٿا، انهن جا نالا لکو.

(٢) انهن ۾ جيڪي جانور، جيت ۽ سَرُٽا زهريلا آهن، اُنهن جا نالا لکو.

(٣) انهن مان ڪهڙا ڪهڙا جانور چڪ هڻندا آهن؟

(٤) انهن مان ڪهڙا ڪهڙا جيت ۽ سَرُٽا ڏنگ هڻندا آهن؟

(٥) اهي جانور، پکي ۽ سرٽا ڪٿي ڪٿي رهندا آهن ۽ اَچهو وڃندا آهن؟ هر گروهه جي سامهون سندس رهڻ جي جاءِ جو نالو لکو، يعني اُنهن جي رهڻ جي جاين کي ڇا چئبو آهي؟

(٦) هر هڪ جانور، جيت ۽ سرٽي جو رنگ لکو.

(٧) تصوير ۾ ڏنل جانورن، پکين ۽ جيتن جيتن جو ڪاڌو خوراڪ ڇا آهي؟

(٨) تصويرن ۾ ڏنل جانورن، پکين يا جيتن جي آوازن جا نالا لکو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(٩) هر هڪ جانور يا جيوجنتر جي هلڻ يعني چُرپر لاءِ سنڌي زبان ۾ ڪهڙو لفظ ڪم ايندو آهي؟ اُهي لفظ ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خالي جايون ڀريو:

نانگ .... ٿو.

ڪرڙي .... ٿي.

ميڄي .... ٿي.

ڏيڏر .... ٿو.

سهو .... ٿو.

مور .... ٿو.

نور .... ٿو.

طوطو .... ٿو.

ڳئون .... ٿي.

ڪتو .... ٿو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ڇهون

هن تصوير کي ڏسو ۽ هيٺين سوالن جا جواب لکو:

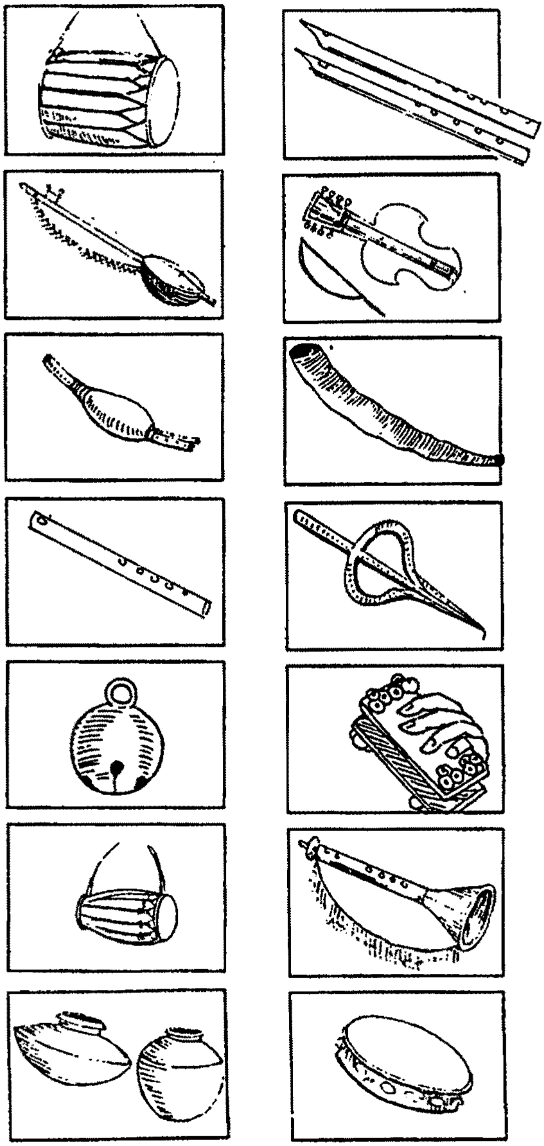

(١) ڳائڻ اسم مصدر جو، فعلي ڌاتو ڪهڙو آهي؟

(٢) ڳائڻ جو اسم فاعل .... آهي.

(٣) ٻڌايو تہ هيٺين سازن جي وڄائيندڙن کي ڇا چئبو آهي؟

ڍولڪ، پکواز، طبلو، مرلي، دلو، نغارا، چمٽو، سَنک، بنسري، دُهل.

(٤) سنڌ ۾ ڪي پيشور يا پورهيت هي آهن: منگتو، مڱڻهار، ميراسي، لنگهو، ڀٽ، ڀان ۽ چارڻ، ٻيا ڪهڙا ڪهڙا پورهيت اوهان کي معلوم آهن؟

(٥) هن تصوير ۾ جيڪي ساز ڏيکاريل آهن انهن کي سندن، وڄائڻ واري خصوصيت مطابق ڌارڌار ڪري لکو: مثلاً: ڦوڪ وارا ساز، تند وارا ساز، ڪلن وارا ساز، هٿ جي مدد سان وڄندڙ ساز، ڇم ڇم ڪندڙ ساز ۽ ڏونڪن جي مدد سان وڄندڙ ساز.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ستون

هن تصوير جي مدد سان هيٺين سوالن جا جواب لکو:

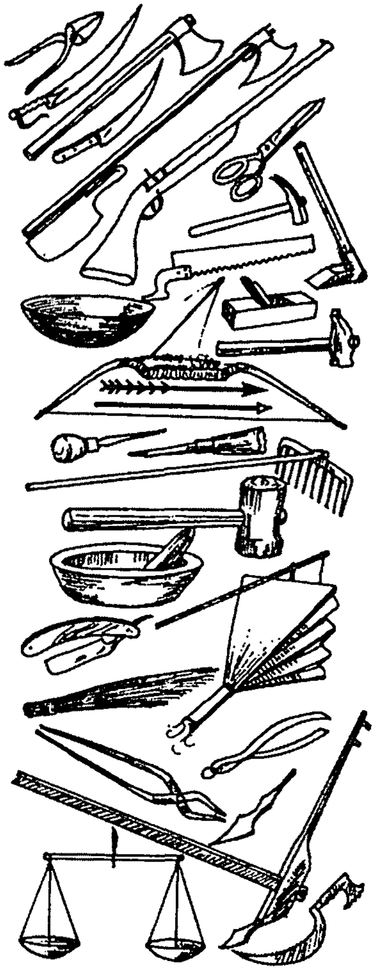

(۱) هر لفظ (سامان) سان واسطيدار پورهئي يا ڌنڌي جو نالو لکو.

(۲) هر لفظ سان واسطو رکندڙ پورهيت جو نالو لکو.

(۳) هر لفظ جون جمع صورتون لکو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(۴) هيٺين اسمن (شين) جي آوازن کي سنڌي زبان ۾ ڇا چئبو آهي؟

لفظ	آواز
تلوار	....
کهاڙي	....
ڪوڏر	....
تغاري	....
واهُولو	....
رندو	....
تير	....
ڪارائي	....
قئنچي	....
چمٽو	....
ڏاٽو	....
ڏَنوڻ	....
مترڪو	....
واهولو	....
ٻوهارو	....
ڪرل	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق اُنون

هنن تصويرن کي ڏسو ۽ هيٺين سوالن جا جواب لِکو:

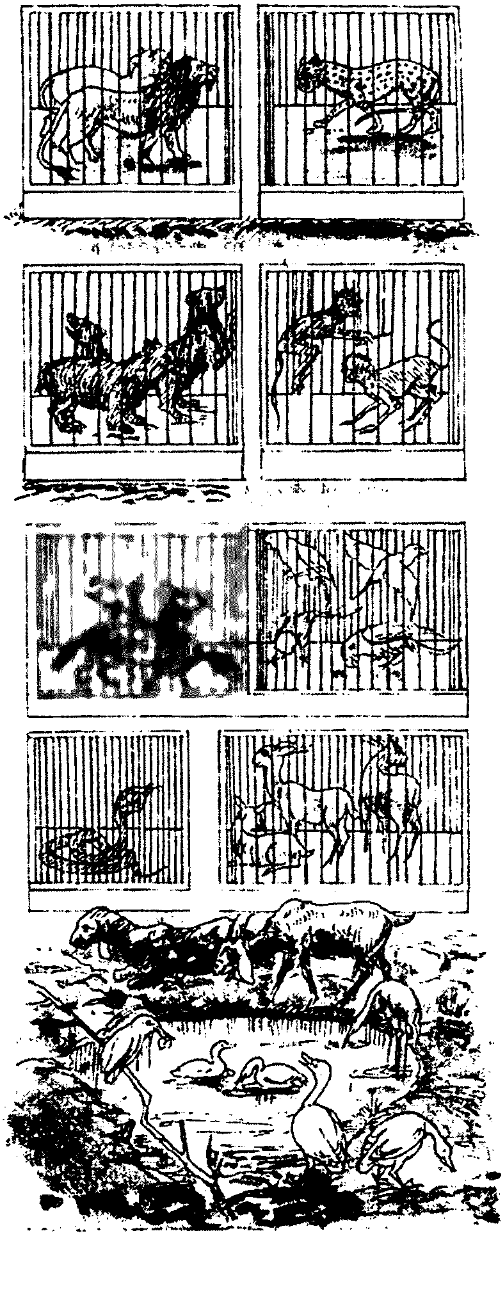

(١) هنن تصويرن ۾ اوهين ڇا ڇا ٿا ڏسو؟

(٢) پڃرن ۾ ڪهڙا ڪهڙا جانور ۽ پکي اوهان کي نظر اچن ٿا؟

(٣) انهن ۾ پالتو جانور ۽ جهنگلي جانورن جا نالا الڳ الڳ ڪري لکو.

(۴) هيٺين جانورن جي مادين کي ڇا چئبو آهي؟

شينهن، بگهڙ، رڇ، ڳولڙو، لومڙ، چيتو، باز، ڇِهرڪ، ڇِتون، گدڙ، هاٿي، ٻَڪَرُ، مور، ڪانءُ، هَرڻُ، گڏهُ، اٺُ، گهوڙو

(۵) هيٺين لفظن جون عدد جمع واريون صورتون لکو:

ڪتو، ڪُڪڙ، اٺ، ڍڳي، طوطو، مورُ، هرڻي، ڏوٻي، ماڻهو، ڳئون، وِڇون، داتا.

(٦) هيٺين جانورن ۽ پکين جي آوازن لاءِ ڪهڙا ڪهڙا لفظ اوهان کي معلوم آهن؟

شينهن، ڳولڙو، سرڻ، طوطو، ڪبوتر، ڳيرو، گهوڙو، گڏهه، گدڙ، هاٿي، ڪانءُ، ٻلي، ڳئون، ٻڪري، جهرڪي،نانگ، ڏيڏر، باز ۽ مور.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق نائون

هن تصوير جي مدد سان هينين سوالن جا جواب لکو:

(١) هن تصوير جي مدد سان انسان جي عضون ۽ انهن جي حصن جا نالا لکو.

(٢) هرهڪ عضوو ڪهڙي ڪم ايندو آهي؟

(٣) ماڻهوءَ جي آواز ۽ هلڻ چلڻ لاءِ ڪهڙا ڪهڙا لفظ ڪم ايندا آهن؟

(٤) جيڪڏهن اها تصوير ڪنهن عورت جي هجي ها تہ :

(i) اُن جي زيورن جا نالا ڪهڙا ڪهڙا هجن ها؟

(ii) زائفائون ڪهڙا ڪهڙا لباس پائينديون آهن؟

(٥) سنڌي سماج ۾ سنڌي عورتن ۽ مردن جا خاص سنڌي نالا ڪهڙا ڪهڙا هوندا آهن، مثال طور:

(i) مرد جو نالو: سارنگ

(ii) عورت جو نالو: سڪان يا سڪي

(iii) ٻيا نالا اوهين لکو:

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ڏهون

الف : - هن تصوير جي مدد سان هيٺين سوالن جا جواب لکو:

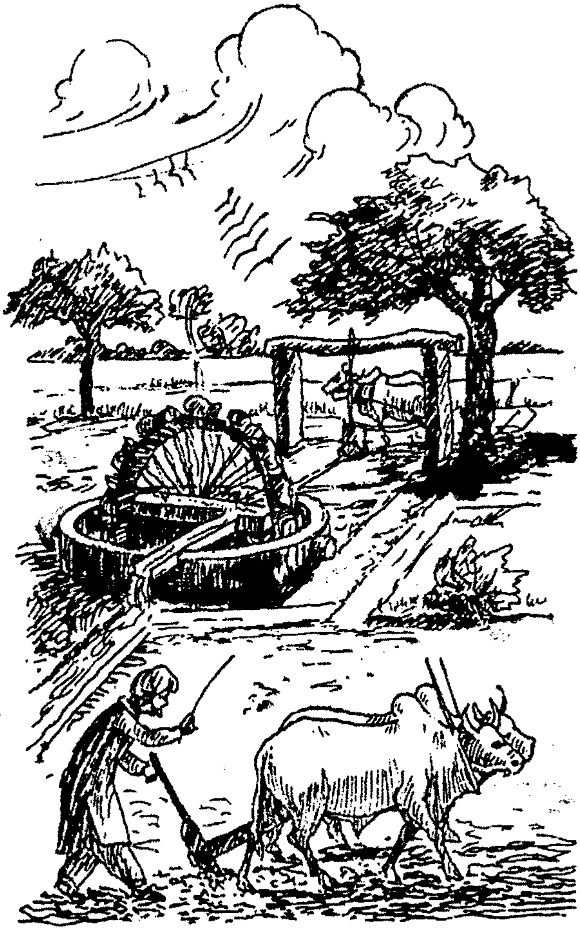

(١) هن تصوير ۾ اوهين ڇاڇا ٿا ڏسو؟

(٢) نار واري منظر تي ڏهه جملا لکو.

(٣) نار جي حصن جا نالا لکو.

(۴) هَرَ جا ڪهڙا ڪهڙا حصا ٿيندا آهن؟

(۵) ڪن خاص خاص پوکن ۽ فصلن جا نالا لکو.

(٦) ڪهڙيون ڪهڙيون ڀاڄيون ۽ ميوا اوهان کي معلوم آهن؟

(٧) پاڙن واريون ڀاڄيون ۽ پنن واريون ڀاڄيون ڪهڙيون ڪهڙيون آهن؟

(٨) ڪهڙا ڪهڙا ميوا رسدار ٿيندا آهن؟

(ب) هن تصوير جي باري ۾ پندرهن جملا لکو:

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق يارهون

(١) سوال : هن تصوير ۾ ڇا ڇا نظر اچي رهيو آهي؟

جواب:

(٢) سوال: گهوڙي تي ڪير چڙهيل آهي؟

جواب:

(٣) سوال: گهوٽ جي پٺيان گهوڙي تي ويٺل ٻار کي ڇا چئبو آهي؟

جواب:

(۴) سوال: گهوٽ جي منهن تي ڇا ٻڌل آهي؟

جواب:

(٥) سوال : گهوڙي جي پٺيان ماڻهن جي ايڏي ساري ميڙاڪي کي ڇا چوندا آهن؟

جواب:

(٦) سوال : گهوڙي جي اڳيان ساز وڄائيندڙ ڪير آهن؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جواب:

(٧) سوال: ساز وڄائيندڙن وٽ

کهڙا کهڙا ساز آهن؟

جواب:

(٨) سوال : گهوڙي جي اڳيان ۽

ساز وڄائيندڙن جي سامهون

ماڻهو ڇا پيا ڪن؟

جواب:

(٩) سوال: نچندڙ ماڻهوءَ ڪي سنڌي

زبان ۾ ڇا چئبو آهي؟

جواب:

(١٠) سوال: سنڌي تهذيب جا

ڪهڙا ڪهڙا ناچ اوهان کي

معلوم آهن؟.

جواب:

(ب) هيٺين جا اُبتڙ لفظ لکو:

ڇاڄي، گهوٽ، ڳوٺ، ماءُ، دوست، پنيان، سوار.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻارهون

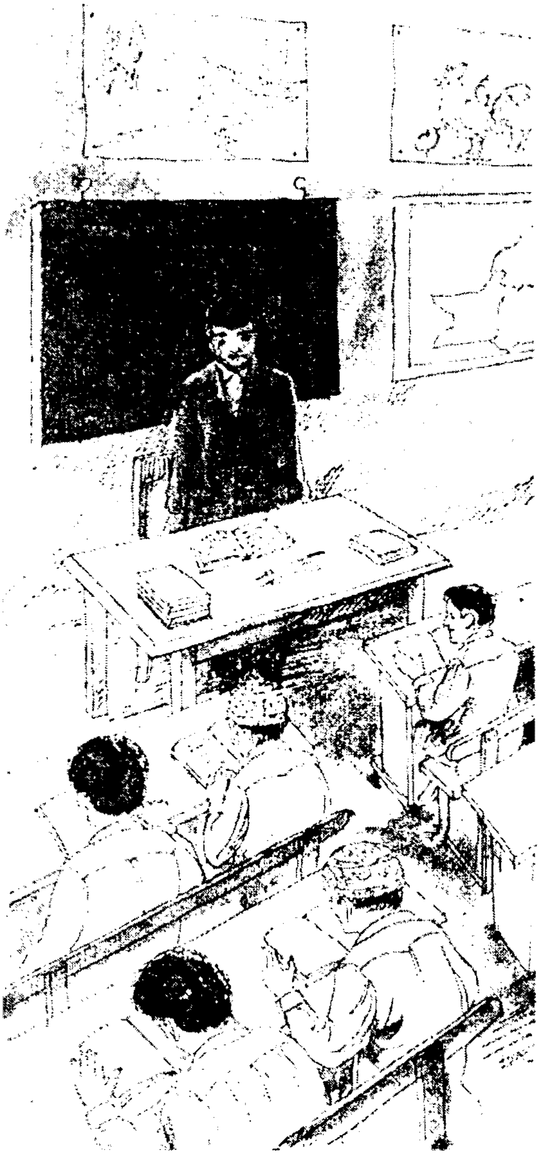

سوال: هيءَ ڇا جي تصوير آهي؟

جواب:

سوال: هن تصوير ۾ اوهين ڇا ڇا ٿا ڏسو؟

جواب:

سوال: ڪرسيءَ جي ڀرسان بيٺل ماڻهو ڪير آهي؟

جواب:

سوال: اُستاد جي سامهون ويٺل ٻار ڪير آهن؟

جواب:

سوال: ٻار ڪٿي ويٺا آهن؟

جواب:

سوال: استاد ڇو بيٺو آهي؟

جواب:

سوال: اهي ٻار ڪلاس ۾ ڇو ويٺا آهن؟

جواب:

سوال : ميز تي ڪهڙيون ڪهڙيون شيون رکيل آهن؟

جواب:

سوال: ڪلاس واري ڪمري ۽ گهر واري

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪمري ۾ ڪهڙو فرق آهي؟

جواب:

سوال: بينچن تي ويٺل ٻار ڇا پيا ڪن؟

جواب:

سوال: ٻارن جي هٿن ۾ ڇا آهن؟

جواب:

سوال: اسڪول جي عنوان تي ويهن جملن
جو هڪ مضمون لکو:

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق تيرهون

(الف) هن تصوير جي مدد سان هينئين سوالن جا جواب لکو:

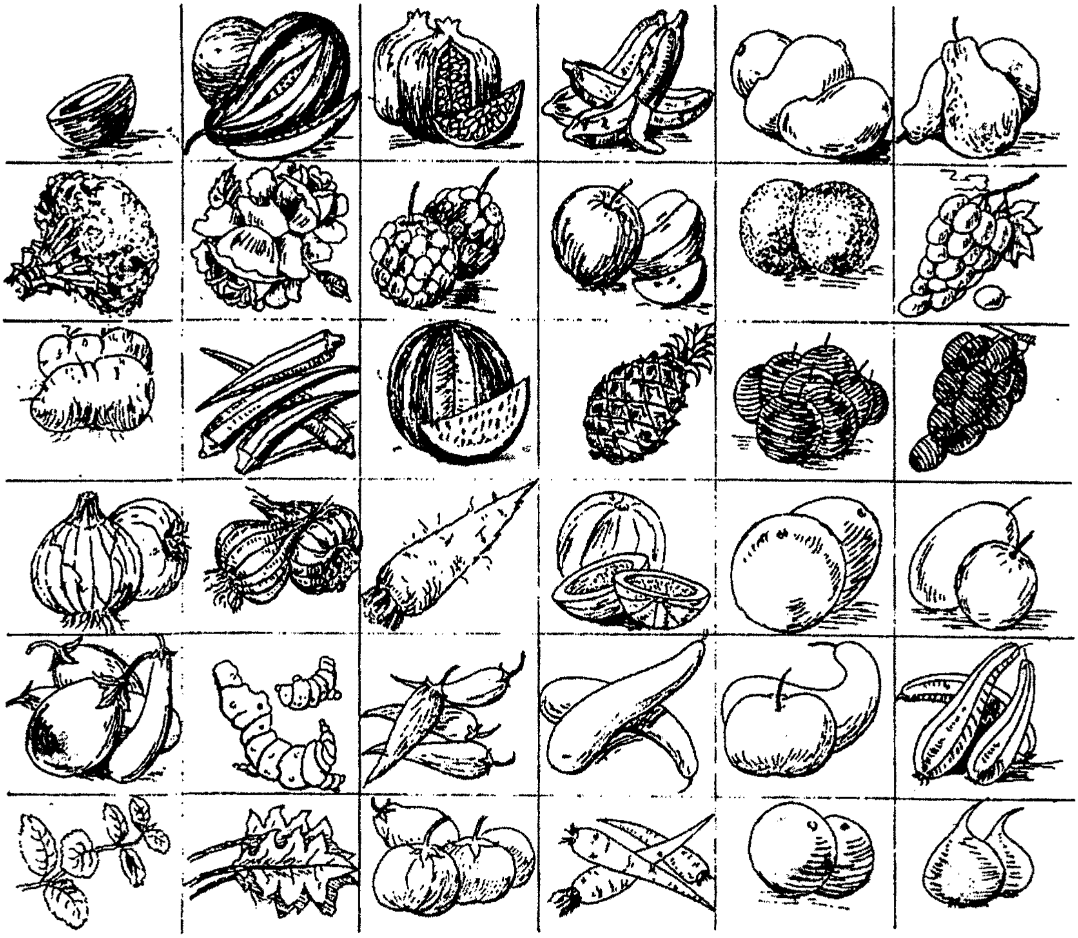

(۱) هن تصوير ۾ ڏيکاريل ڪهڙا ڪهڙا ميوا، ڀاڄيون، گل ۽ ٻوٽا اوهين سڃاڻي سگهو ٿا. انهن جا نالا لکو:

(۲) مُوريءَ جي پن جو رنگ ڪهڙو ٿيندو آهي؟

(۳) موري، بصر، پالڪ ۽ پن گوبيءَ جي پن ۾ ڪهڙو فرق ٿيندو آهي؟

(۴) تصوير ۾ ڏنل هرهڪ ميوي ۽ ڀاڄيءَ جو نالو لکو، ۽ اُن جي سامهون اُن جو رنگ لکو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هن تصوير جي مدد سان هيٺين سوالن جا جواب لکو:

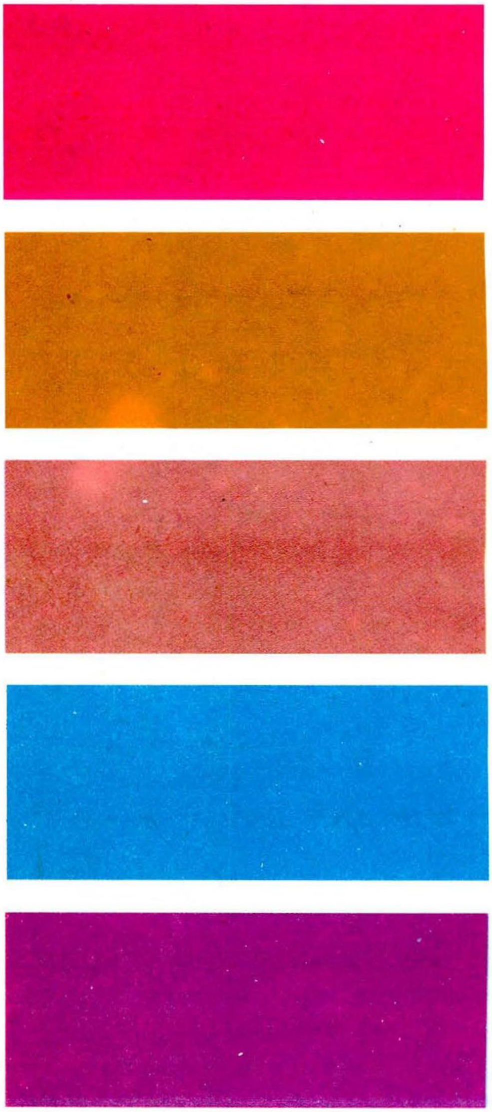

(١) هن تصوير ۾ جيڪي رنگ سڃاڻي سگهو ٿا، اُنهن جا نالا لکو.

(٢) گلاب جي گل جا ڪهڙا ڪهڙا رنگ اوهان کي معلوم آهن؟

(٣) سِرُن جو رنگ ڪهڙو ٿيندو آهي؟

(٤) جنگشاهي شهر وٽ جيڪو پٿر ملندو آهي اُن جو رنگ ڪهڙو ٿيندو آهي؟

(٥) پيلي رنگ وارن ميون جا نالا لکو.

(٦) ڪن رنگن تي ميٺوڙي، آسماني، واڱڻائي ۽ رتو نالو ڇو پيل آهي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوڏهون

هن تصوير کي ڏسو ۽ هيٺين سوالن جا جواب لکو:

(١) تصوير ۾ چئن طرفن يعني اُتر، ڏکڻ، اوڀر ۽ اولهه طرف جيڪي جيڪي پکي ۽ جانور ڏسو ٿا، انهن جا نالا لکو.

(٢) اها تصوير گهرَ جي ڪهڙي حصي جي آهي؟

(٣) اوهين تصوير ۾ ڪهڙن ڪهڙن جانورن جا ڦرَ (ٻچا) ڏسو ٿا؟

(۴) انهن ڦرن (ٻچن) لاءِ سنڌي زبان ۾ ڪهڙا ڪهڙا لفظ آهن؟

(۵) هن تصوير ۾ ڪهڙو ڪهڙو گهريلو سامان ڏيکاريل آهي؟

(٦) اسان جي عام سنڪين گهرن ۾ ڪهڙا ڪهڙا ٿانو ۽ ٻرتن استعمال ڪيا آهن؟

(٧) جوٽري، ديگڙي، ڪُني، پاٽ، ٿالهي، حلمچي، ڏوئي، دانگي، مانڌاٽي ۽ چاڏي ڪهڙي ڪهڙي ڪم ايندڙيون آهن؟

(٨) سوال نمبر ٧ هيٺ ڏنل لفظن جون جمع صورتون لکو:

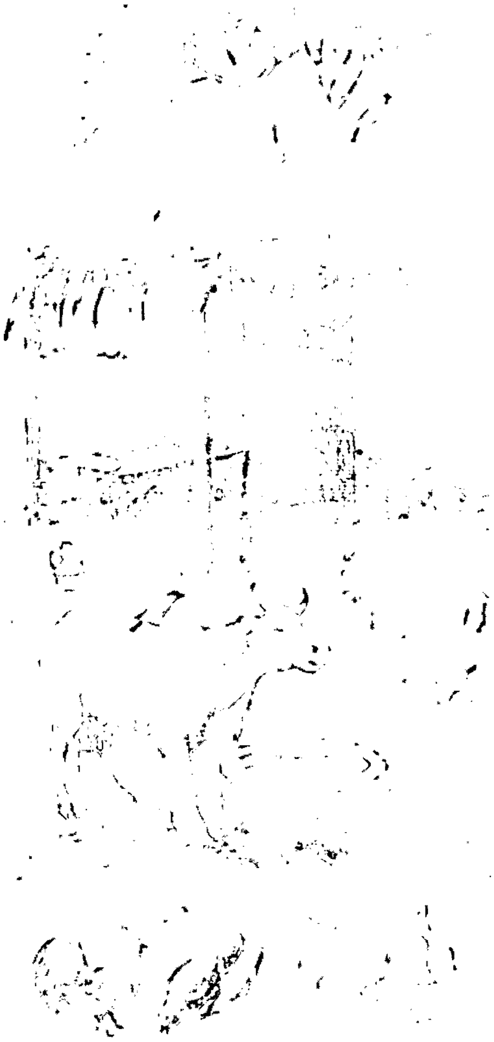

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پندرهون

هن تصوير کي ڏسو ۽ هيٺين سوالن جا جواب لکو:

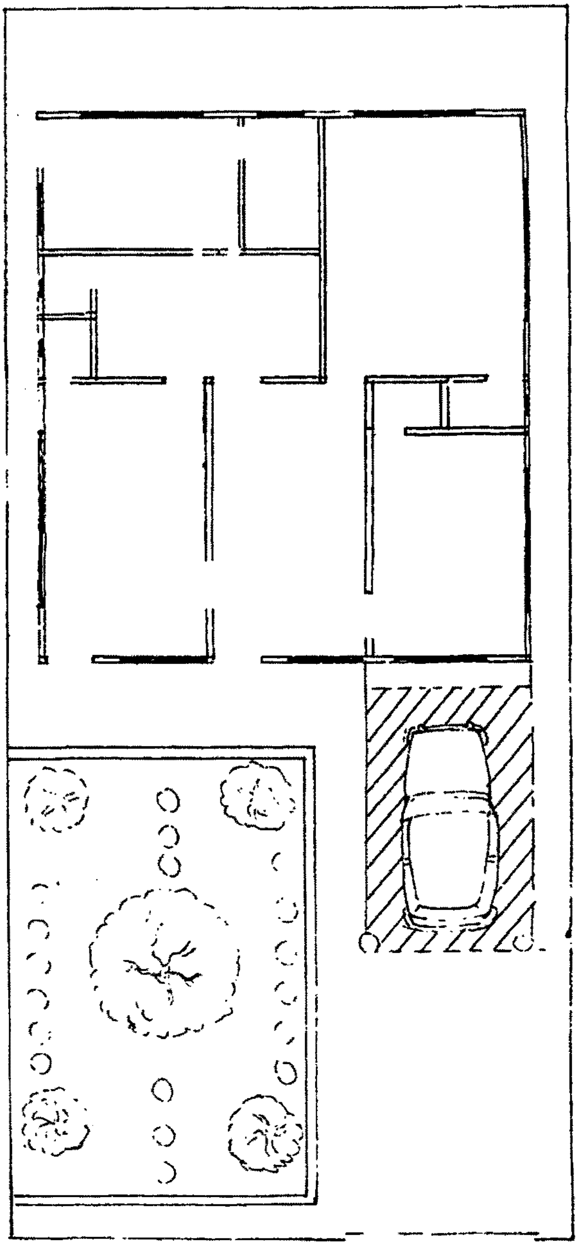

(١) هن خاڪي ۾ گهر جا ڪهڙا ڪهڙا حصا ڏيکاريل آهن؟

جواب: هن خاڪي ۾ گهر جا

....

....

....

....

....

حصا ڏيکاريا ويا آهن.

(٢) هن گهر ۾ ڪاڌي کائڻ لاءِ ڌار ڪمرو آهي؟

جواب:

(٣) هن گهر ۾ موٽر بيهارڻ لاءِ گئريج آهي؟

جواب:

(٤) ڇا هن گهر ۾ رڌڻو ڪونهي؟

جواب:

(٥) هن گهر ۾ وهنجڻ جون جايون

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪيتريون آهن؟

جواب:

(٦) هن گهر جي اڳڻ ۾ باغيچو آهي؟

جواب:

(٧) باغيچي ۾ ڪهڙا ڪهڙا وڻ آهن؟

(٨) سمجهو ته اهو گهر اوهان خريد ڪيو آهي. پنهنجي دوست کي خط لکو ۽ پنهنجي هن گهر جي باري ۾ ڪيس تفصيل ٻڌايو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق سورهون

(الف) هن تصوير کي ڏسو ۽ سوالن جا جواب ڏيو:

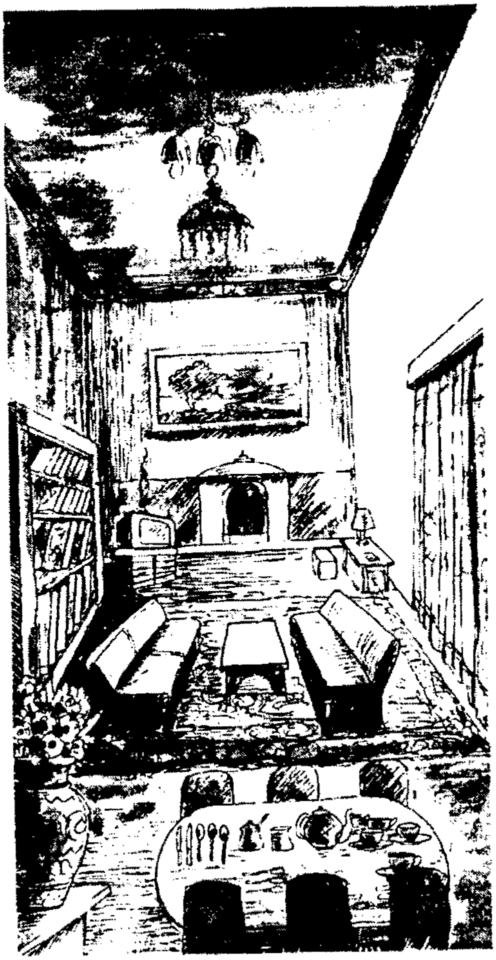

(١) هن گهر ۾ ڪهڙو ڪهڙو فرنيچر نظر اچي ٿو؟

جواب :

(٢) هن گهر جي سينگار لاءِ ڪهڙو ڪهڙو سامان موجود آهي؟

(٣) باهر پارڻ واري هنڌ کي ڇا چئ آهي؟

(٤) ڪمري جي پٽين تي ڇا ڇا ٽنگيل ڏسو؟

(٥) ڪتابن رکڻ لاءِ ڪهڙو بندوبست ڪيل آهي؟

(٦) جنهن ٿانو ۾ گل رکيا آهن، اُن کي ڇا چوندا آهن؟

(٧) ميز تي ڪهڙو ڪهڙو سامان رکيل آهي؟

(٨) جن جن ٿانون ۾ چانهه، کنڊ ۽ کير وجهي رکندا آهن، تن لاءِ سنڌي زبان ۾ ڪهڙا ڪهڙا لفظ اوهان کي معلوم آهن؟

(ب) هيٺين لفظن جا جمع ۽ واحد لکو:

گهرُ، ڪوٺي، ڪمرو، پٽ، پردا، جاءِ، ڇت، ميز، الماڙي، گلُ، چمچو، ڇريون، تصويرون، غاليچا، ديوار.

(ت) ڏنل تصوير جي مدد سان ماڊرن گهر تي مضمون لکو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق سترهون

هن تصوير جي مدد سان هي مڪالمو پڙهو:

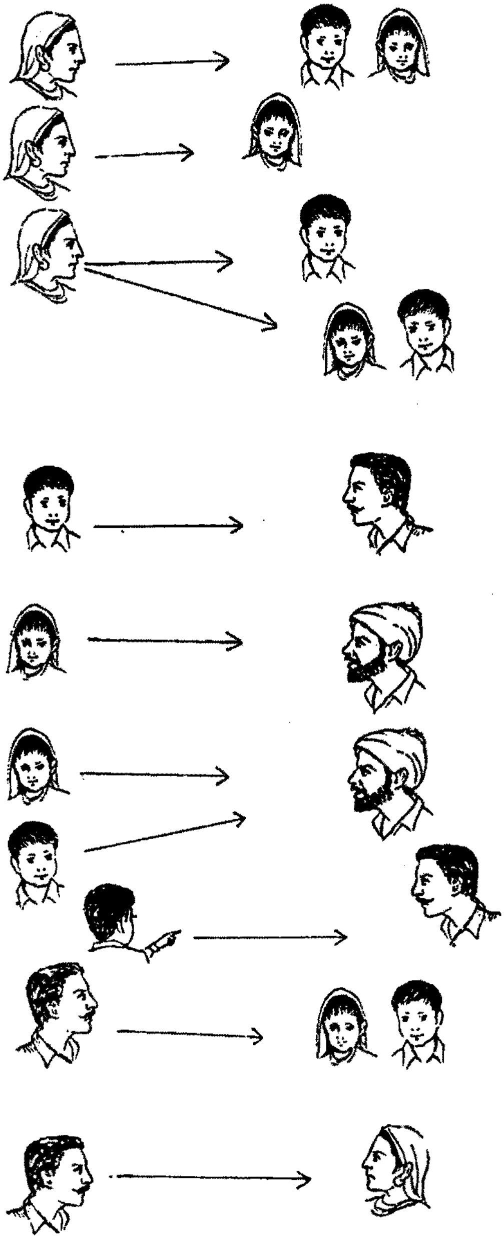

عورت: هي منهنجا ٻار آهن.

ماءُ: هيءَ منهنجي ڌيءَ آهي. هن جو نالو ڪنول آهي.

ماءُ: هيءُ منهنجو پٽ آهي. هن جو نالو اڪبر آهي.

ڪنول، اڪبر جي ڀيڻ آهي. اڪبر، ڪنول جو ڀاءُ آهي. هي ٻئي منهنجا ٻارَ آهن.

اڪبر: هيءُ منهنجو پيءُ آهي. هن جو نالو شوڪت آهي. منهنجو پيءُ زميندار آهي.

ڪنول: هي منهنجو چاچو ٿئي. اسين ٻئي ڀاءُ ڀيڻ، هن جا ڀائٽيا ٿيون.

ڪنول: آءٌ هِنَ جي ڀائٽي آهيان.

اڪبر: آءٌ هن جو ڀائٽيو ٿيان.

اڪبر: هيءُ اسان جو پيءُ ٿئي.

پيءُ: هيءُ منهنجو پٽ ٿئي. هن جو نالو اڪبر آهي. هيءَ منهنجي ڌيءَ ٿئي. هن جو نالو ڪنول آهي.

شوڪت: عورت ڏانهن اشارو ڪندي - هيءَ منهنجي زال آهي، هيءَ اڪبر ۽ ڪنول جي ماءُ ٿئي.

ٻيءَ عورت: هيءَ منهنجي ڀاءُ جي زال آهي. هيءَ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

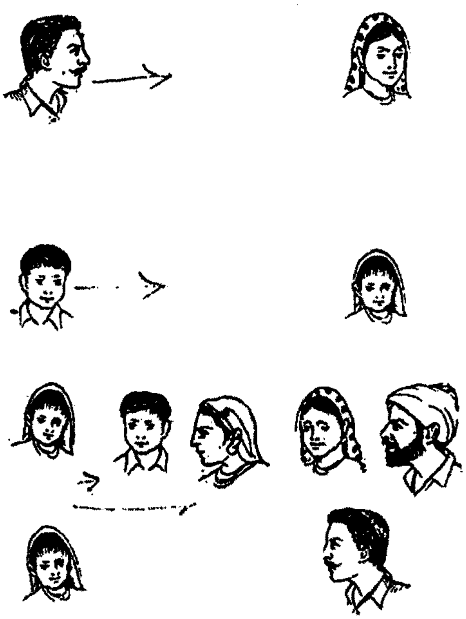

منهنجي ڀاڄائي ٿئي. هيءَ اڪبر ۽ ڪنول جي چاچي ٿئي.

اڪبر: هيءَ منهنجي ماءُ آهي ۽ هيءَ منهنجي ڀيڻ آهي.

ڪنول: هي منهنجو ڀاءُ آهي. اسين سڀ هڪ ڪٽنب جا ڀاتي آهيون.

ڪنول: هيءُ ڪيرُ آهي؟

اڪبر: هيءُ اسان جو پيءُ / والد آهي.

هيءُ تنهنجو ۽ منهنجو پيءُ / والد آهي. هيءَ اسان جي ماءُ آهي.

تون منهنجي ڀيڻ آهين ۽ آءٌ تنهنجو ڀاءُ آهيان.

تون ۽ آءٌ ڀاءُ ۽ ڀيڻ ٿيون.

اڪبر: ڪنول تنهنجي عمر ڪيتري آهي؟

تنهنجي عمر ڪيتري ٿيندي؟

تون ڪيترن سالن جي آهين؟

تنهنجي عمر ڇا ٿيندي؟

ڪنول: منهنجي عمر ست سال آهي.

منهنجي عمر ست کن سال ٿيندي.

آءٌ ستن سالن جي آهيان.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ اوڻيھون

سبق پھريون

عام ڳالھ ٻولھ/ گفتگو

سمجھو تہ اوھين اڪبر آھيو. مھرباني ڪري ھينئين سوالن جا جواب ڏيو:

(١) تنھنجو / اوھان جو نالو ڇا آھي؟

(٢) تون ڪنھن جو پٽ آھين؟

(٣) اوھين ڪنھن جا پُٽ آھيو؟

(۴) اوھان جي پيءُ جو نالو ڇا اھي؟

(۵) تنھنجي پيءُ جو نالو ڇا آھي؟

(٦) تنھنجي عمر ڪيتري آھي؟

(٧) تنھنجي عمر ڇا آھي؟

(٨) اوھين ڪيترن سالن جا آھيو؟

(٩) تون ڪيترن سالن جو آھين؟

(١٠) اوھان کي ڪو ڀاءُ آھي؟

(١١) تو کي ڪو ڀاءُ آھي؟

(١٢) اوھان کي ڪا ڀيڻ آھي؟

(١٣) تو کي ڪا ڀيڻ آھي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(١۴) اوهين ڪيترا ڀائر ۽ ڀينرون آهيو؟

(١۵) اوهان کي ڪيترا ڀائر ۽ ڀينرون آهن؟

(١٦) اوهان جي والد صاحب / ڀيءُ جو نالو ڇا آهي؟

(١٧) اوهان جو ڀيءُ ڪيرُ آهي؟ (نالو ٻڌائيو)

(١٨) اوهان جو ڀيءُ ڇا آهي؟ / اوهان جو ڀيءُ ڇا ڪندو آهي؟

(١٩) اوهان جي ماءُ ڪير آهي؟ (نالو ٻڌائبو)

(٢٠) اوهان جي ماءُ ڇا آهي؟

(٢١) اوهان جي ڀيءُ جي عمر ڪيتري ٿيندي؟

(٢٢) اوهين ڪٿي رهندا آهيو؟

(٢٣) اوهين ڪهڙي شهر ۾ رهندا آهيو؟

(٢۴) اوهين ڪٿان آيا آهيو؟

(٢۵) اوهين ڪٿان جا آهيو؟

(٢٦) اوهين ڪٿي جا رهاڪو آهيو؟

(٢٧) اوهان جو گهرُ ڪٿي آهي؟

(٢٨) اوهين گهر ڪڏهن ويندا؟

(٢٩) اوهان جي گهران ڪو آيو يا نہ؟

(٣٠) اوهين ڇا ڪندا آهيو؟

(٣١) اوهين ڪٿي پڙهندا آهيو؟

(٣٢) اوهين ڪهڙي ڪلاس ۾ پڙهندا آهيو؟

(٣٣) اوهين ڪهڙي وقت اسڪول ويندا آهيو؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) دوڪاندار سان گفتگو (ڪپڙي جي واپاريءَ جو دوڪان)

گراهڪن ڪي دوڪان تي چڙهندي ڏسي:

دوڪاندار: اچو ! اچو! ڀلي ڪري آيا.

گراهڪ: مهرباني ! اوهانجي وڏي مهرباني.

دوڪاندار: مهرباني تہ اوهان ڪئي آهي، جو پنهنجو دوڪان سمجهي هليا آيا آهيو.

ڀلا ڇا ڪپيوَ ؟ / ڪيئن، خوش آهيو، چڱا ڀلا آهيو، ڇا ڇا گهرجيوَ ؟

گراهڪ: ٻارن لاءِڪجهہ ڪپڙو ڪپي / ٻارن لاءِڪجهہ ڪپڙو گهرجي.

شلوار ۽ قميص لاءِ ڪو سٺو ۽ نئون ڪپڙو ڏيکاريو.

دوڪاندار: ڪپڙن جا ڏار ڏار نمونا ڪڍي، گراهڪ جي سامهون پکيڙي چوي ٿو:

هيءَ نئين ڊزائين آئي آهي. بس هفتو کن ٿيو اٿس مارڪيٽ ۾ ايندي.

اِجهو هيءَ قسم بہ ڏسو.

گراهڪ: هڪ قسم واري ڪپڙي ڪي آڱرين ۾ جهلي پڇي ٿو: هن ۾ بس هڪ ئي رنگ اٿو ڇا؟

دوڪاندا: هن ۾ ٻيا بہ رنگ آهن. ڪل ست رنگ اٿم. اوهين صرف ڪپڙو پسند ڪريو.

گراهڪ: ٻيون بہ ڊزائينون اٿو يا نہ؟

دوڪاندار: سائين ڪوڙ ڊزائينون آهن.

گراهڪ: ٻي ڊزائين ڏيکاري:

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دوڪاندار: هي ڏسو! هيءَ ڊزائين بہ نئين آهي: تازو هاڻ ئي آئي آهي. اجا ايتري عام بہ نہ ٿي آهي. رنگ بہ گھٽائي ائس.

گراهڪ: چڱو ڀلا! هنن ٽن ڊزائينن مان بہ بہ وڳا ڏيو.

دوڪاندار: اوهين پنهنجي لاءِ ٿا وٺو؟ هيءَ ڊزائين اوهان کي ڏاڍي سهڻي لڳندي. هيءَ ڊزائين اوهان کي ڏاڍي ٺهندي.

گراهڪ: هن دفعي نہ، وري ايندس. ٻئي دفعي وٺندس.

ب) آفيس جو منظر ۽آفيس جي ڪارڪردگيءَ جي باري ۾ گفتگو:

آفيسر – (پٽيوالي کي سڏي پڇي ٿو) ڪنهن جو فون وغيره تہ ڪونہ آيو؟ ڪو ماڻهو ملڻ تہ ڪونہ آيو؟

پٽيوالو– نہ سائين! ڪو بہ فون وغيره ڪونہ آيو، ۽ نہ ئي وري ڪو ملڻ لاءِ آيو.

آفيسر – چڱو ! جڏهن بہ ميمڻ صاحب اچي، تڏهن سڌو مون وٽ وٺي اچجانس.

پٽيوالو – جي سائين!

(ٿوري ئي دير کان پوءِ، ميمڻ صاحب جيڪو پلاننگ سيڪشن جو انچارج آهي، اندر آفيس ۾ اچي ٿو)

ميمڻ – السلام عليڪم، سائين!

آفيسر – وعليڪم السلام: ويهو، ويهو.

ميمڻ – سائين! اوهان ياد فرمايو!

آفيسر – جي ها! اوهان کان اهو معلوم ڪرڻو هو تہ اسڪيم جو ڇا ڪَيـَو؟ ٺاهي ورتـَوَ يا

اجا بہ ڪجھ ڏينهن لڳندا؟ هاڻ وقت تمام ٿورو اچي بچيو آهي، هن اسڪيم تي اجا گهٽو ٿي ڪم ڪرڻو آهي. PC-I ۾ پروجيڪٽ جا مقصد (objectives) ۽ Justification بہ ڏيڻي پوندي، اُن ڪان پوءِ پروجيڪٽ لاءِ گهربل عملو، فرنيچر، ايڪئپمينٽس ڪان سواءِ ٻيون ضرورتون بہ واضح طور ڄاڻائيون آهن، ۽ انهن جي cost بہ ڏيڻي پوندي. هر چيز جو جيڪڏهن تفصيل نہ ڏبو تہ اسڪيم منظور نہ ٿي سگهندي.

ميمڻ- منهنجا سائين! هر هڪ معلومات گڏ ڪئي اٿم. سائين جن هڪ دفعو اُن تي نظر وجهن، تہ پوءِ ٻن ٽن ڏينهن اندر مسودو تيار ڪري وٺندس.

آفيسر - ڏاڍو سٺو. هن آفيس جي قابليت ۽ صلاحيتن جي پرک، انهيءَ PC-I تي اٿو، ميمڻ صاحب! اهو ضرور خيال رکجو.

ميمڻ - اوهين دلجاءِ ڪريو سائين! اوهين جڏهن تفصيل ۽ justification ڏسندوَ تہ خوش ٿي ويندوَ. ڏاڍيءَ محنت سان تفصيل گڏ ڪيا اٿم، ۽ مقصد توڙي Justification لکيا اٿم. بس اوهان جي رهنمائي گهرجي. آخري مسودي ۾ دير ڪانہ ٿيندي.

آفيسر - ڏاڍو سٺو .

(پٽيوالي کي سڏي ٿو)

ميمڻ صاحب لاءِ چانهہ ڪٺي اچ.

پٽيوالو - حاضر سائين، چڱي هليو ٿو وڃي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) وقت جي باري ۾ گفتگو:

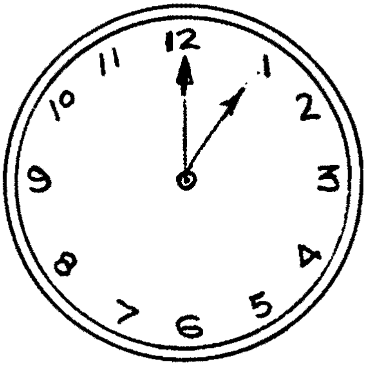

س – هينئر گهڻا لڳا آهن / هينئر گهڻا وڳا آهن؟

ج – هينئر هڪ لڳو / هينئر هڪ وڳو آهي.

س – پورو هڪ لڳو / پورو هڪ وڳو آهي؟

ج – بيهو / ترسو ته وري ڏسان.

هڪ ۾ اڃا پنج منٽ گهٽ آهن.

س – وري ڏس.

ج – هاڻ هڪ لڳي وڃي پنج منٽ ٿيا آهن.

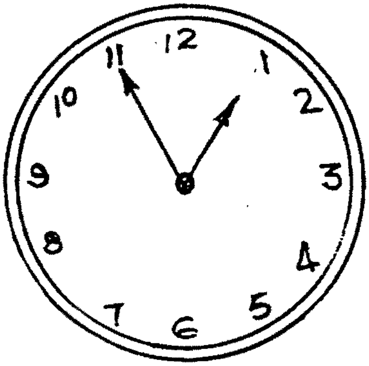

س – مهمانَ ڪيتري وڳي اَچڻا آهن؟

ج – مهمانَ سوائين ٻين لڳي / وڳي اچڻا آهن / ايندا.

س – سوائين ٻين لڳي / وڳي يا پوڻين ٻين لڳي / وڳي؟

ج – سوائين ٻين لڳي / وڳي، چيائون ٿي.

س – اسان کي هتان گهڻي لڳي / وڳي نڪرڻو آهي؟

ج – اسان کي هتان اڍائي لڳي / وڳي نڪرڻو آهي، ته جيئن اڌ ڪلاڪ اندر يعني پوڻين ٽين لڳي / وڳي ڌاري گهر پهچي وڃجي.

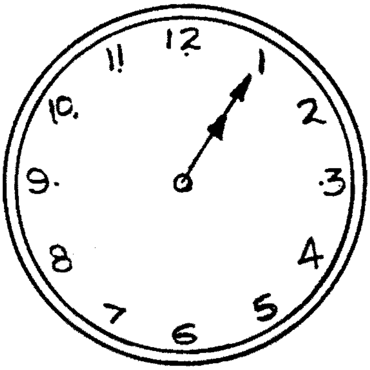

س – هنن جو ماڻهو ڪڏهن آيو هو؟

ج – هنن جي ماڻهوءَ کي آئي، ٻه – ٽي ڪلاڪ ٿي ويا هوندا.

س – يعني ته هُو اٺين لڳي / وڳي ڌاري آيو هوندو.

ج – جي ها! ايترو وقت ٿيو هوندس.

س – هُن ٻيو ته ڪجهه ڪونه چوائي موڪليو هو نه؟

ج – جي نه ! پر سندس ماڻهوءَ جي ڳالهين مان ائين ٿي لڳو ته هُو سڀاڻي تائين اسان وٽ ترسندا. اڄ آچر آهي. سڀاڻي هت ترسندو ۽ شايد پريهن سومر جي ڏينهن واپس ويندو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

(الف) وقت جي باري ۾ گفتگو:

(گھڙيال ۾ ساڍا ست ڏيکارجن)

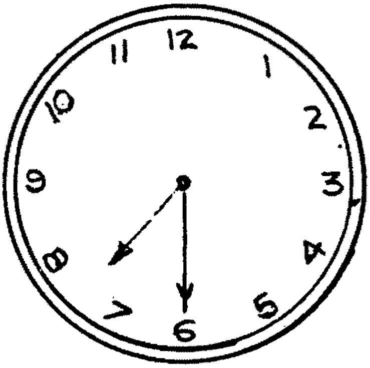

دلبر خان - اڪبر! ڏس تہ گھڙيال ۾ گھڻا / ڪيترا لڳا / وڳا آهن.

اڪبر - بابا سائين! هينئر ساڍا ست لڳا / وڳا آهن.

دلبر خان - هينئر ڪيترو وقت ٿيو آهي، اڪبر ؟

اڪبر - بابا! هينئر ساڍا ست لڳا/ وڳا آهن.

هينئر ست لڳي / وڄي ٽيهہ منٽ ٿيا آهن.

دلبر خان - ست لڳي / وڄي ٽيهہ منٽ ٿيا آهن؟

اڪبر - جي ها، بابا سائين! ست لڳي / وڄي ٽيهہ منٽ ٿيا آهن.

اسين هن وقت تہ ناشتو ڪندا آهيون نہ؟

اڪبر - جي ها، بابا سائين! اوهين آفيس ڪھڙي لڳي / وڄي ويندا؟

دلبر خان - پٽ ! اڄ ٿورو دير سان وڃڻو اٿم. هت ڪي ماڻهو مون کي ملڻ لاءِ اچڻا آهن.

اصغر اڃا تائين ڪونہ اٿيو آهي ڇا؟

اڪبر - جي نہ بابا سائين! اصغر اڃا تائين جاڳيو ئي نہ آهي.

اڄ شايد موڪل اٿس ۽ اسڪول ڪونہ ويندو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڪبر – بابا سائين! مان / آءٌ صبح جو ڇهين لڳي / وڳي ننڊ مان اٿندو آهيان.

دلبر خان – ۽ سمهندو گهڻي لڳي / وڳي آهين؟

اڪبر – يارهين لڳي / وڳي ڌاري سمهندو آهيان، بابا سائين!

دلبر خان – چڱو پٽ! هاڻ وڃي پنهنجو ڪم ڪر. اڄ مون کي ڏهين لڳي / وڳي ڪان پوءِ، آفيس پهچڻو آهي، پر منجهند جي ماني گڏجي کائينداسين. آءٌ ٻين لڳي / وڳي ڌاري واپس اچي ويندس.

(ب) ريلوي اسٽيشن:

گاڏي ڪڏهن ايندي؟

گاڏي ڪيڏيءَ مهل ايندي؟

گاڏي گهڻي لڳي / وڳي ايندي؟

گاڏي ڪيڏيءَ مهل اچڻي آهي؟

گاڏي اچي ويئي ڇا؟

گاڏي اچي پيئي ڇا؟

گاڏي اچي رهي آهي ڇا؟

ڇا، گاڏي اچي ويئي؟

گاڏي ليٽ آهي.

گاڏي ليٽ آهي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڳاڏي ليٽ آهي ڇا؟

ڇا، ڳاڏي ليٽ آهي؟

ڳاڏي ليٽ ته نه آهي؟

ڳاڏي ٻه ڪلاڪ ليٽ آهي.

ڳاڏي ڪهڙا / ڪيترا ڪلاڪ ليٽ آهي؟

ڳاڏي ڪيترو ليٽ آهي؟

ڳاڏي ڇو ليٽ آهي؟

ڳاڏي ليٽ ڇو آهي؟

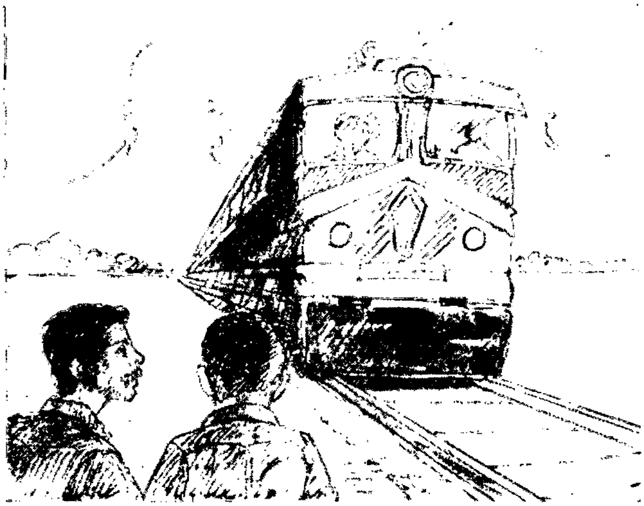

ڳاڏي اچي ويئي.

ڳاڏي، اِجهو اچي ويئي.

اِجهو، ڳاڏي اچي ويئي.

ڳاڏي اچي ويئي، اجهو.

ڳاڏي ڪهڙي پليٽ فارم تي ايندي؟

ڳاڏي ڪهڙي پليٽ فارم تي اچڻي آهي؟

ڳاڏي بيٺي آهي.

هيءَ ڳاڏي ڪيڏانهن ويندي؟

هيءَ ڳاڏي ڪٿي ويندي؟

هيءَ ڳاڏي ڪڏهن ڇٽندي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيءَ گاڏي ڪيڏيءَ مهل ڇٽندي؟

هيءَ گاڏي ڪيڏيءَ مهل ويندي؟

مون کي فرسٽ ڪلاس جي ٽڪيٽ

وٺڻي هئي.

مون کي سليپر گهرجي.

مون کي سليپر رزرو ڪرائڻو هو.

ڪابہ سيٽ خالي ڪانہ هئي.

(گارڊ جهنڊي ڏيکاري آهي)

سنگل ڊائون آهي.

گاڏي ڇُري آهي.

گاڏي هلي ٿي.

گارڊ جهنڊي ڏيکاري آهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

مفرد (سادا)، مرتب ۽ مرڪب جملا ملاحظو ڪريو:

(الف) مفرد / سادا جملا:

(١) هي گهوڙيو آهي.

(٢) پيالي جو رنگ سائو آهي

(٣) مون کي سون جي زنجير وڻي آهي.

(۴) مان شاگرد آهيان.

(۵) بس اچڻ واري آهي.

(٦) بس اچي ويئي.

(٧) بس نڪري ويئي.

(٨) بس رواني ٿي ويئي.

(٩) مان هتي گهڻي دير کان بيٺو آهيان.

(١٠) مان هتي گهڻي دير کان بيٺل آهيان.

(١١) رشيد کي ٻه ڀائر آهن.

(١٢) ريڊيو جي قيمت چوڏهن سو روپيا آهي.

(١٣) هن ڪتاب جي پڙهڻ ۾ مون کي ٻه ڪن هفتا لڳندا.

(١۴) مون کي تيار ٿيڻ ۾ هڪ ڪلاڪ لڳندو.

(١۵) ريل گاڏيءَ جي پهچڻ ۾، اجا هڪ ڪلاڪ دير آهي.

(١٦) مون وٽ ٻه ڪتاب آهن.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(١٧) منهنجي هٿ ۾ ٻه ڪتاب آهن

(١٨) هيءُ منهنجي پيءُ جو دوڪان آهي.

(١٩) اهو ڪتاب اسان جي اسڪول ۾ ڪونہ پڙهايو ويندو آهي.

(٢٠) اِهو ڪتاب اسان جي اسڪول ۾ پڙهايو ڪونہ ويندو آهي

(٢١) هُو صبح جو ائين لڳي اٿندي آهي.

(٢٢) هُو صبح جو اٺين وڳي اُٿندو آهي

(٢٣) اڄ سومر جو ڏينهن آهي.

(٢٤) هي سڀ گڏجي اسڪول ويندا آهن.

(٢٥) اسين سڀيئي ٻن سالن کان گڏجي اسڪول ويندا آهيون.

(٢٦) آءٌ ائين ڪلاس ۾ پڙهندو آهيان.

(٢٧) آءٌ ڏهين ڪلاس ۾ پڙهندي آهيان.

(٢٨) آءٌ اسڪول ويو هوس.

(٢٩) آءٌ اسڪول وڃان پيو.

(٣٠) تنهنجو ياءُ ڪٿي آهي؟

(٣١) هيءَ زنجير ڪيتري جي آهي؟

(٣٢) هن زنجير جي قيمت ڪيتري آهي؟

(٣٣) هيءَ زنجير ڪيتري ۾ ملندي؟

(٣٤) اوهين ڇا ڪندا آهيو؟

(٣٥) اوهين ڪهڙو ڪم ڪندا آهيو؟

(٣٦) اوهان جو پيءُ ڇا ڪندو آهي؟

(٣٧) اوهين ڪيترا ٻائر ۽ ڀينرون آهيو؟

(٣٨) اوهين، اسڪول ۾، ڪيترا ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون آهيو؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(٣٩) بس ڪڏهن ايندي؟

(٤٠) بس ڪيڏيءَ مهل ايندي؟

(٤١) بس ڪيتري لڳي ايندي؟

(٤٢) بس ڪيتري وڳي ويندي؟

(٤٣) بس جي اچڻ ۾ ڪيتري دير آهي؟

(٤٤) بس جي پهچڻ ۾ اڃا ڪيتري دير آهي؟

(٤٥) بس جي اچڻ ۾ ڪجهه وقت لڳندو؟

(٤٦) تنهنجي پيءُ جو پگهار ڪيترو آهي؟

(٤٧) تنهنجي هٿ ۾ ڇا آهي؟

(٤٨) تنهنجي هٿ ۾ ڪهڙي شئي آهي؟

(٤٩) ڪلهه توهان جي گهرِ ڪيرُ هو؟

(٥٠) ڇا ٻئي ڀائر اسڪول گڏ ويندا آهن؟

(٥١) ٻئي ڀائر اسڪول گڏ ويندا آهن، ڇا؟

(٥٢) ڇا، تنهنجي ڌيءَ اسڪول ڪانہ ويندي آهي؟

(٥٣) تنهنجي ڌيءَ اسڪول ڪانہ ويندي آهي، ڇا؟

(٥٤) خالد صبح جو ڪيتري لڳي اُٿندو آهي؟

(٥٥) خالد رات جو ڪيتري وڳي سمهندو آهي؟

(٥٦) اڄ ڪهڙو ڏينهن آهي؟

(٥٧) ناصر، تون هت ڪلاڪ کن ڪان ڇا ويٺو ڪرين؟

(٥٨) عزيز، تون هت ڪلاڪ ڪان ڇا ويٺو ڪرين؟

(٥٩) ڪنول ۽ فرزانہ، اوهين ٻئي اڃاتائين ڇا پيئيون ڪريو؟

(٦٠) ڪنول ۽ فرزانہ، اوهين ٻئي اڃا هت ڇا ويٺيون ڪريو؟

(٦١) اڪبر، تون سڀاڻي اسڪول ڪونہ ويندين؟

(٦٢) اڪبر، تون سڀاڻي اسڪول ڪونہ ويندين، ڇا؟

(٦٣) اڪبر، ڇا، تون سڀاڻي اسڪول ڪونہ ويندين؟

(٦٤) اڪبر، سڀاڻي تون اسڪول ڪونہ ويندين؟

(٦٥) مان ڪهڙو نہ تيز پڙهان ٿو!

(٦٦) هي ڪهڙو نہ سهڻو پکي آهي!

(٦٧) هي پکي ڪهڙو نہ سهڻو آهي!

(٦٨) تون ڪهڙو نہ هوشيار آهين!

(٦٩) تنهنجو پٽ ڪهڙو نہ ذهين آهي!

(٧٠) هي ڪهڙو نہ گدلو پاڻ آهي !

(٧١) وڃ.

(٧٢) نہ وڃ.

(٧٣) وڃ نہ !

(٧٤) نہ، نہ وڃ.

(٧٥) نہ، وڃ نہ !

(ب) مرتب جملا ملاحظو ڪريو:

(١) جي هُو اچي ها، تہ مان خوش ٿيان ها.

(٢) جي هو ايندو تہ مان خوش ٿيندس.

(٣) جي مون کي خبر پوي ها، تہ مان توهان کي ضرور ٻڌايان ها.

(٤) جتي تون ويندين، تتي مان تو سان گڏ هلندس.

(٥) جتي ٻار هوندا، تتي گوڙ ضرور ٿيندو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(٦) جتي پار هوندا، اُتي گوڙ ضرور ٿيندو.

(٧) جيڏانهن اسين ويجون ٿا، تيڏانهن هوءُ نٿا هلن.

(٨) جتي پهرين ننڍا دوڪان هوندا هئا، اُتي هاڻ وڏا دوڪان ٺهي ويا آهن.

(٩) جيڏانهن توهين ويجو ٿا، تيڏانهن هُوءَ بہ هلي ٿي.

(١٠) جيئن هُو چوي، تيئن ڪر.

(١١) جيئن هُو چوي، تيئن ڪج.

(١٢) جڏهن تون ويندئين، تڏهن هُوءَ بہ پهچندي.

(١٣) جڏهن توکي اطلاع ملي، تڏهن گهر وڃج.

(١٤) جڏهن مان آفيس پهتس، تڏهن مون کي اها خبر پيئي.

(١٥) جڏهن کيس انعام مليو، تڏهن هُو ڏاڍو خوش ٿيو.

(١٦) جيئن مان توهان کان پڇان، تيئن توهين جواب ڏجو.

(١٧) جيئن هُو توکي چوي، تيئن تون ڪر.

(١٨) جيئن هن پڇيو، تيئن ئي مون جواب ڏنس.

(١٩) جڏهن تو راند پئي ڪئي، تڏهن رضيہ ڇا پئي ڪيو؟

(ت) مرڪب جملن مان ڪي ملاحظ ڪريو:

(١) اُتي پيا بہ ماڻهو هئا يا رڳو اوهين هئا.

(٢) سڀ ڪان پهرين هن ميڻ بتيون ٻاريون ۽ پوءِ ڪيڪ ڪٽيائين.

(٣) اهو ڪاڏي سان گڏ پيٽ ۾ ويندو آهي ۽ بيماري پيدا ڪندو آهي.

(٤) مان، اوهان جي صلاح مَنَ سان لڳائيندس ۽ روزانہ پڙهندس.

سبق پنجون

(الف) ڪي پئراگراف ملاحظي ۽ مشق لاءِ ڏجن ٿا:

(١) اڄ ڪلهه جا ٻار ڏاڍا لاپرواهه آهن. روڊ تي سائيڪلون تڪيون هلائيندا آهن، جيتوڻيڪ کين خبر آهي ته روڊ تي سائيڪل آهستي ۽ کاٻي پاسي هلائبي آهي، پر سندن مائٽ به ڌيان نٿا ڏين، جيڪڏهن کين سمجهائبو ته هوءَ ضرور چوڻ ميڃيندا، اها ته اسان جي ٻارن جي خاص خوبي آهي.

(٢) دراصل جنهن ڪي سکڻ جو چاهه هوندو آهي، تنهن لاءِ ڪوبه مضمون سکڻ ڏکي ڳالهه ڪانهي. هڪ ٻئي جون ٻوليون سکڻ ته تمام سٺي ڳالهه آهي. ٻوليءَ جي ذريعي ماڻهو هڪ ٻئي کي سمجهي سگهن ٿا، ۽ هڪ ٻئي جي تهذيب، تمدن ۽ تاريخ کان واقف ٿين ٿا. جنهن ڪري محبت ۽ يڪجهتيءَ ۾ واڌارو ٿئي ٿو.

(٣) ٻهرين مان سمجهندو هوس ته شهري زندگيءَ ۾ سک ۽ آرام گهٽو هوندو آهي، پر هت رهڻ کان پوءِ مون ڏٺو آهي ته هت هر هنڌ ماڻهو ڊوڙندا ۽ ٻچ ٻچان ڪندا ڏسبا آهن. سڀ ٻي چين ۽ ٻي آرام پيا لڳندا آهن. هلنديءَ بس مان لهڻ، هتي لاءِ سولي ڳالهه هوندي آهي. کين پنهنجي جان جي به پرواهه ڪانه هوندي آهي.

(٤) خبر ئي ڪانه پوندي هئي ته رات ڪيئن گذري ويئي. اسرَ جو امڙ اُٿي، جنڊ پيهندي هئي، ۽ مٺي آلاپ ۾ اوراڻا ۽ لوليون ڳائيندي هئي؛ پوءِ ٻيا ٻاتي اُٿندا هئا. مان امڙ جي مدد ڪندي هُيس. جنڊ پيهڻ واري ڪرت کان واندي ٿي، امڙ ڏڌ ولوڙي، مکڻ ڪڍندي هئي؛ ڪوسي ڪوسي ڊوڊي تي مکڻ رکي، سيني کي ڏيندي هئي. اُن کان پوءِ بابو ٻنيءَ تي ويندو هو، ۽ ٻنيءَ جو ڪم ڪار لاهي، شام جو گهر موٽي ايندو هو.

(٥) ٻهرين مون به سوچيو هو ته ڳوٺ ۾ ڇا هوندو؟ غريب هاري ۽ مزور رهندا هوندا. رمضان به ڪنهن جهوپڙيءَ ۾ رهندو هوندو. اُتي اسين ڪيئن رهي سگهنداسين؟ پر سڄو هفتو ڪيئن گذري ويو، تنهن جي خبر ئي ڪانه پيئي!.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ڇهون

(الف) اردوءَ يا انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪريو:

(i) ڪيڏانهن ٿو وڃين؟

(ii) گهمڻ ٿو وڃان / گهر ٿو وڃان

(iii) وري ڪڏهن ايندين؟ / وري ايندين ڪڏهن ؟ / ڪڏهن ايندين وري؟

(IV) ايندين نہ، وري؟ / وري ايندين نہ؟ / وري نہ ايندين؟

(V) جلدي ايندس / سگهو ايندس.

(VI) ها! سگهو موٽج / سگهو اچج / جلدي اچج.

(VII) ڪو ڪم آهي. / ڪو ڪم آهي؟ / آهي ڪو ڪم؟ / ڪم آهيم. / ڪم اٿم.

(VIII) ها! تو سان ڪو ڪم اٿم. /ها. ڪو ڪم اٿم توسان./ها. اٿم ڪو ڪم توسان.

(IX) ڪا ڳالهہ ٻڌائيندوسانءِ./ ٻڌائيندوسانءِ ڪا ڳالهہ. / ڳالهہ ٻڌائيندوسانءِ ڪا.

(X) توکي ڪا ڳالهہ ٻڌائڻي اٿم./ ڪا ڳالهہ ٻڌائڻي اٿم توکي./ ٻڌائڻي اٿم ڪا ڳالهہ توکي.

(XI) هاڻ ٿي ٻڌايوم. / هاڻ ٿي ڪٿي ٻڌايوم. / ٻڌايوم ڪٿي هاڻ ٿي.

(XII) هاڻي ٿي ڏيکاريوم / ڏيکاريوم هاڻي ٿي .

(XIII) نہ نہ ! اهڙي ڪا ضروري ڳالهہ ڪانهي. / ضروري ڳالهہ ڪانهي، اهڙي ڪا.

(XIV) پوءِ ٻڌايوم چون ٿا؟ / ٻڌايوم ڇو نٿا پوءِ؟ / ڇو نٿا ٻڌايوم، پوءِ.

(XV) ٻڌايوم نہ! نہ ٻڌايوم.

(XVI) ٻڌائيندو سانءِ، تڪڙ ڪانهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(XVII) هُن ڪان منهنجي باري ۾ پڇيوهووَ؟

(XVIII) منهنجي باري ۾ هن ڪان پڇيو هووَ؟ / پڇيو هووَ هُن ڪان منهنجي باري ۾؟

(XIV) پڇيوهومانس.

(XX) ونس ڇا آهي؟ / ڇا آهي ونس ؟ / ونس ڇا نہ آهي! / آهي ڇا ونس!

(XXI) ونس ڪجهہ بہ ڪونهي./ڪجهہ بہ ڪونهي ونس!/ڪونهي نہ ونس ڪجهہ !

(ب) اُردوءَ ۾ انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪريو:

(i) ڇڏو. /ڇواءِ. / ڇواراءِ.

(ii) ڇڏيندم. / ڇوائيندم. / ڇوارائيندم.

(iii) ڇڏيندس. / ڇوائيندس. / ڇوارائيندس.

(IV) ڇڏوس. / ڇوايوس. / ڇوارايوس.

(V) ڇَڏونِ. / ڇوايونِ. / ڇوارايونِ.

(VI) ڇيومانس. / ڇوايومانس. / ڇوارايومانس.

(VII) ڇيومانِ./ڇوايومانِ./ڇوارايومانِ.

(VIII) اڇج.

(IX) اڇجو.

(X) لڪ. / لڪاءِ. / لڪاراءِ.

(XI) لڪارائيندس.

(XII) هاڻ هلنداسين.

(XIII) هَليو هل.

(XIV) خَط لِکيُوَ ؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(XV) بتي گل ڪر.

(XVI) اڪيون ڪڏي ڇڏيندو سانءِ.

(XVII) ڏاڍيون پوپٽيون پڙهايائينس.

(XVIII) ڏينهن جا تارا ڏيکاري ڇڏيائونِ.

(XIX) پاڻي نہ ولوڙ.

(XX) وساري ڇڏينس.

(XXI) پيرن ڪان پيو پير گهرين!

(XXII) هن اکيون ڦيري ڇڏيون آهن.

(XXIII) هُو گلم جو توبچي آهي.

(XXIV) هن کي گلن چاڙهڻ جي ڪري سزا ملي.

(XXV) پڪ اٿم. / پڪ اٿئون. / پڪ اٿس. / پڪ اٿوَ./ پڪ اٿن.

(XXVI) ڪتاب پڙهي وَرتَہِ ؟

(XXVII) شاهہ جو رسالو پڙهيو اٿيئي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هيٺين خانن ۾ ڇڏيل خالي جايون ڀريو:

سنڌي	اردو	سنڌي	اردو
موڪليو ماڻ.	————	————	مين نے اُن سے پوچھا.
جھڙا ڪانوَ تھڙا ٻچا.	————	————	ھم نے سنا ھے
————	سينگ	سلام ڪياٿونِ	————
ونءُ	————	————	میرے پاس آیا تھا.
————	گردن	ھن جي ڳالھ ٻڌي آءٌ ٻاھر ٿي ويس	————
تڏو ڪٺائڻ	————	ڇو دل لاٿي اٿيئي؟	————
پاڻي ولوڙڻ	————	————	تو بھي راني مين بھي راني كون
————	غصہ مين بدحواس ھونا	————	بھریگا پانی
ڏيکاريونِ.	————	لکارايوسونءِ	كون بتائيگا اُس كو؟
سلام ڪيُوَ.	————	گھر ۾ ڪاريءَ وارا ڪک ھُئانِ	————

books.sindhsalamat.com
sindhsalamat.com

سبق ستون:

(الف) سندھی میں ترجمہ کیجئے:

(i) یہ اچھا لڑکا ھے.

(ii) اس پھول کا رنگ سرخ ھے.

(iii) یہ میری بہن کی کتاب ھے.

(iv) اس مٹکے میں پانی نہیں ھے.

(v) گھوڑے کے بچے کو بچھڑا کہتے ھیں.

(vi) کراچی، حیدرآباد سے بڑا شھر ھے.

(vii) حیدرآباد کی راتیں فرحت بخش ھوتی ھیں.

(viii) یہ میری خالہ کا لڑکا ھے.

(ix) یہ میرے ماموں زاد بھائی ھیں.

(x) اوکھلی میں سر دیا تو موسل سے کیا ڈر.

(xi) آج پیر کا دن ھے.

(xii) میں کب آؤں؟

(xiii) صبح کو جلدی آنا.

(xiv) ھم سب دو دن کے اندر آجائینگے.

(xv) بازار سے تازہ پھل لاؤ.

(xvi) لڑکے کتاب پڑھتے ھیں.

(xvii) صبح کا بھولا شام کو گھر آجائے اُسے بھولا نہیں کہا جائے گا.

(xviii) اس کا دل بڑا ھے.

(xix) آج بہت ھی اچھا موسم ھے.

(xx) سب لوگ سندھی سیکھینگے.

(xxi) میرے دوست نے یہ کہانی نہیں پڑھی.

(xxii) اگر مجھے معلوم ھوتا تو اس کی ضرور مدد کرتا.

(xxiii) آج کل دیہات میں بھی لوگ روزانہ T.V دیکھتے ھیں اور ریڈیو سنتے ھیں.

xxiv) لڑکا پڑھتے پڑھتے سوگیا.

(xxv) درزی سے کپڑے سلواؤ.

(xxvi) روٹی شوٹی کھایا کرو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪريو:

(i) یہ کیا ھے ؟/ یہ کیا ھیں؟/ یہ ھیں کیا ؟
(ii) آپ کون ھیں؟
(iii) آپ کو کیا چاھیئے ؟
(iv) یہ کون ھے ؟
(v) آپ کے چچازاد بھائی کا نام کیا ھے ؟
(vi) آپ کیا کرتے ھیں؟
(vii) اس لڑکی کو کیا چاھیئے ؟
(viii) آپ یہ وزن اٹھا سکتے ھیں؟
(ix) آپ میری مدد کریں گے ؟
(x) آپ کا گھر کتنا دور ھے ؟
(xi) اُن کو کیا چاھیئے ؟
(xii) اس کی کیا قیمت ھے ؟
(xiii) اس کو پینے کون دیگا ؟
(xiv) میں آپ کی کیا مدد کروں؟
(xv) ھم کون ھیں؟
(xvi) یہ لڑکی آپ کی کیا لگتی ھے ؟
(xvii) ان میں سے آپ کا بھائی کون ھے ؟
(xviii) یہ کتاب کس کی ھے ؟
(xix) میرے ھاتھ میں کیا ھے ؟
(xx) میرے ھاتھ میں کونسی چیز ھے ؟
(xxi) گھر میں کوئی ھے ؟
(xxii) کیا آپ نے مجھے وھاں دیکھا تھا ؟
(xxiii) آپ نے مجھے وھاں دیکھا تھا کیا ؟
xxiv) آپکو چاھئے کیا ؟
(xxv) اس حالت میں آپ کی کون مدد کریگا ؟
(xxvi) کیسے آنا ھوا ؟
(xxvii) یہ بچہ کون سی جماعت میں پڑھتا ھے ؟
(xxviii) آپ کے ساتھ کوئی آیا ھے ؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(xxix) آپ کے ساتھ کون آیا ہے ؟

(xxx) میں نے آتے میں یہ کیا کیا؟

(xxxi) تم کیا کر رہے ہو؟

(xxxii) اُس کی طبیعت کیسی ہے ؟

(xxxiii) میرے پاس کتابیں نہیں ہیں.

(xxxiv) کیا آپ کے پاس کچھ بھی نہیں؟

(xxxv) میں نے کھانا نہیں کھایا/ میں کھانا نہیں کھاتا.

(xxxvi) میں کھانا کھا نہیں سکتا.

(xxxvii) یہ ٹوپی میرے بھائی کی نہیں ہے.

(xxxviii) اونٹ کے بال نرم نہیں ہوتے.

(xxxix) دودھ کا دودھ اور پانی کا پانی.

(xxxx) کھانے کی میز پر چھینکنا اچھی عادت نہیں.

(xxxxi) لیجئے مت بھائی، لیکن دیکھئے تو سہی.

سبق اٺون

(الف) هنن تصويرن کي سامهون رکي، اُنهن مان ڪهاڻي جوڙيو:

(ب) هيٺين موضوعن تي سنڌي زبان ۾ ننڍا ننڍا مضمون لکو:

ماڪيءَ جي مک - ڳئون - نم جو وڻ - اسان جو گهر- منهنجو ڳوٺ - ريلوي اسٽيشن - ٽپالي - باغ جو سير - چانڊوڪي رات - ماءُ- سورج مکيءَ جو گل - ساوڻ جي موسم - علم دولت آهي- وڏن جو ادب ڪريو - رواداري- ريڊيو- ڪمپيوٽر.

سبق نائون

(الف) اوهان جي حد جي آسپاس چورن ۽ ڌاڙيلن ظلم ڀاري ڏنو آهي، حد جي بالاواسطيدار آفيسر کي خط لکي اُن جو توجهه ڇڪايو ۽ ڪيس ٺاهي موڪليو.

(ب) سنڌيءَ ۾ پنهنجي دوست کي خط لکو ۽ کيس مڪليءَ جي تاريخي آثارن جي باري ۾ ٻڌايو.

(ت) توهان جي دوست جي ماءُ مري ويئي آهي. کيس خط لکي، ساڻس همدرديءَ جو اظهار ڪريو.

(ث) اوهان جي شهر ۾ ڀارڻ واري گئس موجود ڪانهي. سيني شهرين جي صحيحن سان، گئس جي واسطيدار آفيسر کي درخواست ڪريو.

سبق ڏهون

(الف) اوهان جي ڳوٺ کي لنگهندڙ شاهه راهه سان ملائڻ لاءِ، ڳوٺ کي لنڪ روڊ (link Road) ڪونهي. ڳوٺاڻن طرفان، واسطيدار ايجنسيءَ جي سربراهه کي، لنڪ روڊ ٺهرائي ڏيڻ لاءِ، ڳوٺاڻن طرفان درخواست لکو.

(ب) اوهين سدرن انڊس گئس ڪمپني حيدرآباد ۾ هڪ واسطيدار عملدار آهيو. اوهان وٽ، ڳوٺ جي رهاڪن طرفان، گئس جي مهيا ڪرڻ لاءِ درخواست آيل آهي، انهيءَ درخواست تي اوهين پنهنجي بالا آفيسر کي ڳوٺاڻن جي درخواست تي سفارشي نوٽ هڻو، جنهن ۾ اُن ڳوٺ لاءِ گئس جي منظوريءَ جي باري ۾ لکو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ويهون

سبق پهريون

(الف) هيٺيان دفتري لفظ سمجهايو، جيڪي دفترن جي روزانہ ڪاروبار لاءِ ڪم آڻبا آهن:

تپيدار، تپو، ديهہ، مختيارڪار، محال ڪاري، ڪمدار، ڪڙمي، ڪمي، هاري، لاپو، ڍَلَ، رسائي، سيلابي پوک، آب ڪلاٽي، باراني پوک، جريب، پارو، ايڪڙ، پڙو، پني، ڪپر، ڪنڌي، پَنو، ڪَڙيو، واهہ، نار، هُرلو، ڪاتو، چوٽ، زال پڇائڻ، ڪارو ڪاري، حلف نامو، ضميمو، ٽياڪر / ثالث، توبخانو، دريافت، ضامن، ڏيوالو، بينچ، موڙي، چوپايو مال، سَندَ / پَروانو، ديواني اپيل، ديواني مقدمو، راضي نامو، ٽَٽَ، شرطي فقرو، معافي، جَتو، خفيہ دستاويز، حراست، ضبطي، ڪاپو، حريف، خلاف بياني، ڪَڪڙا، ڪارپٽ، حلف وفاداري، قبضو، منسوخ، قڊو، آچ، مهتمر دفتر، ڪَڙ، نسب نامو، ذاتي اثاثو، ذاتي ڪاتو، رنگروٽ، بحالي، جواب جو جواب / رد جواب، ريزڪي، سرمايو، جوابدار، ماليت، تخفيف، حقدار، پڪو رستو، هَٽَ ڪَسَ، چالو حساب، خانہ تلاشي، فتنہ انگيز، فوقيت، بينڪ، رَدُ، زمين جي زرخيزي، خطري جو اطلاع، نمونو، تابعداري، مدي خارج، عذاب، ٽانڊيءَ تپٽو، خالص، سرنگ، يگانو، گمنام، لاپتہ، ٽڪا هڻڻ، هٿيار، ڪک پن، ٻٽاٽتو، اَڏوهي، چاٽي واٽي، قصور وار، قمري سال، دائري ۾ اُپراسو ڏيڻ.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پيو

هيٺين دفتري لفظن جا سنڌيءَ ۾ نعم البدل لکو:

abondoned, abatement, abduction, abetment, abeyance, law-abiding, abolish, abridged form, absconder, absotute, abstract of income, accede, accelerated, promotion, acceptance, according to rules, accredited, accumulated, profit, acquitted, land acquisition officer, a copy is forwarded herewith, administrative approval, admissible, admittance advice, affitiation, aforesaid, age bar, antedate, anticipated savings, appraisement, apprenticeship, area assessed, armoury, arsenal, assent, assessment, asylum, as follows, authority letter, authorization, award, award arbitration, barren, baton, belongings, between the lines, black- mail, censor, certificate of indigence, cognizable, commutation of death sentence, offence, of his own accord, outstanding recoveries, penal, pending receipt of the order, perennial, redress, solvency, statecraft, stated, stipulated period, to carry out execution, to incur liability, to the time of rising of the court, transition, under advive to this office, valuation survey, vested interests, for want of, warning, warrantable, warrant of attachment, waste words, weedy, working people, written memorandum, yearning, yeoman's service, youthful offender.

•

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

SINDHI LANGUAGE AUTHORITY

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

ISBN 969-8194-15-0

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت

www.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت جو مشن ۽ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۽ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۽ پڻ دنيا سان گڏ سندس رفتار سان هلڻ جو سانباهو آهي، ڇو تہ تاريخ هميشہ انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمائي جي حفاظت ڪئي آهي. سنڌ سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۽ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۽ ان کي نہ رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۽ شاعرن جي علم، هنر ۽ تخليقن کي ڊيجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.

اسان جي خواهش هئي تہ سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۽ ڊائونلوڊ ڪرڻ آسان هجي ۽ اينڊرائيڊ سميت آئي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آساني سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.

۽ اهو سڀ "سنڌ سلامت ڪتاب گهر" ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو. اميد تہ سنڌ سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نہ صرف ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا پر سنڌ سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو ڀورو ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت ڪتاب گهر جي اينڊرائيڊ اپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڊائونلوڊ ڪريو:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book

سنڌي درسي ڪتاب

ڀاڱو پهريون

ڊاڪٽر غلام علي الانا

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غيرمادري زبان وارن آفيسرن/ ملازمن لاءِ سنڌي سکيا جو ڪتاب
سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن جي نصاب ۽ منظوريءَ مطابق تيار ڪيل

سنڌي درسي ڪتاب

(ٻيو ڀاڱو)

مصنف:
ڊاڪٽر غلام علي الانا

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ
1421/ 2000ع

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اداري جا سڀ حق ۽ واسطا قائم

ڪتاب:	سنڌي درسي ڪتاب: (ڀاڱو ٻيون)
مصنف:	پروفيسر ڊاڪٽر غلام علي الانا
ڇاپو:	پهريون
تعداد:	هڪ هزار
سال:	آڪٽوبر، 2000ع
ڇپائيندڙ:	سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ
ڇپيندڙ:	ميشرس پاڪيزه پرنٽرس، حيدرآباد
پاران	ايم ايچ پنهور انسٽيٽيوٽ آف سنڌ اسٽڊيز، ڄامشورو.
ملهه:	80 روپيا

ملڻ جا هنڌ:

- سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو، حيدرآباد، سنڌ
- شاهه لطيف ڪتاب گهر، گاڏي کاتو، حيدرآباد، سنڌ
- ڪاٺياواڙ بڪ اسٽور، اردو بازار، ڪراچي، سنڌ
- عزيز ڪتاب گهر، ٻراج روڊ، سکر، سنڌ

Name of Book:	Sindhi Darsi Kitab (part II)
Author:	Prof: Dr. Ghulam Ali Allana
Published by:	Sindhi Language Authority, Hyderabad, Sindh
Printed by:	M/s Pakeeza Printers, Hyderabad, Sindh
First Edition:	© October, 2000
Price:	Rs: 80
Digitized by	M. H. Panhwar Institute of Sindh Studies, Jamshoro.

هي ڪتاب، سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ جي سيڪريٽري، تاج جويي، حيدرآباد مان ڇپائي، اٿارٽيءَ جي آفيس، نئشنل هاءِوي، حيدرآباد سنڌ، مان پڌرو ڪيو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽن ۽ سبقن جي فهرست

يونٽ نمبر	سبق نمبر ۽ عنوان	صفحا
ناشر طرفان		19
مقدمو		21

يونٽ پهريون

سبق پهريون

1. سنڌي زبان جي حروف تهجي	25
2. سنڌي ۽ اردوءَ جا مشترڪ حروف (اکر)	25
3. سنڌيءَ ۾ مختلف تحرير وارا حروف (اکر)	26
4. خالص سنڌي آوازن لاءِ حروف (اکر)	26
5. مشترڪ ۽ خالص سنڌي آوازن لاءِ اکر	27
(i) اردو ۽ سنڌيءَجا مشترڪ حروف (اکر)	27
(ii) خالص سنڌي آوازن لاءِ اکر	28

سبق ٻيون

خالي جايون ڀَر ڪرڻ.	29

سبق ٽيون

(i) واحد ۽ جمع صورتون ڄاڻ ڪرڻ	31
(ii) واحد صورتن مان جمع صورتون ٺاهڻ	31
(iii) جمع صورتن مان واحد صورتون ٺاهڻ	31
(IV) مذڪر ۽ مؤنث صورتون ڄاڻ ڪرڻ	31
(V) مذڪر صورتن مان مؤنث، ۽ مؤنث صورتن مان مذڪر صورتون ٺاهڻ	31

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

(1) رشتيدارن لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 32
(2) رشتيدارن لاءِ مناسب جوڙ چونڊي خالي جايون پُر ڪرڻ 33

يونٽ ٻيون

سبق پهريون

(الف) لباس / پوشاڪ جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 34
(ب) گهرو سامان جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 35
(ت) ڀاڄين، ميون ۽ اناج جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 37
(ث) مٺاين جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 41
(ج) ميون، ڀاڄين، اناج، مٺاين، کاڌن ۽ طعامن توڙي ٻين شين لاءِ ڏنل لفظن کي ڏار ڏار خانن ۾ ورهائڻ 42
(ح) بدن جي عضون جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 43
(خ) زيورن جي تصورن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 47
(د) جانورن جي تصوِيرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين لکڻ 48
(ر) پکين جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 51
(ز) جيوَن ۽ جنترن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 54
(س) پکين ۽ جانورن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 56
(ش) ماڻهن ۽ رهائشي هنڌن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 57
(ص) مڇين جي قسمن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 59
(ض) جانورن، پکين، جيون، جنترن ۽ مڇين لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي خانن ۾ ورهائڻ 60
(ط) جانورن جي نالن کي ڌار ڌار خانن ۾ ورهائڻ 61
(ظ) پيشه ورن، ڪاريگرن ۽ پورهيتن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 62
(ع) پيشه ورن / هنرن لاءِ مقرر پيشي لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا موزون لفظ خالي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نمبر	سبق نمبر ۽ عنوان	صفحا
	جاين ۾ لکڻ	66
	(غ) روزانہ استعمال جي شين / سامان جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ	67
	(ف) راڳ جي سازن جي تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ	71
	(ق) تصويرن جي سامهون سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ ڀَرِ ڪرڻ	73
	(ڪ) رنگن جي تصويرن ۽ ليکن جي سامهون، سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ ڀَرِ ڪرڻ	77

يونٽ ٽيون

سبق پهريون

(الف) اسمن جي لاءِ اجتماعي لفظن (Collective nouns) لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 80

(ب) اسمن جي آوازن لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ خالي جاين ۾ لکڻ 80

سبق ٻيون

(الف) لفظن جا ضد يعني اُبتڙ لفظ لکڻ 82

(ب) لفظن جون اهڙيون جوڙيون ٺاهڻ، جيڪي هڪ ٻئي جو ضد يعني اُبتڙ هجن 83

سبق ٽيون

(الف) لفظن جون اعرابون بدلائي ٻيا ٻيا لفظ ٺاهڻ 84

(ب) هڪ جهڙن اُچارن وارن لفظن جون الڳ الڳ معنائون لکڻ 85

(ت) ليڪ ڏنل لفظن جا ضد خالي جاين ۾ لکڻ 85

(ث) ڏنگين مان لفظ چونڊي جملن جا خال ڀرڻ 86

(د) حالتن جي ڦيرن کي خيال ۾ رکي جملن ۾ اسمن جي صحيح صورت تي نشان ڏيڻ 86

(ر) حالتن جي ڦيري کي خيال ۾ رکي، صحيح صورتن تي نشان ڏيڻ 87

(ز) حالتن جي ڦيرن کي خيال ۾ رکي خالي جايون ڀرڻ 88

(س) حالتن جي مناسبت سان جملن ۾ درست لفظن تي نشان ڏيڻ 89

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نمبر	سبق نمبر ۽ عنوان	صفحا

يونٽ چوٿون

سبق پهريون

(الف) جملن ۾ ضمير ڪم آڻي خالي جايون پرڻ 90
(ب) جملن ۾ ضمير ڪم آڻي خالي جايون پرڻ 90
(ت) جملن ۾ ضمير ڪم آڻي خالي جايون پرڻ 91
(ث) جملن ۾ حالتن جي لحاظ کان ضميرن جي درست صيغن تي نشان ڏيڻ 91

سبق ٻيون

(الف) حالتن کي خيال ۾ رکي ضميرن جي درست صيغن تي نشان ڏيڻ 92
(ب) ڏنگين مان ضمير چونڊي خالي جايون پرڻ 93

سبق ٽيون

(الف) خانن مان لفظ چونڊي، گهٽي ۾ گهٽا جملا ٺاهڻ 94
(ب) خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ 94
(ت) خانن مان لفظ چونڊي گهٽي ۾ گهٽا جملا ٺاهڻ 95

سبق چوٿون

(الف) ڏنگين مان ڪي ٻه ضمير موصول ۽ جواب موصول چونڊي جملن ۾ خالي جايون پرڻ 96
(ب) ضمير موصول ۽ جواب موصول ڪم آڻي جملن ۾ خالي جايون پرڻ 97
(ت) جملن ۾ ضمير ڪم آڻي، خالي جايون پرڻ 97
(ث) ڏنگين مان ضمير چونڊي، ڏنل جملن جي ٻن ٻن جوڙين مان هڪ هڪ جملو ٺاهڻ 98
(د) جملن کي عدد جمع جي صيغي ۾ بدلائڻ 98
(ر) جملن ۾ ضمير ڪم آڻي خال پرڻ 99
(س) حالتن مطابق هر ضمير جي صحيح صيغي تي نشان ڏيڻ 99

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نمبر	سبق نمبر ۽ عنوان	صفحا

يونٽ پنجون

سبق پهريون

(الف) ڏنگيءَ مان حرف جر چونڊي، جملن ۾ خال ڀريو 100
(ب) جملا درست ڪريو 100
(ت) حرف جر ڪم آڻي، خالي جايون ڀريو 101
(ث) جملن ۾ حرف جر ڪم آڻي خالي جايون ڀريو 101
(ج) جملن ۾ حرف جر ڪم آڻي خالي جايون ڀريو 102
(ح) جملن ۾ حرف جر ڪم آڻي خالي جايون ڀريو 102
(خ) حرف جر ڪم آڻي جملن ۾ خالي جايون ڀريو 103
(د) جملن ۾ صحيح حرف جر تي (✔) نشان ڏيو 103
(ر) خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهيو 103

يونٽ ڇهون

سبق پهريون

(الف) خاني مان لفظ چونڊي جملن ۾ خالي جايون ڀريو 104
(ب) ڏنل صفتون عدد قطاريءَ ۾ تبديل ڪريو 104
(ت) درست لفظن تي نشان ڏيو 105
(ث) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب جملا ڦيرايو 105
(ج) ڪيترا لفظ استعمال ڪري سوالي جملا ٺاهيو 105
(ح) جملن ۾ صفت جي درست استعمال تي نشان ڏيو 106
(خ) صفتن جي مثالن کي، جملن ۾ خالي ڇڏيل جاين ۾ ڪم آڻيو 106
(د) صحيح لفظن تي نشان ڏيو 106

سبق ٻيون

(الف) جملن ۾ صفتن ۽ ضميرن جي درست استعمال تي (✔) نشان ڏيو 107
(ب) شڪلين ۽ انگن جي جُڙن لاءِ، سنڌي ٻوليءَ جا لفظ لکو 107
(ت) ڏنگين مان لفظ چونڊي، جملن ۾ خالي جايون ڀريو 108
(ث) جملن ۾ ڇڏيل خالي جاين ۾ لفظ ڪم آڻيو 108

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نمبر	سبق نمبر ۽ عنوان	صفحا
	سبق ٽيون	
	(الف) خانن مان لفظ ڪٽي جملا ٺاهڻ	109
	(ب) خانن مان لفظ ڪٽي جملا ٺاهڻ	109
	(ت) ڏنگين ۾ ڏنل صفتون ڪم آڻي، جملن ۾ خال پرڻ	110
	(ث) اڳياڙيون ۽ پڇاڙيون ملائي، نوان لفظ ٺاهڻ	110
يونٽ ستون		
	سبق پهريون	
	ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب جملا لکڻ	111
	سبق ٻيون	
	(الف) خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ	112
	(ب) خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ	112
	(ت) خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ	113
	(ث) خانن مان لفظ چونڊي، جملن ۾ خال پرڻ	113
	(ج) ڏنگين مان لفظ چونڊي، جملن ۾ خال پرڻ	114
يونٽ اٺون		
	سبق پهريون	
	(الف) جملن ۾ مناسب لفظن تي (✔) نشان ڏيڻ	115
	(ب) ڏنگين مان موزون لفظ چونڊي، جملن ۾ خال پرڻ	115
	(ت) ڏنگين مان لفظ چونڊي جملن ۾ خال پرڻ	116
	(ث) ڏنگين مان فعل چونڊي جملن ۾ خال پرڻ	116
	(ج) جملن ۾ صحيح لفظ تي (✔) نشان لڳائڻ	117
	(ح) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، جملن ۾ خال پرڻ	118
	(خ) حاصل مصدرن جا بنياد / ڌاتو (امري مادا) ضمير حاضر واحد ۽ ضمير حاضر، جمع جي صورتن ۾ لکڻ	118
	(د) جملن کي جمع جي صيغي ۾ بدلائڻ	118
	(ر) موزون ضمير ڪم آڻي، جملن ۾ خال پرڻ	118

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نائون

سبق پهريون

(الف) ڏاتن مان حاصل مصدر ٺاهڻ 119
(ب) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، جملن ۾ خال ڀرڻ 119
(ت) جملن ۾ درست لفظن تي (✔) نشان ڏيڻ 119
(ث) ڏنل فعلن مان فعل متعدي يا فعل لازمي ٺاهڻ 120
(د) جملن ڪي فعل متعدي ۽ متعدي بالواسطہ ۾ تبديل ڪرڻ 120

سبق ٻيون

(الف) جملن ۾ اسم حاليہ ڪم آڻڻ 121
(ب) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب، جملن ۾ خال ڀرڻ 121
(ت) ڏنل ڏاتن / ماده (مصدر) مان ڏار ڏار ڪردنت ٺاهڻ 121
(ث) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملن ۾ تبديلي آڻڻ 122
(د) فعل ڪم آڻي جملن ۾ خال ڀرڻ 122
(ر) نموني طور ڏنل جملي موجب، ٻيا جملا ٺاهڻ 122
(ز) جملن ۾ مناسب لفظ تي (✔) نشان ڏيڻ 123
(س) فعل ڪم آڻي، جملن ۾ خال ڀرڻ 123

سبق ٽيون

(الف) خانن مان لفظ چونڊي گهٽي ۾ گهٽا جملا ٺاهڻ 124
(ب) خانن مان لفظ چونڊي گهٽي ۾ گهٽا جملا ٺاهڻ 124

يونٽ ڏهون

سبق پهريون

(الف) تو/ تا/ تي/تيون مان مناسب لفظ چونڊي، جملن ۾ خال ڀرڻ 125
(ب) ڏنل خاڪي ۾ زمانن جي چڏيل خالي جاين تي، زمانن جي قيرن ۽ گردانن مطابق صحيح جملا ٺاهڻ 125
(ت) ڏنل خاڪي ۾، هر زمان واري خاني هيٺ، خالي خاني ۾ جملا ٺاهي لکڻ 126
(ث) ڏنل خاڪي ۾ جملا بدلائي هر زمان مطابق صحيح جملا لکڻ 127

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب، جملا بدلائڻ 128

(ب) مددي فعل ڪم آڻي، جملا مڪمل ڪرڻ 129

(ت) جملن ۾ خالي جاين ۾/ پيو/ پيا/ پيئي ۽ پيئيون / مان ڪوبہ لفظ ملائي، جملا مڪمل ڪرڻ 129

سبق ٽيون

(الف) جملن ۾ درست فعل تي (✔) نشان ڏيڻ 130

(ب) ڏنگين ۾ ڏنل حاصل مصدرن جي مدد سان جملن ۾ خالي جايون ڀرڻ 131

(ت) درست فعل تي (✔) نشان ڏيڻ 131

(ث) ڏنگين مان لفظ چونڊي ڏنل هدايتن موجب جملا ٺاهڻ 131

(د) فعل سان واسطو رکندڙ مناسب ضميرن تي (✔) نشان ڏيڻ 132

(ر) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب جملا نئين سر لکڻ 132

سبق چوٿون

(الف) مددي فعل ڪم آڻي، جملن ۾ خال ڀرڻ 133

(ب) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملن ۾ خال ڀرڻ 133

يونٽ يارهون

ضمير متصل جو مطالعو

سبق پهريون

(الف) متصل ضميرن جون ٻچاڙيون ياد ڪرڻ 135

(ب) خال ڀرڻ 135

(ت) ليڪ ڏنل لفظن لاءِ ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکڻ 136

(ث) درست لفظن تي (✔)نشان ڏيڻ 137

(د) ڏنگين مان لفظ چونڊي، ليڪ ڏنل فقري لاءِ درست متصل ضمير ڪم آڻڻ 137

سبق ٻيون

(الف) حرف جر سان ڪم ايندڙ ضميري ٻچاڙيون / ضمير متصل ڪم آڻي، خالي جايون ڀرڻ 138

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صفحا	سبق نمبر ۽ عنوان	يونٽ نمبر
139	(ب) حرف جر ۽ ضمير خالص جي روشنيءَ ۾ ضمير متصل ملائڻ	
140	(ت) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، جملا بدلائڻ	
140	(ث) درست ضمير متصل تي (✔) نشان ڏيو	
140	(ج) ليڪ ڏنل لفظن لاءِ ضمير متصل ڪم آڻڻ	
	سبق ٽيون	
	فعلن سان ضمير متصل جو استعمال	
141	(الف) خال پرڻ	
141	(ب) ليڪ ڏنل لفظن جي بدران ضمير متصل ڪم آڻڻ	
142	(ت) ضمير متصل ڪم آڻي جملا مٽائڻ	
142	(ث) جملن ۾ ضمير متصل جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻڻ	
142	(د) ڏنگين مان فعل چونڊي، جملن ۾ خال پريو	
143	(ر) جملن ۾ ضمير خالص جي بدران ضمير متصل ڪم آڻڻ	
143	(س) جملن ۾ ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکڻ	
	سبق چوٿون	
	ٻِٽن (ڏُهرن) متصل ضميرن جو استعمال	
144	(الف) ٻٽا ضمير متصل ڪم آڻي، خال پرڻ	
144	(ب) ضمير متصل ڪم آڻي جملا نئين سر لکڻ	
145	(ت) ليڪ ڏنل ضمير جي بدران جملي ۾ ضمير متصل ڪم آڻڻ	
145	(ث) متصل ضميرن جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکڻ	
145	(ج) جملن ۾ حرف جرن سان ضمير متصل ڪم آڻي، جملا نئين سر لکڻ	
146	(ح) خانن مان واسطيدار لفظ چونڊي ضمير خالص ۽ متبادل متصل ضمير لکڻ	
	سبق پنجون	
147	(الف) جملن ۾ ضمير متصل ڪم آڻي، جملن کي نئين سر لکڻ ۽ زمانن جا گردان بدلائڻ	
148	(ب) جملن ۾ ضمير متصل ڪم آڻي، زمانن جا گردان بدلائڻ	
149	(ت) جملن ۾ ضمير متصل جي جاءِ تي، ضمير خالص ڪم آڻي فعلن جا گردان ڦيرائڻ	
151	(ث) جملن ۾ متصل ضميرن جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻڻ	

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ٻارهون

سبق پهريون

(الف) حروف عطف ڪم آڻي، جملا ملائڻ 152
(ب) 'جڏهن' ۽ 'تڏهن' ڪم آڻي جملا ملائڻ 152
(ت) 'جي' ۽ 'تي' ڪم آڻي جملا ملائڻ 153
(ث) 'جيتوڻيڪ' ۽ 'تڏهن به' ڪم آڻي جملا ملائڻ 153
(ج) عدد جمع جي صيغي ۾ جملا ڦيرائڻ 153
(ح) 'جو'، 'سو'، 'جا'، 'سا'، 'سي'، 'جنهن'، 'تنهن'، لفظ ڪم آڻي جملن ۾ خال ڀرڻ 154
(خ) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلائڻ 154

سبق ٻيون

حرف ندا

(الف) جملا پڙهڻ ۽ ياد رکڻ 155

يونٽ تيرهون

سبق پهريون

علم صرف

(الف) مفرد لفظن (ذاتن) سان اڳياڙيون (Prefixes) يا پڇاڙيون (Suffixes)
ملائي نوان لفظ ٺاهڻ 156
(ب) ڏنل اڳياڙين جي مدد سان نوان لفظ ٺاهڻ 156
(ت) ڏنل پڇاڙين جي مدد سان نوان لفظ ٺاهڻ 156
(ث) ڏنل لفظن مان اڳياڙيون ۽ پڇاڙيون ڌار ڪري انهن جا ذاتو (مادا) لکڻ 156

سبق ٻيون

(الف) اسمن مان فعل ٺاهڻ 157
(ب) ڏنل ذاتن اسم ٺاهڻ ۽ اسمن مان صفتون، ۽ صفتن مان اسم ٺاهڻ 157
(ت) ڏنل اسمن مان اسم فاعل، ۽ اسم فاعلن مان فعل ٺاهڻ 157
(ث) ڏنل اسمن مان صفتون ۽ صفتن مان اسم ٺاهڻ 157

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صفحا	سبق نمبر ۽ عنوان	يونٽ نمبر
157	(ج) ڏنل اسمن جا اسم تصغير ٺاهڻ	
158	(ح) لفظن مان مفرد، مرتب ۽ مرڪب لفظ الڳ الڳ ڪرڻ	
158	(خ) ڏنل لفظن کي سندن ساخت موجب ڌار ڌار ڪرڻ	
158	(د) ڏنگين ۾ ڏنل اِشارن موجب جملا ڦيرائڻ	
158	(ر) ڏنل جملن ۾ فعلن کي مرڪب فعلن ۾ تبديل ڪرڻ	
159	(س) ڏنگين مان لفظ چونڊي، خالي جايون پُرڻ ۽ مرڪب فعل ٺاهڻ	
	سبق ٽيون	
160	(الف) لفظن جون تڪراري (Reduplicated) صورتون يعني ٻٽا لفظ جوڙڻ	
160	(ب) تڪراري (ٻٽن) لفظن کي مڪمل ۽ جزوي تڪرار وارن قسمن موجب ڌار ڌار ڪرڻ	
160	(ت) ڏنل جملن ۾ لغوي ۽ وياڪرڻي فرق سمجهائڻ	

يونٽ چوڏهون

صفحا	سبق نمبر ۽ عنوان
	سبق پهريون
	علم نحو
161	(الف) ڏنگين مان لفظ ڪم آڻي، خال پرڻ
161	(ب) ڏنل جملن کي ناڪاري / انڪاري جملن ۾ بدلائڻ
162	(ت) 'ڪانهي'، 'ڪونهي'، 'ڪانهن' ۽ 'ڪونهن' لفظ ڪم آڻي ڏنل جملا انڪاري جملن ۾ بدلائڻ
162	(ث) درست لفظن تي (✔) نشان ڏيڻ
	سبق ٻيون
163	(الف) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلائڻ
163	(ب) 'ڇا'، 'ڪير'، 'ڪير'، 'ڪهڙو'، 'ڪهڙا'، 'ڪنهن' ڪم آڻي سوالي جملا ٺاهڻ
164	(ت) 'ڪيترا'، 'ڪيتريون'، 'ڪنهن'، 'ڪهڙو' ۽ 'ڪهڙي' استعمال ڪري سوالي جملا ٺاهڻ
164	(ث) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلائڻ
164	(ج) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلائڻ
165	(ح) جهيلار ڇا آهي؟ جهيلار جي حوالي سان جملن جي معنيٰ ۽ مفهوم جا مثال ڏيڻ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نمبر	سبق نمبر ۽ عنوان	صفحا

(خ) ڏنل خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ 165
(د) ڏنل خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهڻ 166
(ر) 'ڪهڙو'، 'ڪيترو'، 'ڪير'، 'ڪيئن'، 'ڇا' ۽ 'ڇو' لفظ ڪم آڻي، سوالي، سوالي انڪاري ۽ عجب وارا جملا ٺاهڻ 166

يونٽ پندرهون

سبق پهريون

(الف) اصطلاحن جي سمجهاڻي ڏيڻ ۽ جملن ۾ ڪم آڻڻ 167
(ب) ڏنل هدايتن موجب اصطلاح لکڻ 167
(ت) سنڌي پهاڪا ۽ انهن جو مقصد لکڻ 167

يونٽ سورهون

سبق پهريون

جملن جا قسم

(الف) ڏنگين مان لفظ چونڊي مرتب جملا ٺاهڻ 168
(ب) ڏنگين مان لفظ چونڊي خال پرڻ 169
(ت) حرف جملو (حروف عطف) ۽ 'يا' ، 'پر' ڪم آڻي جملن مان هڪ مرڪب جملو ٺاهڻ 169

يونٽ سترهون

سبق پهريون

(الف) ڏنل جملن ۾ درستيون ڪري جملا نئين سر لکڻ 170
(ب) ڏنل لفظن کي جملي جي ترتيب موجب ٺاهي، درست ڪري لکڻ 170
(ت) سنڌي ٻوليءَ جي نحوي اصولن موجب لفظن کي ترتيب ڏيئي جملا درست ڪري لکڻ 171
(ث) ڏنل لفظ ترتيب وار چونڊي، جملا ٺاهي لکڻ 172
(ج) لفظن کي اهڙي سٽاءَ موجب ڏهي رکڻ، جو انهن مان معنيٰ دار جملا ٺهي سگهن 172

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صفحا	سبق نمبر ۽ عنوان	يونٽ نمبر

يونٽ ارڙهون

سبق پهريون
فعلي مصدرن تي مشتمل شڪلين کي سامهون رکي جملا ٺاهڻ 173

سبق ٻيون
(الف) تصوير سجاڻڻ ۽ جواب لکڻ 174
(ب) لفظن کي ، مجهڻ ۽ انهن جي وضاحت ڪرڻ 174

سبق ٽيون
تصويرون سڃاڻڻ ۽ پڙهڻ 175

سبق چوٿون
(الف) تصويرن جي مدد سان جواب ڏيڻ 176
(ب) خال ڀرڻ 177
(ت) ڏنل لفظ پنهنجن جملن ۾ ڪم آڻڻ 177

سبق پنجون
تصويرن جي مدد سان جواب ڏيڻ 178

سبق ڇهون
تصويرن جي مدد سان جواب ڏيڻ 180

سبق ستون
تصويرن جي مدد سان جواب لکڻ 181

سبق اٺون
تصويرن جي مدد سان جواب لکڻ 183

سبق نائون
تصويرن جي مدد سان جواب لکڻ 184

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نمبر	سبق نمبر ۽ عنوان	صفحا

سبق ڏهون

(الف) تصويرن جي مدد سان جواب لکڻ 185

(ب) تصوير جي باري ۾ پندرهن جملا لکڻ 185

سبق يارهون

تصويرن جي مدد سان جملا لکڻ 186

سبق ٻارهون

تصويرن جي مدد سان جملا لکڻ 188

سبق تيرهون

(الف) تصويرن جي مدد سان جملا لکڻ 190

(ب) رنگ سجائو 191

سبق چوڏهون

تصويرن جي مدد سان جملا لکڻ 192

سبق پندرهون

تصويرن جي مدد سان سوالن جا جواب لکڻ 193

سبق سورهون

(الف) تصويرن جي مدد سان سوالن جا جواب لکڻ 195

(ب) ڏنل لفظن جا جمع ۽ واحد لکو 195

(ت) ڏنل تصوير جي مدد سان ماڏرن گهر تي مضمون لکڻ. 195

سبق سترهون

تصويرن جي مدد سان معلومات حاصل ڪريو ۽ مڪالمو پڙهو. 196

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صفحا	سبق نمبر ۽ عنوان	يونٽ نمبر

يونٽ اوڻيهون

سبق پهريون

عام ڳالهه ٻولهه 198

سبق ٻيون

(الف) دوڪاندار سان ڳالهه ٻولهه: ڪپڙي جي واپاريءَ جو دوڪان 200
(ب) آفيس جو منظر ۽ آفيسر جي ڪارڪردگيءَ جي باري ۾ گفتگو 201
(ت) وقت جي باري ۾ گفتگو 203

سبق ٽيون

(الف) وقت جي باري ۾ گفتگو 204
(ب) ريلوي اسٽيشن 205

سبق چوٿون

(الف) مفرد (سادا)، مرتب ۽ مرڪب جملا 208
(ب) مرتب جملا 211
(ت) مرڪب جملا 212

سبق پنجون

پئراگراف 213

سبق ڇهون

(الف) اردوءَ يا انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪرڻ 214
(ب) اردوءَ يا انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪرڻ 215
(ت) خانن ۾ ڇڏيل خالي جايون ڀرڻ 217

سبق ستون

سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪرڻ

(الف) سندھی میں ترجمہ کیجئے: 218
(ب) سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪرڻ 219

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صفحا	سبق نمبر ۽ عنوان	يونٽ نمبر
	سبق اٺون	
221	(الف) تصويرن کي سامهون رکي، اُنهن مان ڪهاڻي جوڙڻ	
221	(ب) ڏنل موضوعن تي سنڌي زبان ۾ ننڍا ننڍا مضمون لکڻ	
	سبق نائون	
222	(الف) اوهان جي حد جي آسپاس چورن ۽ ڌاڙيلن ظلم ٻاري ڏنو آهي؛ حد جي بالا آفيسر جي توجهه ۽ قدم کڻڻ لاءِ، انهن چورن ۽ ڌاڙيلن جي خلاف قدم کڻڻ لاءِ، اهڙو ڪيس (Case) ناهي موڪليو.	
222	(ب) دوست کي خط لکڻ	
222	(ت) ڳوٺ ۾ ٻارڻ واري گئس لاءِ واسطيدار عملدار کي شهرين جي طرفان درخواست لکو	
	سبق ڏهون	
222	(الف) لنڪ روڊ لاءِ درخواست لکڻ	
222	(ب) هڪ ماتحت آفيسر جي حيثيت ۾ ڳوٺاڻن جي طرفان گئس لاءِ آيل درخواست تي سفارشي نوٽ ناهي، پنهنجي بالا آفيسر کي لکڻ	
		يونٽ ويهون
	سبق پهريون	
	دفتري استعمال جا لفظ	
223	(الف) هيٺيان دفتري لفظ سمجهايو	
224	(ب) انگريزيءَ ۾ ڏنل دفتري لفظن جا سنڌيءَ ۾ نعم البدل لکڻ	

❖

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ناشر پاران

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، پنهنجن بنيادي مقصدن (سنڌي ٻوليءَ جي سکيا، استعمال ۽ ترقيءَ) کي آڏو رکي، اُنهن مقصدن جي تڪميل لاءِ وقت بہ وقت سيمينارن، ورڪشاپن ۽ تربيتي ڪلاسن جي انتظامن ڪرڻ سان گڏ تدريسي ڪتابن پڻ ڇپائيندي رهي آهي.

خُوشيءَ جهڙي ڳالهہ آهي تہ سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ ۽ سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن پهريون ڀيرو سنڌي نہ ڄاڻندڙ سرڪاري ملازمن لاءِ گڏيل سهڪار سان هڪ اهڙو تدريسي نصاب تيار ڪرايو آهي، جنهن جي مطالعي سان نہ رڳو اُهي سنڌي ٻولي چڱيءَ ريت سکڻ ۽ پڙهڻ جي قابل ٿي سگهندا، دفترن ۾ سنڌي ٻوليءَ جي استعمال کي يقيني بنائڻ ۾ پڻ پنهنجو ڪردار ادا ڪري سگهندا.

سنڌي ٻولي، هن مُلڪ جي هڪ اهڙي قديم ۽ شاهوڪار زبان آهي، جنهن کي صدين کان وٺي سرڪاري ۽ دفتري زبان هجڻ جو فخر حاصل آهي. هن وقت بہ ملڪي آئين ۽ سنڌ اسيمبليءَ جي فيصلي موجب هيءَ زبان سرڪاري زبان واريءَ حيثيت ۾ سنڌ اندر ڪم اچي رهي آهي؛ ان ڪري اسان سنڌ جي رهندڙن (جن ۾ سنڌي ۽ ٻيون ٻوليون ڳالهائيندڙ اچي وڃن ٿا) جو اهو فرض بڻجي ٿو تہ پنهنجيءَ هن مٺڙيءَ ۽ ٻاجهاريءَ زبان سان پيار ڪريون، اُن کي سکون، پڙهون ۽ اُن جو دفترن ۾ استعمال عام ڪريون.

'سنڌي درسي ڪتاب': ڀاڱو ٻيون، ان عظيم مقصد جي تڪميل لاءِ هڪ اهم ڪتاب آهي، جيڪو سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن جي 'اسڪيم آف اسٽڊيز' ۾ مقرر ڪيل نصابي معيار موجب تيار ڪيو ويو آهي.

هن ڪتاب جي مطالعي سان، سنڌي ٻولي سکندڙن کي هن زبان جي گرامر جا اصول صحيح سمجهہ ۾ اچي ويندا؛ ۽ اُهي گرامر جي اصولن موجب سنڌي زبان جي جملن جي سادي جوڙجڪ ٻاٽمرادو سکي سگهندا. ساڳئي وقت هن ڪتاب ۾ ڏنل تصويرن جي مشاهدي ۽ مدد سان سنڌي زبان جي لفظي ذخيري ۽ لفظن جي معنيٰ ۽ مفهوم کي چڱيءَ ريت سمجهي، صحيح ٻولي ڪم آڻي سگهندا.

هن ڪتاب جي مطالعي سان ٻيون پاڪستاني ٻوليون ڳالهائيندڙ شهري، سنڌي ٻوليءَ جي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سکيا وسيلي سمورين پاڪستاني ٻولين سان سنڌي ٻوليءَ جي ويجهڙائپ ۽ قربت پيدا ڪرڻ ۾ پنهنجو ڀرپور ڪردار ادا ڪري سگهندا.

سنڌي ٻولي سکندڙن جي هٿن تائين 'سنڌي درسي ڪتاب' پاڳو پيون پهچائيندي، سچ پچ ته سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ، پنهنجن بنيادي مقصدن جي تڪميل ڏانهن هڪ اهم قدم کنيو آهي.

هن ڪتاب جي تڪميل ۾ منهنجي همڪار ۽ اداري جي پبليڪيشن آفيسر محترم امين لغاريءَ جو وڏو هٿ آهي، جنهن ڪتاب جي ڪمپوزنگ ۽ اشاعت جي نگرانيءَ جو ڏکيو فرض خُوش اسلوبيءَ سان نڀايو آهي.

اُميد آهي ته هيءُ ڪتاب سنڌي سکندڙن لاءِ رهنما ثابت ٿيندو.

21، سيپٽمبر 2000ع
حيدرآباد، سنڌ

تاج جويو
سيڪريٽري
سنڌي لئنگئيج اٿارٽي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيش لفظ

سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن جي منظور ڪيل نصاب موجب هي ڪتاب انهن آفيسرن لاءِ تيار ڪيو ويو آهي، جيڪي BPS-17 ۽ اُن کان مٿين گريڊ ۾ مقرر ٿيل آهن، ۽ سنڌي زبان نٿا ڄاڻن.

BPS-17 وارا اُهي آفيسر جن ميٽرڪ يا ڳوٺ وارو نصاب نه پڙهيو آهي يا پاڳي ڳڙتين وارو نصاب پاس نه ڪيو آهي، تن کي سنڌي نصاب جا اهي ٻئي پاڳا پڙهڻا پوندا، ۽ انهن کي سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن جي امتحان جي ڳهرج مطابق انهن ٻنهي پاڳن ۾ شامل ڪيل نصاب، هنن ڪتابن جي مدد سان لازمي طور پاس ڪرڻو پوندو.

هيءُ ڪتاب يعني پاڳو پيون، فنڪشنل سنڌيءَ واري طريقي موجب لکيو ويو آهي، انهيءَ لاءِ ته ڪوبه شخص، جيڪڏهن سنڌي ٻولي سکڻ جي خواهش رکندو هوندو ته اُهو، استاد جي مدد کان سواءِ به، پنهنجي ليکي، خود سکيا واري طريقي يعني self learning واري طريقي سان هي ڪتاب پڙهي آسانيءَ سان سنڌي ٻولي سکي سگهي ٿو. هي ڪتاب اهڙن سکندڙن جي وڏي مدد ڪري سگهندو.

استادن لاءِ هدايتن واري ڪتاب ۾، استاد صاحبن لاءِ ڪي رهنما اصول سمجهايا ويا آهن ته جيئن استاد صاحبان "اُستادن جي رهبر" واري ڪتاب ۾ سنڌن ڪيل رهنمائيءَ جي مدد سان، سکندڙن کي سنڌي ٻولي بتدريج سيکاري سگهن.

هن ڪتاب جي شروع ۾ بابن جي ڏنل فهرست (contents) جي مطالعي مان معلوم ٿيندو ته هي ڪتاب چوويهن يونٽن ۾ ورهايل آهي، ۽ هر يونٽ جي اندر وري ڌار ڌار سبق ڏنا ويا آهن: ۽ اهڙي طريقي سان سنڌي ٻولي سيکارڻ جي ڪوشش ڪئي وئي آهي ته جيئن ڪوبه سکندڙ بتدريج سنڌي ٻوليءَ جي لغات، لفظن ۽ جملن جي ساخت ۽ ڳهاڙيٽي کي سمجهندو به وڃي ۽ ٻوليءَ جي ڳهاڙيٽن يعني رچنا جي ارتقائي منزلن کان به واقف ٿيندو وڃي ۽ اُهي سمجهندو ۽ سکندو به وڃي.

هي سڄو ڪتاب خود سکيا واري طريقي يعني self learning سان ڳنڍو ڳنڍ، خود آزمائشي يعني self testing وارين مشقن تي مشتمل آهي، جن ۾ سکندڙن کي تمام آسان طريقي سان، خود آزمائشي طريقي سان مشقون حل ڪرڻ جا طريقا سمجهايا ويا آهن ته جيئن سکندڙ سنڌي لغات جي بتدريج واڌاري ۽ شڪلين ۽ تصويرن جي مدد سان سنڌي شين جا لفظ سکن ۽ لکن، ۽ خاڪن ۾ ڏنل خانن مان لفظ چونڊي سنڌي ٻوليءَ جا جملا ٺاهين، يعني فنڪشنل سنڌيءَ واري طريقي جي

مدد سان، خود بخود پڙهڻ ۽ لکڻ واري طريقي وسيلي، خود سکڻ جي ڪوشش ڪن.

هن ڪتاب لکڻ وقت اهو به خيال رکيو ويو آهي ته سنڌي ٻوليءَ جي لفظن جي صورتن تي ڏار ڏار اعرابن ڏيڻ سان لفظ جي هڪ صورت مان ڪيترين ئي معنيٰ ٻرين نئين نئين صورتون ٺاهي سگهجن ٿيون. اهڙيءَ طرح نون لفظن ٺهڻ جا اصول، لفظن جا ضد، گهڻين معنائن جي گهرج پوري ڪرڻ لاءِ هڪ لفظ. اهڙيءَ طرح ۽ سنڌي علم صرف واري ڀاڱي ڪي آسان طريقي سان سمجهايو ويو آهي.

هن ڪتاب ۾ اهڙا چارٽ ۽ خاڪا پڻ ڏنا ويا آهن، جن جي شڪلين مان ڪو به مناسب لفظ چونڊي، انهيءَ کي ترتيب ڏيئي، سنڌي نحو جي اصولن موجب، جملن ٺاهڻ جي مشق آسانيءَ سان حل ڪري سگهجي ٿي. سکندڙن کي اهو به سمجهايو ويو آهي ته اُهي اسمن، ضميرن، صفتن، حرف جرن، ظرفن ۽ فعلن کي، سنڌي نحو جي قانون موجب، ترتيب ڏيئي، پنهنجي پنهنجيءَ جاءِ تي ڪهڙيءَ ريت ڪم آڻين.

اهڙي نموني سان سکندڙ جنس، عدد ۽ حالت جي استعمال موجب اسمن جا گردان، زمانن ۽ فعلن جا صحيح ڦيرا لکڻ ۽ ڳالهائڻ به سکي سگهي ٿو.

اگر ۾چيو ويو آهي ته هيءُ ڪتاب (ڀاڱو ٻيو) هڪ لحاظ کان خود سکيا ۽ خود آزمائشي طريقي موجب لکيل ڪتاب آهي، جنهن جو مدار سنڌي ٻوليءَ جي 'عملي سکيا' يعني فنڪشنل سنڌيءَ واري طريقي تي رکيل آهي. جديد طريقي موجب، ڪا به ٻولي، وڏن وڏن ۽ دقيق لفظن ۽ جملن ۽ سبقن ذريعي نه، پر فنڪشنل سنڌيءَ واري طريقي سان آسانيءَ سان سکي سگهبي آهي.

اهڙيءَ طرح جملن جي غلط ۽ صحيح 'تشڪيل' (formation) کي سڃاڻڻ، جملن جي غلط سٽاءَ کي درست ڪرڻ، هڪ سِٽ ۾ ڏنل گڏوچڙ لفظن مان مناسب لفظ چونڊي، انهن کي مناسب ترتيب ڏيئي، جملا ٺاهڻ جا طريقا به سمجهايا ويا آهن. اهي سڀ ڳالهيون فنڪشنل سنڌيءَ ذريعي آسانيءَ سان سکي سگهجن ٿيون.

هن ڪتاب جي لکڻ وقت اها ڳالهه به ذهن ۾ رکي وئي آهي ته سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن جي اسڪيم آف اسٽڊيز واريءَ رٿا موجب، بي-پي-ايس 17 ۽ اُن کان مٿي واري گريڊ جي آفيسرن کي ڀاڱي ٻئي واري نصاب مان امتحان ڏيڻو آهي.

هن ڪتاب ۾ سوالن جوابن کان سواءِ عام گفتگو، دڪاندار سان گفتگو، آفيسر ۽ سنڌس

عملي جي وچ ۾ گفتگو وغيره جا مثال، انهيءَ لاءِ شامل ڪيا ويا آهن ته جيئن سڪندڙ هر طبقي ۽ هر ماحول ۾ استعمال ٿيندڙ لفظن کان مانوس ٿئي ۽ گفتگوءَ جي انداز ۽ اسلوب کان واقف به ٿئي.

استاد صاحبن کي سکندڙن جي هر مرحلي تي رهنمائي ڪرڻي آهي. هن ڪتاب ۾ سنڌيءَ مان اردو يا انگريزيءَ ۾ ۽ اردو ۽ انگريزي جملن کي سنڌي ٻوليءَ ۾ ترجمي ڪرڻ جا نمونا پڻ ڏنا ويا آهن.

اهڙيءَ طرح استاد صاحبان، ڪتاب اندر ڏنل مشقن کان سواءِ مشقن جا ٻيا به مثال ڪم آڻي، شاگردن کي وڌيڪ مشقون ڪرائي سگهن ٿا.

هن ڪتاب ۾ خطن لکڻ، درخواستن لکڻ ۽ آفيسرن کي پهتل شڪايتي درخواستن جي نيڪال ڪرڻ لاءِ گهربل دفتري نوٽنگ سان گڏ درخواستن تي دفتري رمارڪ هڻڻ ۽ دفتري ٻوليءَ ۾ نوٽ لڳائڻ وغيره لاءِ دفتري استعمال وارا انگريزي زبان ۾ رائج اهم ۽ ضروري لفظ ۽ انهن جا سنڌي نعم البدل پڻ ڏنا ويا آهن.

مطلب ته هي ڪتاب سنڌي ٻوليءَ جي سکيا ۽ دفتري سنڌيءَ جي لحاظ کان لکيو ويو آهي ته جيئن هي ڪتاب گهڻ رُخو به هجي ۽ هن ڪتاب جي مدد سان ڪوبه آفيسر/ سکندڙ تمام ترت ۽ آسان طريقي سان سنڌي ٻولي به سکي سگهي.

هيءَ محنت سنڌي ٻوليءَ سان عشق ۽ محبت جو نتيجو آهي، ورنه هن ڪتاب جي رٿا ڪا آسان ڳالهه ڪانه هئي.

12 سيپٽمبر، 2000ع

سنڌي ٻوليءَ جو فدائي

ڊاڪٽر غلام علي الانا

چيئرمئن

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ پهريون

سبق پهريون

1. سنڌي زبان جي حروف تهجي:

درسي ڪتاب ۾، سنڌي زبان جي الف - ب جي پَٽي ڏني وئي آهي. اها پٽي هيٺ هڪ دفعو وري ڏُهرائجي ٿي. اِها پَٽي سکڻ جي ڪوشش ڪريو.

ا ب ٻ ڀ ت ٿ ٽ ٺ ث پ ڦ ج ڄ جھ

ڃ چ ڇ ح خ د ڌ ڏ ڊ ذ ر ڙ ز س ش ص

ض ط ظ ع غ ف ق ڪ ک گ ڳ گھ ڱ

ل م ن ڻ و ه ء ي.

2. سنڌي ۽ اردوَ جا مشترڪ حروف (اکر).

انهيءَ پٽيءَ ۾، ڪيترائي حروف (اکر)، سنڌي ۽ اردو ٻولين ۾ مشترڪ آهن. اهڙا مشترڪ اکر ڪل ٣٢ آهن. اُهي اکر / حروف هي آهن.

ا ب ت ث پ ج جھ چ ح خ د ذ ر ز س ش

ص ض ط ظ ع غ ف ق گ گھ ل م ن ھ

و ء ي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

3. سنڌيءَ ۾ مختلف تحرير وارا حروف (اکر):

سنڌي ٻوليءَ ۾ ١٢ اکر اهڙا آهن، جيڪي صوتي لحاظ کان اردو زبان ۾ به رائج آهن، پر لکڻ (تحرير) ۾ اهي اردو اکرن کان مختلف آهن. اُهي اکر هي آهن:

سنڌيءَ ۾ صورت	اردوَ ۾ صورت	سنڌيءَ ۾ صورت	اردوَ ۾ صورت
ڀ	بھ	ڌ	دھ
ٿ	تھ	ڊ	ڈ
ڦ	پھ	ڍ	ڈھ
ٽ	ٹ	ڙ	ڑ
ٺ	ٹھ	ڪ	ک
ڇ	چھ	ک	کھ

4. خالص سنڌي آوازن لاءِ حروف (اکر):

بنيادي درسي ڪتاب ۾ سمجهايو ويو آهي ته سنڌي زبان ۾ سَتَ آواز اهڙا آهن جيڪي خالص سنڌي زبان جا اصلوڪا آواز آهن. اهي آواز اردو زبان جي صوتيات ۾ شمار نه ڪيا ويندا آهن، ان ڪري اردو زبان جي رسم الخط ۾ اهڙا اکر موجود نه آهن، پر اهڙن آوازن لاءِ سنڌي زبان جي ماهرن، سنڌي صورتخطيءَ ۾، (انهن آوازن لاءِ) اکر (Graphemes) مقرر ڪيا آهن. اُهي اکر هي آهن:

ٻ ، ڏ ، ڄ ، ڳ ، ڻ ، ڃ ءِ ڱ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

5. مشترڪ ۽ خالص سنڌي آوازن لاءِ اهي اکر، ڌار ڌار لفظن ۾ جهڙيءَ طرح ڪم ايندا آهن، انهن جا ڪي مثال هيٺ ڏجن ٿا:

(i) اردو ۽ سنڌيءَ جا مشترڪ اکر:

اکر	سنڌي لفظ	اردو لفظ
ڀ / بھ	ڀاءُ	بھائی
	ڀيڻ	بھــن
	ساڀيا	سابھیا
	ڀَتو	بھتہ
ٿ / تھ	ٿالهي	تھالی
	هَٿُ	ہاتھ
ڦ / پھ	ڦاڙ	پھاڑ
ڙ / ڑ	رَڙ	ریھڑ
ڇ / چھ	ڇَٽي	چھتری
	رڇ	ریچھ
ک / کھ	کاءُ	کھاؤ
	رکِ	رکھ

اکر	سنڌي لفظ	اردو لفظ
ڪ / ک	ڪير	کون
	ٻڪري	بکری
ٽ / ٹ	لَٽِ	
	ٽولي	ٹولی
ٺ / ٹھ	ٺيڪ	ٹھیک
	لَٺِ	لاٹھی
ڌ / دھ	ڌن	دھن
ڊ / ڈ	ڊپ	ڈر
ڍ / ڈھ	ڍرو	ڈھیلا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ii) خالص سنڌي آوازن لاءِ اکر:

اکر	سنڌي لفظ	اردو نعم البدل	اکر	سنڌي لفظ	اردو نعم البدل
ٻ	ٻار	بچہ		رڱ	رنگ
	ٻلي	بلی		واڱڻ	بینگن
ڄ	ڄار	جال	ڏ	ڏک	دُکھ
	لَڄ	لاج		ڏِٺو	دیکھا
ڻ	پاڻي	پانی	ڳ	ڳِل	گال
	راڻي	رانی		راڳ	راگ
ڱ	آڱر	اُنگلی	ڃ	سُڃَ	سونا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

هيٺ اردو ۽ سنڌي زبانن جا ڪي لفظ ڏنا ويا آهن. خانن ۾ لفظن جي سامهون خالي جايون ڇڏيون ويون آهن، اُهي خالي جايون مناسب سنڌي ۽ اردو لفظ لکي پُر ڪريو:

سنڌي لفظ	اردو لفظ	سنڌي لفظ	اردو لفظ
ڳرو	–	ڳنڍ	–
–	آلو	–	پھُول
ڏيڏر	–	ڏيھُ	–
–	ستونِ	–	تھا
ڏک	–	اڱڻ	–
اُڏوھي	–	–	گنَا
–	شمع	–	سَرخ
ڪاوڙ	–	گوڏو	–
–	فاختہ	وَنڻ	–
ڳچي	–	–	چِيل
–	گال	وڻ	–
ڏاک	–	ڪنڌ	–
ڄَجَ	–	–	مورنی
–	دن	ٻَجُ	–
آڱر	–	–	بَغل
–	دوپہر	ڪاڏي	–
ڇيڄ	–	–	گھڑی
		ڪنڌو	–

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌي لفظ	اردو لفظ	سنڌي لفظ	اردو لفظ
-	توليہ	-	باورچی خانہ
ورهيہ	-	ڏينهن	-
سَنڌُو	-	ماروتِ	-
-	نيچے	-	کا
ڪي	-	سان	-
-	اندر	-	میں سے
گهُنتو	-	پوئتو	-
-	میں	-	وہ
آءٌ / مان	-	توهان	-
-	کون	-	کس نے
آهي	-	ڪيس	-
-	ہو	-	تھے
سهيلي	-	ڇو	-
-	کیا	-	میں نے
منهنجو	-	اسان	-
-	ہم	-	آپ نے
-	کونسا	-	جس نے
ڪين	-	وَٽِن	-
-	میری	-	آپ کو
اُنهن	-	اُنهن	-
-	میں نے لکھا	-	تُجھ کو
توهان لکيو	-	لکيو مانس	-

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون:

1- هن حصي ۾ چار ڳالهيون ڇيون ويون آهن:

(i) هيٺين مان **واحد** ۽ **جمع** صورتون ڌار ڌار ڪريو:

(ii) هيٺ ڏنل لفظن ۾ جيڪي **واحد** لفظ آهن، انهن جون **جمع** صورتون ڄاڻايو:

(iii) هيٺ ڏنل لفظن ۾ جيڪي **اسم**، **جمع** جي صورت ۾ آهن، انهن جون **واحد** صورتون لکو:

(IV) هيٺ ڏنل لفظن ۾ **مذڪر** ۽ **مؤنث** صورتون ڌار ڌار ڪريو:

ٻارُ، زالون، نَٿَ، ڪُهَرُ، تصويرَ، گهوڙِي، ٻَڪريون، ڇوڪرا، سالُ، ڌاتيون، جڳ، ساڙهي، ڇوڪري، پُٽُ، هاٿي، سُهٽا، نظارا، نديون، ڳالهه، گهاٽو، ڏندو، ياڳو، ڪارخانا، ڪيترا، ريت، اسين، راڻي، راجا، ڪهڙا، ڪيتريون، جڳهه، ٻَنِي، ٻيڙيون، واڍو، واپاري، ڌوٻي، واٽيو، پٽاٽا، پَپيو، اَنبُ، نندي، آڪاٽي، دل، لفافو، ڪَنَ، پنکو، وَڻ، مَسُ، شيشو، صوفُ، ڪُرسي، چاچو، غاليچو، شاخون، جهنڊا، چشمو، چمچا، عِيدَ، عادَتَ، هَٿُ، راهَه، گُلَ، خوشي، ديوتا، نعرو، نئون، منو، ڪانءُ، ڦوڪٽو، ميلو، ڪنارا، فائدو، عورتَ، زمينَ، جِنسَ، ڪَلَ، ڪَٽَ، پَٽو، اکيون، ڏندَ.

2- هيٺين لفظن مان جيڪي مذڪر هجن، انهن جون مؤنث صورتون ڄاڻايو ۽ جيڪي مؤنث لفظ هجن، اُنهن جون مذڪر صورتون لکو:

زالون، گهوڙي، ٻَڪَرُ، ڪُڪُڙ، ڇوڪري، هاٿي، پُٽُ، ياءُ، ڌوٻي، واٽيو، شيدياڻي، واڇاڻي، اُٺِ، شِينهڻ، مينهِن، درزي، ڪُتو، ڳيرو، گهوٽُ، ڊاڪٽر، ڍڳو، ڏير، مامو، مور، هَرڻ، راڻي، لومڙ، ناني، چاچو، ماسي، پُڦَڙ، ماساتُ، ماڪوڙي، سَهرو، ننهن، پيءُ، سوٽُ، جهرڪي، فقير.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

1- هيٺ رشتيدارن لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ ڏيڻا آهن. ان لاءِ ڏنل فقري جي سامهون واري خاني ۾ مناسب سنڌي لفظ لکو:

فقرو	مائٽي ڏيکاريندڙ مناسب سنڌي لفظ
پيءُ جو ڀاءُ	....
پيءُ جو پيءُ	....
ماءُ جي ماءُ	....
پيءُ جي ڀيڻ	....
ماءُ جي ڀيڻ	....
پيءُ جي ڀيڻ جو پٽ	....
ماءُ جي ڀيڻ جو پٽ	....
پيءُ جي ڀيڻ جي ڌيءُ	....
ماءُ جي ڀيڻ جي ڌيءُ	....
ماءُ جي ڀاءُ جي ڌيءُ	....
ماءُ جي ڀاءُ جو پٽ	....
ماءُ جي ڀيڻ جي ڌيءُ	....
ڀاءُ جي زال	....
پٽ جي زالَ	....
ماءُ جي ڀيڻ جو مڙس	....
پيءُ جي ڀيڻ جو مڙس	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ماڻٽي ڏيکاريندڙ مناسب سنڌي لفظ	فـقـرو
	مامي جي ڌيءَ
....	ماءُ جو ڀاءُ
....	وڏي ڀاءُ جي زال
....	ماسيءَ جو مڙس
....	پيءُ جي ماءُ

2- هيٺين (١) ۽ (٢) خانن ۾ ڏنل لفظن مان، هڪ ٻئي جا مناسب جوڙ چونڊي، خاني نمبر ٣ ۾ لکو. مثال طور 'ڏڏس' لفظ لاءِ مناسب جوڙ ڏجي ٿو، باقي مناسب جوڙ اوهين پاڻ چونڊي لکو:

٣	٢	١
هُن جو پيءُ	تنهنجو سهرو	ڏڏَس
	تنهنجو ڀاءُ	ڏٿهين
	تنهنجو پٽ	سهرهين
	هن جي ڀيڻ	سهرس
	هن جي سسُ	سَسٽهين
	هن جو ڀاءُ	ڀاڻهين
	هن جو سهرو	ڀيڻَس
	هن جو پٽ	ڀاڻَس
	هن جو پيءُ	پُٽهين
	تنهنجو پيءُ	سسٽس / سسس
	تنهنجي سَسُ	پُٽس
	تنهنجي ڀيڻ	چاچُس
	هن جو چاچو	ماسيَس
	هن جي ماسي	ڀيڻهين

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ٻيون

سبق پهريون

(الف) هر تصوير جي سامهون خالي جاءِ ۾، اُن تصوير ۾ ڏيکاريل لباس / پوشاڪ لاءِ سنڌي ٻوليءَ ۾ ڪم ايندڙ لفظ لکو:

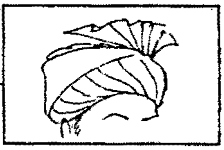
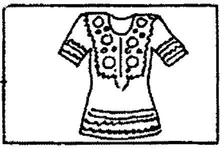
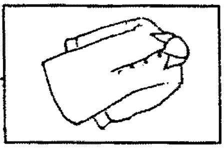
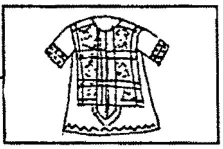
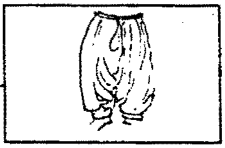
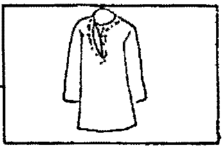
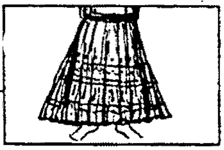
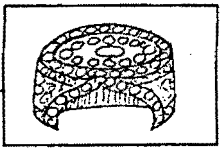
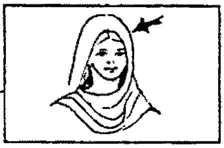
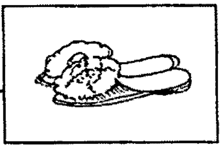
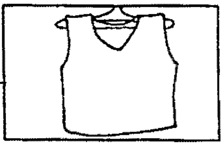
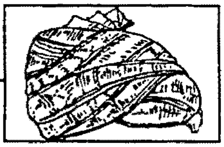
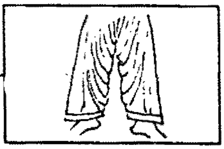
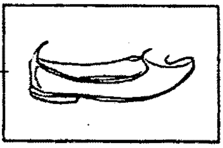

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هيٺ گھرو سامان جون تصويرون ڏنل آهن، هر تصوير جو سنڌي زبان ۾ نالو لکو:

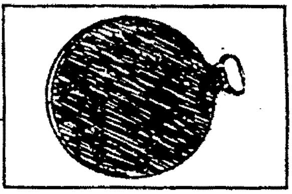
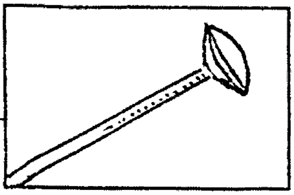
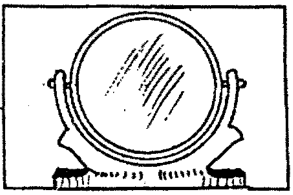
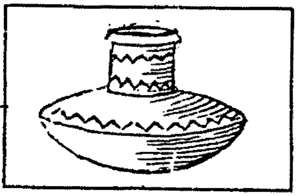
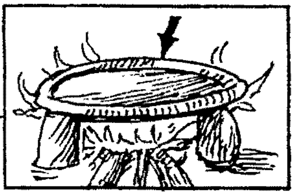
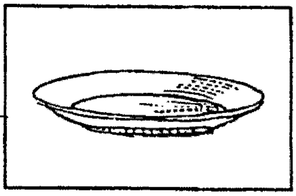
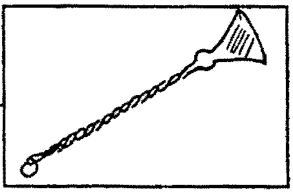
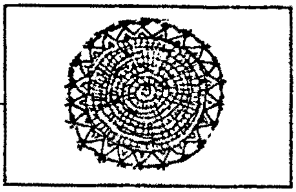
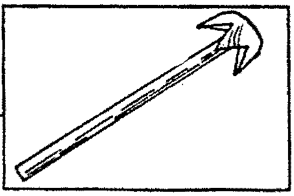

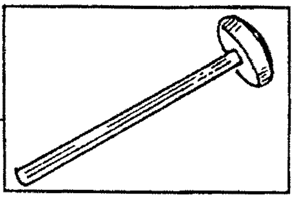

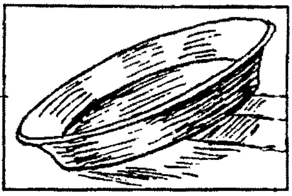
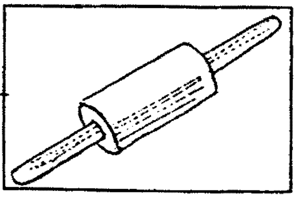

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

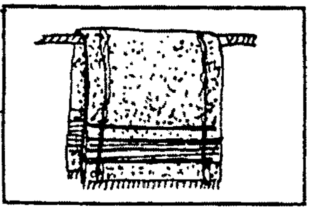

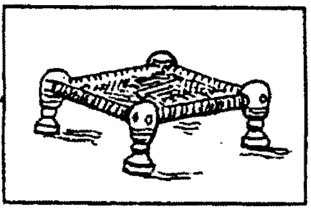

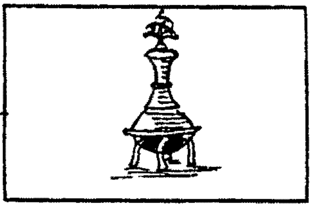

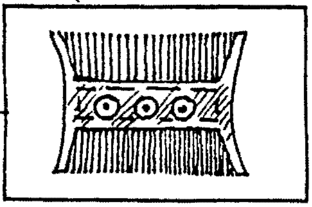

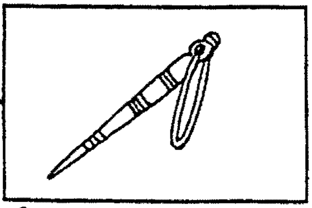

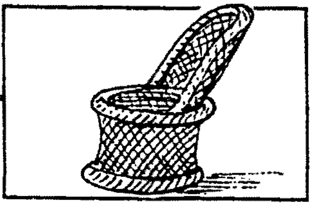

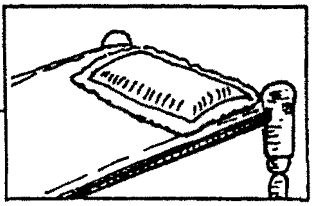

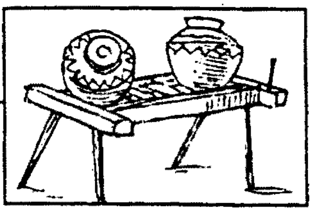

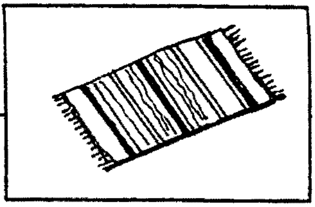

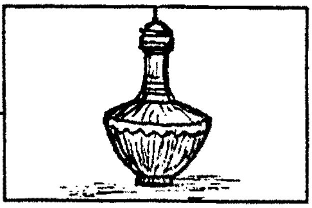

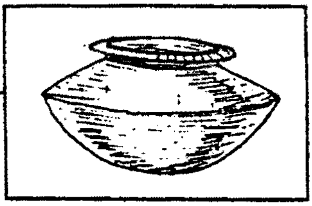

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هيٺ ڀاڄين، ميون ۽ اناج جون تصويرون ڏنيون ويون آهن. هر تصوير جي سامهون اُن شيءِ جو نالو لکو:

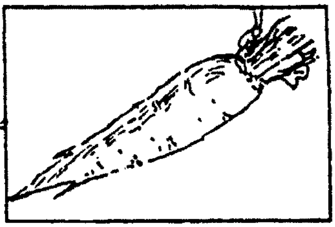

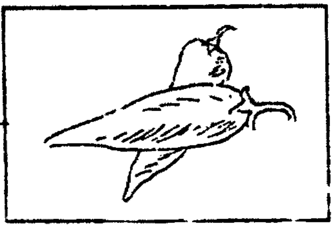

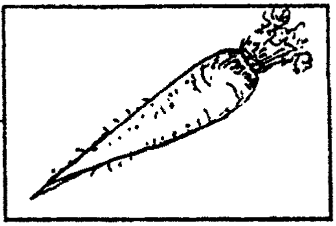

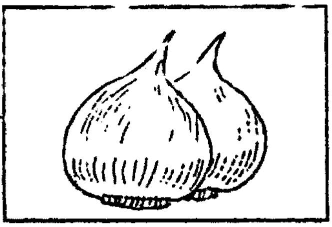

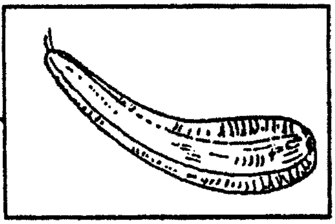

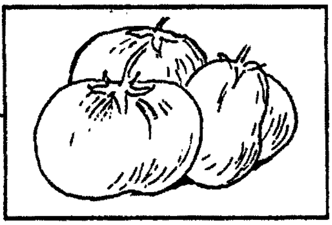

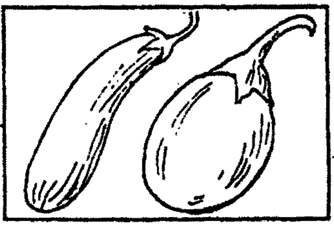

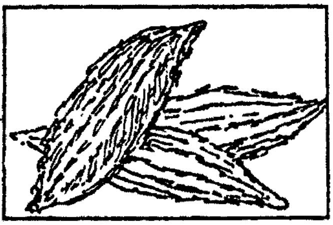

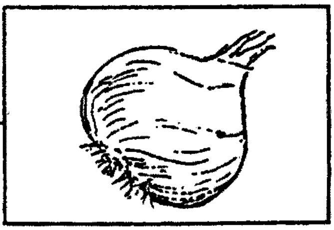

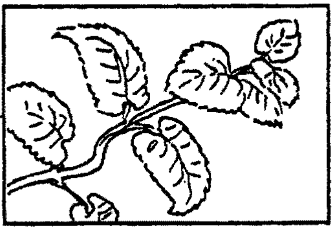

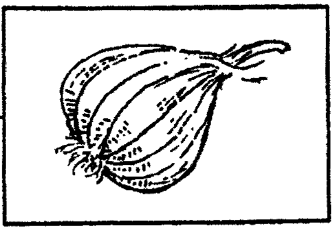

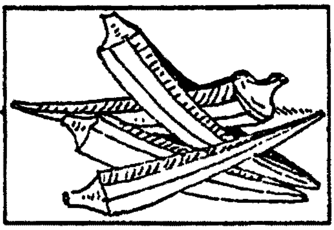

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

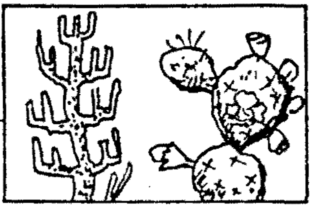

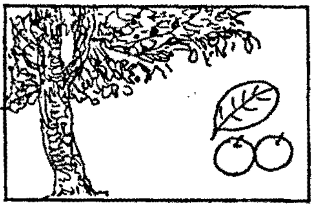

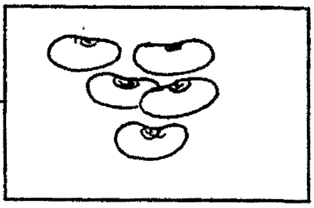

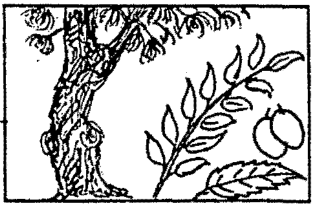

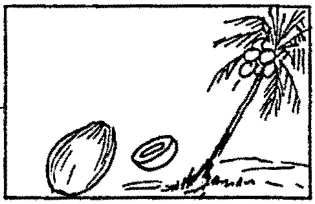

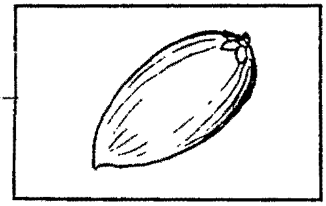

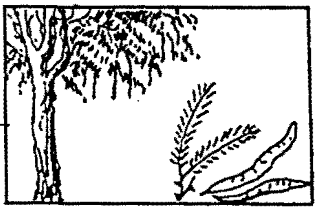

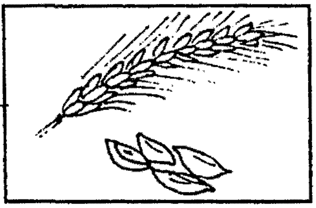

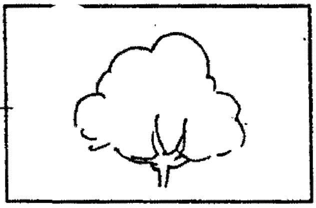

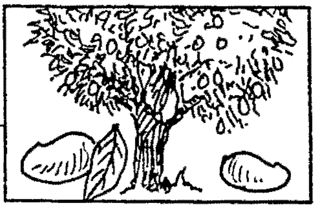

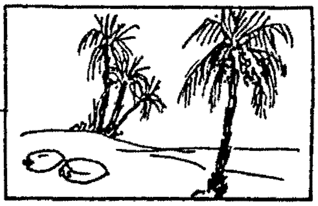

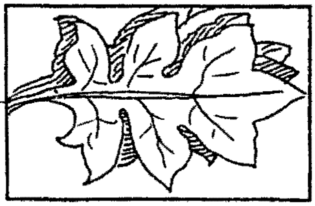

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

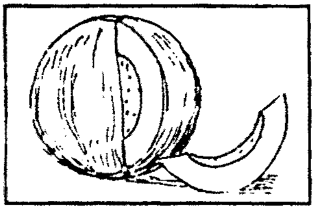
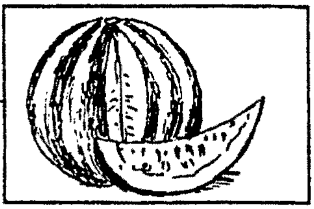
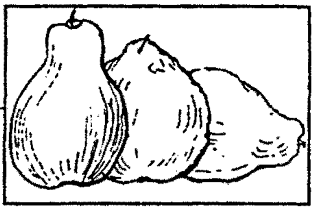
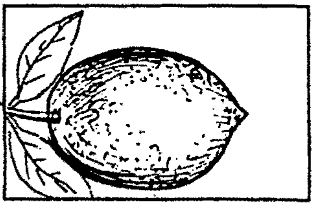
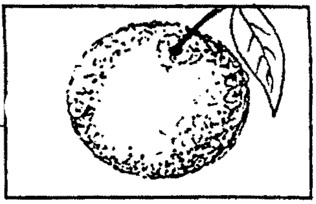
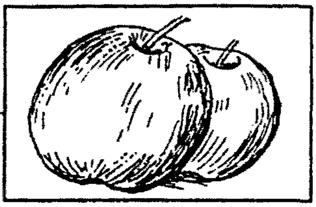
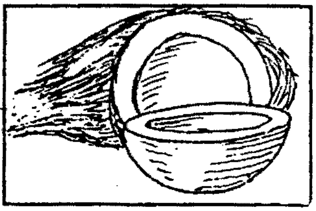
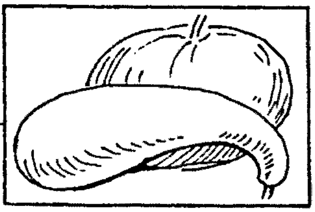
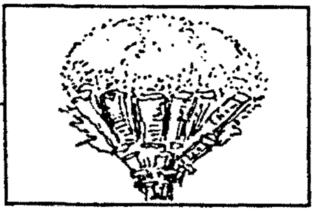
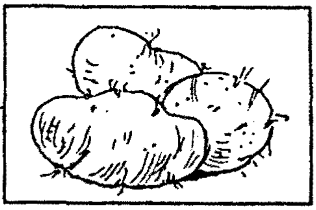
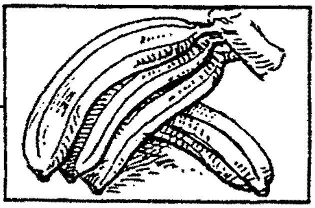
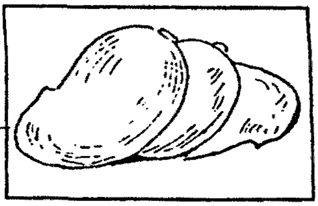
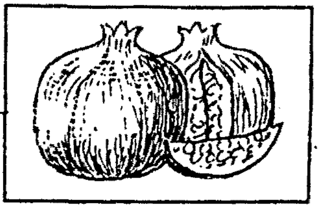
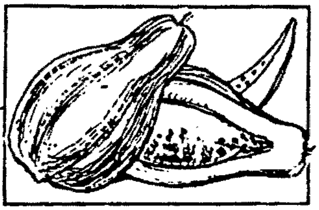

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

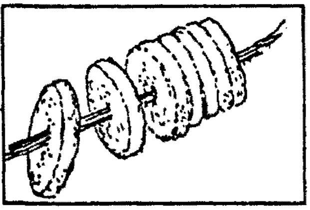
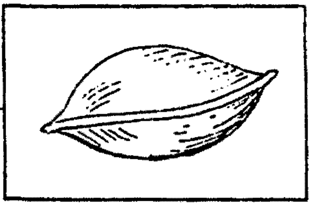
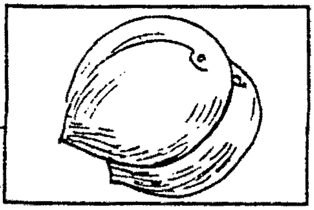
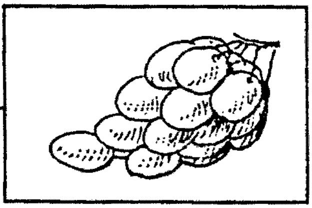
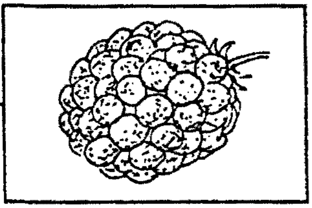
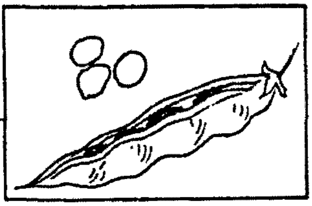
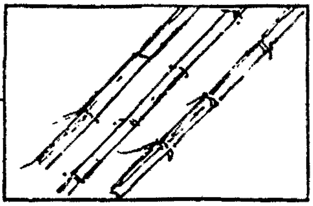
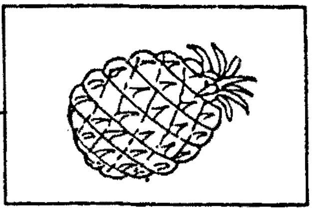
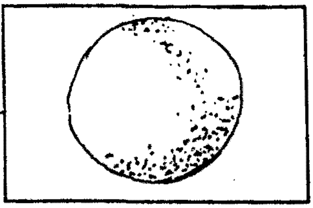
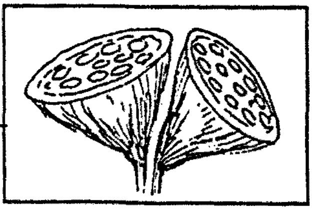
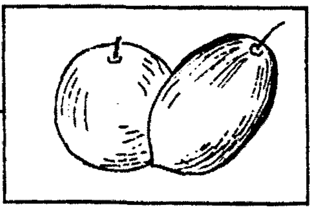
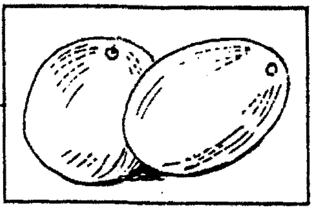
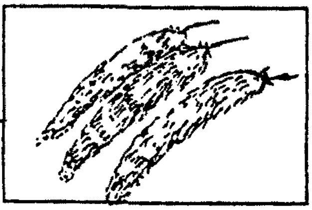
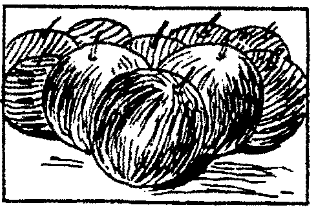

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) هيٺ مٺاين جون تصويرون ڏنيون ويون آهن. هر تصوير جي سامهون اُن شيءِ جو نالو لکو:

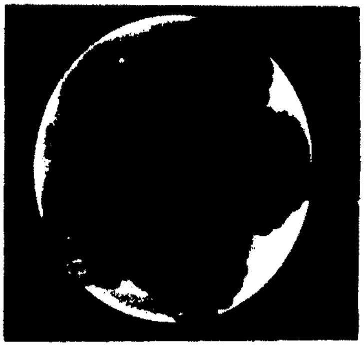
______

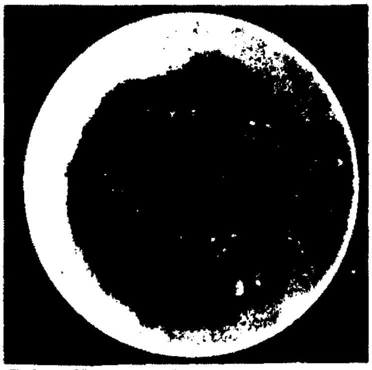
______

______

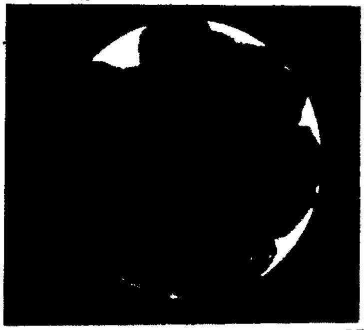
______

______

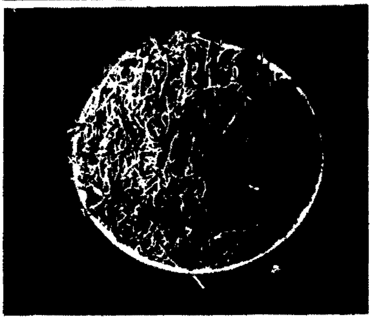
______

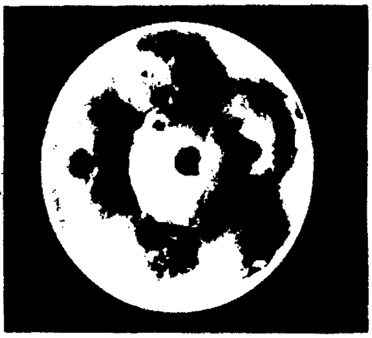
______

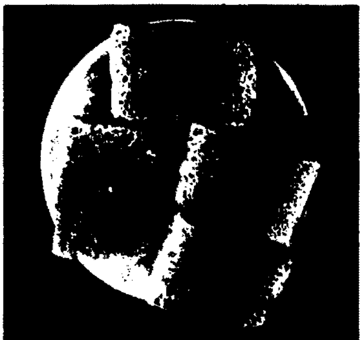
______

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ج) هيٺ ڪن ميون، ڀاڄين، اناج، مٺاين، کاڌن ۽ طعامن توڙي ٻين شين جا نالا ڏنا ويا آهن. هر شيء لاءِ ڏنل خاني ۾ واسطيدار شيء جو نالو لکو. هڪ هڪ مثال نموني طور ڏجي ٿو: باقي لفظ اوهين پاڻ خانن ۾ ورهايو:

انبَ، توريون، ڇانهين، پٽاٽا، ڪيلا، صوف، پالڪ، ڇانور، ڪڻڪ، ڪنڊ، ٽماٽا، ڪدو، ڳڙ، ڏاڙهون، گدرو، جوئر، واڱڻ، صوف، مڪائي، پلاءُ، ڪوڪ پلو، سيئيل مڇي، گاسليٽ، ميڻ بتي، انگور، ڪوفتا، چانهه، لڏون، جلبي، سيويون، شربت، مکڻ، ماکي، ڦلڪا، اَڦراٽا، ڀُوريون، لسي ۽ ڪيرَ.

ميوا	ڀاڄيون	طعام	مٺايون	اناج	ٻيون شيون
انبَ	توريون.	پُلاءُ	لڏون	ڪڻڪ	شربت
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) هيٺ بدن جي عضون جون تصويرون ڏنل آهن. انهن شڪلين جي سامهون هر شڪل جو سنڌي ٻوليءَ ۾ نالو لکو:

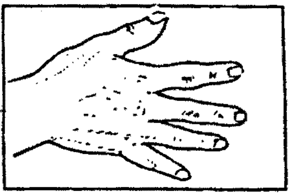
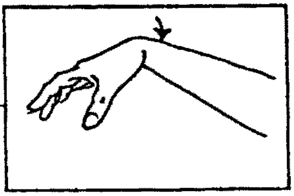
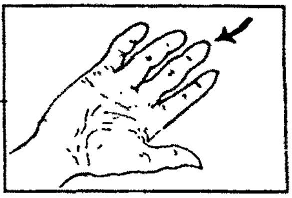
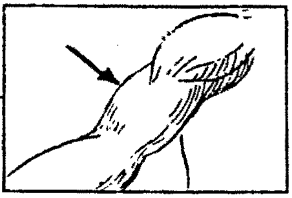
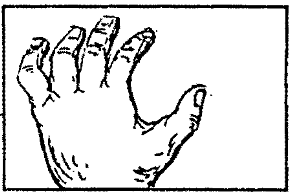
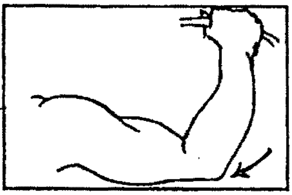
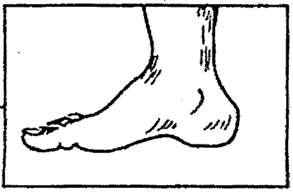
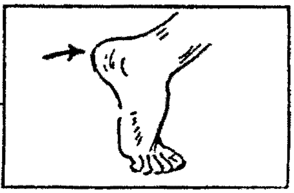
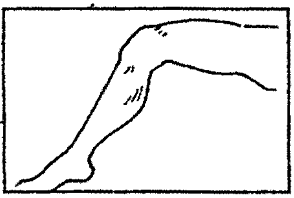
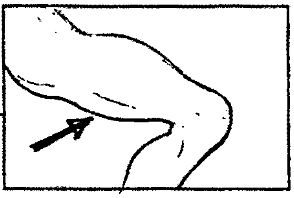
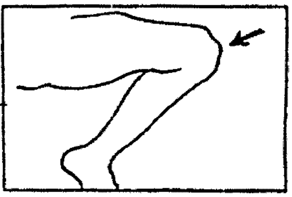
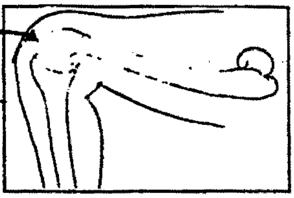
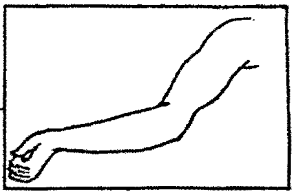
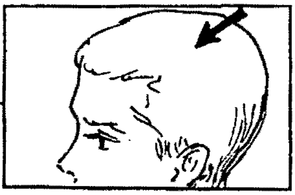

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

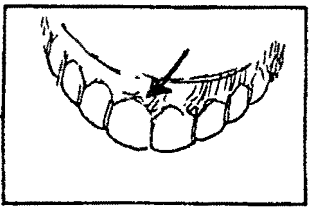
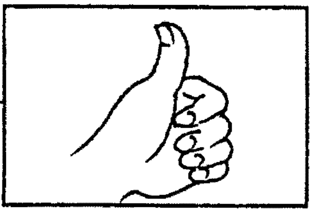
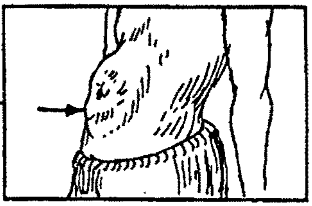
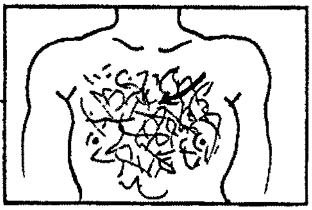
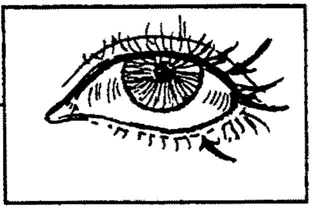

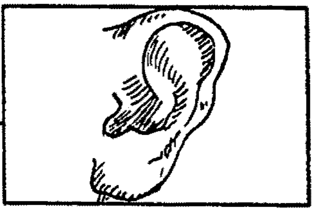
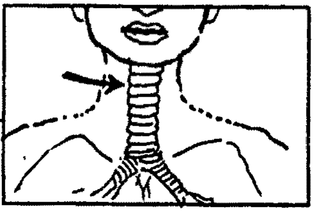
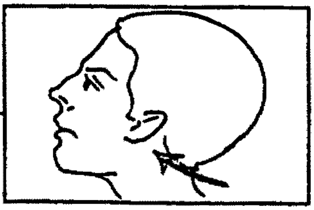

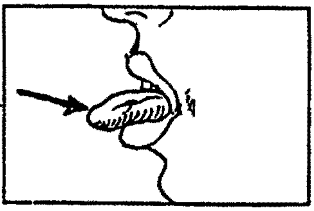

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

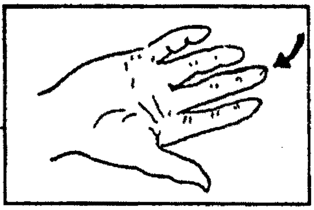

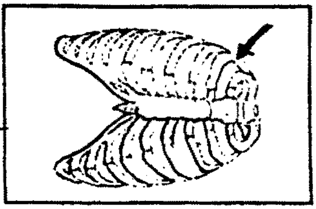

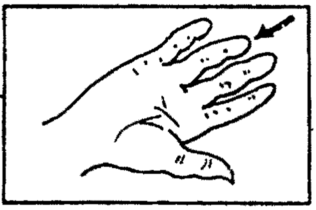

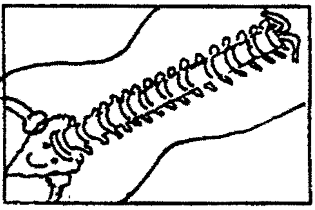

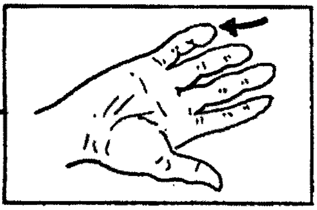

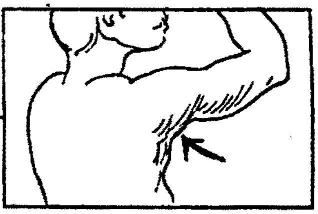

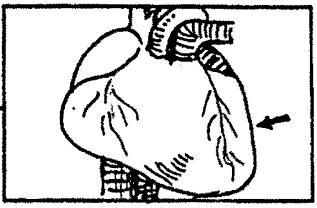

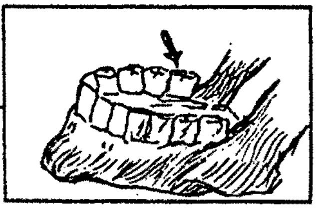

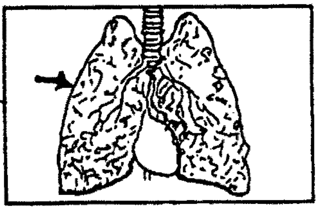

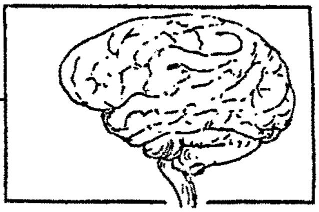

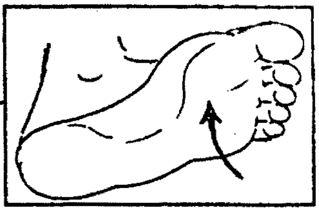

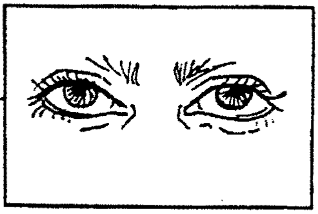

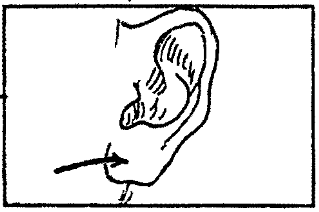

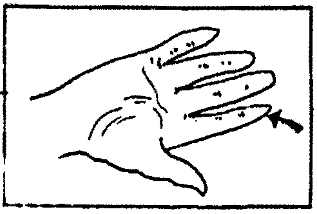

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

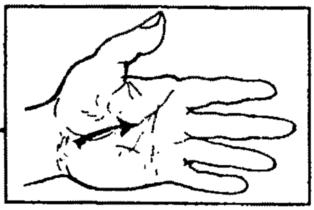

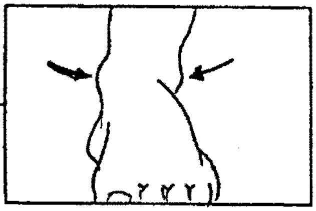
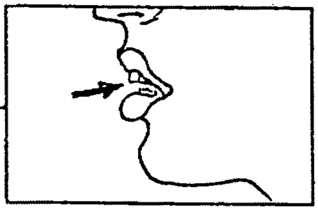
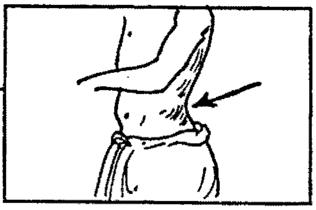
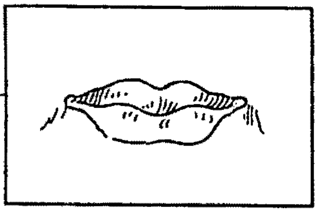
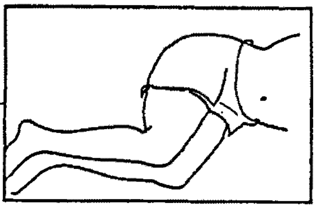
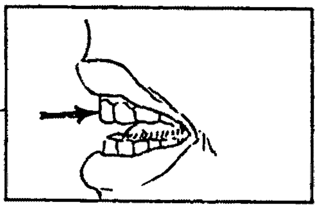
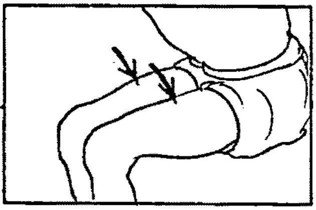
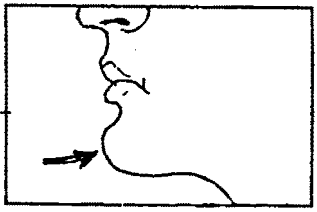
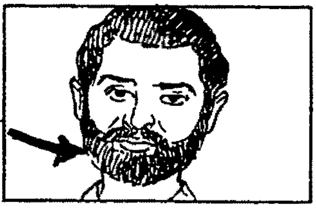
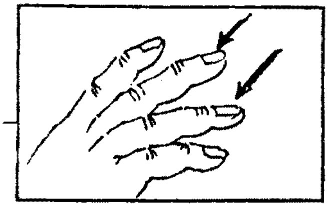
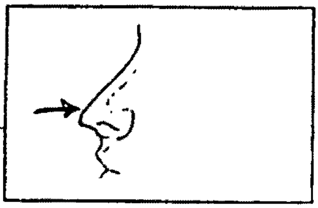
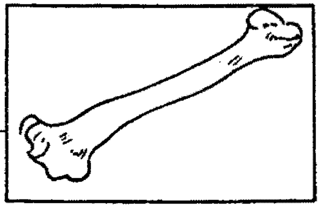

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(خ) هيٺ زيورن جون شڪليون ڏنل آهن. هر زيور جي شڪل جي سامهون اُن جو نالو لکو:

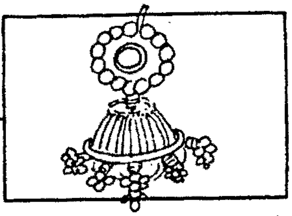
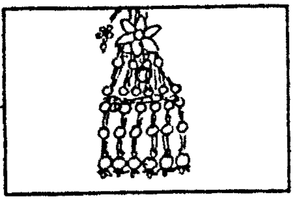
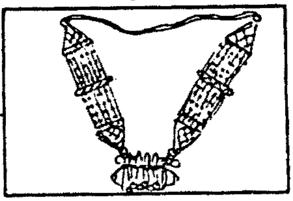
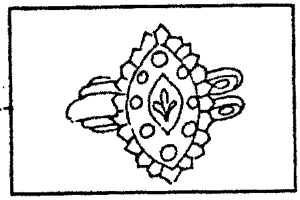
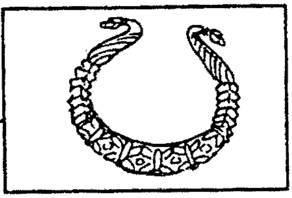
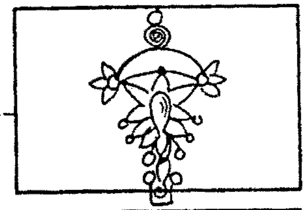
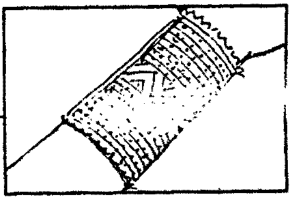
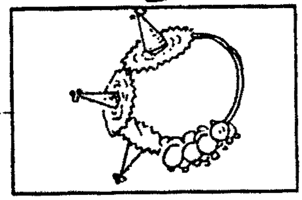
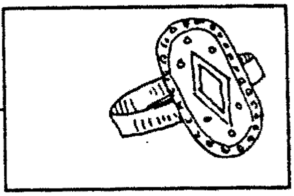
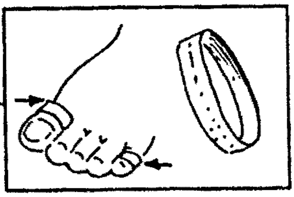
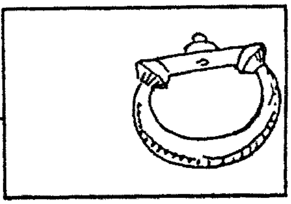
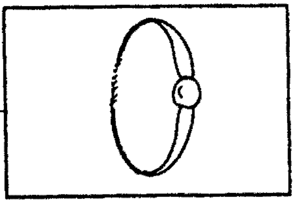
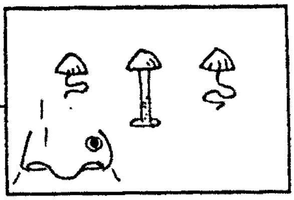
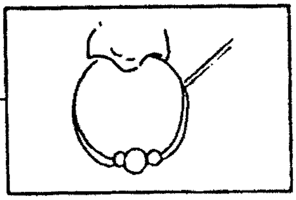

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(د) هيٺ جانورن/ جاندارن جون شڪليون ڏنل آهن. انهن شڪلين کي سڃاڻو ۽ هرهڪ جانور جو سنڌي زبان ۾ نالو لکو:

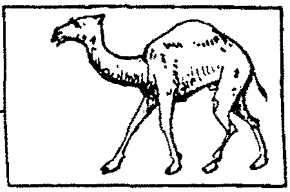 ____________

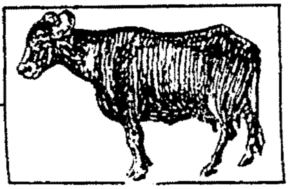 ____________

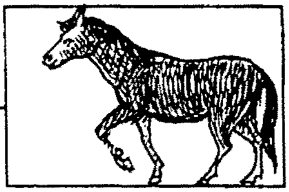 ____________

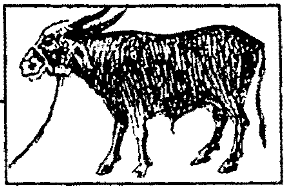 ____________

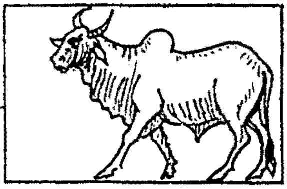 ____________

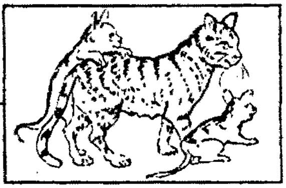 ____________

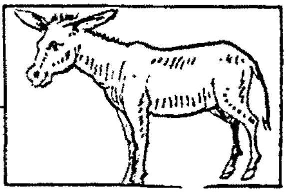 ____________

____

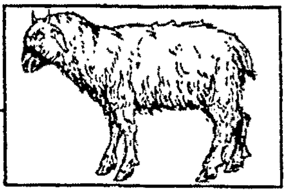 ____________

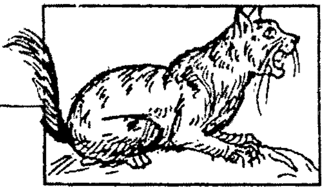 ____________

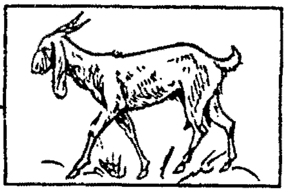 ____________

____

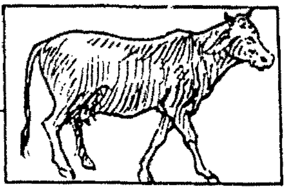 ____________

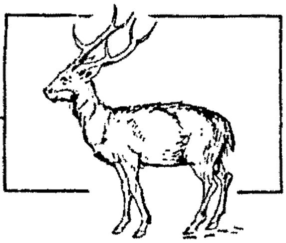 ____________

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

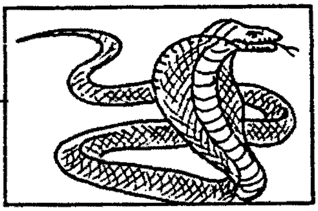
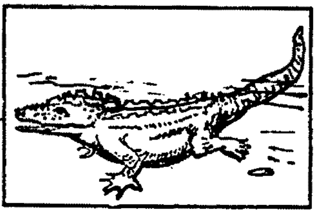

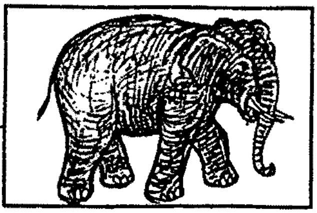

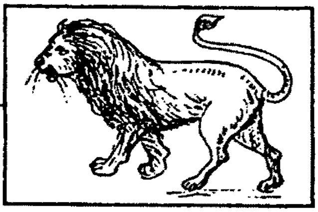

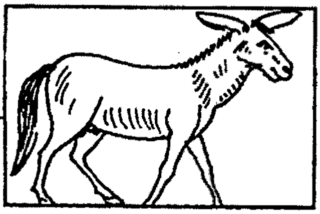
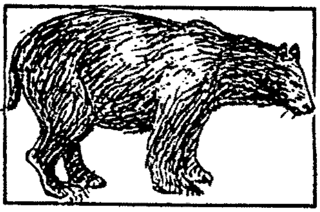

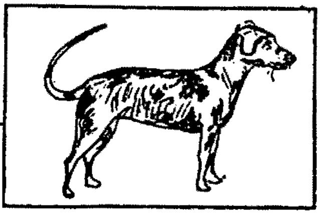

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

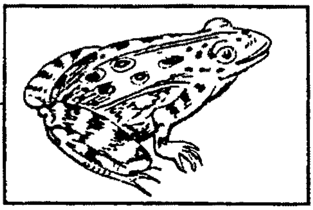

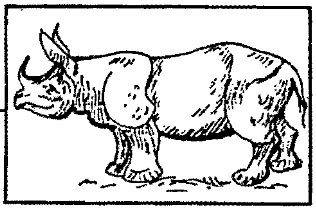

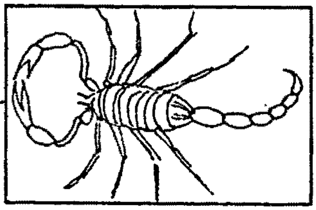

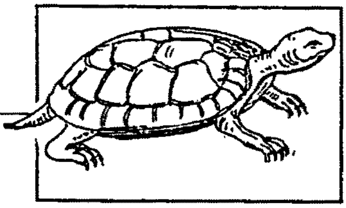

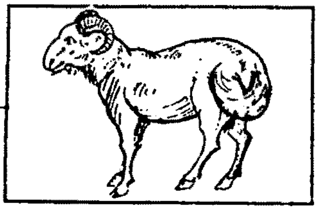

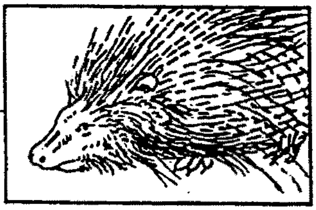

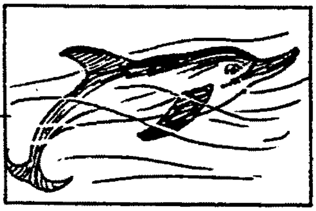

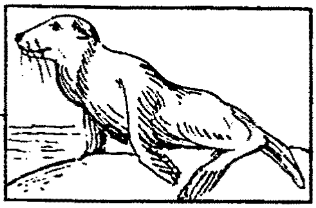

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ر) هيٺ پکين جون شڪليون ڏنيون ويون آهن. انهن شڪلين جي سامهون انهن پکين جا سنڌي زبان ۾ نالا لکو:

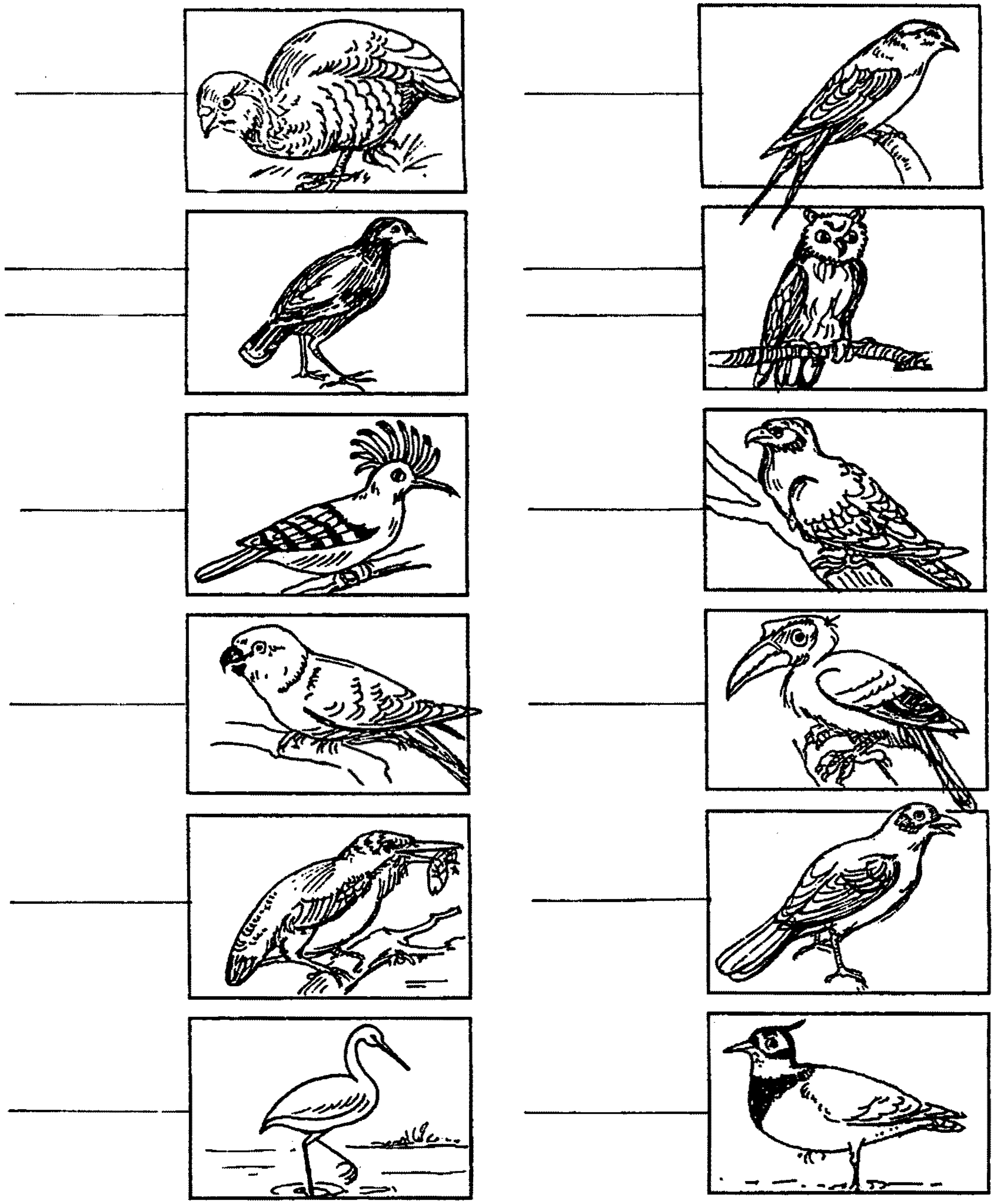

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

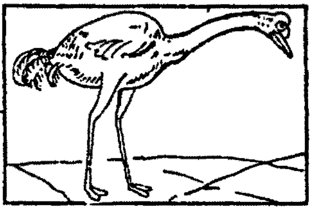

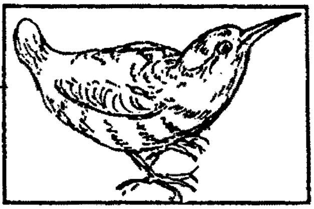

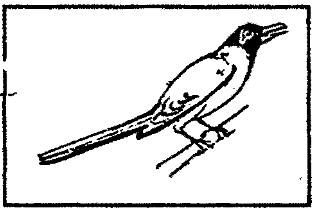

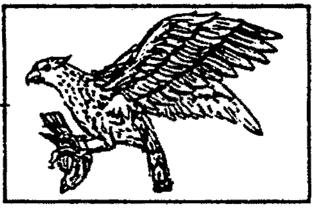

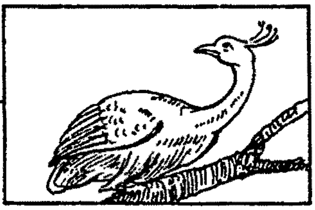

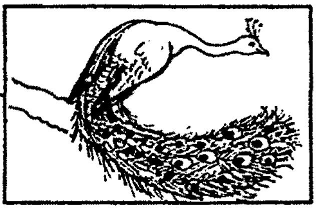

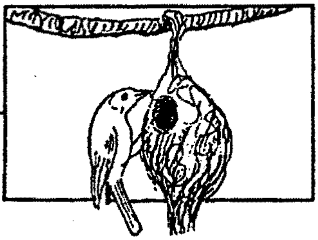

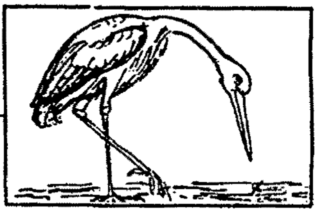

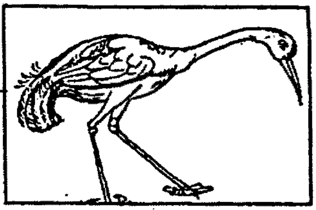

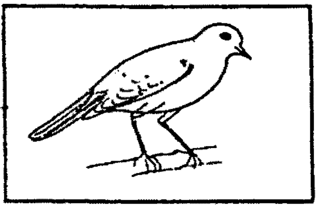

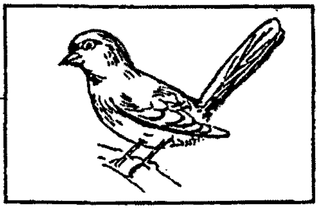

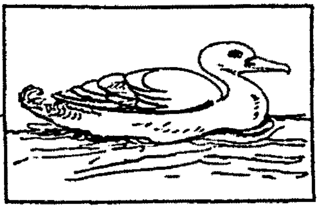

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

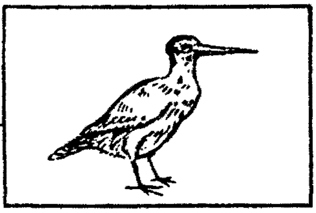

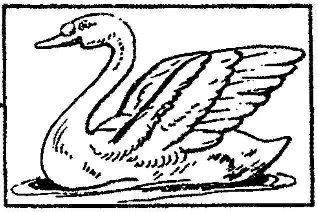

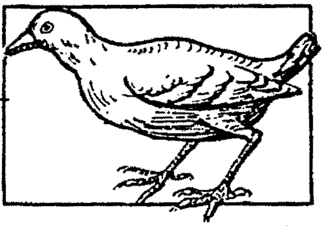

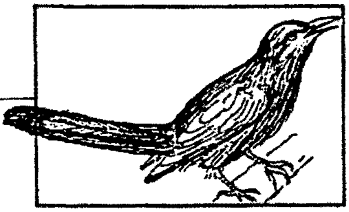

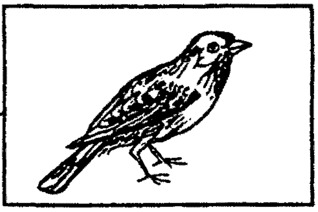

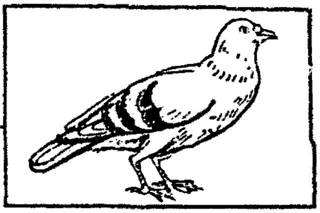

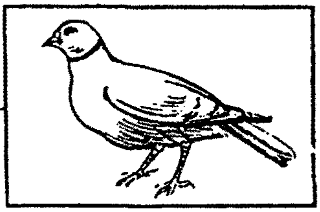

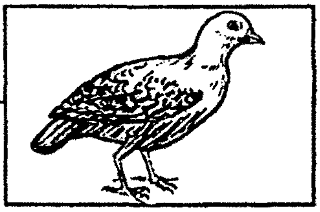

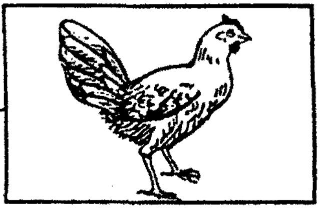

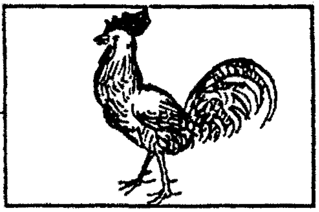

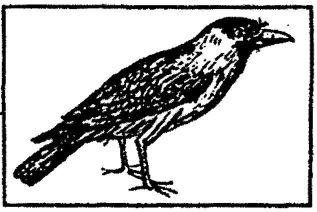

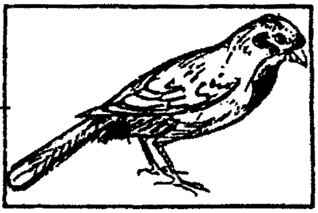

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ز) هيٺ ڪن جيتن جون تصويرون ڏنل آهن. هر هڪ تصوير جي سامهون اُن جو سنڌي زبان ۾ نالو لکو:

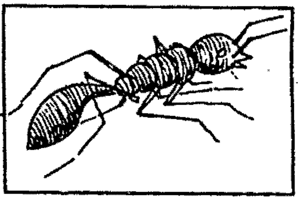

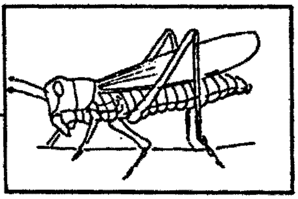

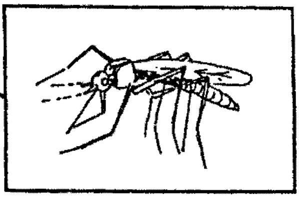

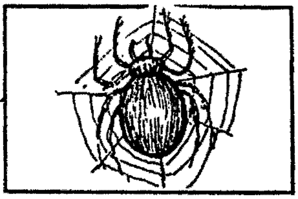

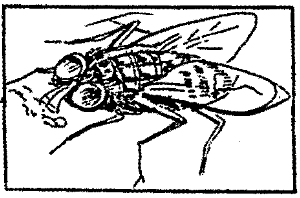

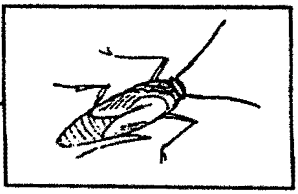

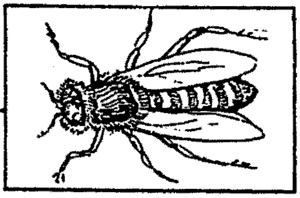

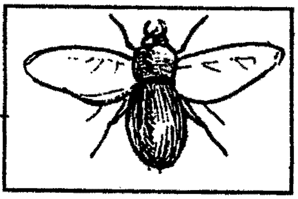

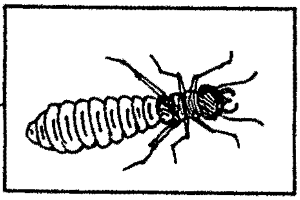

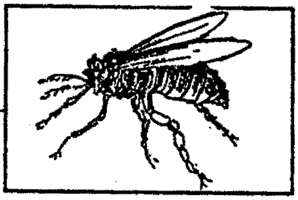

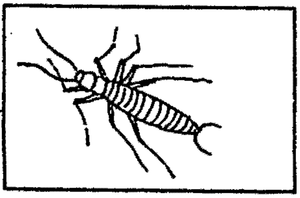

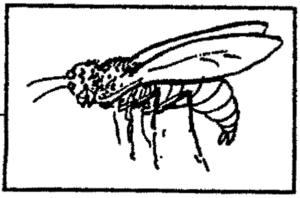

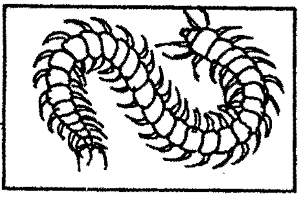

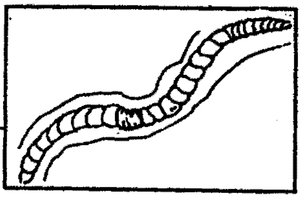

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

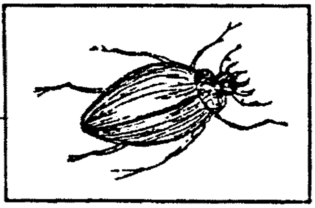

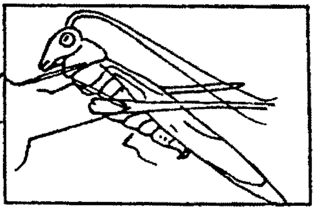

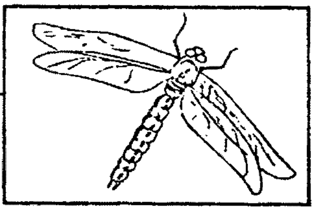

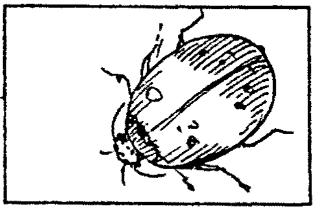

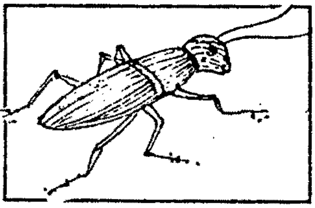

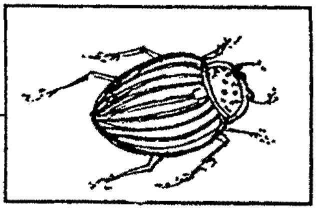

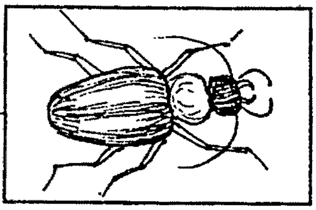

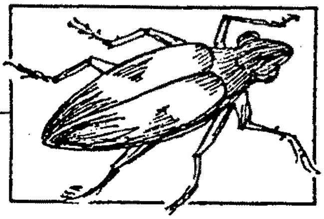

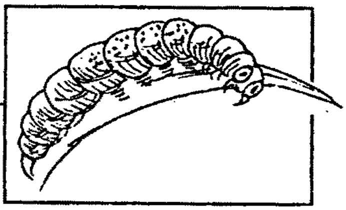

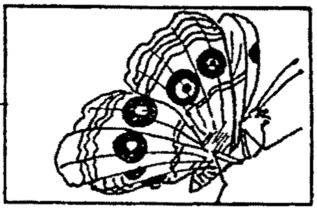

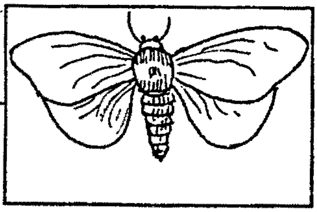

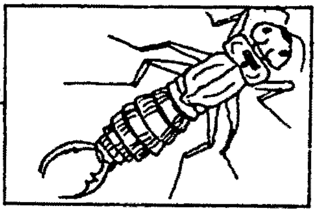

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(س) هيٺ ڪن پکين ۽ جانورن جي ٻچن جون تصويرون ڏنل آهن. هر هڪ تصوير کي سڃاڻو ۽ سنڌيءَ ۾ اُن لاءِ مقرر لفظ لکو:

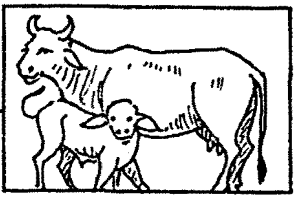
____

____

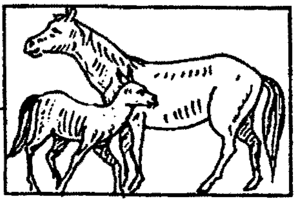
____

____

____

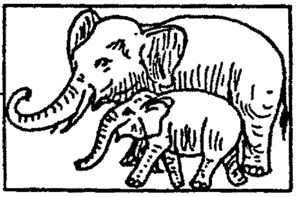
____

____

____

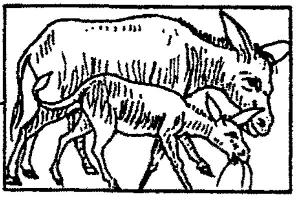
____

____

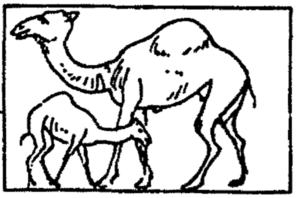
____

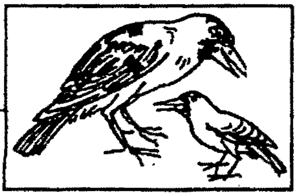
____

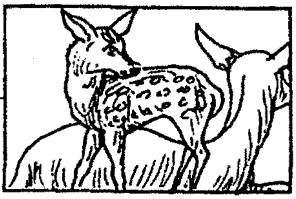
____

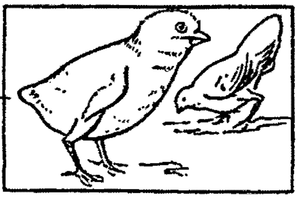
____

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ش) هينئن تصويرن ۾ ڪي ماڳ ۽ رهائش لاءِ هنڌ ڏيکاريا ويا آهن. هر هڪ جي سامهون سنڌي زبان جو لفظ لکو:

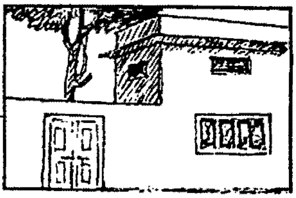

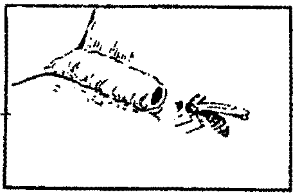

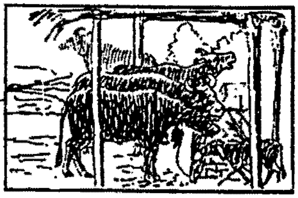

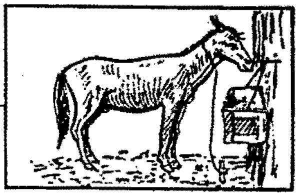

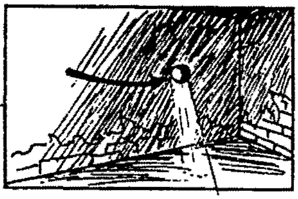

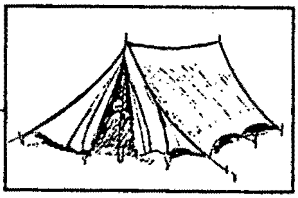

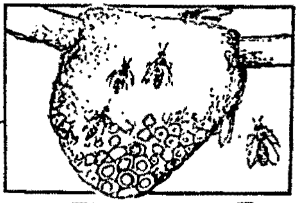

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

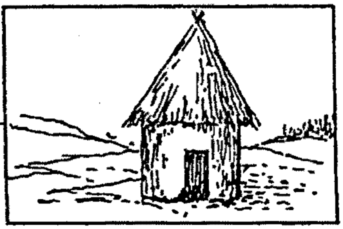

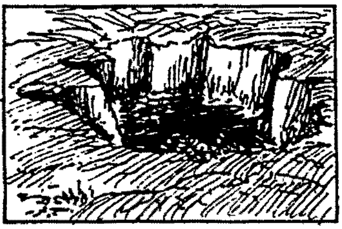

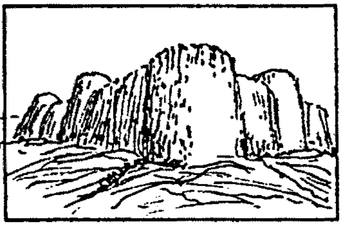

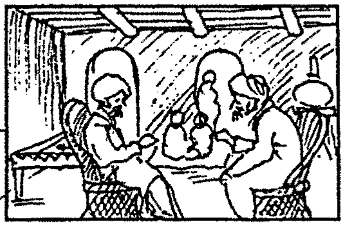

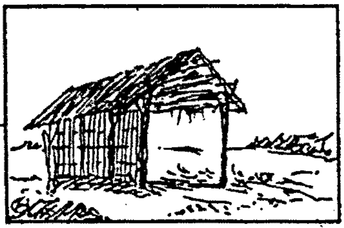

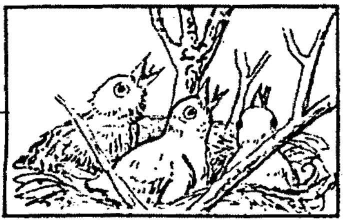

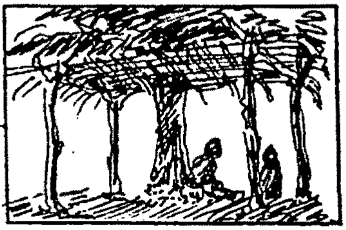

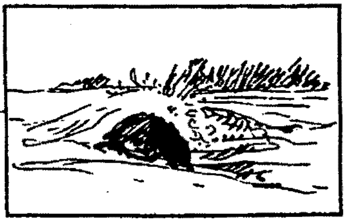

(ص) هيٺ مڇيءَ جي ڌار ڌار قسمن جون تصويرون ڏنيون ويون آهن. هر هڪ مڇيءَ جي سامهون اُن جي قسم جو، سنڌي زبان جو لفظ لکو:

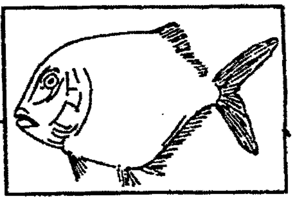

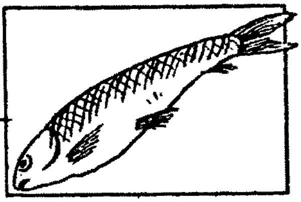

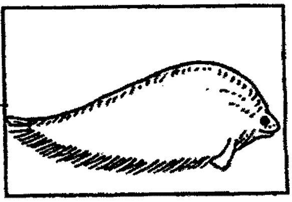

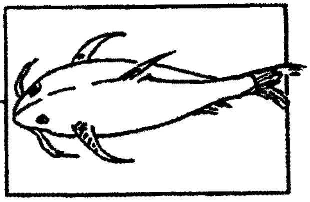

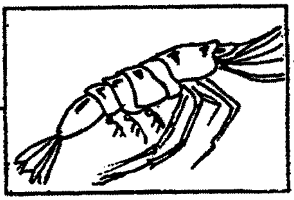

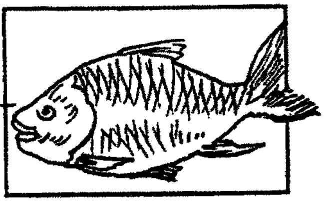

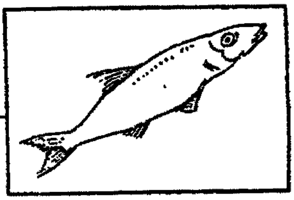

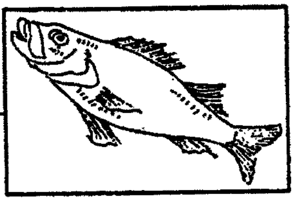

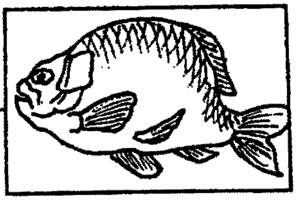

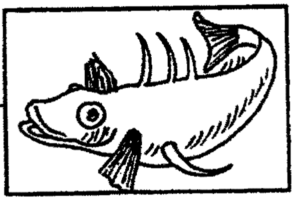

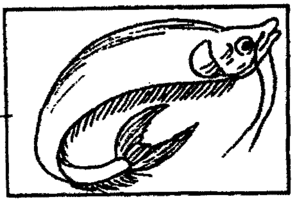

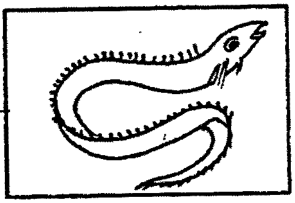

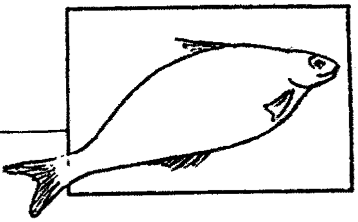

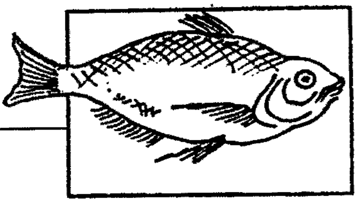

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ض) هيٺ ڏنل خانن ۾ جانورن، پکين، جيتن ۽ مڇين جا نالا چونڊي، اُهي نالا مقرر ڪيل ڏار ڏار خانن ۾ لکو. هڪ هڪ لفظ نموني طور ڏجي ٿو، باقي لفظ اوهين پاڻ چونڊي لکو:

هرڻ، مينهن، ڏيڏر، طوطو، سرڻ، ڳجهه، وڇ، ڏينيو، چرڪو، گهوڙو، موراڪي، مکڙ، گهيٽو، هرنو، باز، گڏهه، هنس، ڦرنو، پلو، ڪانءُ، شينهن، چيتو، بدڪ، ڪُرڙي، لوُمڙ، گلر، ڍيل، چانهه پکي، پوپٽ، چبرو، ڪونج، سوُيٽ، گونرو، وَڇيرو، ڪانئيرو، ڪِرڙي، ڳٺون، ڪانگٽ، ڪبوتر، چمڙو، سرڻ، ساپا، نانگ.

جانور	پکي	جيت	مڇيون
هرڻ	طوطو	ڏينيو	موراڪي
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ط) هيٺ جانورن، پکين ۽ جيتن جا نالا ڏنا ويا آهن. ڏنل خانن ۾ اُنهن کي ڌار ڌار ڪري هر خاني ۾ واسطيدار لفظ لکو:

شينهن، مينهن، گدڙ، بگهڙ، ڪتو، بدڪ، پولڙو، پکهہ، واڳو، رڇ، مور، گهوڙو، هاٿي، گينڊو، گڏهہ، جهرڪي، هرڻ، ٻڪري، طوطو، ڪٺون، رڍ، لومڙ، واگهہ، ڍيل، آڙي، سهو، سرڻ، باز، نانگ، ساندو، سيهڙ، بُلبل، ڪَبر، ٽانڊاڻو/ ڪُڙڪپيتو، پوپٽ، ڪوئل، چنڊول، تتر، تليهر، ڳيرو، ڪبوتر، وَڇَ.

گهريلو جانور	جهنگلي جانور	پکي	جيت	جانورن جا ٻچا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ظ) هنن صفحن تي پيشہ ورن، ڪاريگرن ۽ پورهيتن جون تصويرون ڏنل آهن. هرهڪ پيشي لاءِ سنڌي زبان ۾ لفظ لکو:

____

____

____

____

____

____

____

____

____

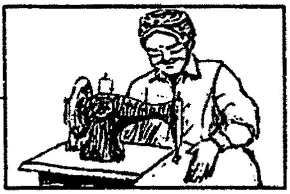 ____________

____

____

____

____

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

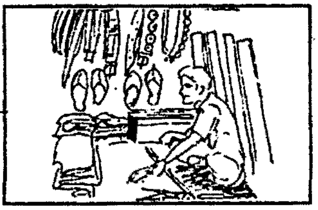

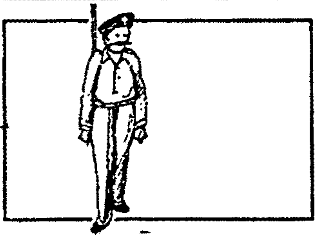

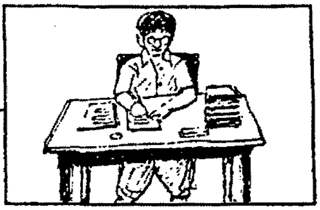

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

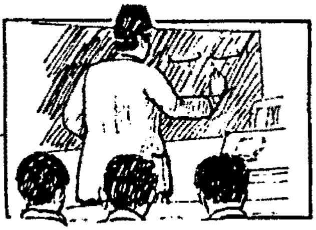

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

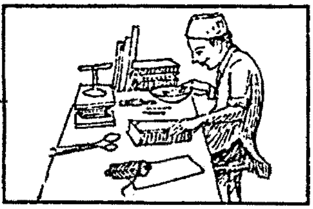

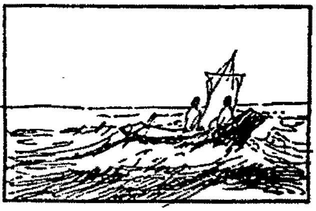

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ع) هيٺ ڏنل خانن ۾، هر فقري جي سامهون واسطيدار پيشو يا ڌنڌو لکو. هڪ پيشو يا ڌنڌو نموني طور ڏجي ٿو، باقي لفظ اوهين پاڻ لکو:

پيشه ور / هنرمند	سنڌي زبان ۾ مقرر لفظ	پيشه ور / هنرمند	سنڌي زبان ۾ مقرر لفظ
ڪپڙا سبڻ وارو	درزي	ڪپڙي چڙڻ جو ڪم ڪندڙ	....
کير کڻڻ وارو	....	وايڪو ڪم ڪندڙ	....
ڀاڄيون وڪڻڻ وارو	....	ڪپڙي رڱڻ جو ڪم ڪندڙ	....
ميوو وڪڻڻ وارو	....	مٽيءَ جا ٿانوَ ٺاهيندڙ	....
ڪريانو / پسارڪيون شيون وڪڻندڙ	....	ڪاشيءَ جو ڪم ڪندڙ	....
باغ سنڀاليندڙ	....	ڪپڙو اُڻندڙ	....
مڇي ماريندڙ	....	چمڙي جو سامان ٺاهيندڙ	....
مڇي وڪڻندڙ	....	پٿر ڇلڻ وارو	....
گوشت وڪڻڻ جو ڪم ڪندڙ	....	سٺا اکر لکندڙ	....
جانورن کي کھڻ جو ڌنڌو ڪندڙ	....	ڪتابت ڪرڻ وارو	....
ٽپال ورهائڻ وارو	....	جلد ٻڌڻ وارو	....
ميرا ڪپڙا ڌوئڻ وارو	....	ڪاٺ ھٽندڙ	....
چوري ڪندڙ	....	ڪاٺيءَ جو ڪم ڪندڙ	....
ڪيسا ڪپيندڙ	....	گھر اڏيندڙ	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(غ) هيٺ روزاني استعمال جي شين / سامان جون ڪي تصويرون ڏنيون ويون آهن.
هر هڪ تصوير جي سامهون سنڌي زبان ۾ اُن لاءِ ڪم ايندڙ لفظ لکو:

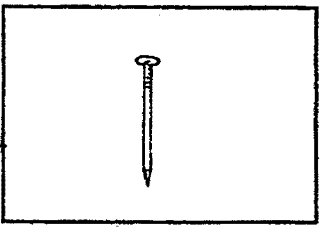

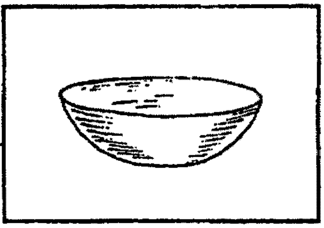

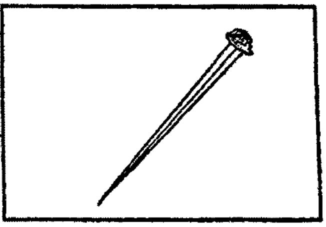

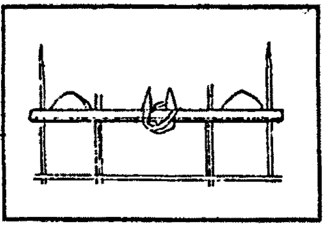

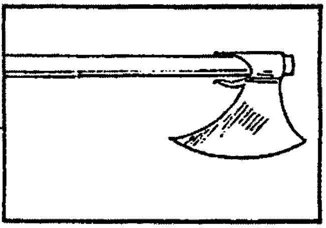

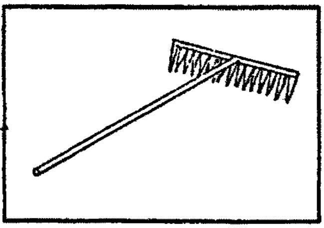

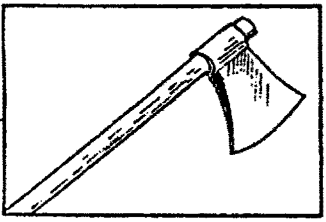

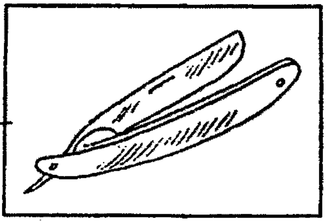

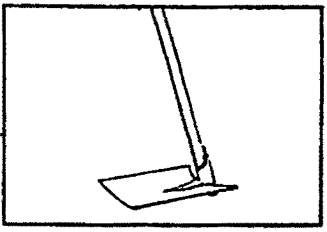

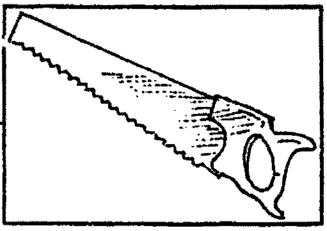

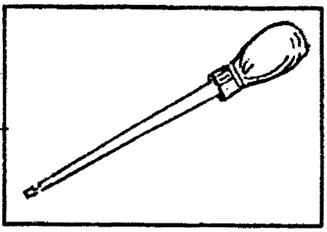

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

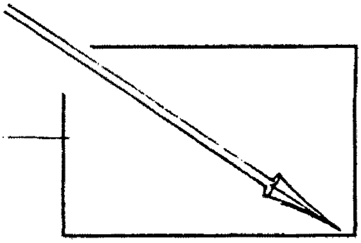

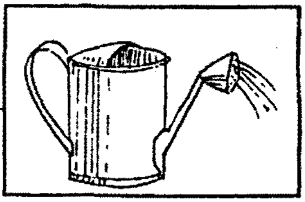

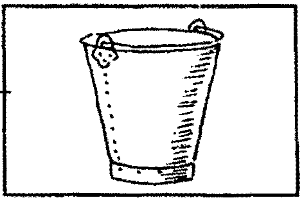

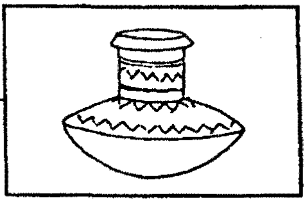

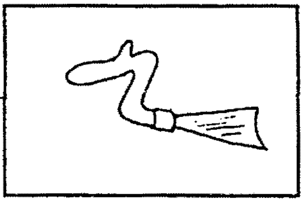

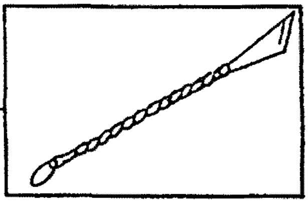

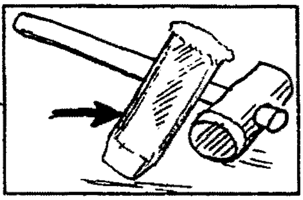

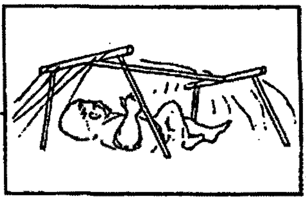

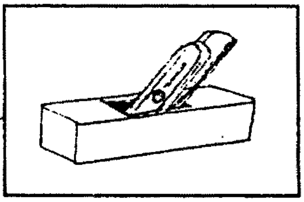

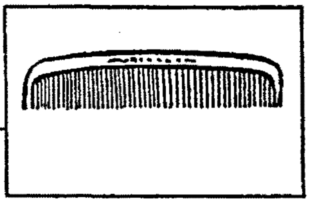

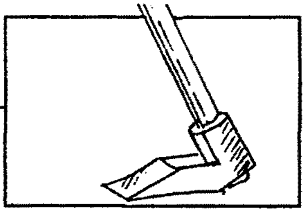

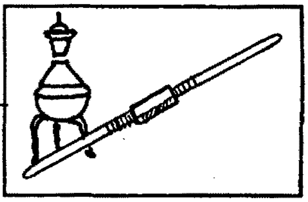

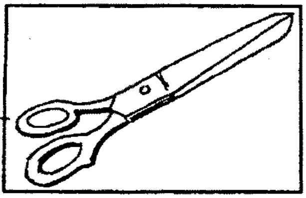

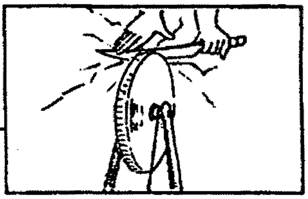

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

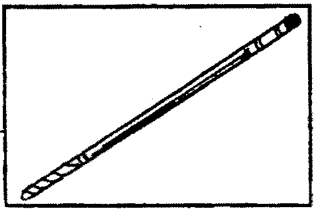
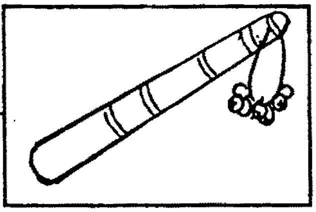
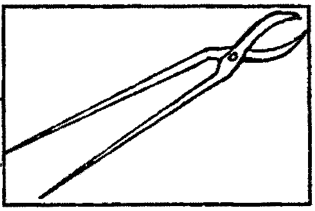
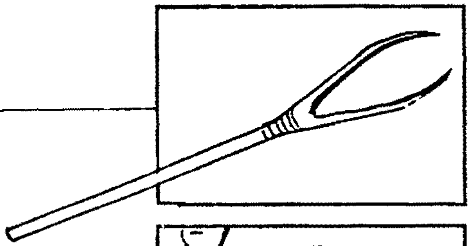
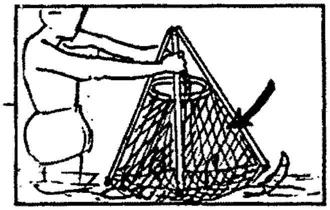
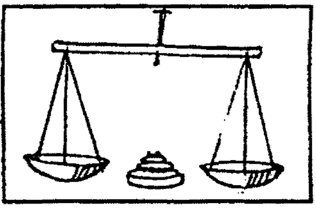
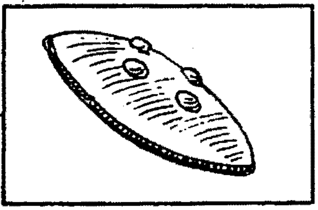
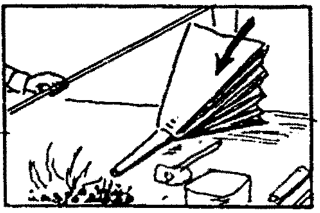
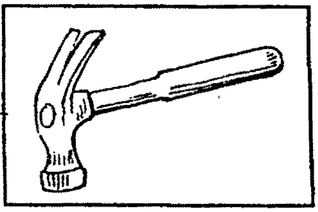
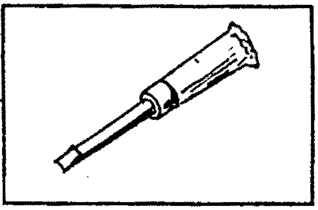
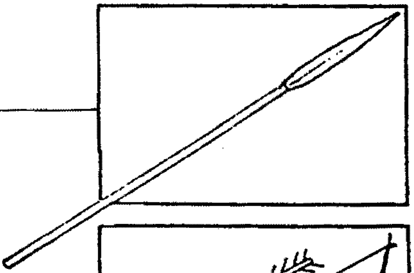
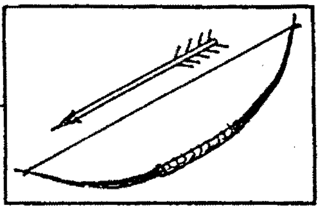
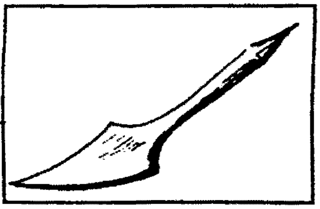
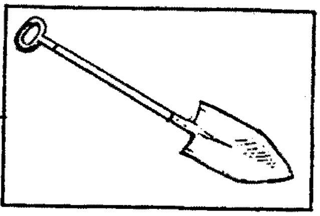

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

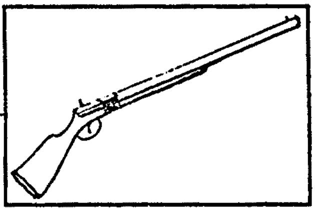
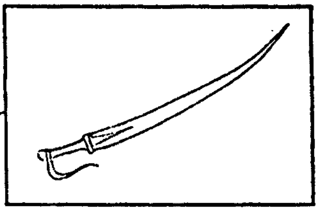
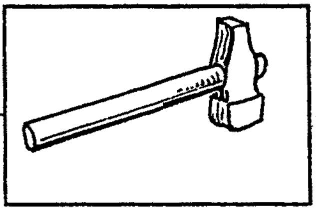
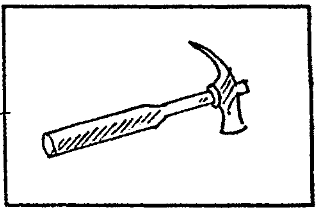
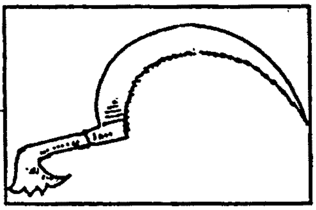
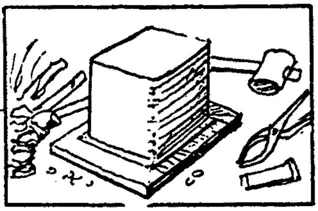
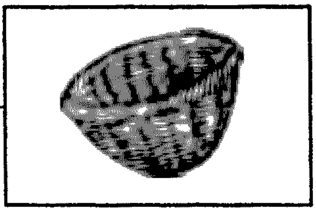
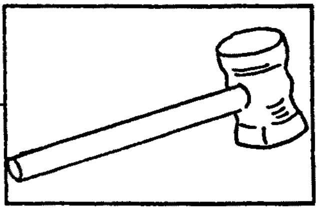
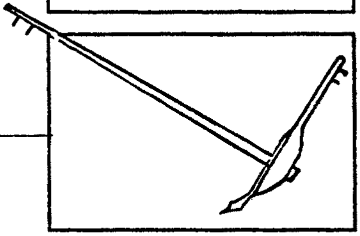
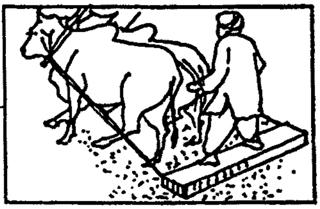
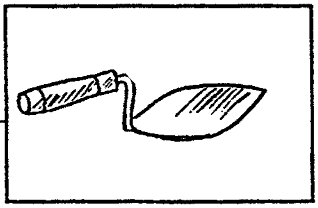
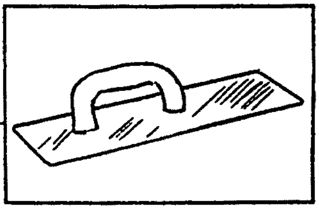

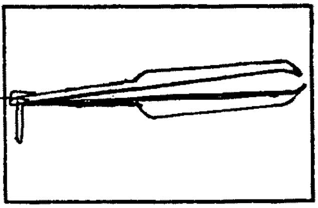

(ف) هيٺ راڳ جي ڪن سازن جون تصويرون ڏنيون ويون آهن. هر هڪ ساز لاءِ سنڌي زبان جو لفظ لکو:

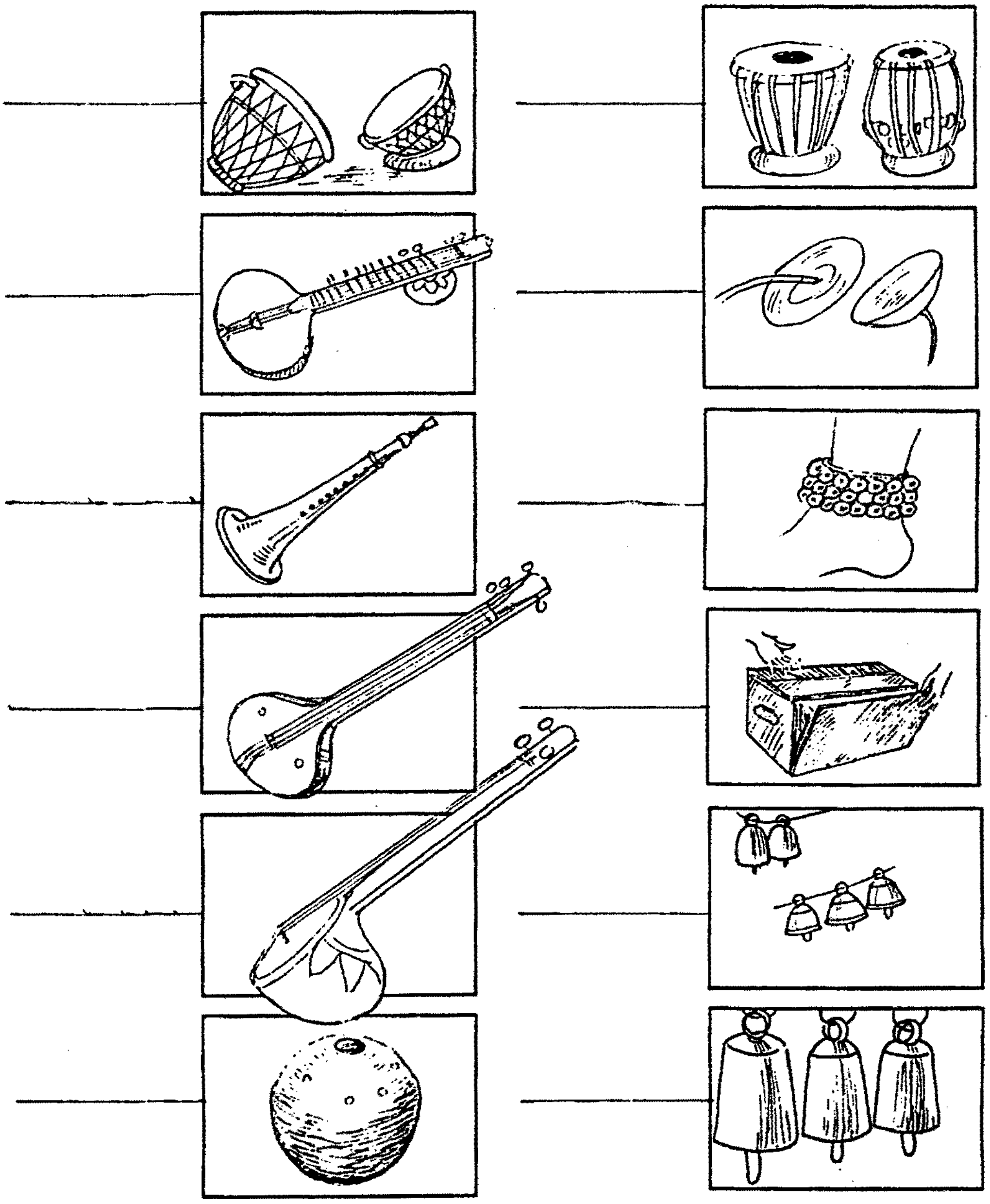

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

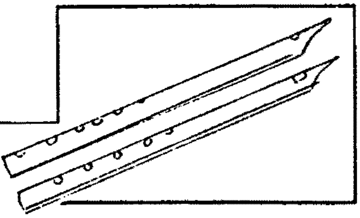

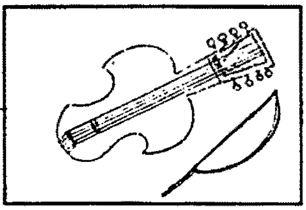

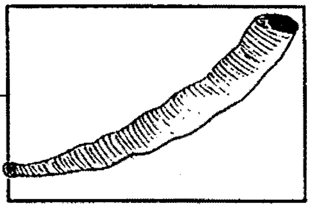

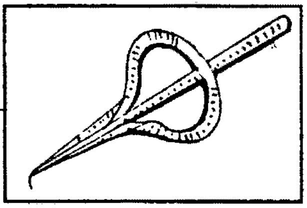

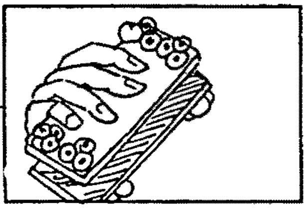

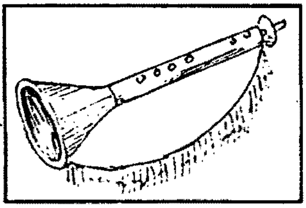

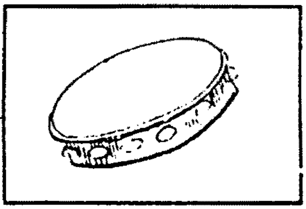

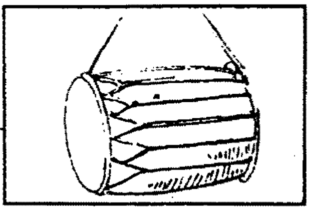

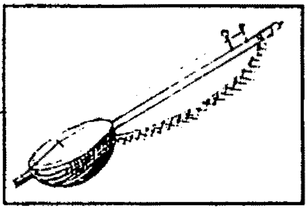

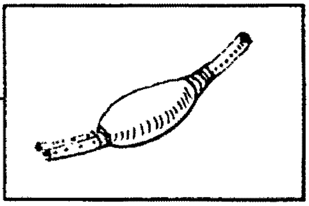

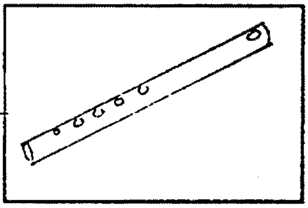

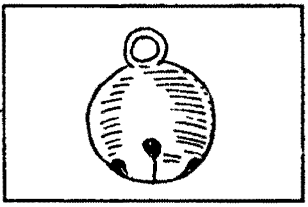

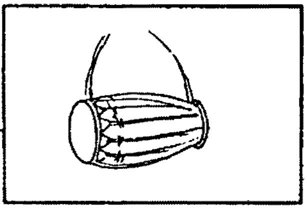

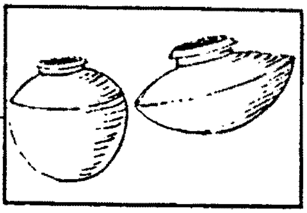

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ق) هيٺ ڪي تصويرون ڏنل آهن. هر هڪ تصوير جي سامهون سنڌي زبان جو لفظ لکو:

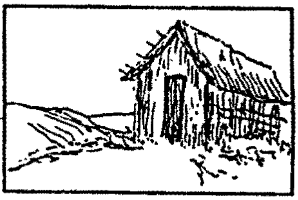

____

____

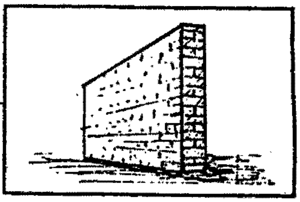

____

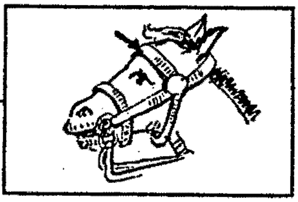

____

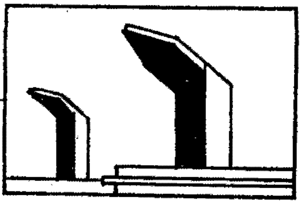

____

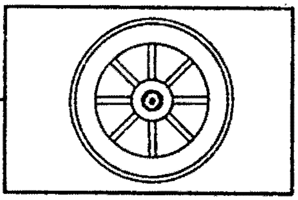

____

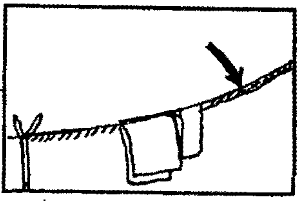

____

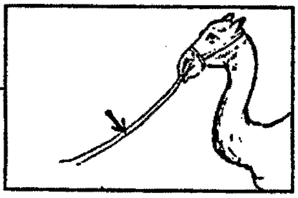

____

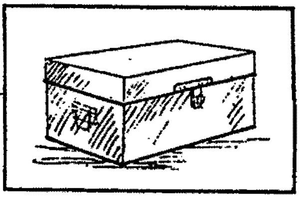

____

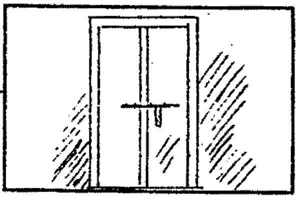

____

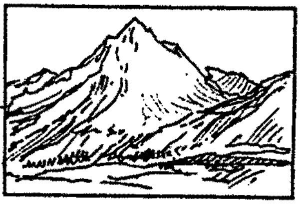

____

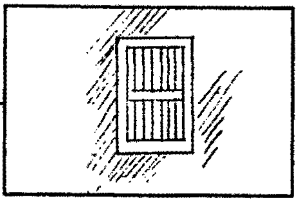

____

____

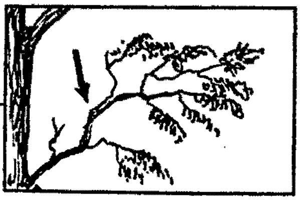

____

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

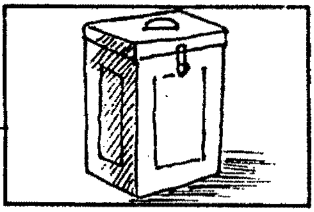

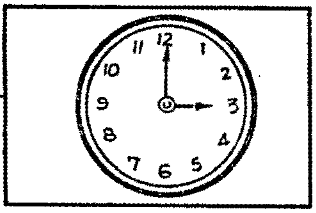

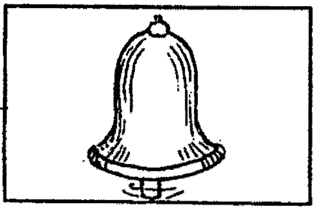

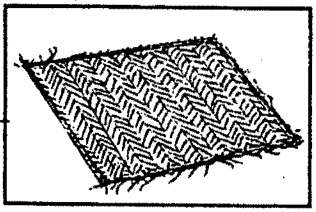

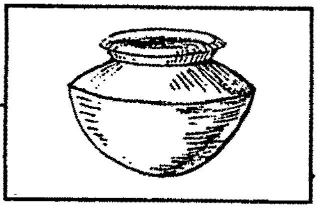

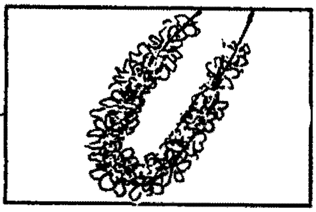

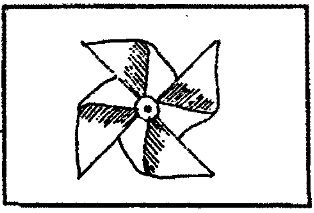

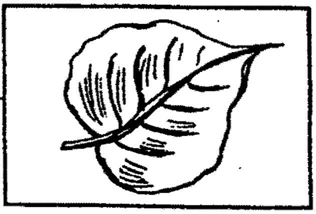

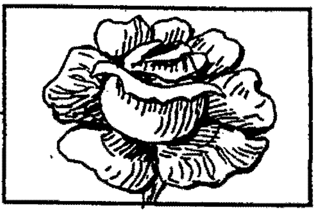

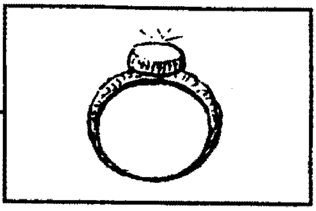

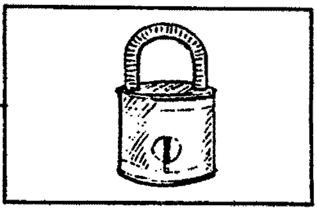

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

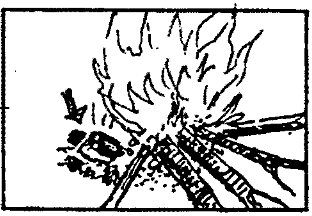

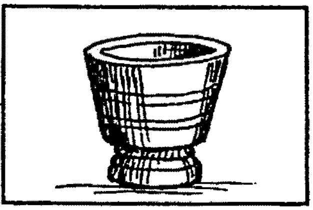

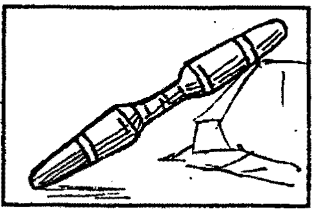

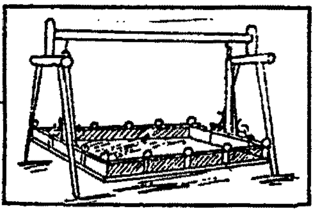

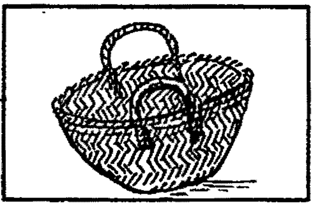

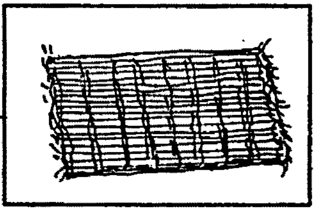

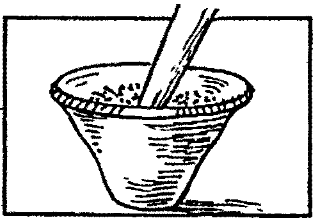

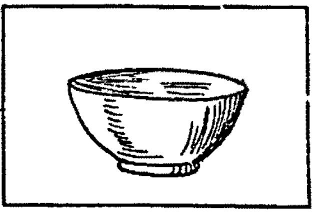

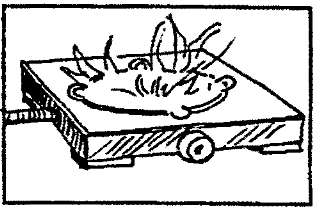

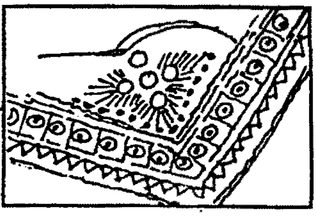

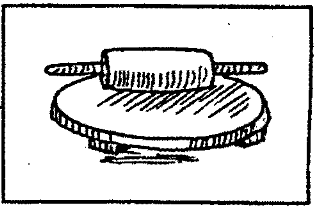

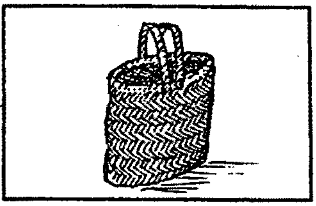

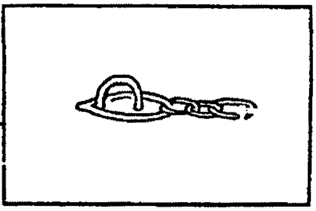

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

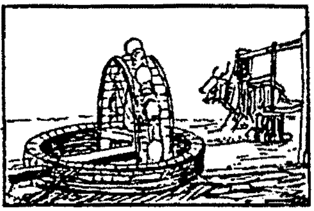

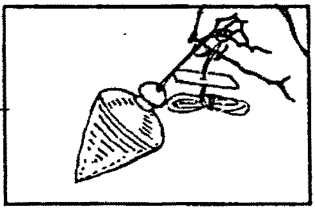

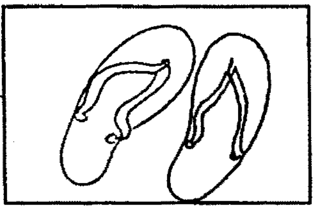

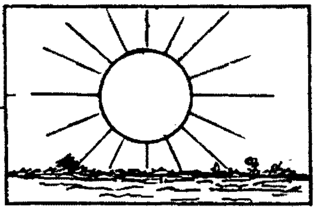

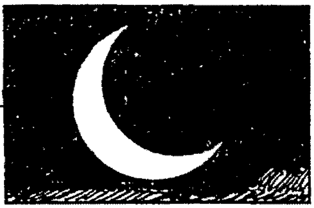

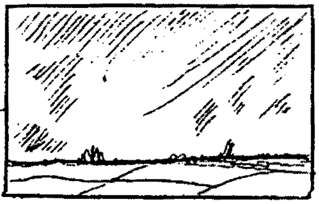

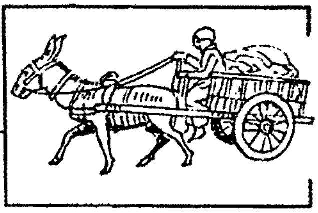

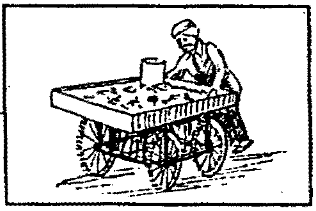

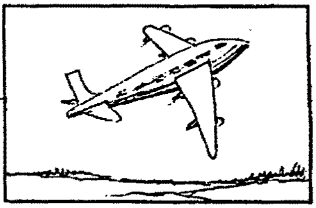

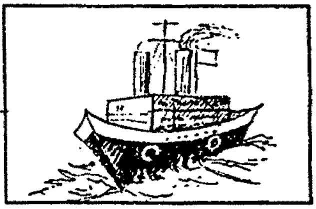

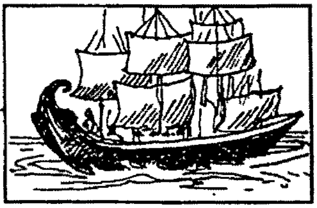

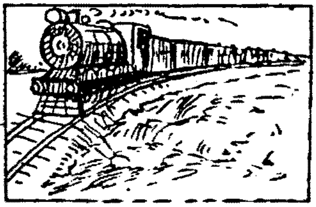

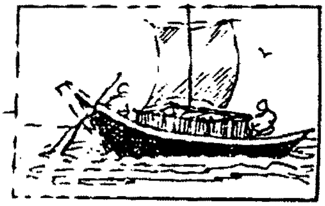

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ڪ) هيٺ ڪي رنگ تصويرن ذريعي ڏيکاريا ويا آهن. انهن رنگن جا سنڌيءَ ۾ نالا لکو. ان ڪان سواءِ ڪي شيون ننڍيون، وڏيون، سنهيون ۽ ٿلهيون، ڪي ليڪون ڏنگيون ته ڪي سڌيون شڪلين ذريعي ڏيکاريون ويون آهن. انهن لاءِ سنڌي زبان جا مناسب ۽ مقرر لفظ لکو:

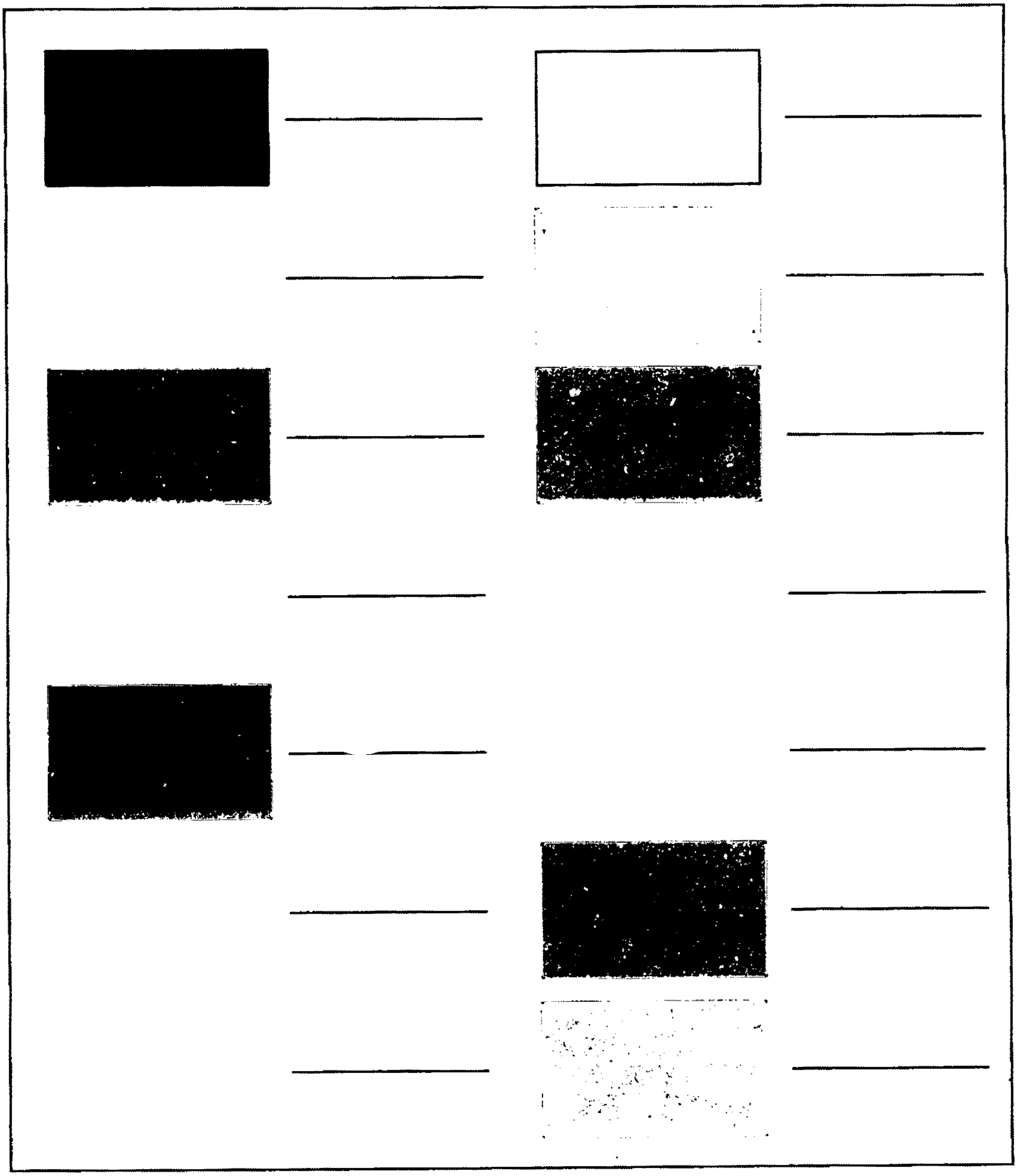

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

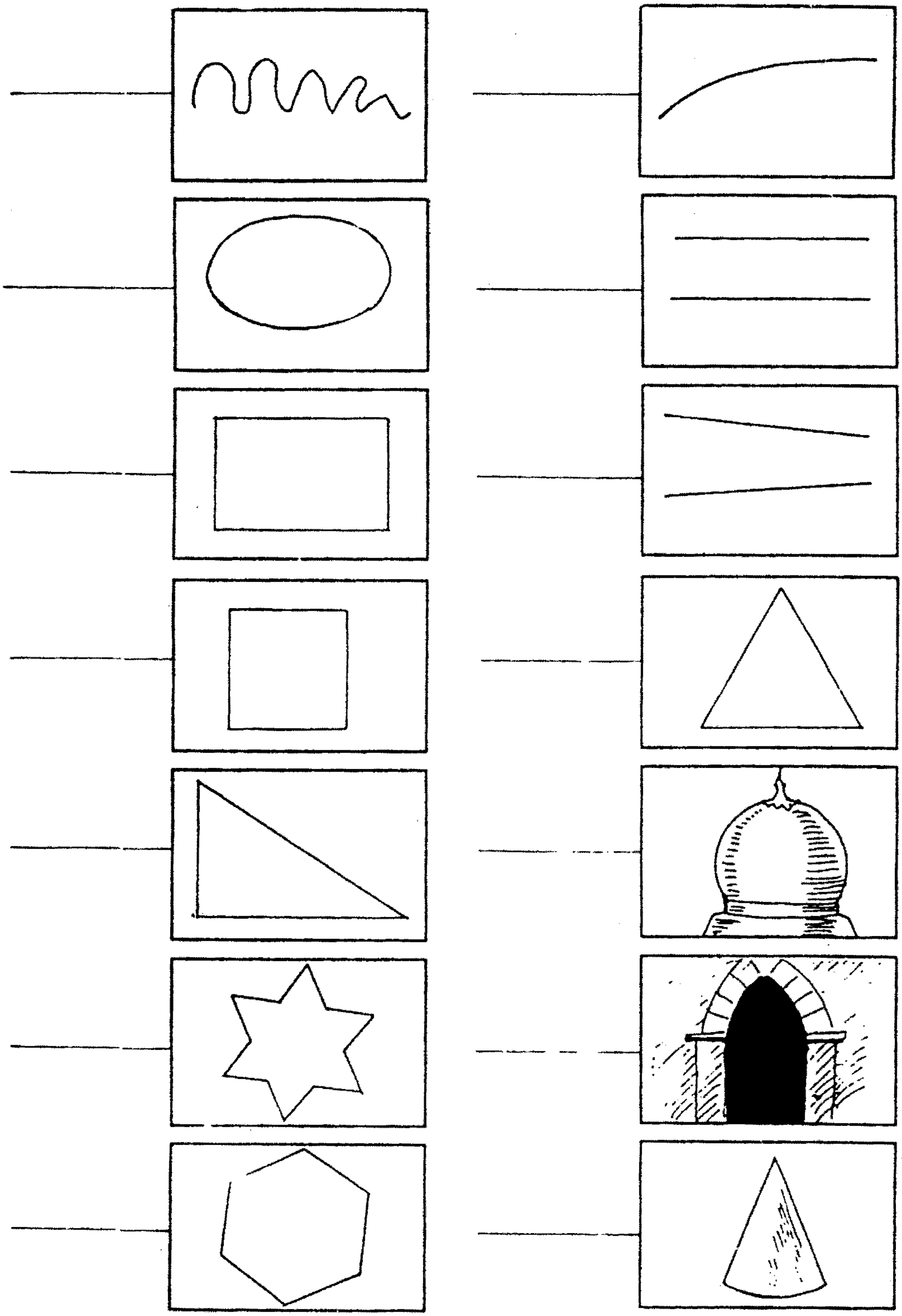

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

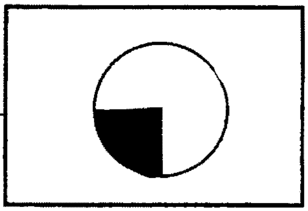

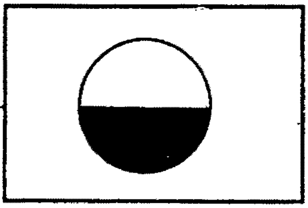

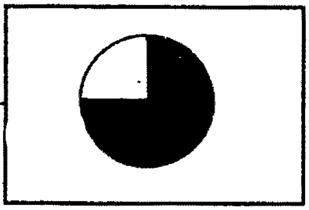

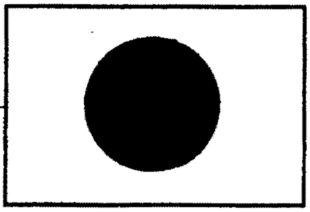

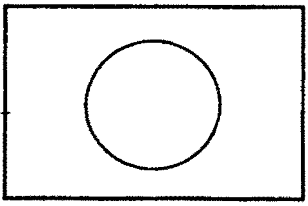

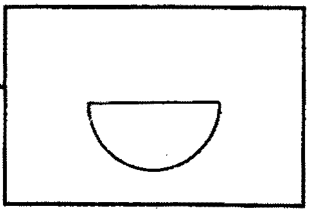

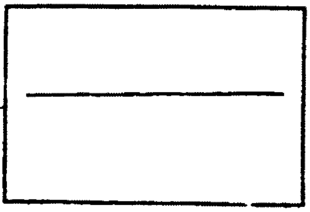

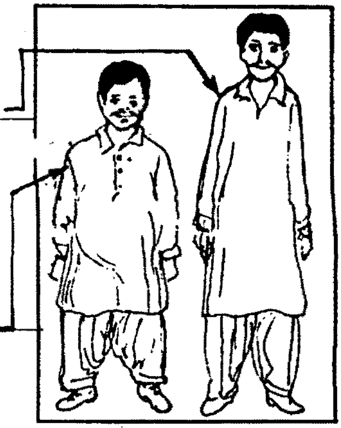

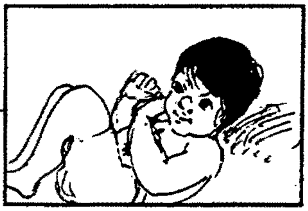

يونٽ ٽيون

سبق پهريون:

(الف) هيٺ ڏنل اسمن جي اجتماعي لفظن (collective nouns) لاءِ سنڌيءَ ۾ جيڪي لفظ ڪم ايندا آهن، اُهي لکو:

اسم	اجتماعي لفظ	اسم	اجتماعي لفظ
ماڻهو	....	گلُ	....
وڻ	....	ڪُنجي	....
پکي	....	اناج	....
ٻڪري	....	ان	....
ڍڳي	....	پٿر	....
اُٺ	....	مٽي	....
رڍَ	....	ڪن ڪچرو	....

(ب) هيٺين اسمن جي آوازن لاءِ سنڌي زبان ۾ ڪهڙا ڪهڙا لفظ ڪم ايندا آهن؟ هر اسم جي سامهون اُهي لفظ لکو:

اسم	آواز	اسم	آواز
اُٺ	....	ٻگهڙ	....
باز	....	بُلبل	....
ٻَدڪ	....	ڀولڙو	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اسم	آواز	اسم	آواز
ٻڪري	....	ڪرڙي	....
ٻلي	....	ڪتو	....
ڀؤنر	....	ڪُڪڙ	....
تتر	....	ڪُڪڙِ	....
تِڏ	....	ڪَنگ	....
تِتيهر	....	ڪونجَ	....
جهرڪي	....	ڪوئِل	....
چېرو	....	گدڙ	....
چمڙو	....	گڏهه	....
رڇ	....	ڳيرو	....
رڇ	....	گهوڙو	....
ڏيڏر	....	لومڙ	....
سانُ	....	مَچَر	....
سِرڻ	....	مک	....
شينهن	....	مور	....
طوطو	....	ميٽر	....
ڪبوتر	....	مينهن	....
ڪَبر	....	ناڻگ	....
ڪاٺڪٽو	....	نور	....
ڪاز	....	هاٿي	....
ڪانءُ	....	هَرڻ	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) هيٺ ڪي لفظ ڏجن ٿا. انهن لفظن جا ضد يعني اُبتڙ لفظ لکو. هڪ مثال نموني طور ڏجي ٿو:

لفظ	ضد	لفظ	ضد	لفظ	ضد
مهانگي	سهانگي	....	مٿي	....	وڏو
ڪوسيون	....	ڪتو	....	سڪ	....
ساديون	....	....	ڪارو	....	نوڪر
....	اڃو	اڳ	....	بهادر	....
ٿڪو	....	....	اويل	....	مٺو
....	اندر	سٺو	....	برو	....
پنيان	....	....	بندرو	....	ويجهو
....	عرش	ڏڇٽو	....	دانا	....
زمين	....	....	سُٻتو	....	پڇاڙي
....	گهاٽو	پُٺ	....	ثواب	....
سجاڳ	....	....	پلو	....	بزدل
....	نياڳ	ٺڏو	....	ڪاراڻ	....
سجايو	....	....	ڪوڙو	....	ٿلهو
....	سوجهرو	اونده	....	نياڱو	....
پَٺُ	....	سولو	....	....	ڪاپو
....	گلا	....	ڏٿي	چريو	....
سوڪ	....	چاچي	....	....	اڳياڙي
....	اندر	....	جيئرو	پوءِ	....
تڪڙي	....	چوٿو	....	....	ڏور

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هيٺ ڏنل لفظن مان، لفظن جون اهڙيون جوڙيون ناهيو، جيڪي هڪ ٻئي جي اُبتڙ هجن يعني هڪ ٻئي جو ضد هجن:

نوڪر، پٽ، اڳ، جيئرو، ڪاٻو، چريو، ماڃي، اُبتو، مُٺل، ابتدا، دانا، ڇاڇي، خوشبو، ڏاٽو، ستل، ڏاهو، سنئون، پوء، سياڻو، ڇڊو، ڏوهه، اياڻو، نياڳ، پڇاڙي، ڪامياب، ڏک، سياڳ، عرش، اڌ، گهاٽو، اجايو، آسمان، اڀوجهه، ڪوسو، ساڃو، ڪارو، سبتو، رنج، نياڳو، سک، سجايو، نادان، خوشي، ٻاهر، ٽڏو، ساوڪ، ناڪامياب، سُک، تکو، اونده، سويارو، سڃو، روشني، ڏرو، ٻانس، آڇاڻ، سولو، ڪاراڻ، ڀلو، اڇو، ڪاٻو، اوَلو، ڏرو، زمين، ايرو، سوڪ، ڏور، اندر، اڳياڙي، فرش، سنو، اويل، خراب، ويجهو، پري، بزدل، پڇاڙي، پٽ، سنو، سورهيه، ڏٽکو، سيرو، پڇاڙي، نڏٽڪو، اڳواڻ، اڳ، سيرو، ڪاراڻ، گرم، سُجاڳ، پونير، ثواب.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

(الف) هيٺ ڏنل لفظن مان هر هڪ جون اعرابون بدلائڻ سان، اُنهن لفظن جون ڌار ڌار معنائون ملن ٿيون. اهڙن لفظن مان ڪجهه هيٺ ڏجن ٿا. هڪ لفظ مثال طور ڏيئي، اُن جون ڌار ڌار معنائون ڏنيون وڃن ٿيون. ٻيا لفظ اوهين پاڻ ڳاهيو:

لفظ	اعرابون بدلائڻ سان ڌار ڌار صورتن جا مثال	حاصل ٿيل معنائون
پٽ	پَٽ	زمينَ، ريشم، ٽوڙ.
	پُٽ	نرينو اولاد
	پِٽَ	بد دعا.
	پِٽ	سينو ڪٽڻ، بد دعا ڏيڻ

ٻيا لفظ هيٺ ڏجن ٿا:

پٽ، سٽ، لٽ، ڪڪ، اڳ، انگ، اڄ، آس، ڪير، ڳجهه، اهي، اها، اتي، ٻڪ، ٻار، گهٽ، ٻڙي، ٻيڙي، ٻري، ٽپ، ٽر، هٽ، ٻنا، هار، ٽڙ، ٽڪو، ٽڪ، ٽورو، ٻيٽ، سڌ، سڄ، چاڻ، ٽڪو، ٽڪو، ٽڳ، ٻتو، ٻاڙ، ٻير، ٽنگ، ٿلهو، ڏٽي، ڏڻ، ٻاٽي، ٻٽ، ٻچ، جيت، چار، چٽ، چريو، جهونو، گل، چند، چر، چونڊ، چٽ، چر، دري، در، ڏک، دکيِ، ڏور، رسو، روڪ، رن، سپ، سپ، سڌ، کوهه، منو، مٺ، وٽ، ڏٽي، ٻٽ، بانس، سويل، گڏي، گهٽو، مٽ، اس، ڪک، ٻک، هٽ، ٻتا، ٽڙ، چاڻ، ڏور، سنو، سور، ور، سڄ.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هيٺ اُهي لفظ ڏجن ٿا ، جن جي اُچار ۾ ڪوبہ فرق ڪونهي، پر هر لفظ جون گهڻيون معنائون ملن ٿيون، يعني هڪ هڪ لفظ جون ڪئين معنائون نڪرن ٿيون. انهن مان هر هڪ لفظ جون جيتريون بہ معنائون اوهان کي معلوم هجن اُهي لکو:

لڄ، ٽورو، چاڙ، هٽ، چٽ، ڳالهہ، گهاتو، ڦوٽ، ڪڪ، گل، ور، وارو، گپ، ڪيس، سڏ، ڪاڙو، سار، مار، پوڏ، ڦوٽ، ڪپ، انڌو، انڌڪار، ٽڏو، ٽڏڪار، پاٽي، پاٽيائو، رس، ڪافي، وس، پال، چور، ڏڪ، ڪنگهہ، ڪار، ڳر، لنگهہ، مک، وٽ، وڍ، ور، مڙس، گنجي، مٽر، جوڙ، ڦهڪو، ڦر، پول، ڪارو، انگ، ٽپ، ٽڪو، ٽورو، پيٺ، پڇ، جيت، رسو، روڪ، سيپ.

(ت) هيٺين جملن ۾ جن لفظن هيٺ ليڪ ڏني ويئي آهي، اُنهن جا ضد ڪم آڻي، خالي جايون پُريو:

(i) هي سرڪاري اسڪول ناهي، پر .... اسڪول آهي.

(ii) هي ڪمرو وڏو نہ آهي، پر .... آهي.

(iii) اسان جي اسڪول ۾، اوهان جي اسڪول کان گهٽ شاگرد نہ آهن، پر .... آهن.

(IV) اسان جي اسڪول ۾ هڪ بہ ماستر نہ آهي، سڀ .... آهن.

(V) مُن ڪلاس ۾ منهنجو ياءُ نہ آهي، پر منهنجي .... آهي.

(VI) هي شاگرد تکو نٿو ڊوڙي پر، .... ڊوڙي ٿو.

(VII) هُو سڀ ٻاهر هئا، پر اوهين .... هئا.

(VIII) اندر ڪمري ۾ اونده آهي، پر ٻاهر .... آهي.

(IX) نلڪي جو پاڻي گرم آهي، پر ڍنڍ جو پاڻي .... آهي.

(X) نادان دوست کان .... دشمن چڱو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) ڏنگين مان لفظ چونڊي، هيٺين جملن جا خال پُريو:

(i) ٻَتَ لفظ جو جمع ـ.................... (ٻَتَ، ٻَتو، ٻتيون) آهي.

(ii) ڏوٻي لفظ جي واحد صورت (ڏوٻيون، ڏوٻياڻي، ڏوٻي) آهي.

(iii) هي گهوڙو آهي (اسم جو جمع روپ ٺاهي، جملو نئين سر لکو).

(IV) هي اٺُ آهي (اسم جي مؤنث صورت ٺاهي ،جملو نئين سر لکو).

(V) هي عورتون آهن (اسم جو عدد ۽ حد ٺاهي، جملو نئين سر لکو).

(VI) هي زالون آهي (جملو درست ڪريو).

(VII) ميز (هي لفظ جملي ۾ ڪم آڻيو).

(VIII) ڇوڪرو اچي ٿو (ڇوڪرا لفظ استعمال ڪري، جملو نئين سر لکو).

(IX) هي راڄا آهي (راڄا لفظ جي جمع صورت لکو).

(X) گهوڙو لفظ جو جمع روپ لکو.

(د) حالتن جي ڦيرن ڪي خيال ۾ رکي، هيٺين جملن ۾ اسمن جي صحيح صورت تي (✔) نشان ڏيو:

(i) پاڪستان ڳوٺُ / ڳوٺَ / ڳوٺن جو ملڪ آهي.

(ii) لاهور وارو قلعو ڏسڻُ / ڏسڻَ / ڏِسڻ وٽان آهي.

(iii) تاج محل آگرو / آگري / آگرن ۾ آهي.

(IV) واهن ذريعي ٻني / ٻنيون / ٻنين کي پاڻي ڏبو آهي.

(V) سنڌو، چناب، راوي ۽ جهلم پاڪستان جون مشهور ندي، نَديءَ / نديون آهن.

(VI) دادو ضلعي / ضلعو / ضلعا ۾ ڪائيءَ وٽ ست گهر / ست گهريون / ست گهريءَ آهن.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(VII) ڇوڪري ڪتاب پڙهي ٿو /ٿي /ٿا.

(VIII) اِهو اسان جو اسڪولُ / اِسڪولِ / اِسڪولَ آهي.

(IX) اسان جي گهرُ / گهرِ/ گهرَ ۾ ڏهه ياتي آهن.

(X) توهين پنهنجو وقتُ /وقتَ /وَقتِ آجايو نه وڃايو.

(ر) حالتن جي ڦيرن کي خيال ۾ رکي، هيٺين جملن ۾ اسمن جي صحيح صورت تي (✓) نشان ڏيو:

(i) هَن ڇوڪرو / ڇوڪرن / ڇوڪري گيت ڳاتا.

(ii) باغ / باغُ / باغَ ۾ ڇوڪرا راند ڪري رهيا آهن.

(iii) ڇوڪرِي / ڇوڪريءَ / ڇوڪريون / کي انعام ڏي.

(IV) دري / دريءَ / دريون وٽ وڃي بيهه.

(V) بانوَ / بانوءَ / بانِي جو گهر ڪٿي آهي؟.

(VI) هيءَ ڳالهه دِلُ / دِلِ / دِلَ ۾ نه رکج.

(VII) ٻڪري / ٻڪريءَ / ٻڪريون کي گاهه ڏج.

(VIII) گهوڙا / گهوڙي / گهوڙن گاهه کاڌين ٿا.

(IX) اهو ماسترياڻيءَ / ماسترياڻيون / ماستريءَ جو ڪمرو آهي.

(ز) حالتن جي ڦيرن کي خيال ۾ رکي هيٺ ڏنل اسمن جو زمان حال ۾ فعل "ڪاءُ" موجب خالي جايون ڀريو:

لفظ

حالت فاعلي — واحد، جمع

حالت/ عام حالت — واحد، جمع

	حالت فاعلي: واحد	حالت فاعلي: جمع	حالت/ عام حالت: واحد	حالت/ عام حالت: جمع
مذڪر	گهوڙو	....	....	....
مؤنث	گهوڙِي	....	....	....
مذڪر	....	....	....	....
مؤنث	ڇهرڪي	....	....	....
مذڪر	....	....	....	....
مؤنث	عورت	....	....	....
مذڪر	هاٿي	....	....	....
مؤنث	....	....	....	....
مذڪر	پُٽُ	....	....	....
مؤنث	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(س) حالتن جي مناسبت سان جيڪي لفظ درست هجن انهن تي (✔) نشان ڏيو:

(i) منهنجو گهرُ / گهرَ / گهرِ / گهران هتان پري آهي.

(ii) توهين پنج صفحا گهرُ / گهرَ / گهرِ / گهران لکي اچجو.

(iii) توهان جي گهرُ / گهرَ / گهرِ / گهران ۾ ڪيرُ ڪيرُ رهندا آهن؟

(IV) تون اسڪولُ / اسڪولَ / اسڪولِ کان سڌو گهرُ / گهَرِ / گهرَ وڃج.

(V) هُن جي گهَرُ / گهَرَ / گهَرِ / گهران ۾ منهنجو وڏو ڀاءُ ايندو.

(VI) مون کي پئسا ڏيڻُ / ڏيڻَ / ڏيڻِ جو اوهان جو ارادو ڪونهي.

(VII) ڇوڪري / ڇوڪريءَ / ڇوڪريون نارنگيون ڇليون.

(VIII) اهو اسان جي دوست جو گهرُ / گهَرَ / گهَرِ آهي.

(IX) آءٌ گهَرُ / گهران / گهَرَ پيو اچان.

(X) هن کي گهَرِ / گهرَ / گهران وٺي هت جلدي اچ.

(XI) اهي ٻئي اسان جي دوستن جا گهرُ / گهرِ / گهَرَ آهن.

(XII) اهو اسان جي چاچي جو گهَرُ / گهَرِ / گهرَ آهي.

(XIII) مان گهرُ / گهَرِ / گهَران وڃان ٿو.

(XIV) اهي اسان جا سوٽُ / سوٽَ / سوٽِ آهن.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ چوٿون

سبق پهريون

(الف) هيٺين جملن ۾ ضمير ڪم آڻي، خالي جايون ڀريو:

(i) .... ڊاڪٽر آهي.

(ii) هِنَ اسڪولَ ۾ .... ماستر آهيان.

(iii) .... سُٺي ڇوڪري آهي.

(IV) .... شاگرد آهين.

(V) .... هوشيار ٻار آهن.

(VI) .... ڪالهه موڪل تي هئاسين.

(VII) .... ڪالهه ڪٿي هُئين؟

(VIII) ڇا .... موڪل تي هئين؟

(IX) .... توهان لاءِ ترسي هُيس.

(X) .... اسڪول ڪونہ وياسين.

(XI) .... ڪالهه هُتي ڪونہ ويس.

(XII) .... توکي ڪونہ سڃاڻندي آهي.

(XIII) اڄ .... گهر ويندو.

(XIV) گذريل سال .... سائيڪل خريد ڪئي.

(XV) .... اُتي ڪونہ آيا هئا.

(ب) هيٺين جملن ۾ ضمير ڪم آڻي، خالي جايون ڀريو:

(i) .... پنهنجو جوڙو پسند ڪريو.

(ii) .... سٺو فرنيچر آڻجو.

(iii) .... ميز تان ڪتاب کڻ.

(IV) .... ٻاڻي ڀرين ٿيون.

(V) .... ڪپڙا ڌوئيندي.

(VI) .... شهر جو رهاڪو آهيان.

(VII) .... سياڻي ڪراچي ويندا سين.

(VIII) .... خط لکي ٿي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هيٺين جملن ۾ ضمير ڪم آڻي، خالي جايون ڀريو:

(i) ڇا .... ٿمينھ آهين؟

(ii) .... يونيورسٽيءَ ۾ ملازم آهيان.

(iii) .... سرڪاري ملازم آهيون.

(IV) .... اسان جي اداري ۾ نوڪري ڪندا آهن.

(V) .... ڪير آهن؟

(VI) .... ڀائر آهيون.

(VII) .... اڄ چار خط لکيا.

(VIII) .... ڪي ڀاڻي پيٽاريو.

(IX) .... ڪتاب آندو.

(X) .... خط لکڻ چاهيان ٿي.

(ث) حالتن جي استعمال جي لحاظ کان ضميرن جي درست صيغن تي ✓ نشان ڏيو:

(i) مون / مان / اسين ڪاپيءَ ۾ لکيو.

(ii) اسين / اسان / توهين ڪراچي گهمڻ وياسين.

(iii) تو / تون / توکي راڻي باغ ڏٺو آهي؟

(IV) اڄ مان / مون / توهين دير سان اٿيس.

(V) تون / تو / توهان پنهنجي ڪمري ۾ وينو هئين.

(VI) مان / مون / هوَ پنهنجو ڪم پورو ڪيو.

(VII) اسين / اسان / مان ڀين وڳي پهتيون هيونسين.

(VIII) هيءَ چوڪري ڪيرُ / ڪيرَ / ڪيرِ آهي؟

(IX) اوهان جا ڀائر ڪيرَ / ڪيرِ / ڪيرُ آهن؟

(X) باغ ۾ هوءَ ڪيرِ / ڪيرَ / ڪيرُ هئي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) حالتن جي استعمال کي خيال ۾ رکي ضميرن جي درست صيغن تي (✓) نشان ڏيو:

(i) هيءَ / هيءُ / هن ميز آهي.

(ii) هيءَ / هيءُ / هِنَ اسڪول ۾ لائبرري ڪانهي.

(iii) هُو / ڪيرُ / ڪيرِ / ڪنهن جو ٻاءُ آهي؟

(IV) مان/ تون/ هُوءَ ڪراچي ويئيئِنِ.

(V) ڪو/ ڪا/ ڪي ڇوڪري ٻاهر بيٺي آهي.

(VI) هُوءَ/ هُن/ هو منهنجي ساهيڙي آهي.

(VII) ڪو / ڪا/ ڪي/ ڪنهن/ ڪو دوست هن جي پٺ ڪي ڪتاب ڏنو.

(VIII) مون/ اسان/ تو/ هن خط لکيا.

(IX) اسين / توهان/ هُو پير ڪائون ٿا.

(X) تو / تون/ تو/ هُو ڪي ڪا خبر آهي ڇا ؟

(XI) ڇا توهين / اسين / مون نوان ڪلارڪ آهيو؟

(XII) مان / مون/ تو پڻاڻ آهيان.

(XIII) ڇا تون / تو / توهين ايم - اي جو شاگرد آهين؟

(XIV) ڇا هُو / هُن / هُوءَ جي ڀيڻ جو نالو هُما آهي؟

(XV) هوءَ / هُنَ / هُو جو نالو ڇا آهي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(XVI) هُو / هنن / اسين ڪٿي آهي؟

(XVII) هُو/ هُن / مان راند ڪيڏي ٿو.

(XVIII) مون / مان / توهين ڪسرت ڪريان ٿو.

(XVX) هُنَ / هُوءَ / هُو پيسا ڏنا.

(ب) ڏنگين مان ضمير چونڊي خالي جايون ڀريو:

(i)...... اڄ چار خط لکيا. (مان / مون / اسين).

(ii) ..... پڪوڙا ڪارايا. (توهين / توهان / تون).

(iii) .... هن کي پاڻي پياريو. (اسين / اسان / اُهو)

(IV) .... دوست، هن جي پٽ کي تحفو ڏنو. (ڪو، ڪا، ڪي، ڪنهن، ڪن)

(V) .... اسپتال ۾ ڊاڪٽر ڪونہ آيو. (هِنَ / هُوءَ / توهان)

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

(الف) هيٺ ڏنل خانن مان لفظ چونڊي گهٽي ۾ گهٽ ڇهه جملا ٺاهيو. هڪ جملو مثال طور ڏجي ٿو: هيءَ اڪبر جي ڀيڻ آهي.

هيءَ	اڪبر	جو	ڀيڻ	آهيون
فرزانہ	توهان	جا	ڀاءُ	آهي
اسين	اسان	جي	دوستَ	آهن
هيءُ	هُنَ	جون	ساهيڙيون	
توُن				آهيان
توهين	هِن			آهين
آءٌ	هُنن			آهيو

(ب) هيٺ ڏنل خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهيو:

مان	ڊاڪٽر	آهي
توُن	ماسترياڻي	آهِن
هيءَ	عورتَ	آهين
اسين	شاگرد	آهيون
هي	ڇوڪريون	آهيو
توهين		آهيان

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هينين خانن مان لفظ چونڊي گهٽ ۾ گهٽ ڏهه جملا ٺاهيو:

هو	هميشه	ڪونه	ايندو	آهن
مان				
	ڪڏهن		ايندا	آهيو
اسين		ڪانه		آهي
	روزانو			آهيون
تون			ايندي	
هُوءَ				آهين
توهين	ڪالهه		آيا	هئا
هوَ			آئي	
هو			آيو	هوس
هي	اڄ		آيون	هئي
چوڪرا				
هُوءَ	سياڻي			هُيس
اڪبر				هئاسين
امين	ڪڏهن به			هُيوسين
ڪنول				هيون

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

(الف) ڏنگين مان (جو.... سو ، جا .... سا، جي .... سي، جنهن .... تنهن، جيڪو .... سو، جيڪي ... سي) ڪي بہ ضمير موصول ۽ جواب موصول چونڊي، جملن ۾ خالي جايون ڀريو.

(i) .... محنت ڪندي، .... ڪامياب ٿيندي.

(ii) .... وَٽ پئسا آهن، .... وڏو ماڻهو آهي.

(iii) .... اسان سان ملڻ آيا هئا، .... منهنجا دوست هئا.

(IV) .... سنڌي پڙهندو، .... نوڪريءَ ۾ پڪو ٿيندو.

(V) .... ڪامياب ٿيندو، .... اوهان کي مٺائي کارائيندو.

(VI) .... اها ڳالهہ ٻڌندا، .... اوهان تان ڪلندا.

(VII) .... سٺا نمبر کڻيا، .... انعام حاصل ڪيو.

(VIII) .... سان مون کي ويڙهو هو، .... کي موڪل ڪانہ ملي.

(IX) .... ڇوڪري توسان گڏ هئي، .... ڪير هُئي؟

(X) .... اهو ڪم ڪن ها، .... پڇتائين ها.

(XI) .... ڪندو، .... پريندو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) ضمير موصول ۽ جواب موصول (جي ..... تہ، جهڙو .... تهڙو، جهڙي .... تهڙي، جهڙا .... تهڙا، جهڙيون .... تهڙيون،) ڪم آڻي هيٺين جملن ۾ خالي جايون ڀريو:

(i) .... آءٌ اهو ڪم ڪريان ها، .... پڇتايان ها.

(ii) .... تنهنجو حال آهي، .... ڪنهن جو بہ ڪونهي.

(iii) .... محنت ڪندين، .... ڀهريون نمبر ڪٽندين.

(IV) .... دوڪاندار هو، .... سندس گراهڪ هئا.

(V) .... تون منهنجي صلاح تي هلندين، .... ڪامياب ٿيندين.

(VI) .... هُو توهان جا مائٽ آهن، .... اسان جا بہ آهن.

(VII) .... موجَ ڳوٺن ۾ آهي، .... هتي شهرن ۾ ڪانهي.

(VIII) .... هوٽل هن شهر ۾ آهي، .... اسان جي شهر ۾ بہ آهي.

(IX) .... ماڻهو اڄ ڳڌيو هو، .... ڪڏهن بہ نہ ڳڌبو.

(ت) هيٺين جملن ۾ (جهڙو .... تهڙو، جهڙا .... تهڙا، جيئن .... تيئن، جهڙيون .... تهڙيون، جڏهن .... تڏهن) ضمير ڪم آڻي، خالي جايون ڀريو:

(i) .... هوُ توهان جا مائٽ آهن، .... اسان جا بہ آهن.

(ii) .... سوُٽ مون خريد ڪيو، .... امين بہ خريد ڪيو.

(iii) .... دوست بنائيندي، .... نتيجا نڪرندا.

(IV) .... راجا، .... پرجا.

(V) .... هُو اندر آيو، .... سڀ اٿي بيٺا.

(VI) .... هن پڇيو، .... مون جواب ڏنو.

(ث) خانن مان ضمير چونڊي، هيٺين ڏنل جملن جي ٻن ٻن جوڙين مان هڪ هڪ جملو ٺاهيو:

جملا	ڪم آڻيو	جملا	ڪم آڻيو
(i) تون لاٽريءَ جون ٽڪيٽون وڪڻندين، توکي انعام ملندو.	جي - تہ	(VI) هن سنڌي گيت ڳايو، اها ڪنول هئي.	جنهن- سا
(ii) هيءُ شاندار هوٽل آهي، شهر ۾ پيو ڪوبہ ڪونهي.	جهڙو -تهڙو	(VII) هن کي سيني وڏيڪ مارڪون مليون، هن کي انعام مليو.	جنهن- تنهن
(iii) هنن وٽ پئسا آهن، هنن کي ڪتاب ملندا.	جن - تن	(VIII) تون منهنجو چوڻ مڃيندين، تون فائدي ۾ ويندين.	جي - تہ
(IV) هو توهان سان گڏيو، اهو منهنجو وڏو ڀاءُ آهي.	جو - سو	(IX) هُو پنهنجو ڪم پورو ڪندو، هو گهر ويندو.	جڏهن-تڏهن
(V) هُوءَ پهريون نمبر آئي، اها منهنجي ڀيڻ آهي.	جا - سا	(X) عورت آئي هئي، اها منهنجي ڀيڻ هئي.	جا-سا

(د) هيٺان جملا عدد جمع جي صيغي ۾ بدلايو:

(i) ڪا ڇوڪري اڄ ضرور ايندي.

(ii) ڪو ماڻهو موجود هو.

(iii) هيءُ ڪنهنجو ڪتاب آهي؟

(IV) هي ٻارُ ڪير آهي؟

(V) اسڪول ۾ ڪنهن کي ڳولڻ وئين:

(VI) هي ڪنهن جو ڀاءُ آهي؟

(ر) مان، تون، اسين، پاڻ، پنهنجو، پنهنجا، پنهنجي، پنهنجون ضمير ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i)........ ڏهين وڳي آفيس ۾ ايندا آهيون.

(ii) .... ميز تان ڪتاب ڪڻان؟

(iii) .... نيون ڪرسيون وٺو.

(IV) .... هنن کان پئسا وٺ.

(V) تون .... پين ڪڻ.

(VI) هو .... شرمندو ٿيو.

(VII) توهين .... ڪتاب وٺو.

(VIII) سائين اسين ميز تان .... ڪاپيون کڻون؟

(IX) تون .... سبق پڙهه.

(X) امين، مان .... پاءُ وٺ اچان؟

(س) حالتن جي استعمال مطابق هر ضمير جي صحيح صيغي تي (✓) نشان ڏيو:

(i) اِهو / اِها / اِهي منهنجو ڪتاب آهي.

(ii) اِهو / اِها / اِهي انب مٺا آهن.

(iii) اِهو / اِها / اِهي ڀاڄي تازي آهي.

(IV) مون کي اِهو / اِها / اِهي ٽماٽا ڪونه کپن.

(V) اِهو / اِها / اِهي/ وڳو مهانگو آهي.

(VI) هي/ ڪيرُ / ڪيرَ / ڪنهن جو ڪتاب آهي؟

(VII) هُوءَ ڇوڪري/ ڪيرُ / ڪيرِ / ڪيرَ /ڪنهن آهي؟

(VIII) توهان کي ڪهڙو / ڪهڙا / ڪهڙي شيءِ کپي؟

يونٽ پنجون

سبق پهريون

(الف) ڏنگيءَ مان (تي، تان، کي، کان، وَٽ، تائين، ۾، مان ۽ جو) حرف جر چونڊي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) ميز .... ڪتاب ڪڻ.

(ii) تو .... چا کپي؟

(iii) هُن .... ڪيترا پئسا آهن؟

(IV) اُستاد بورڊ .... لکي ٿو.

(V) مٿي .... ٽوپي پاءِ.

(VI) هن ديوار .... ڊوڙ پاءِ.

(VII) ٽيلهي .... ڪتاب ڪڍ.

(VIII) هٿ .... قلم جَهل.

(IX) هُن وٽ .... ڪهڙو پکي آهي؟

(X) منهنجي کيسي .... رومال آهي.

(XI) هي گهوڙو اسان .... آهي.

(XII) چوکري .... ۾ ڪتاب آهن.

(ب) جملا درست ڪريو:

(i) ميز کان ڪتاب ڪڻ.

(ii) مون کان گڏ هَلُ.

(iii) مون سان سوال پُڇُ.

(IV) بورڊ تان حساب لِکُ.

(V) ٽيلهي کان ڪتاب ڪڍ.

(VI) هٿ تي پنج آڱريون آهن.

(VII) مٿي کي ٽوپي آهي.

(VIII) گهر جي در مان ڊوڙ پاءِ.

(IX) پيٽ مان ڪنهن ٽپو ڏنو ؟

(X) هن منجهه ڪهڙي شيءِ آهي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) حرف جر ڪم آڻي، خالي جايون ڀريو:

(i) وڻ .... هڪ پکي ويٺو هو.

(ii) مان قلم .... لکان ٿي.

(iii) شيشيءَ ۾ .... دوا وِجهه.

(IV) بابو منهنجي .... رانديڪا وٺي ايندو.

(V) هن پيت .... ڏکو ڪاڏو.

(VI) هُن جي گهر .... ڪير نڪتو؟

(VII) ماستر بورڊ .... سبق لکيو.

(VIII) مون ...... هي ڪم نہ ٿي سگهندو.

(IX) افروز .... پاءَ انعام حاصل ڪيو.

(X) در .... ڪيرُ بيٺو هو؟

(XI) هي توهان .... ڪرسيون آهن.

(XII) هُن .... ڪتاب ڪير کڻي ويو؟

(XIII) اسان .... اسڪول پري ڪونهي.

(XIV) هئن .... ڪلاس .... پنجيتاليهہ پار آهن.

(ث) هيٺين جملن جي خالي جڳهين ۾ (ڪي، تي، جو، جا، جي، جون، وٽ، کان، ۾) حرف جر ڪم آڻي خال ڀريو:

(i) مون .... ڪتاب آهن.

(ii) هوءَ اسان . ... ماسترياڻي آهي.

(iii) هيءَ اسان .... گهر آهي.

(IV) هن گهرَ .... پنج پاڻي رهن ٿا.

(V) مون .... هو وڏو آهي.

(VI) هُو، مون.................. مليو هو.

(VII) هُوءَ، اسان .... پيڻ آهي.

(VIII) تو .... اها خبر ڪانهي.

(IX) هن ڪلاس .... توهان جي ڪلاس .... وڌيڪ شاگرد آهن.

(X) باغ .... مالهن جو وڏو ميڙ هو.

(XI) مان حيدرآباد .... رهاڪُو آهيان.

(XII) اڪبر، امين .... هوشيار آهي.

(XIII) اڪبر .... پنجاهہ روپيا آهن.

(XIV) تون، هن .... پنج روپيا وٺ.

(XV) توهين، هن ...... پنهنجون ڪاپيون ڏيو.

(XVI) تنهنجي هٿ .... ڪيتريون آڱريون آهن؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ج) ۾، تي، سان، کان، مان، کي، تائين حرف جر ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خالي جايون ڀريو:

(i) سڀ شاگرد بورڊ .... ڏسو.

(ii) ماڻهو چنڊ ڏسڻ لاءِ آسمان .... نهارين ٿا.

(iii) اڪبر، تون بورڊ .... لکَ.

(IV) ڪنول، تون ڪاپيءَ .... پنو ڦاڙ.

(V) آفيس ۾ دير .... وڃڻ سٺي عادت نہ آهي.

(VI) هن جي واچ، منهنجيءَ واچ .... تکڙي آهي.

(VII) توهان .... ڪڏهن وچٿو آهي؟

(VIII) اوهان جي هٿ .... ڇا آهي؟

(IX) تنهنجي مٿي .... ڇا آهي؟

(ح) تي، تان، کي، کان، وٽ، تائين، ۾ ۽ مان حرف جر ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خالي جايون ڀريو:

(i) ميز .... ڪتاب کڻي ڏي.

(ii) تو .... ڇا ڪيو؟

(iii) توهين پنجين وڳي .... هي سبق ياد ڪجو.

(IV) هن .... ڪيترا پئسا آهن؟

(V) تون پنهنجي ٿيلهي .... ڪتاب رک.

(VI) هن کي چوٿين تاريخ .... موڪل آهي.

(VII) سڀ شاگرد بورڊ .... لکو.

(VIII) مون هن ڏهين .... گاسليٽ وڌو.

(خ) ڪي، ڪان، ۾ ، مان، تي، تان، وَٽِ، وٽــان، لاءِ ۽ سان حرف جر ڪم آڻي، هينئين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) ڪراچي، لاهور ـ… ڪيترو پري آهي؟

(ii) ڪنول پنهنجي ڀاءُ…. گهمڻ ويئي هئي.

(iii) مـٿـي ………………. ٽـوپـي پـاءِ.

(IV) منهنجي ڀيءُ مون ……. انعام ڏنو.

(V) هي ڪتاب ڳوٺريءَ ……… وجهو.

(VI) پيٽ………… ٽيپو ڏيـڻ نـہ گهرجي.

(VII) انب جي وڻ ………… طوطا، اڏاڻا.

(VIII) هن ڀَٽونءَ……. مون کي پئسا ڪيي ڏنا.

(IX) ننڍي ڀاءُ ………… رانديڪا آڻجو.

(X) در ………………. ڪير، بيٺو هو؟

د) هينئين جملن ۾ صحيح حرف جر تي (✔) نشان ڏيو:

هي، هُن جو / جا / جون شاگردَ آهن.

اهي فرزانہ جا / جو / جون ڪتاب آهن.

گل هن اسپتال جو / جا / جن وڏو ڊاڪٽر آهي.

اڪبر منهنجو / جا / جي پٽ آهي.

آءٌ هن گهر جو / جا / جي مالڪ آهيان.

اهي سرڪاري اسڪول جو / جا / جون ماستر آهن.

(ر) خانن مان لفظ چونڊي جملا ناهيو:

پيٽ	تي	پنج	پکي		آهن
	وٽ	هزار	پار	پري	
	۾		پينرون		آهي
	ڪان		فوٽ		
	تان			مٿي	

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ڇهون

سبق پهريون

(الف) هيٺ ڏنل خاني مان لفظ چونڊي، جملن ۾ خالي جايون ڀريو:

اڇو
نيرو
پيلاڻ
گلابي
اڇا
ڪارو
ڪاراڻ
واڱڻائي
ساواڻ
ڪاري
پيلا

(i) هن گل جو رنگ .... آهي.

(ii) منهنجي ڏاڏي جا وار .... آهن.

(iii) سرءُ جي موسم ۾ وڻن جا پن .... ٿي ويندا آهن.

(IV) هيءَ .... رنگ واري قميص ڪنهن جي آهي؟

(V) آسمان جو رنگ .... آهي.

(VI) بيماريءَ ڪان پوءِ، هن جي چهري جو رنگ .... ٿي مائل آهي.

(VII) ساوڻ جي مُند ۾ وڻن جا پن .. .. سان ڇنڇهيل هوندا آهن.

(VIII) ڪير جو رنگ .... آهي.

(ب) هيٺين صفتن عدد قطاريءَ ۾ تبديل ڪريو:

پنجَ	....	هڪُ	....
ڇهه	....	ٻه	....
ٻارنهن	....	ٽي	....
سورهن	....	ويهه	....
ٽيهه	....	چاليهه	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) درست لفظن تي (✔) نشان ڏيو:

(i) ڪلاس ۾ ٻـ / ٻـن / ٻَني ڇوڪرن کي انعام مليو.

(ii) اُتان ٻَني / ٻن / ٻيو / ڇوڪرا هليا ويا.

(iii) هي پنج ئي / پنجن / پنجون ڀائر آهن.

(IV) ٻنهي / ٻني / ٻه ماڻهن وٽي دانهون ڪيون.

(V) ٽنهي / ٽيئي / ٽي کي سڏ ڪري وَٺُ.

(VI) هـن وٽ پـنـجـاهـه کـن / پـنـجـون / پنجاهي روپيا موجود آهن.

(ث) هيٺيان جملا ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب ڦيرايو.

(i) هوَ سٺو ڊاڪٽر آهي. (جملي کي جنس مؤنث ۾ ڦيرايو)

(ساڳئي جملي کي عدد جمع ۾ به ڦيرايو)

(ii) اِها سهڻي گهوڙي آهي. (جملو جنس مذڪر ۾ ڦيرايو.)

(ساڳيو جملو عدد جمع ۾ به تبديل ڪريو)

(iii) مان وڏو ماستر آهيان. (جملو جنس مؤنث ۾ بدلايو)

(IV) سڀ ڇوڪرا ميدان تي بيٺا آهن. (ساڳيو جملو جنس مؤنث ۾ بدلايو)

(VI) هن اسڪول جون ماسترياڻيون سٺيون آهن (جملو جنس مذڪر ۾ بدلايو)

(ساڳيو جملو عدد جمع ۾ به ڦيرايو)

(ج) ڪيترا / ڪيتريون لفظ استعمال ڪري، هيٺين جملن مان سوالي جملا ٺاهيو:

(i) باغ ۾ ويهه وَڻ آهن.

(ii) شهر ۾ پنج لک ماڻهو رهن ٿا.

(iii) منهنجي کيسي ۾ سورهن روپيا آهن.

(IV) رستي تي نو گاڏيون هونديون.

(V) هن جي عمر ڏهه سال آهي.

(VI) آءُ ڏهين بجي ايندس.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) هيٺين جملن ۾ صفت جي درست استعمال تي (✔) نشان ڏيو:

(i) دوڪان تي ٻه / ٻين / ٻئي ماڻهو آهن.

(ii) هن ٻيءَ / ٻه / ٻئي ڇوڪريءَ کي انعام ڏنو.

(iii) ٻه /ٻن/ ٻيون ماڻهن وٽ ٽڪيٽون ڪونهن.

(IV) هن جو نمبر ست / ستون / ستن آهي.

(V) هُتي ويهه / ويهارو / ويهون ڪن ماڻهن گوڙ ڪيو.

(VI) تنهنجو نمبر ٻيون / ٻه / ٻن آهي.

(خ) ٻئي، ٻنهي، ٻيون، ٻين، ٻي ۽ ٻئين صفتن کي، هيٺين جملن ۾ خالي ڇڏيل جاين ۾ ڪم آڻيو:

(i) هُو .... ڀينر آهن.

(ii) مان........ سوال جو جواب لکان ٿو.

(iii) آچر جي ڏينهن .... تاريخ آهي.

(IV) .... ڪتاب ۾ ٽيهه سبق آهن.

(V) تون هُنَ .... ڇوڪرن سان وڃ.

(د) صحيح لفظ تي (✔) نشان ڏيو:

(i) اسان کي ٻيون/ٻين/ ٻه روپيا کپن.

(ii) هيٺئر تي / ٽيون/ ٽنهي لڳا آهن.

(iii) توهان کي ٽي /ٽيون/ ٽن ڏينهن موڪل هئي.

(IV) هٿ ۾ پنج / پنجون / پنجين آڱريون آهن.

(V) آچر هفتي جو ٻه / ٻيون / ٻيا ڏينهن آهي.

(VI) سال ۾ ٻارهن / ٻارهون/ ٻارهين مهينا ٿيندا آهن.

(VII) آڪٽوبر، سال جو .... مهينو آهي (خال ڀريو)

(VIII) مهيني ۾ ٽيهون / ٽيهه / ٽيٽي ڏينهن ٿيندا آهن.

(IX) لائبرريءَ ۾ ٻه / ٻين / ٻن ڪلارڪ ڪم ڪن ٿا.

(X) ٻارن وٽ ٻه / ٻن/ ٻيون ڪتاب ڪونهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) هيٺين جملن ۾ صفتن ۽ ضميرن جي درست استعمال تي (✔) نشان ڏيو:

(i) ڪلاسَ ۾ هِڪُ / هِڪَ / هيڪوٽي ميز آهي.

(ii) هِڪُ / هِڪَ / هڪ ڪلاس ۾ چار دريون آهن.

(iii) هِي / هِنَ / هُو اسڪول ۾ فقط ڇوڪريون پڙهنديون آهن.

(IV) توهين ڪيرُ / ڪيرِ / ڪيرَ آهيو.

(V) هُو/هُوءَ / هي ماسترياڻي آهي.

(ب) هيٺين شڪلين ۾ انگن جي جزن لاءِ سنڌي ٻوليءَ جا لفظ لکو:

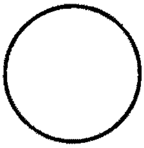 ______

______

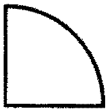 ______

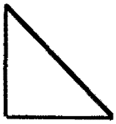 ______

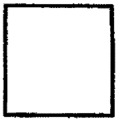 ______

X ______

÷ ______

% ______

√ ______

= ______

0 ______

$\frac{1}{2}$ ______

$1\frac{1}{4}$ ______

$1\frac{1}{8}$ ______

$1\frac{1}{2}$ ______

$1\frac{1}{3}$ ______

$2\frac{1}{2}$ ______

$3\frac{1}{4}$ ______

7÷3 ______

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) ڏنگين مان لفظ چونڊي، هيٺين جملن ۾ خالي جايون پريو:

(i) دنيا .... آهي (گول، اڌ، مُني).

(ii) ڌرتيءَ جي شڪل.............................. آهي (بيضوي، تڪنڊي، گول).

(iii) ڪاڏي ڪاٺ مهل .... نہ پرڻ گهرجي. (سچو، خالي، اڌ).

(IV) آڌي مان مراد .... روپيو هوندي آهي. (منو، اڌ، پاءُ).

(V) $\frac{1}{4}$ کي .... چئبو آهي (پاءُ، سوا، سچو).

(VI) 4 ÷ 3 مان مراد .... آهي (ٽي ونڊيان چار، 3 واڌو، ٽي ڪاٽو).

(VII) 5 - 8 مان مراد .... آهي (8 واڌو پنج، 8 ضربيان 5، 8 ڪاٽو پنج).

(VIII) انن ڪنڊن واري شڪل کي -............ چئبو آهي (اٺ ڪنڊو، اٺ پاسائون).

(IX) ڏيکهہ لفظ مان .... صفت ٺهندي (ڏکهو، ڏکهائي، ڏکهاڻ).

(X) اَڃاڻ، .... صفت مان جڙيل اسم ذات آهي (اڃو، اڃائي، اَڃ).

(ث) هيٺين جملن ۾ ڇڏيل خالي جاين ۾ صاف، چڱو، خطرناڪ، تکو، مناڻ، وڻندڙ، ڏاڍو، اڃاڻ، سيني ڪان وڌو، ڪهڙو، ڪهڙو نہ، مان ڪوبہ لفظ ڪم آڻي خالي جايون پريو:

(i) اڄ ميـــز .... آهـــي.

(ii) گهوڙو .... ڊوڙي ٿو.

(iii) شينهن .... جانور آهي.

(IV) چانهہ ۾ .... زيادهہ آهي.

(V) هن باغ جو منظر .... آهي.

(VI) ڪير جي .... پري ڪان پڌري.

(VII) ڪراچي، پاڪستان ۾ ....

(VII) اڄ .... ڏينهن آهي؟

(IX) هي پار .... سهڻو آهي!

(X) توهان کي .... انب ڪيڻ؟

(XI) توهان وٽ اهو .... ڪتاب آهي؟

(XII) هوءَ .... شهر ۾ رهندي آهي؟

(XIII) هي .... شيون آهن؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

(الف) هيٺ ڏنل خانن مان لفظ چونڊي، جملا ٺاهيو:

هُوءَ	ڇوڪرو		آهي
هُو	ڇوڪري	ڪيرُ	آهيو
هي	ماڻهو	ڪيرِ	آهن
توهين	ٻيءُ		
تنهنجو	ڇوڪرا		آهيان
تون		ڪيرَ	آهيون
هو	ٻار		آهين

(ب) هينين خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهيو:

مون	وٽ	ٻڪ	پنج	روپيا	هئا
تو	ڪي	ڪيسي	ڏهه	نوٽ	
هن	وٽان	ميز	ٽئين	ٽوپي	هئي
منهنجي ڀاءُ	جي	هٿ			آهن
ڇوڪريءَ	گهر	متي			آهي

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) ڏنگين ۾ ڏنل صفتون درست نموني ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ ڇڏيل خال پريو:

(i) هوءَ .... ساڙهيءَ واري ڇوڪري منهنجي سهيلي آهي (نيرو).

(ii) تلاءُ ۾........... بدڪن جون قطارون ڏسو (اڇو).

(iii) هن اسان کي .... پڪوڙا ڪارايا (ڪوسو).

(IV) هو .... ماڻهو نہ آهي (چڱا).

(V) .... ٻارن کي پنيان ويهاريو (وڏو).

(VI) ڪوپ ۾ .... چانهہ ڪانهي (گهٽو).

(VII) ...... ٻچي گاڏي اڇڻي آهي (آٺ).

(VIII) هي منهنجو .... نمبر پٽ آهي (چار).

(IX) .... ماڻهن جو چيو مڃڻ گهرجي (ڏاهو).

(X) گلاس ۾ ...... دوا آهي؟ (ڪيترو).

(ث) اڳياڙيون ۽ پڇاڙيون ملائي نوان لفظ ناهيو:

ٻڊو، چڱو، سچو، وڏو، تڏو، ڪارو، عقل، مال، هٺ، لوهہ، ڇوڪر، ٻاگ، عزت، ڏڏ، ڪڪڙ، ڪومل، باغ، جواب، ٻاءُ، ٻاڻي، ڪلا، ڪالهہ، جبل، سون، لاڏ.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ستون

سبق پهريون

(الف) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب جملا لکو:

(i) .... اسين گهمڻ ويندا سين. (ڪالهه/سڀاڻي لفظن مان ڪوبه هڪ لفظ ڪم آڻي خال ڀريو)

(ii) هو تازو .... آيو آهي. (ٻاهر / ٻاهران لفظن مان ڪوبه هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(iii) هنن جي گهرن .... هوائي جهاز اڏاڻو (مٿي/ مٿان لفظن مان ڪوبه هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(IV) توهين سڀاڻي .... وڃڻا آهيو؟ (ڪهڙي/ڪيڏانهن لفظن مان ڪوبه هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(V) تون گهر .... پهتين؟ (ڪڏهن/ جڏهن لفظن مان ڪوبه هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(VI) تو سان گڏ .... ماڻهو هئا؟ (ڪيئن/ڪير لفظن مان ڪوبه هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(VII) توهين هُت .... پهتا؟ (ڪيئن /ڪير لفظن مان ڪوبه هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(VIII) توهين .... آيا؟ (ڪٿان / ڪٿي لفظن مان ڪوبه هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(IX) هُو .... وڃڻا آهن. (ڪيڏانهن / تيڏانهن لفظن مان ڪوبه هڪ لفظ ڪم آڻيو)

(X) منهنجي هٿ ۾ ڪتاب ڪانهي/ڪونهي/ڪينهي. (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو).

(XI) توهان ڪي ڪهڙو /ڪهڙا/ ڪهڙي دال ڪپي. (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو).

(XII) منهنجا ڪتاب ڪٿي /ڪٿان رکيا آهن. (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو).

(XIII) توهان کي ڪيترو / ڪيترا / ڪيتري رقم کپي ؟ (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو)

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پيون

(الف) هيٺين خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهيو:

توهان				
هُن	ڪي	اڄ	ڇا	ڪهرجي؟
هن				
مون		سياڻي		
تو				ڪپي؟
اسان				
توُن				
هن				

(ب) هيٺين خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهيو:

اسين						آهيان
هُوءَ	هن				آيو	
توُن	شهر	ڪان				آهيون
مان				آيا		آهين
توهين	هن	مان	ڪالهه			
هو				آئي		آهي
ڇوڪرا		۾				
ڇوڪريون				آيون		آهن
شاگرد		وٽ		آيو		
ٻار						

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هينين خانن مان لفظ چونڊي جملا ناهيو:

هُوءَ			آئين
هو	هُت	ڪڏهن	آيس
مان	هِت	ڪالهه	آياسين
اسين		اڄ	آيا
تون			آئي
توهين		ڪهڙي وقت	آئيون
			آيون
هُن			آئيئين

(ث) هينين خانن مان لفظ چونڊي جملا ناهيو:

ڇا	توهين / اوهين	سياڻي	ايندس؟
	مان	ڪلهه	ايندو؟
	تون	پريهَن	ايندين؟
	هوُ		آياسين؟
	اسين		آئين؟
	هوءَ		آيس؟
	هو		آيو؟
			ايندا اسين؟
			ايندي؟
			ايندؤن؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ج) ڏنگين مان لفظ چونڊي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) مان .... ڪتاب پڙهان ٿو. (منهنجو / پنهنجو / پنهنجي)

(ii) مان .... هن سان ملڻ ويس. (پاڻ / پنهنجو / تنهنجو)

(iii) تون .... ڪاپي ڪڻ. (پنهنجي / پنهنجو / پاڻ)

(IV) توهين .... گهر ويو. (پنهنجي / پنهنجو / پاڻ)

(V) فبروري سال جو .... مهينو آهي. (ٻيا / ٻيو / ٻيون)

(VI) هاڻي $3\frac{1}{4}$ (...............................) لڳا آهن. (خال ڀريو)

(VII) منهنجي واچ ۾ 10 لڳي 35 (..............) منٽ ٿيا آهن. (خال ڀريو)

(VIII) جهاز 10 (............) ۾ 5 (..........) منٽ گهٽ هئا ته ڀچي ويو. (خال ڀريو)

(IX) تنهنجي گاڏيءَ جي روانگيءَ جو وقت $5\frac{1}{2}$ (..........) شام آهي. (خال ڀريو)

(X) تيون ڏينهن / پريهن / سياڻي سومر جو ڏينهن هو. (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو)

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ اٺون

سبق پهريون

(الف) هيٺين جملن ۾ مناسب لفظن تي ✔ نشان ڏيو.

(i) هُن، رستي تان ويندڙ / ويندڙَ چوڪري کان پڇيو.

(ii) پڙهندڙ / پڙهندڙَ / پڙهندڙِ ٻارُ سڀ ڪنهن کي وڻندو آهي.

(iii) هُو هلندڙ / هلندڙَ گاڏيءَ مان لٿو.

(IV) مان هُن جي گهر ويٺو / ويٺِ / ويٺا آهيان.

(V) مون کي ڪتاب وڻٿو / وڻٿي / وڻٿا آهن.

(VI) اڪبر کي ڪراچيءَ ويٺو / ويٺي / ويٺا آهي.

(VII) توهين پشاور ويٺيون / ويٺو / ويٺي آهيو.

(VIII) اڄ مهمانَ اچڻ ڪپي / ڪپن.

(IX) ڪلاس ۾ گوڙ نه ڪرڻ ڪپي / ڪپن.

(X) بئنڪ ۾ پئسا رکڻ ڪپي / ڪپن.

(ب) ڏنگين مان موزون لفظ چونڊي، هيٺين جملن ۾ خال پريو:

(i) سٺا ڪتاب ضرور .... (پڙهجي / پڙهجن/ پڙهجو).

(ii) مسواڙ اڳواٽ .... تي (ونجي / ونجن/ونجو).

(iii) اونهاري ۾ سوٽي ڪپڙا .... آهن (پائبي / پائبا/ پائجن).

(IV) فرزانه کي پشاور .... آهي (ويٺو/ ويٺا/ ويٺي).

(V) هن کي ڪتاب .... هئا (وڻٿا / وڻٿي / وڻٿيون).

(VI) تون اسان وٽ .... آهين (اڇٽي / آڇٽا / اڇٽيون).

(VII) سائين مان .... ڪتاب ڪٿان؟ (پنهنجون / پنهنجا / پنهنجي).

(VIII) مون کي پنج لٽر پيٽرول .... (کپي / کپن).

(IX) هن کي ڏهه ڪلو چانور .... (کپن / کپي).

(ت) ڏنگين مان لفظ چونڊي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) توهان کي .... ڪتاب کپن؟ (ڪهڙو / ڪهڙي / ڪهڙا)

(ii) ھُوءَ .... شهر ۾ رهندي آهي؟ (ڪهڙي /ڪهڙا / ڪهڙيون)

(iii) هي .... شهر آهي ؟ (ڪهڙو / ڪهڙا / ڪهڙي)

(IV) انب .... اگهه ملن ٿا؟ (ڪهڙا / ڪهڙو / ڪهڙي).

(V) منهنجيءَ واچ ۾ .... لڳا آهن (انگ لکو).

(VI) توهين .... وڳي اچجو (انگ لکو).

(VII) .... تاريخ اسان کي موڪل آهي (انگ لکو).

(VIII) آگسٽ، سال جو .... مهينو آهي (انگ لکو).

(IX) هيڏانهن ...... ڇوڪرا پيا اچن (ڪو/ڪي/ڪن لفظن مان مناسب لفظ چونڊي خال ڀريو).

(X) گهر ۾ تہ .... هجي ! (ڪي / ڪن /ڪو لفظن مان مناسب لفظ چونڊي خال ڀريو).

(ث) ڏنگين مان فعل چونڊي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) روز صبح جو ورزش .... آهي (ڪبو / ڪبي /ڪبا).

(ii) سرديءَ ۾گرم ڪپڙا .... آهن (پائبو / پائبي/ پائبا).

(iii) سرديءَ ۾ ڪمري جون دريون بند .... آهن (ڪبيون/ ڪبي /ڪبا).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(IV) اجايو خرچ نہ ڪرڻ .... (ڪپي/ ڪپن / ڪپبي).

(V) سڀني اسڪول ۾ ٻار موڪلڻ .... (ڪپي / ڪپن / ڪپبا).

(VI) اسٽيشن تي وقت تي پهچڻ .... (ڪپبي / ڪپي/ ڪپن).

(VII) روزانو سٺا ڪتاب پڙهڻ .... (گهرجن / گهرجي /گهربو).

(VIII) بس ۾ ويهڻ کان پوءِ بس جو دروازو بند .... آهي (ڪبا/ ڪبي/ڪبو).

(ج) هيٺين جملن ۾ صحيح لفظ تي ✔ نشان لڳايو:

(i) سنڌي گيتَ ٻڌائبو / ٻڌائبي / ٻڌائبا.

(ii) رانديڪو وٺبا / وٺبي / وٺبو.

(iii) سڀاڻي درخواست موڪلبا / موڪلبي/ موڪلبيون.

(IV) سڀني هوٽل ۾ ماني کائبي /کائبيون / کائبو.

(V) ٻار کي صورتخطي لکائبا /لکائبي / لکائبو.

(VI) پئسا ڪٿي پربي / پربيون / پربا ؟

(VII) شهر ۾ ڪٿي رهبو / رهبا / رهبي؟

(VIII) درخواست ڪنهن کي ڏبو / ڏبيون / ڏبي؟

(IX) روڊ تي سائيڪل آهستي هلائبي / هلائبيون / هلائبو.

(X) هميشه کاٻي پاسي هلبي / هلبو / هلبا آهي.

(XI) گاڏيءَ مان سنڀالي لهبي / لهندو / لهبو آهي.

(XII) پنهنجو ڪم پاڻ ڪبو / ڪبا / ڪبي آهي.

(XIII) آفيس ۾ پوري وقت تي وڃڻو / وڃبا / وڃبو آهي.

(XIV) بيمار ٿيڻ جي حالت ۾ ڊاڪٽر کان دوا وٺبي / وٺبو / وٺبيون آهي.

(XV) اجايا خرچ نہ ڪبو / ڪبا / ڪبي آهن.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، جملن ۾ خال ڀريو:

(i) تون سياڻي .... (امر استقبال ڪم آڻيو).

(ii) موهن جو ڏڙو ڏسڻ .... (امر نيازي ڪم آڻيو).

(iii) اوهين گهر .... (امر حاضر جمع ڪم آڻيو).

(IV) مون سان گهر .... هل (امر نفي استعمال ڪريو).

(V) سياڻي .... (امر تمنا جو صيغو ڪم آڻيو).

(VI) خط .... لک (امر مدامي ڪم آڻيو).

(خ) هيٺين حاصل مصدرن جا بنياد / ڌاتو، ضمير حاضر واحد ۽ ضمير حاضر جمع جي صورتن ۾ لکو:

آڻڻ، ڪرڻ، پڙهڻ، پرڻ، هلڻ، ڊوڙڻ، لکڻ، مارڻ.

(د) هيٺين جملن کي جمع جي صيغي ۾ بدلايو.

(i) سنا ڪپڙا وٺج.

(ii) تون ڪراچي گهمڻ وڃج.

(iii) اسان سان اسڪول هلج.

(IV) چڱيءَ طرح محنت ڪر.

(V) چانهه تيار ڪر.

(ر) موزون ضمير ڪم آڻي، جملن ۾ خال ڀريو:

(i) .... قلم پسند ڪريو.

(ii) .... سنو ڪپڙ آڻجو.

(iii) .... ميز تان ڪتاب کڻ.

(IV) .... ڪاپيون آڻج.

(V) .... ڪيسي مان خرچ ڪر.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ نائون

سبق پهريون

(الف) هيٺين ڌاتن / مصدرن مان حاصل مصدر ٺاهيو:

لِک، هَل، مار، ڏاهہ، اَچ، ڪَر، ڊوڙ، ٻَڇ ۽ وَڃ.

(ب) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، هيٺين جملن ۾ خال پُريو:

(i) امر حاضر واحد کي .... بہ چئبو آهي (فاعل، مصدر (root)، مفعول).

(ii) فعل جو بنياد .... آهي (مصدر / ڌاتو، امر حاضر واحد، ضمير).

(iii) ڌاتو يا مصدر جي پڇاڙي آڻ/ اِڻ ملائي .... ٺاهيا آهن (حاصل مصدر، فعل، امر).

(IV) حاصل مصدر مان ـ........... ڪڏهن ڇڏڻ سان مصدر يا ڌاتو (root) بچندا آهن.

(آڻ يا اِڻ، فعل، امر حاضر واحد).

(V) بنياد / ڌاتو / مصدر .... کي چوندا آهن (امر حاضر واحد، علامت، فاعل).

(ت) هيٺين جملن ۾ درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو:

(i) فعل لازمي اهو فعل آهي جنهن کي صرف فاعل / مفعول / صفت هوندو آهي.

(ii) اهو فعل جنهن کي صرف فاعل / مفعول/ ظرف هجي اُن کي فعل لازمي چئبو آهي.

(iii) فعل جو بنياد امر حاضر واحد / مصدر / مفعول هوندو آهي.

(IV) هلڻ، چلڻ ۽ لکڻ وغيره کي ڌاتو يا مصدر / حاصل مصدر / فعل چئبو آهي.

(V) اهي فعل جن سان مفعول شامل هوندو آهي تن کي فعل لازمي / فعل متعدي / فعل بي فاعل چئبو آهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) هيٺين فعلن مان فعل متعدي يا فعل لازمي ڇاهيو:

سَڙ، مار، لک، چئو، ڊوڙ، هَل، ڊَهه.

(د) هيٺيان جملا فعل متعدي ۽ متعدي بالواسطہ ۾ تبديل ڪريو:

(i) مان خط لکان ٿو.

(ii) هنن جي پٽيان نہ مر.

(iii) ڇوڪريءَ کي چئو تہ وڃي.

(IV) گھوڙو ڊوڙي ٿو.

(V) ٻاهہ ٻري ٿي.

(VI) اما ڪپڙا سبي ٿي.

(VII) ڪنول ماني کاڌي.

(VIII) سپاهيءَ چور پڪڙيو.

(IX) اڪبر هن کي ماريو.

(X) تون پاڻي پير.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پيون

(الف) هينئين جملن ۾ اسم حاليہ ڪم آڻي، خال ڀريو.

(i) مان دوڪان تان ڪتاب .... اسڪول ويس.

(ii) اڪبر منهنجي لاءِ ٽڪيٽ .... ايندو.

(iii) سڪينہ پنهنجي اُستاد ڪان ڪاپي .... گهر ايندي.

(IV) پکي ـ......................... پنهنجن آکيرن ڏانهن وڃن ٿا.

(ب) هينئين جملن ۾ ، ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب خال ڀريو:

(i) اسان کي ڪراچي .... آهي (اسم استقبال ڪم آڻيو).

(ii) بابا سائين، اڪبر کي .... آفيس ويو (اسم عطفيہ / ماضي معطوفي ڪم آڻيو).

(iii) هاري وڻ .... ٻنيءَ تي ويو (اسم حاليہ ڪم آڻيو).

(IV) هيءَ .... عورت آهي (اسم استقبال جو صفت وارو روپ ڪم آڻيو).

(V) هي ڇوڪرو .... آهي (اسم مفعول ڪم آڻيو).

(ت) هينئين ڌاتن / مادن (مصدر) مان ڌار ڌار ڪردنت ٺاهيو:

آچ، ڏس، ڪر، ويهہ، ڏي، ڇڏ.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملن ۾ تبديليون آڻيو:

(i) ڇوڪرو ڪتاب وٺندو، اسڪول ويندو (جنس مؤنث ۾ گردان مٽايو).

(ii) منهنجا دوست اڇتا آهن (عدد واحد جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

(iii) هيءَ ماني ڪاڌل آهي (ڪاڌل اسم مفعول جو صفت ۾ گردان ٺاهيو).

(IV) ڊاڪٽر بيمار ماڻهوءَ کي ڏسي، پوءِ اسپتال ويندو (ڏسي ڪردنت جو اسم حاليہ موجب ڦيرو ٺاهيو).

(V) مئل جانور جو گوشت حرام آهي (مئل لفظ جو اسم مفعول ۾ گردان لکو).

(د) فعل ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) مان پروفيسر ....

(ii) تون وڪيل ....

(iii) هوءَ اڪبر جي ڀيڻ ....

(IV) اسين دوست ....

(V) توهين شاگرد ....

(VI) هوءَ منهنجو ڀاءُ ....

(VII) هي اسان جا دوست ....

(ر) جملا ٺاهيو: نموني طور هڪ جملو ڏجي ٿو:

(i) منهنجو نالو اڪبر آهي.

تنهنجو نالو ....

هي هن ...... جي ڀاءُ جو ..... آهي.

هن ڇوڪري جو نالو ....

.... جو نالو ڪنول آهي.

(ii) هي منهنجا ڪتاب آهن.

.... ڪتاب آهي.

.... تنهنجا ....

هي هُنَ ....

.... اسان ....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ز) هينئين جملن ۾ مناسب لفظ تي ✔ نشان ڏيو.

(i) هُو مون وٽ ايندو آهي / آهن / آهيان.

(ii) مان تو کي دعوت ڏيندو آهيان / آهي / آهين.

(iii) هو سنو پڑهائيندا آهي / آهن / آهين.

(IV) اسين شام جو راند ڪندا آهن / آهيون / آهيو.

(V) هُو اوڏر تي سامان گهرندا آهين / آهيو / آهن.

(VI) آسمان ۾ اُڏامندو / اُڏامندڙ لغڙ ڏس.

(VII) هُو هلندي / هلنديءَ / هلندڙ گاڏيءَ مان لٿو.

(س) فعل ڪم آڻي، هينئين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) مان سرڪاري ڪاليج ۾ پروفيسر ....

(ii) هو انگريزي ٻوليءَ جا شاگرد ....

(iii) تون ڪيرُ .... ؟

(IV) توهان ڪيرَ .... ؟

(V) اسين سرڪاري ملازم ....

(VI) توهين ڊاڪٽر ....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

(الف) هيٺين خانن مان لفظ چونڊي گهٽ ۾ گهٽ ڏهه جملا ٺاهيو:

هيءَ	اڪبر		پيءُ	آهيو
فرزانہ	توهان	جو		آهي
امين	توهين	جا	ڀاءُ	آهن
	اسان	جي	دوستَ	آهيون
هيءُ	هُنَ	جون	سَسُ	آهين
تون	مون		سهيليون	
توهين	هنن		مائٽَ	

(ب) هيٺين خانن مان لفظ چونڊي، گهٽ ۾ گهٽ ڏهه جملا ٺاهيو:

مان	ڊاڪٽر	آهي
تون	ماسترياڻي	آهيو
هيءُ	عورتَ	آهين
هيءَ	ڇوڪريون	آهيان
هي	شاگرد	آهيون
اهو		
اسين	اُستاد	آهن
تون		
توهين		

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ڏھون

سبق پهريون

(الف) تو/تا/تي/تيون مان مناسب لفظ چونڊي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) توهان جي قميص سبجي ....

(ii) دوستن جي مدد ڪجي ....

(iii) پئسا موڪلجن ....

(IV) هن جون ڪاپيون تيار ڪجن ....

(V) درخواست موڪلجي ....

(VI) ڪاڏو ڪائجي ....

(ب) هيٺ ڏنل خاڪي ۾، زمانن جي ڇڏيل خالي جاين تي، زمانن جي ڦيرن ۽ گردانن مطابق صحيح جملا ناهي لکو:

جملو	زمان حال مُتشڪي	زمان ماضي متشڪي	زمان ماضي قريب	زمان ماضي بعيد
(١) مان گهمڻ وڃان ٿو.	....	....	....	....
(٢) هُوءَ ڪراچيءَ اچي ٿي.	....	....	....	....
(٣) مان راڳ ڳايان ٿو.	....	....	....	....
(۴) هو اسان کي سيکاڻن ٿيون.	....	....	....	....
(۵) مون سوال پڇيو.	....	....	....	....
(٦) تون ڪتاب ڏي.	....	....	....	....
(٧) توهين ڪرسيءَ تي ويٺا.	....	....	....	....
(٨) اسان مٺائي ورهائي.	....	....	....	....
(٩) هن در کڙڪايو.	....	....	....	....
(١٠) هن ڪتاب ڏنس.	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هيٺين ڏنل خاڪي ۾، هر زمان جي هيٺ خالي خاني ۾، جملا ٺاهي لکو:

جملو	زمان حال مُتشڪي	زمان ماضي متشڪي	زمان ماضي قريب	زمان ماضي بعيد
(١) مان روزانہ اسڪول ويندو آهيان.	....	....	....	....
(٢) مان ڪراچي ويو هوس.	....	....	....	....
(٣) ڇا اوهين خط لکو پيا؟	....	....	....	....
(۴) ڌوٻي ڪپڙا ڌوئي ٿو.	....	....	....	....
(۵) مون هن کي ڏهہ ڪاپيون ڏنيون.	....	....	....	....
(٦) پارٽيءَ ۾ اسان جو دوست بہ آيو هو.	....	....	....	....
(٧) ڇوڪرن کير پيتو.	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) هيٺ ڏنل خاڪي ۾ هر زمان مطابق جملا بدلائي، صحيح جملا لکو:

زمان حال	زمان ماضي مطلق	زمان مستقبل	زمان ماضي قريب	زمان ماضي بعيد	زمان ماضي متشڪي
(١) ــــ	مان ٽين بجي آيس.	ــــ	ــــ	ــــ	ــــ
(٢) توهين بس مان لهو ٿا.	ــــ	ــــ	ــــ	ــــ	ــــ
(٣) ــــ	مان ڳوٺ ۾ رهيس.	ــــ	ــــ	ــــ	ــــ
(٤) ــــ	ــــ	هو گهر ويندا.	ــــ	ــــ	ــــ
(٥) ــــ	ــــ	ــــ	توهان مون کي سڏ ڪيو آهي.	ــــ	ــــ
(٦) ــــ	ــــ	ــــ	ــــ	تون ڪتاب آيو هئين	ــــ
(٧) ــــ	ــــ	ــــ	ــــ	ــــ	هن خط لکيو هوندو.
(٨) مان دوڙان ٿو.	ــــ	ــــ	ــــ	ــــ	ــــ
(٩) ــــ	هن دوڪان ٺهرايو.	ــــ	ــــ	ــــ	ــــ
(١٠) ــــ	ــــ	اسين خط لکنداسين.	ــــ	ــــ	ــــ
(١١) ــــ	ــــ	ــــ	مون: ياڇي آندي آهي.	ــــ	ــــ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) هيٺ ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب جملا بدلايو:

(i) هُوءَ باغ ۾ گهمندي آهي (زمان حال متشڪڪيءَ ۾ جملو بدلايو).

(ii) مان پڙهندو هوندس (عدد جمع جي صيغي ۾ جملو تبديل ڪريو).

(iii) تون جلد اُٿ (فاعل ڪي عدد جمع ۾ بدلائي جملو بدلايو).

(IV) مان ڪهڙو سبق پڙهان (فاعل ڪي عدد جمع ۾ ڦيرائي جملو بدلايو).

(V) ڇوڪريون چانهه پيئڻ (پيئيون فعل ڪم آڻي جملو بدلايو).

(VI) مان پڙهان ٿو (زمان مستقبل ۾ جملو بدلايو).

(VII) تون صوف ڪائين ٿي (فاعل ڪي جنس مذڪر ۽ عدد جمع ۾ بدلائي، جملو نئين سر لکو).

(VIII) هو شربت ٺاهيون ٿا (فاعل بدلائي درست جملو لکو).

(IX) توهين ڊوڙو ٿا (زمان حال استمراري ڪم آڻيو).

(X) مان اچان ٿو (زمان حال متشڪڪيءَ ۾ جملو بدلايو).

(XI) مان گاڏي هلائڻ سکان ٿو (زمان مستقبل ۾ جملو بدلايو).

(XII) تون اسان وٽ .... (اچ، وڃ، فعل ڪم آڻي جملا ٺاهيو).

(XIII) مان سپاٽي لاهور ويندس (جملي کي، جمع جي صيغي ۾ ڦيرايو).

(XIV) ڇوڪريون اسڪول جو سبق پڙهندا (جملو درست ڪريو).

(XV) اسين سويل اُٿندين (جملو درست ڪريو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هوندو، هوندا ، هوندي، هونديون، هوندس، هوندَس، هونداسين، هونديونسين، هوندين، هوندينءَ مددي فعل ڪم آڻي، جملا مڪمل ڪريو.

(i) هُو اسان کي سڃاڻندا ....

(ii) هُو توکي چوندو ....

(iii) تون پنهنجي پيءُ کي خط لکندو ....

(IV) مان توکي هر روز سمجهائيندو ....

(V) تون منهنجو ڪم ڪرائيندي ....

(VI) توهين گهر ۾ ٻه پڙهنديون ....

(VII) هُوءَ ڪيس پڌائيندي ....

(VIII) هُو ڳوٺ ۾ مزي ۾ رهندا ....

(IX) توهين اُن مهل جاڳنديون ....

(X) هُو ڪيسي مان پئسا ڪڍندو ....

(ت) هيٺين جملن ۾ خالي جاين ۾ پيو، پيا ، پيئي ۽ پيئيون مان ڪوبہ فعل ملائي، جملا مڪمل ڪريو:

(i) مان خط لکندس ....

(ii) توهين اخبار پڙهندا ....

(iii) هُو نـنـڊ ڪـنـدا ....

(IV) اسين تنهنجي شهر ايندا سين ....

(V) تون شـام تائين پڙهـندين ....

سبق ٽيون

(الف) هيٺين جملن ۾ درست فعل تي ✔ نشان ڏيو:

(i) هميشه مٺو ڳالهائجن / ڳالهائجي.

(ii) ڪتابَ ٽيلهي ۾ رکجي / رکجن.

(iii) گرميءَ ۾ سوٽي ڪپڙا پائجن / پائجي.

(IV) بنگلي ۾ گهٽ ۾ گهٽ چار ڪمرا هجي / هجن.

(V) هميشه وڏن جي صلاح ميجن / ميجي.

(VI) ڪمرا هوادار رکجي / رکجن.

(VII) ڪلاس ۾ اُستاد کان ادب سان سوال پڇجن / پڇجي.

(VIII) صبح جو سوير اُٿڻ گهرجي / گهرجن.

(IX) پنهنجو ڪم پاڻ ڪبا / ڪبي / ڪبو آهي.

(X) روزانه تازيون اخبارون پڙهبو / پڙهبي / پڙهبيون آهن.

(XI) هميشه صاف ڪپڙا پائبا / پائبو / پائبيون آهن.

(XII) اسين بورڊ تان ڏسي / ڏسون / ڏسان لکون ٿا.

(XIII) اوهان جو، مون کي پئسا ڏيڻ / ڏي / ڏيندو جو ارادو نه آهي ڇا؟

(XIV) ڇوڪري ڪتاب پڙهي / ٿو / ٿي / ٿيون.

(XV) مان ڪاغذ موڪلڻ چاهيان ٿو / ٿا / ٿيون.

(XVI) اسين ڪراچيءَ وڃڻ چاهيون ٿا / ٿو / ٿيون.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) ڏنگين ۾ ڏنل حاصل مصدرن جي مدد سان، هيٺين جملن ۾ خالي جايون ڀريو:

(i) ماستر بورڊ تي .... تو (لکڻ).

(ii) ڇوڪرا بازار .... تا (وڃڻ).

(iii) هُوءَ ڪپڙ .... تي (کولڻ).

(IV) اسين چانهه .... تا (پيئڻ).

(V) هُو اسان کي شربت .... تو (پيئارڻ).

(ت) درست فعل تي ✔ نشان ڏيو:

(i) مون کي ڪاپيون وٺي / وٺيون آهن.

(ii) توهان کي سبق پڙهڻي / پڙهڻو / پڙهيڻون آهي.

(iii) مون کي واچ وٺي / وٺو / وٺيون آهي.

(IV) هن کي خطُ لکڻا / لکڻو / لکڻي آهي.

(V) مون کي وڃڻو هوس / هو / هُئس.

(VI) توهان کي سبق پڙهائڻو هو / هوس / هئا.

(VII) هن کي چٺي لکڻي هئي / هئا / هيون.

(VIII) مان ڪانهه وڃڻي هوس / هُئس / هُيس / هئاسين.

(ث) ڏنگين مان لفظ چونڊي، ڏنل هدايت موجب، جملا ناهيو:

(i) ڌوٻي ڪپڙا آڻي ..... (تا، تو، تيون).

(ii) توهين خط ..... تا (لکي، لکن، لکو).

(iii) ڪپتان جهاز .... تو. (اڏايان، اڏائين،اڏائي).

(IV) مان گهمڻ وڃان .... (تين، پيو، پيا).

(V) اُستادَ سوال پڇن پيو (جملو درست ڪريو).

(VI) ڇوڪري پڙهڻ وينو (جملو درست ڪريو).

(VII) ماسترُ اخبار پڙهن پيا (جملو درست ڪريو).

(VIII) مون هن سان .... (ڳالهاءِ، ڳالهايو، ڳالهايان).

(XI) هن ڇوڪرن کي ويندي .... (ڏس، ڏٺو، ڏسن).

(X) مون ڪراچي ويس (جملو درست ڪريو).

(XI) اسان جي ياءَ دوست ڏانهن خط لکيس (جملو درست ڪريو).

(XII) توهان کي ڪيترا روپيا ڏناس؟ (جملو درست ڪريو)

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(د) فعل سان واسطو رکندڙ مناسب ضميرن تي ✔ نشان ڏيو:

(i) مون / اسان / تو / هن / هنن خط لکيا.

(ii) مون / اسان / تو / هَن / هنن چٺي لکي.

(iii) ڇوڪرو /ڇوڪري/ مان/تون ڊوڙيس.

(IV) اسين/ توهين/هو ڪالهه تنهنجي گهر آياسين.

(V) هُو/ هَن / هُن / تون / توهين اسڪول ڪونه آئين.

(ر) ڏنگين ۾ ڏنل هدايتن موجب، جملا نئين سر لکو:

(i) مون نئون گهر نهرايو آهي (عدد جمع جو صيغو استعمال ڪري جملو بدلايو)

(ii) هُو ڪراچي ڪونه ويو هو (جنس مؤنث جو صيغو استعمال ڪري جملو بدلايو).

(iii) اسين سبق لکون ٿا (زمان ماضي بعيد ڪم آڻي جملو بدلايو).

(IV) تون ڳوٺ ڪيترا ڏينهن رهيو هئين؟ (عدد جمع جو صيغو ڪم آڻي جملو بدلايو).

(V) هُو اسان جي اسڪول ۾ آيو هو (جملي کي عدد جمع ۽ جنس مؤنث جي صيغي ۾ ڦيرايو).

(VI) مان ميلو گهمڻ ويو هوس (زمان ماضي قريب، جنس مؤنث ۽ عدد جمع جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

(VII) مان ڏهين وڳي آيس (زمان مستقبل ۾ جملو ڦيرايو).

(VIII) مون چٺي لکي (زمان مضارع ۾ جملو ڦيرايو).

(IX) ٽيليويزن جو ڏنو پارن پٺي صبح (لفظن کي ترتيب ڏيئي، درست جملو لکو).

(X) دوست آهن لاءِ رهيا سياٽي اچي گهمڻ منهنجا (لفظن کي ترتيب ڏيئي درست جملو لکو).

(XI) مان سوير اٿندو هوس (عدد جمع جي صيغي ۾ جملو بدلايو).

(XII) هُو اسان سان هليا هئا (زمان ماضي مداميءَ ۾ جملو ڦيرايو).

(XIII) هو دوڪان تي ويو (زمان حال مدامي، جنس مؤنث جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

(XIV) توهين سنڌي سکندا هئا (زمان ماضي بعيد ۾ جملو ڦيرايو).

(XV) اسين ڳوٺ ۾ رهندا آهيون (زمان مستقبل استمراريءَ ۾ جملو بدلايو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

(الف) هو، هئا، هئين، هوس ۽ هئاسين مددي فعل ڪم آڻي، هينين جملن ۾ خال پريو:

(i) اڪبر مون سان گڏ پڙهندو ....

(ii) مان تنهنجي پاڻ سان ڳالهيون ڪندو ....

(iii) اسين روزانو گڏجي گهمڻ ويندا ....

(IV) تون ڪالهه اسان جي پاڙي ۾ آيو ....

(V) هو پرائمري اسڪول ۾ پڙهائيندا ....

(ب) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب هينين جملن ۾ خال پريو:

(i) تون راند ڪرڻ وڃي پيئي (زمان ماضي قريب استمراريءَ ۾ جملو ڦيرايو).

(ii) ڇوڪرا ڊوڙيا پئي (زمان ماضي قريب ۾ جملو بدلايو).

(iii) .... اسڪول پئي ويا آهيون (اسان / اسين / توهين مان ڪوبه مناسب ضمير ڪم آڻيو).

(IV) .... ڪيڏيءَ مهل هت آئي هئي ؟ (هُوءَ/ هن/هُو مان ڪوبه مناسب ضمير ڪم آڻيو).

(V) .... سچو ڏينهن راند پئي ڪئي هئي (هُو / هُوءَ / هنن مان ڪوبه مناسب لفظ استعمال ڪريو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(VI) .... هر وقت پٽي ترسيا آهن (مان / اسين / هو مان ڪوبہ مناسب ضمير ڪم آڻي خال ڀريو).

(VII) .... سڄو سال پٽي آيا آهيون (اسين / توهين / مان ڪوبہ مناسب ضمير ڪم آڻي خال ڀريو).

(VIII) اسين سمنڊ جو سير ڪنداسين (جنس مؤنث جي صيغي ۾ جملو بدلايو).

(IX) اسين پاڻ گڏجنداسين .... (پيو / پيا / پيئي مان ڪو هڪ لفظ استعمال ڪريو).

(X) مان سنڌي ڳالهائي .... (سگهڻ فعل جو گردان استعمال ڪريو).

(XI) مان اخبار پڙهندي آهيان (مذڪر جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ يارهون

سبق پهريون

ضمير متصل

(الف) هيٺيون ضميري پڇاڙيون ياد ڪريو:

ضمير خالص	اسمن سان ضمير متصل جي پڇاڙين جو استعمال	ضميري پڇاڙي/ ضمير متصل
منهنجو پٽ	پٽمِ = پٽُ + مِ	- مِ
اسان جو پٽ	پٽئون = پٽُ + أون	- أون
تنهنجو پٽ	پٽُ ء = پٽُ + ء	- ء
توهان جو پٽُ	پٽُ وَ = پٽُ + وَ	- وَ
هُن جو پٽُ	پٽُس = پٽُ + س	- س
هُن جو پٽ	پٽن = پٽُ + نِ	- نِ

(ب) خال ڀريو:

ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال
منهنجي ڀيڻ	....
....	چاچُمُ
....	ڏاڏ مِ
....	سَهُرُمِ
اسان جو ڏاڏو	....
اسان جو نانو	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال
اسان جو ڀيءُ	....
....	ڏيٺئہِ / ڏيٺهين
....	ياٺئہِ / ياٺهين
....	پٽئہِ / پٽهين
توهان جي ڏيءُ	....
توهان جو ياءُ	....
توهان جو ڏاڏو	....
....	پٽس
....	ماٺس
....	مامَهن
هنن جو ياءُ	....
هُنن جو پيءُ	....
هُنن جي ماءُ	....

(ت) ليڪ ڏنل لفظن لاءِ ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکو:

(i) پٽس ڪالهہ هُت ڪونہ آيو.

(ii) ياٺهين هڪ وڏو شاهوڪار ماڻهو آهي.

(iii) ماسيس لنڊن ويئي هئي.

(IV) نائُهن چا ٽي چيو؟

(V) مامَهين اسان جي گهر آيو هو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو:

(i) اڪبر ماڻس / ماڻن / مائس کي خبر ڏنائي.

(ii) ياڻئِہِ / ياڻس / ياڻن / ياڻهين مان مراد آهي تنهنجو ياءُ.

(iii) منهنجي پيڻ لفظ لاءِ پيڻم / پيڻس / پيڻن لفظ ڪم آڻبو آهي.

(IV) هن زالس /جوڻس لاءِ ساڙهي ورتي.

(V) توهان جو سَهرو معنيٰ سَهَروَ / سَهَرِء / سَهرَم.

(د) ڏنگين مان لفظ چونڊي، ليڪ ڏنل فقري لاءِ درست متصل ضمير ڪم آڻيو:

(i) هن جي پٽ کي سٺي نوڪري ملي	(پٽم / پٽس / پٽئون).
(ii) منهنجو چاچو وڪيل آهي	(چاچُم / چاچُس / چاچئہ).
(iii) هن جي ڌيءَ کي انعام مليو	(ڌيڻس / ڌيڻئِہ / ڌيڻم).
(IV) تنهنجو نانو بيمار آهي ڇا؟	(نانس / نانم / نانهين).
(V) توهان جو پيءُ ڪٿي رهندو آهي؟	(پياءِ / پيئوَ / پڻهين).

سبق پيون

(الف) حرف جر سان ڪم ايندڙ ضميري پچاڙيون / ضمير متصل ڪم آڻي، خالي جايون پريو:

حرف جر	ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال	
		مذڪر	مؤنث
سندو	منهنجو	سندُم/سندوم	سنديمَ
	منهنجا پٽ	………	………
	منهنجي ڌيءَ	………	………
	منهنجون ڌيئون / ڌيئرون	………	………
	اسان جو پٽ	………	………
	اسان جا پٽ	………	………
	اسان جي ڌيءَ	………	………
	اسان جون ڌيئرون	………	………
	تنهنجو پٽ	………	………
	تنهنجا پُٽَ	………	………
	تنهنجي ڌيءَ	………	………
	تنهنجون ڌيئون / ڌيئرون	………	………
	هُن جو پٽ	………	………
	هُن جا پُٽَ	………	………
	هُن جي ڌيءَ	………	………
	هُنن جي ڌيءَ	………	………
	هُن جون ڌيئون / ڌيئرونَ	………	………
	هُنن جو پٽ	………	………
	هنن جا پُٽَ	………	………
	هنن جون ڌيئون / ڌيئرون	………	………

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حرف جر (سندو)	ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال	
		مذڪر	مؤنث
ڪي	مون ڪي	ڪيم	ڪيم
	اسان ڪي	....	....
	توکي	....	....
	توهان ڪي	....	....
	هُن ڪي	ڪيس	ڪيس
	هنن ڪي	ڪينِ	ڪين

(ب) حرف جر ۽ ضمير خالص جي روشنيءَ ۾ ضمير متصل ملايو:

حرف جر	ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال	
		مذڪر	مونث
وٽ	مون وٽ	....	....
	اسان وٽ	....	....
	تو وٽ	....	....
	توهان وٽ	....	....
	هن وٽ	....	....
	هُن وٽ	....	....
سان (ساڻ)	مون سان / ساڻ	....	....
	اسان سان / ساڻ	....	....
	تو سان / ساڻ	....	....
	توهان سان / ساڻ	....	....
	هُن سان / ساڻ	....	....
	هنن سان / ساڻ	....	....
جهڙو	مون جهڙو	جهڙم / جهڙوم	جهَڙم / جهڙومِ
	اسان جهڙو	....	....
	تو جهڙو	....	....
	توهان جهڙو	....	....
	هُن جهڙو	....	....
	هنن جهڙو	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب، جملا بدلايو:

(i) هن مون کي ٻه ڪتاب ڏنا (ضمير متڪلم جي متصل صورت ڪم آڻيو ۽ جملو بدلايو).

(ii) تنهنجو پاءُ هُت موجود هو (ضمير حاضر جي متصل صورت ڪم آڻيو ۽ جملو بدلايو).

(iii) توهان جو پٽ ڏاڍو هوشيار آهي (ضمير حاضر جمع جي متصل صورت ڪم آڻيو ۽ جملو بدلايو).

(IV) هُن جو چاچو ڪونه آيو (ضمير غائب واحد جي متصل صورت ڪم آڻيو).

(V) مون جهڙو هُت ڪوبه ڪونه هو (ضمير متڪلم واحد جي ضميري صورت ڪم آڻي جملو بدلايو).

(VI) هنن کي گهڻا انعام مليا (ضمير غائب جمع متصل جي صورت ڪم آڻيو ۽ جملو بدلايو).

(VII) هن جو پاءُ بيمار آهي (ضمير غائب واحد جي متصل صورت ڪم آڻيو ۽ جملو بدلايو).

(VIII) مون وٽ ڪجهه به ڪونهي (ضمير متڪلم جي متصل ڪم آڻي جملو بدلايو).

(ث) درست ضمير تي ✔ نشان ڏيو:

(i) سندس / جهڙس / چاچس دوست اچي نه سگهيا.

(ii) ڪين / ڪيم / وٽم ڪير پڙهائيندو؟

(iii) جهڙس / سندس/ ڪيس جڳ ۾ ڪوبه ڪونهي.

(IV) ونس / وٽئہ / سندس گهڻائي مهمان آيل هئا.

(V) ڪانئس / ڪين / سندم گهڻائي مدد ڪرڻ لاءِ تيار هئا.

(ج) ليڪ ڏنل لفظ لاءِ ضمير متصل ڪم آڻيو:

(i) مون هن کي گهر ويندي ڏٺو.

(ii) هنن کي اسڪول ۾ ڪتاب مفت ۾ ملندا.

(iii) هنن سان مون ڏاڍي مدد ڪئي آهي.

(IV) مون وٽ هڪ موٽر ڪار آهي.

(V) تو جهڙو نه آهي هن جڳ ۾ ڪو ٻيو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

فعلن سان ضمير متصل جو استعمال

(الف) هيٺيان خال ڀريو:

ضمير خالص جو استعمال	ضمير متصل جو استعمال
(i) منهنجي هٿ ۾ ٻه ڪتاب آهن.	هٿ ۾ ٻه ڪتاب اٿم.
(ii) مون هن کي خط لکيو.	....
(iii) اسان جي هٿ ۾ ڪتاب آهن.	....
(IV) تنهنجي هَٿ ۾ ڇا آهي؟	....
(V) توهان جي هٿ ۾ ڪهڙي شئي آهي؟	....
(VI) هن جي هٿ ۾ ڪهڙي شئي آهي؟	....
(VII) هنن جي هٿن ۾ ڇا آهي؟	....

(ب) ليڪ ڏنل لفظن جي بدران ضمير متصل ڪم آڻيو:

(i) تنهنجي هٿن ۾ ڪهڙي شئي آهي؟

(ii) مون ماني کائڻ ڪاڏي آهي.

(iii) هن جي مٿي تي ڇا آهي؟

(IV) اوهان جي کيسي ۾ ڇا آهي؟

(V) اسان جي هَٿ ۾ ڪهڙي شئي آهي؟

(VI) مان توهان وٽ اڄان ٿو.

(VII) هو تو وٽ اچي ٿو.

(VIII) منهنجي هَٿَ ۾ ڪتاب هو.

(IX) مون ڪتاب کوليو.

(X) اوهان وڏو خرچ ڪيو.

(XI) اوهان وڏو خرچ ڪيو آهي.

(XII) اسان دوڪان تان سئيون شيون خريد ڪيون.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) ضمير متصل ڪم آڻي جملا مٺايو:

(i) تو سنُو ڪم نہ ڪيو.

(ii) مون نارنگيون کاڌيون.

(iii) هُنَ پِٽ تان نقشو لاٿو.

(IV) مون هن کان سوال پڇيو.

(V) هئن سان ڪنهن بہ مدد ڪانہ ڪئي.

(ث) هيٺين جملن ۾ ضمير متصل ڪم آندا ويا آهن. انهن جملن ۾ ضمير متصل جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻي، جملا بدلايو:

(i) ڪالهہ ڏاڍو سوچيم.

(ii) انبَ کاڌءِ يا نہ ؟

(iii) امتحان جي تياري خوب ڪَئي هونديَو ؟

(IV) مائي ڪانہ کاڌي اٿن.

(V) مون ڪانئس هڪ سوال پڇيو.

(د) ڏنگين مان فعل چونڊي، جملن ۾ خال پريو:

(i) هن کي ڏهہ روپيا .... (ڏناسين / آيا / ڏنا)

(ii) ايترا پئسا ڇا تي خرچ .... (ڪَيُـوَ / ڪيا / ڪيو)

(iii) ڪجهہ بہ رقم ڪونہ .... (ڏنائون / ڏيندَن / آيم)

(IV) سؤ روپين جا ڪتاب .... (ڏنم / ورتم / ورتا)

(V) تولاءِ ريڊيو بہ .... (ورتوسين / ورتا / ورتو)

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ر) هيٺين جملن ۾ ضمير خالص جي بدران ضمير متصل ڪم آڻيو:

(i) هُن کير پيتو.

(ii) مون هن کي در وٽ بيٺل ڏٺو.

(iii) مون وٽ هڪ ڳوٺري آهي.

(IV) هنن وٽ هڪ سؤ روپيا آهن.

(V) توهان کي ڇا کپي ؟

(VI) اسان کي دوستن سان ملڻو آهي.

(VII) تو وٽ ڪهڙي شي آهي؟

(VIII) مون کي پئسا کپن.

(IX) تنهنجي هٿ ۾ ڪهڙي شئي آهي؟

(X) توهان جي هٿن ۾ ڇا آهي؟

(XI) توهان کي ڪيترا ڪتاب گهرجن؟

(س) هيٺين جملن ۾ ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکو:

(i) سنا ڪپڙا اٿم.

(ii) مٺا انب آندا اٿن.

(iii) ڏهن روپين جو نوٽ اٿس.

(IV) ميوي جو ٽوڪرو اٿئون.

(V) سٺي محنت ڪئي اٿيئي.

(VI) هٿ ۾ ڇا اٿو؟

(VII) وٽس روزانو گهڻا مهمان ايندا آهن.

(VIII) وٽم ڪجهه به ڪونهي.

(IX) ڪيترو پگهار مِليَوَ ؟

(X) پئسو جام اٿن.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

پڙن (ڏهون) متصل ضميرن جو استعمال:

(الف) ہيٺ ڏنل (ڏهرا) ضمير متصل ڪم آڻي، هيٺيان خال پُريو: جيئن:

ضمير خالص جو استعمال	پڙا ضمير متصل
(i) مون توکي ڪتاب ڏنو	ڪتاب ڏنو مانءِ.
(ii) مون توکي خط لکيو.	....
(iii) هن مون کي خط لکيو.	....
(IV) هن، هُن کي خط لکيو.	....
(V) مون هُن کي چيو.	چيو مانِ.
(VI) اسان هُن کي خط لکيو.	....
(VII) مون توکي ڪتابَ ڏيکاريا.	....
(VIII) مون ڪتاب توکي ڏنو.	....

(ب) ضمير متصل ڪم آڻي هيٺيان جملا نئين سر لکو:

(i) مون هن کي پنجاهه روپيا ڏنا. ....

(ii) مون تو لاءِ ڪتاب ورتا. ....

(iii) مون هُن کي انب کارايا. ....

(IV) توهان هِن کان سوال پڇيو. ....

(V) اوهان هُن کي ڪمري جي ڪُنجي موٽائي ڏني. ....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) جنهن ضمير خالص هيٺ ليڪ ڏني ويئي آهي، اُن جي بدران جملي ۾ ضمير متصل ڪم آڻيو:

(i) مون درزيءَ کي پئسا ڏنا. ....

(ii) توهان سامان آندو. ....

(iii) هُنن تاڙيون وڄايون. ....

(IV) تو ڇا ڪيو؟ ....

(V) اسان خط لکيو. ....

(ث) متصل ضميرن جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻي، جملا نئين سر لکو:

(i) ڪتاب موڪليومانءِ.

(ii) منهنجو نياپو مِليُئِہ.

(iii) ڪالهه ڪاپي ڏنيمانس.

(IV) هڪ هوٽل ۾ فون ڪيم.

(V) پگهار ڪڏهن مليوَ ؟

(ج) هيٺ ڏنل جملن ۾ حرف جرن سان ضمير متصل ڪم آڻي، جملا نئين سر لکو:

(i) مون هن کان پئسا ورتا.

(ii) اسان هن کي گهڻو ئي سمجهايو.

(iii) توهان کي ڪتاب ڪڏهن ڪپي؟

(IV) هن جو پاءُ آيو هو.

(V) تون هن کي سنڌي پڙهائيندينءَ ؟

(VI) هن وٽ ڪابہ شئي موجود ڪانہ هئي.

(VII) اسين توهان جي گهڻي مدد ڪنداسين.

(VIII) هنن کي ماٺ ڪراءِ.

(IX) مون هن کي در وٽ بيٺل ڏٺو.

(X) تو هن کي چوايو تہ توکي پاڻ سان وٺيو وڃي.

(XI) اسان هن کي سنڌي سيکاري.

(XII) اسين هنن کي سمجهائينداسين.

(VIII) هُوءَ مون کي مٺائي کارائيندي.

(VIX) تنهنجو پاءُ مون سان هليو.

(ح) هيٺ ڏنل واسطيدار لفظ چوندي، ضمير خالص ۽ متبادل متصل ضمير لکو:

١	٢
ڪيس	هُن جو
ڪِين	هن کي
سندس	هنن کي
سندن	هنن جو
وٽم	هنن وٽ
وٽن	مون وٽ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پنجون

(الف) هيٺين جملن ۾ ضمير متصل ڪم آڻي، جملن ڪي نئين سر لکو ۽ زمانن جا گردان بہ بدلايو:

جملا	زمان مستقبل: جنس مؤنث عدد واحد	زمان مستقبل: جنس مؤنث عدد جمع	زمان حال: جنس مؤنث عدد واحد	زمان حال: جنس مؤنث عدد جمع
(١) مان تو سان هليس.	....	....	....	....
(٢) اسين توهان سان هلياسين.	....	....	....	....
(٣) مان هن سان ويس.	....	....	....	....
(۴) تون هن سان وئين.	....	....	....	....
(۵) مان تو سان گهمندس.	....	....	....	....
(٦) توهين مون وٽ ايندا.	....	....	....	....
(٧) هُوءَ هن وٽ ويئي.	....	....	....	....
(٨) هُو هنن وٽ ويئيون.	....	....	....	....
(٩) اسين هن سان گهمياسين.	....	....	....	....
(١٠) هو، هن سان هليون.	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هيٺين جملن ۾ ضمير متصل ڪم آڻي، زمانن جا گردان بدلايو:

جملا	زمان ماضي مطلق	زمان مستقبل	زمان ماضي قريب	زمان ماضي بعيد
(١) مون ڪتاب کوليو.	....	....	....	....
(٢) مون هن کي پڙهايو.	....	....	....	....
(٣) اسان ڪتاب کوليو.	....	....	....	....
(٤) تو سٺو ڪم ڪونہ ڪيو.	....	....	....	....
(٥) توهان هن کي اطلاع ڏنو.	....	....	....	....
(٦) هن وٽ ڪتاب آهي.	....	....	....	....
(٧) هِن، هُن کي چيو.	....	....	....	....
(٨) ٽاٽي تي تو رپورٽ ڪئي؟	....	....	....	....
(٩) مون هنن کي پڙهايو.	....	....	....	....
(١٠) اسان هنن کان پڇيو.	....	....	....	....
(١١) تو مون کي چيو.	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هيٺين جملن ۾ ضمير متصل جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻي، فعلن جا گردان ڦيرايو:

جملو	زمان حال	زمان ماضي مطلق	زمان مستقبل	زمان ماضي قريب	زمان حال استمراري
(١) دري کوليم.	....	....	....	....	....
(٢) نئون وڳو سڀايوسين.	....	....	....	....	....
(٣) هڪ ڳالهه چيائينس.	....	....	....	....	....
(۴) گهڻو خرچ ڪيو اٿوَ.	....	....	....	....	....
(۵) ڀڳهار مليئِه ؟	....	....	....	....	....
(٦) گهڻو ڪپيئي ؟	....	....	....	....	....
(٧) ڍوَ ڪرايومانس.	....	....	....	....	....
(٨) خرچ ڪرايوَ.	....	....	....	....	....
(٩) انب کارايونِن.	....	....	....	....	....
(١٠) ڀڏاياڻونِن.	....	....	....	....	....
(١١) چٺي موڪليانوَ.	....	....	....	....	....
(١٢) چيومانِ تہ ترسو.	....	....	....	....	....
(١٣) ڏاڍو سمجهايوسونءِ.	....	....	....	....	....
(١۴) ڪتابَ ورتامانءِ.	....	....	....	....	....
(١۵) فلم ڏيکاريسونوَ.	....	....	....	....	....
(١٦) کيسي ۾ پنج روپيا اٿم.	....	....	....	....	....
(١٧) ڇا ورتو اٿيئي؟	....	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جملو	زمان حال	زمان ماضي مطلق	زمان مستقبل	زمان ماضي قريب	زمان حال استمراري
(١٨) چيومانس.	....	....	....	....	....
(١٩) چيم.	....	....	....	....	....
(٢٠) چوايمُ.	....	....	....	....	....
(٢١) چوايومانس.	....	....	....	....	....
(٢٢) ڏيکاريومانِ.	....	....	....	....	....
(٢٣) چوندا سونس.	....	....	....	....	....
(٢٤) لکندام.	....	....	....	....	....
(٢٥) چوانِ تو تہ گهر وڃَن.	....	....	....	....	....
(٢٦) خط لکايومانس.	....	....	....	....	....
(٢٧) خط لکيوسونس.	....	....	....	....	....
(٢٨) خط لکندومانس.	....	....	....	....	....
(٢٩) خط لکنداس.	....	....	....	....	....
(٣٠) لکنداءِ.	....	....	....	....	....
(٣١) لکنداوَ.	....	....	....	....	....
(٣٢) خط لکانس پيو.	....	....	....	....	....
(٣٣) پڙاياڻءِ پيو.	....	....	....	....	....
(٣٤) پڙاياڻوَ ٿو.	....	....	....	....	....
(٣٥) پڙاياڻِ ٿو.	....	....	....	....	....
(٣٦) سمجهايائينِ.	....	....	....	....	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) هيٺين جملن ۾ متصل ضميرن جي جاءِ تي ضمير خالص ڪم آڻيو:

(i) ڪيترو پگهار مليوَ؟

(ii) پنجاهہ روپيا ورتامانس.

(iii) سبق سيکاريائين.

(IV) اها خبر ڪالهہ ٻڌايائونس.

(V) مان آيو هوسانِ.

(VI) اسين آيو نسونءِ.

(VII) توهين ڪيترا ڏينهن رهياسِ.

(VIII) اسين ويٺيونسون.

(IX) توهين هليونمِ.

(X) مان ويٺيسانِ.

(XI) ماهين هَليُوَ؟

(XII) وٽس چو تا وڃو؟

(XIII) انعام مليُئِہ.

(IX) اُتي ڇاڇا ڪاڏوَ؟

(X) ڪا ڳالهہ ٻڌائي هئي مانوَ، ياد آٿوَ؟

(XI) اِجهو هاڻ آيو آٿوَ.

(XII) چڱي ٻڌايائونِ.

(XIII) سياڻي سارو داستان ٻڌائيندوسانوَ.

(XIV) هٽ ۾ ٻين آٿئون.

(XV) هي ڏهہ روپيا اٿوَ، وڃي ڪپڙا خريد ڪريونِ.

(XVI) ٿيلهي ۾ ڇا اٿنِ؟

(XVII) مان ڪاپي ڏينديسانءِ.

(XVIII) مان اِها ڳالهہ ٻڌائيندوسانِ.

(XIX) تون مناڻي ڪارائيندينِ.

(XX) هُو چانهہ پيارائيندوَ.

(XXI) توهين ٻڌائيندوَس.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ٻارهون

سبق ٻھريون

(الف) حروف عطف ڪم آڻي، جملا ملايو:

مثال طور : **جيئن** .... **تيئن**، ڪم آڻيو:

(i) توکي موڪل ملي.
تون گهر وڃج.

(ii) مان اڄاريان ٿو.
توهين اڄاريو.

(iii) ماني ڪائي وٺو.
مون سان ملجو.

(IV) هُو توکي چون.
تون ڪر.

(V) توهين ڪين چوندا.
هو ڪم ڪونہ ڪندا.

(ب) **جڏهن** .... **تڏهن** ڪم آڻي، هيٺيان جملا ملايو:

(i) مان آفيس ۾ پهتس.
مون کي اها خبر پيئي.

(ii) کيس انعام مليو.
هو ڏاڍو خوش ٿيو.

(iii) مان پنهنجي اسڪول پهچندس.
ڪلاس وٺندس.

(IV) مان توهان کان پڇان.
توهين جواب ڏجو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) جي .... تہ ڪم آڻي، جملا ملايو.

(i) تون منهنجي صلاح مڃيندين.
توکي فائدو ٿيندو.

(ii) مون کي وقت ملندو.
تو وٽ گهر ايندس.

(ث) جيتوڻيڪ ... تڏهن بہ ڪم آڻي، جملا ملايو:

(i) گهڻو سمجهايومانس.
هُو ڪونہ مُڙيو.

(ii) هو سويل پهتا هئا.
ڪين سامان ڪونہ مليو.

(iii) هُن گهڻو ئي سمجهايو هونِ.
هُو ڪونہ آيا.

(ج) هيٺيان جملا عدد جمع جي صيغي ۾ ڦيرايو:

(i) جو پڙهندو سو ڪامياب ٿيندو.

(ii) جنهن توکي ڪتاب ڏنا، تنهن کي تو پئسا ڏنا يا نہ؟

(iii) جو ڪير پيئي، سو وير ٿئي.

(IV) جنهن سٺي تقرير ڪئي، تنهن کي انعام مليو

(V) جا پاس ٿيندي، سا مٺائي ڪارائيندي.

(ح) **جو ..... سو، جا ..... سا، جي .... سي، جنهن** ..... تنهن لفظ ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خال ڀريو:

(i) .... محنت ڪندي، .... پاس ٿيندي.

(ii) .... وٽ پئسا آهن، .... کي ڪتاب ملندو.

(iii) .... اسان سان آيا هئا، .... منهنجا سوٽ هئا.

(IV) .... ڪلاس ۾ پڙهائيندو، .... هتي موجود رهندو.

(V) .... محنت ڪئي، .... کي انعام مليو.

(خ) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب هيٺيان جملا بدلايو:

تون لاٽري ٽڪيٽون وٺندين. {جي ..... تہ ڪم آڻيو ۽ جملا ملايو}

تون انعام کٽندين.

هي سهڻو شهر آهي. {جهڙو ..... تهڙو ڪم آڻي، جملا ملايو}

پاڪستان ۾ ڪو ٻيو ڪونهي.

ڇوڪري پهريون نمبر آئي هئي. {جا .... سا ڪم آڻي، جملا ملايو}

منهنجي ڀيڻ آهي.

تو نوان ڪپڙا پاتا آهن. {جهڙا ..... تهڙا ڪم آڻي، جملا ملايو}

مون پاتا آهن.

ايمانداريءَ سان هلندو. {جو ..... سو ڪم آڻي، جملا ملايو}

ڏک ڪونہ ڏسندو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پيون

حرف ندا

(الف) هيٺيان جملا پڙهو ۽ ندائي صورتون ياد رکو:

(i) واهه ! واهه ! مان پاس ٿيس !

(ii) هاءِ ! هاءِ ! هُو گذاري ويو!

(iii) افسوس ! تو هيڏو ظلم ڪري ڇڏيو!

(IV) مار ! مهڙو ناحق!

(V) اڙي! هي ڇا ڪَيُئي !

(VI) ڪاش! مان تو سان گڏ هجان ها!

(VII) توبهه! ڏاک ڪتي آهي!

(VIII) حيف! صد حيف!

(IX) ہوڏا! وجي ٻَڏي مرا!

(X) اڙي! هيڏانهن اچ!

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ تيرهون

سبق پهريون

علم صرف

(الف) هيٺين مفرد لفظن (ڌاتن) سان اڳياڙيون (prefixes) يا پڇاڙيون (suffixes) ملائي، يا ڌاتن ۾ اندروني تبديليون آڻي، نوان لفظ ٺاهيو:

وس، ٻاڪ، لڇڻ، پت، ڪڪڙ، سمنڊ، ديس، ڪالهه، باغ، اُٿ، ڏڌ، تيل، هل، واٽيو، پورهيو، ماسي، ڪارو ۽ سياڻو.

(ب) هيٺين اڳياڙين جي مدد سان نوان لفظ ٺاهيو:

ڪُ -، سُ -، نِر -، سَ -، نِ -، ڏ -، اَوَ -، آ-، بَر -، با -، بي -، پس -، نا - ۽ لا -.

(ت) هيٺين پڇاڙين جي مدد سان نوان لفظ ٺاهيو:

- آئي، - اِي، - آڻ، - آٽ، - تُ، - تَ، - ٺَ، - آٽُ، -تَڻ، -پَڻ، - منڊ، - وند، - اوُ، - آرُ، - اوڪو، -هارُ.

(ث) هيٺين لفظن مان اڳياڙيون ۽ پڇاڙيون ڌار ڪري، اُنهن جا ڌاتو (مادا) لکو:

رَسِيلو، پالڻهار، راتوڪو، هيراڪ، چوراٽو، پاٽيائو، ٻاڪرو، اونو، هَٺيڪو، پروس، چيڙاڪ، ماناٺو، ٺڏ ڪار، سونارو، اٽڃاٽپ، سَپٽيو، پَرَوسِيڪو، سَياڳو، پرديسي، ڪُلچٽو، سُندرتائي، وڏپٽو، ديالو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پيون

(الف) هيٺين اسمن مان فعل ٺاهيو:

موڪَلَ، چورِ، ڪم، لالچ، ضرب، دفن، قبول، انصاف، صفائي.

(ب) هيٺين مادن ذاتن مان اسم ٺاهيو، اسمن مان صفتون ۽ صفتن مان اسم ٺاهيو:

مارِ، پوڪِ، سَمجهہَ، سنڀالِ، ڊوڙ، ڦوڪِ، ڇاڻُ، رکُ، ڳولِ، پِچُ، ٽڪ، هَلُ، بچُ، مَچ، پِرِ،
سُڪُ، ڪَسُ، ٻَڌُ، ٻَچُ، وِڙهُ، پچا، سَوڪ، ياچ، موڪلائڻ، اچ، چاپرو، سگهہَ، ياجهارو،
مانيٽو.

(ت) هيٺين اسمن مان اسم فاعل ۽ اسم فاعلن مان فعل ٺاهيو:

وير، ڏُڌ، اُٺ، ڪيڏَ، ڪُڪڙ، ڪاني، ڊوڙ، لڪ، لوهہ، باغ، شڪار، واڍو، نَچ، حلوو.

(ث) هيٺين اسمن مان صفتون ۽ صفتن مان اسم ٺاهيو:

مرچ، ماٺ، هٺ، چِڙَ، سُونهن، واٽيو، چور، ڪُپَت، اچو، چڱائي، ڏکهو، ڏاهپ، سياڻو،
ڪاراڻ، اُٺ.

(ج) هيٺين اسمن جا اسم تصغير ٺاهيو:

ٻچو، اک، ڪتو، هٿ، ڪتاب، پٽ، ڏيءَ، ٻاءُ، چيلو، ماني، نندو، ٻار.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) هيٺين لفظن مان مفرد ، مرتب ۽ مرڪب لفظ الڳ الڳ ڪريو:

هَٿَ ڦاڙ، مانيٽو، سگهارو، بڪيو، سکهہ، اڄ، چوڪراٺي، ڪُوڙو، مينڊ بتي، ڪاٺ ڪٽو، ڪتابڙو، اڃوڪو، وات ڳاڙهو، ياڳ، اڳڪتي، ياڳوند، ڪارو، ڪاراڻ، ڪارٺ، خوبصورت، ڏاهو، منو، منٺاڻ، سستي، اَٽ ويهہ، گهتتائي، ڏاهَپ، خرابي.

(خ) هيٺين لفظن ڪي سندن ترتيب يعني مفرد ، مرتب ۽ مرڪب لفظن موجب ڏار ڏار ڪريو:

چؤماسو، ڪتمنڙو، قطب تارو، ڪارهن، آب هوا، هڻ ڪڻ.

(د) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا ڦيرايو:

(i) تون لکي سگهين ٿو (جنس مؤنث عدد جمع ۾ ڦيرايو).

(ii) منهنجي پاءُ اهو ڪم ڪري ڇڏيو (جمع جي صيغي ۾ جملو بدلايو).

(iii) رات جي خاموشيءَ ۾ هو سمهي پيا (جنس مؤنث عدد جمع جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

(IV) هتن سؤ روپيا خرچ ڪيا (ضمير متڪلم عدد جمع جي صيغي ۾ جملو ڦيرايو).

(V) اسين ڊوڙندا، توهان وٽ ايندا سين (ضمير حاضر واحد ۾ جملو ڦيرايو).

(VI) توکي چانهہ پيئارڻ کپي / کپن (درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو).

(ر) هيٺين جملن ۾ ، فعلن کي مرڪب فعلن ۾ تبديل ڪريو:

(i) اسان توهان جو گهر ڏٺو.

(ii) مون ڪلاڪارن سان ڳالهايو.

(iii) منهنجي پٽ هوم ورڪ ڪيو.

(IV) هُو اسڪول ويندو.

(V) بابا استيشن تي پهچندو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(س) ڏنگين مان لفظ چونڊي، خالي جايون پريو ۽ مرڪب فعل ٺاهيو:

(i) توهين هي ڪتاب پڙهي .... (وٺين / ها / وٺو).

(ii) بندوق جو آواز ٻڌي اوهين جاڳي .... (پيا/پياسين / پيو).

(iii) هي ٻئي پائر نيٺ راضي .... (ٿياسين / ٿي ويا / ٿيو).

(IV) تون هر ڪم ڪري .... (سگهين ٿو / سگهان ها / سگهي ٿو).

(V) مان پنهنجي سر ميز صاف .... (ڪندس /ڪريان / ڪندين).

(VI) توهين دوستن کي سمجهائڻ .... ٿا ('چاهڻ' مان مناسب صيغو ٺاهيو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

(الف) هيٺين لفظن جا تڪراري لفظ (reduplicated) يعني ٻٽا لفظ جوڙيو:

ليکو، وک، بک، چوڪر، وَهٽ، ڪٽولو، ماٺو، ڳالهائڻ، ڳالهه، مٽي، چگو ۽ ڪنو.

(ب) هيٺين تڪراري (ٻٽن) لفظن کي مڪمل ۽ جزوي تڪرار وارن قسمن موجب ڌار ڌار ڪريو:

گهمڻ ڦرڻ، ڪک پن، گاهه پٺو، گهٽ وڌ، ڏيتي ليتي، گهر گهر، نوڪر چاڪر،

پڙهڻ ڪڙهڻ، ڳوٺ ڳوٺ، ماٺو چيٺو، ڪپ پپ، ٿلهو ٿلهو، ڊور ڊنگهر .

(ت) هيٺين جملن ۾ لغوي ۽ وياڪرڻي فرق سمجهايو:

(i)
گهر جي تلاشي ورتي ويئي.
گهر گهر جي تلاشي ورتي ويئي.

(ii)
ٻار پسٺو وٺي، گهر ويجي.
ٻار ٻار، پسٺو وٺي، گهر ويجي.
ٻار ٻار، پسٺو پئسو وٺي، گهر گهر ويجي.

(iii)
ڳوٺ جو ماٺهو گهٽيءَ ۾ نڪري آيو.
ڳوٺ جو ماٺهو ماٺهو گهٽيءَ ۾ نڪري آيو.
ڳوٺ ڳوٺ جو، ماٺهو ماٺهو، گهٽيءَ گهٽيءَ ۾ نڪري آيو.

(IV)
هن جا ڪارا وار سهٽا لڳن ٿا.
هن جا ڪارا ڪارا وار سهٽا لڳن ٿا.

(V)
سيڪو پنهنجي گهر ويجي.
سيڪو سيڪو پنهنجي گهر ويجي.
سيڪو سيڪو، پنهنجي پنهنجي گهر ويجي.
سيڪو سيڪو، پنهنجي پنهنجي، گهر گهر ويجي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ چوڏهون

سبق پهريون

علم نحو

(الف) ڏنگين مان لفظ کڻ آڻي، هيٺيان خال پريو:

(i) .... ڏهين وڳي آفيس ۾ اچون؟ (مان / تون / اسين).

(ii) ميز تان .... ڪاپي کڻان؟ (توهين / پاڻ / پنهنجي).

(iii) توهان .... ڪنهن هٿ گهرايو آهي (۾ / سان / کي).

(IV) اسڪول ۾ دير .... وڃڻ سٺي عادت ڪانهي (تان / سان/مان / کان).

(V) اسان کي مٽي کان جون .... موڪل آهي (ڏانهن / کان / تائين / سان).

(VI) مون پنهنجي ڀاءُ .... خط لکايو (کان/سان/ مان/ ڏانهن).

(ب) هيٺين جملن کي ناڪاري / انڪاري جملن ۾ بدلايو:

(i) هن وٽ سٺا ڪپڙا آهن.

(ii) مون وٽ گهٽائي مهمان اچنا آهن.

(iii) دوڪاندار وٽ تازيون ڀاڄيون آهن.

(IV) گهر جي در وٽ بيهه.

(V) هن کي اڄ ئي وڃڻو آهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) ڪانهي، ڪونهي، ڪانهن ۽ ڪونهن لفظ ڪم آڻي، هيٺيان جملا انڪاري جملن ۾ بدلايو:

(i) هُن وٽ پيسا آهن.

(ii) مون وٽ ڪپڙا آهن.

(iii) اسپتال ۾ ڊاڪٽر آهي.

(IV) دوڪاندار وٽ سڀ شيون آهن.

(V) عزيز وٽ ڪتاب آهن.

(VI) اسڪول ۾ شاگرد آهن.

(VII) بازار ۾ هرڪا شئي موجود آهي.

(VIII) امينه وٽ دوا آهي.

(ث) درست لفظ تي ✔ نشان ڏيو:

(i) گهر ۾ منهنجو پيءُ موجود ڪونہ / ڪانہ / نہ آهي.

(ii) ڪلاس ۾ ماستر / ڪونہ / ڪانہ آهي.

(iii) هي توهان جون ڪاپيون ڪونہَ / ڪانہَ آهن.

(IV) اسان جو گهر / هتي /هتان پري آهي.

(V) باغ ۾ هَوءَ / ڪيرُ / ڪيرَ / ڪنهن آهي؟

(VI) منهنجو چشمو ڪِٿي / ڪٿان آهي؟

(VII) لاهور، ڪراچيءَ / کي / کان پري آهي.

(VIII) اسان جي ڳوٺ / ۾ / جي /مان / جي هڪ بہ ڊاڪٽر ڪونهي.

(IX) اِهو /اِها / اِهي منهنجو ڪتاب اٿيئي.

(X) هن کي هڪ صوف / کپي /کپن /کپنس.

(XI) اِهو /اِها /اِهي نارنگي کٽي آهي.

(XII) مون کي اِهو /اِها / اِهي ڪيلا ڪونہ کپن.

(XIII) هُتي سندس پيءُ بہ آيلُ / آيَلَ / آيلن هو.

(XIV) ڇوڪرُ / ڇوڪري/ ڇوڪرا تيز ڊوڙيو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلايو:

(i) هن اسڪول ۾ لائبرري آهي (سوالي جملو ٺاهيو).

(ii) هن گهر ۾ هڪ ماڻهو آهي (انڪاري جملي ۾ بدلايو).

(iii) باغ ۾ ڪيترا ماڻهو موجود آهن (عجب واري جملي ۾ ڦيرايو).

(IV) هي اسڪول وڏو آهي (انڪاري جملو ٺاهيو).

(V) رستي تي پنج ماڻهو هئا (ڪيترا لفظ ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(VI) هن ڳوٺ جي آبادي ڪيتري آهي (بياني جملي ۾ ڦيرايو).

(VII) هي اسڪول ننڍو آهي ڇا ؟ (انڪاري جملي ۾ بدلايو).

(ب) ڇا، ڪير، ڪيرَ، ڪهڙو، ڪهڙا ۽ ڪنهن لفظ ڪم آڻي، سوالي جملا ٺاهيو:

(i) هي ڪتاب منهنجا آهن.

(ii) هيءُ ماڻهو وڪيل آهي.

(iii) تون سٽي ڪاليج جو پروفيسر آهين.

(IV) منهنجي هٿ ۾ ٻه قلم آهن.

(V) هيءُ منهنجو ڀيءُ آهي.

(VI) هيءَ خاتون منهنجي ماسي آهي.

(VII) توکي ڀڳهار مليو.

(VIII) هيءُ ڇوڪر منهنجو ڀاءُ نہ آهي.

(IX) هن ڪي مون هٿ اچڻ کان روڪيو.

(X) هُوءَ بيمار آهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) چا ۽ ڇو استعمال ڪري ڪي ٻه پنج سوالي جملا لکو:

(ث) ڪيترا، ڪيتريون، ڪنهن، ڪهڙو، ڪهڙي لفظ، استعمال ڪري سوالي جملا ٺاهيو:

(i) هن شهر ۾ پنج لک ماڻهو رهن ٿا (ڪيترا لفظ ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(ii) ڪراچيءَ ۾ بيشمار اسپتالون آهن (ڪيتريون ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(iii) هُو گل حسن جو فرزند آهي؟ (ڪنهن استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(IV) هيءُ ڇوڪرو منهنجو سوٽ آهي (ڪيرُ استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(V) سنڌ مان سنڌو دريا ۽ وهندو آهي (ڪهڙي استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(VI) شاهه لطيف جي مزار ڀٽ شاهه تي آهي (ڪٿي لفظ استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(VII) منهنجي کيسي ۾ سؤ روپيا آهن (ڪيترا استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(ج) ڏنگين ۾ ڏنل اشارن موجب جملا بدلايو:

(i) ڳوٺ وارن، هنن جي ڏاڍي مدد ڪئي (ڇا لفظ ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(ii) اسڪول جا شاگرد راتي باغ گهمڻ ويا هئا (ڇو لفظ ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(iii) منهنجي هٿ ۾ ٻه ڪتاب آهن (ڇا لفظ ڪم آڻي سوالي جملو ٺاهيو).

(IV) هوُ بيمار آهي (سوالي انڪاري جملي ۾ بدلايو).

(V) اوهين آيا آهيو (ڪٿان لفظ استعمال ڪري سوالي جملو ٺاهيو).

(VI) تون اڪبر جو پٽ آهين (ڪنهن لفظ جي ڪم آڻڻ سان سوالي جملي ۾ ڦيرايو).

(VII) مون خط لکيو هو (سوالي انڪاري جملي ۾ ڦيرايو).

(VIII) هي ڇوڪر نه آهي (ظرف نفيءَ جي جڳهه بدلائي جملو ٺاهيو).

(IX) هي ڪهڙو ڪتاب آهي؟ (تعجب وارو جملو ٺاهيو)

(X) هي ڪهڙو سهڻو پکي آهي؟ (تعجب واري جملي ۾ بدلايو)

(XI) هيءَ بلا ڏسو (تعجب وارو جملو ٺاهيو).

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ح) جهيلار ڇا آهي؟ جهيلار جي حوالي سان جملن جي معنيٰ ۽ مفهوم جا مثال ڏيو:

(خ) هيٺ ڏنل خاڪي ۾، هر خاني ۾ ڏنل قسم موجب جملو ناهي لکو:

بياني جملا	سوالي جملا	انڪاري جملو	سوالي انڪاري جملا
اسين صوف کائون ٿا.	....	....	....
....	....	....	ڇا توهين مون وٽ ڪونہ ايندا؟
....	....	....	....
توهان کي هڪدم ايئر پورٽ تي وڃڻ گهرجي.	....	هن وٽ ڪجهہ بہ ڪونهي.	....
....	ڇوڪري ڇا چيو؟	....	....
پارٽيءَ ۾ اسان جو دوست بہ آيل هو.	....	....	....
....	....	مان اڪيلو ڪونہ ويندس.	....
....	....	....	توهان کي ڪمال ڪري ڏيکاريائون نہ؟

books.sindhsalamat.com
sindhsalamat.com

(د) هينين خانن مان لفظ چونڊي جملا ٺاهيو:

توهان	هت			پيو	ڪري
مان					ڪريان
مون		۾	چا	پيئي	ڪريون
اسان	گهر				ڪيو
تو					ڪريو
تون					ڪن
توهان				پيا	ڪرين
اسين				پيئون	
هُوءَ					
هُو					
هُن					
هنن					

(ر) ڪهڙو، ڪيترو، ڪيرُ، ڪيئن، چا ۽ چو ڪم آڻي، سوالي، سوالي انڪاري ۽ عجب وارا جملا ٺاهيو:

(i) مان اجايا خرچ تو ڪرايانوَ.

(ii) خرچ ڪرايُوَمِ

(iii) مون وٽ رکو ويهہ روپيا آهن.

(IV) پنج سؤ روپيا ڏيئي ويو.

(V) چوڪرين سرڪس ۾ تار تي سائيڪلون پئي هلايون.

(VI) چوڪري موٽر سائيڪل پيئي هلائي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ پندرهون

سبق پهريون

(الف) هينين اصطلاحن جي سمجهاڻي ڏيو ۽ اُهي جملن ۾ ڪم آڻيو:

موج لڳڻ، دل جهومڻ، پنهنجو مٽ پاڻ هئڻ، آسمان سان ڳالهيون ڪرڻ، ٿورا مڃڻ، پاڻ پتوڙڻ، منهن ڏيڻ، گل چاڙهڻ، گل ڪرڻ، اک ڏيکارڻ، اک پورڻ، اک اٿڻ، ڳاٽ اوچو ڪرڻ، ڪير ڪنڌ ٿيڻ ۽ پانهن ٻيلي ٿيڻ.

(ب) هيٺ ڏنل هدايتن موجب اصطلاح لکو:

’دل‘ لفظ استعمال ڪري اصطلاح لکو.

’ڪنڌ‘ لفظ استعمال ڪري اصطلاح لکو.

’اک‘ لفظ استعمال ڪري اصطلاح لکو.

’هٿ‘ لفظ استعمال ڪري اصطلاح لکو.

’وات‘ لفظ استعمال ڪري اصطلاح لکو.

(ت) هيٺ ڏنل سنڌي پهاڪا پڙهو ۽ اُنهن جو مفهوم به سمجهايو:

(i) ٻُلي ٻلي ٻاڻ آئي سا به نه ٻُلي.

(ii) اهڙو سون ئي گهوريو جو ڪَنَ ڇني.

(iii) اڄ جو ڪم سڀاڻي تي نه رکجي.

(IV) تون به رئيس مان به رئيس ته ګڏهه ڪير هڪليندو؟

(V) پنج ئي آڱريون برابر نه آهن.

(VI) جهڙا ڪانوَ تهڙا ٻچا.

(VII) ڪير جو ڪاٺو، ڇاهي به ڦوڪي پيئي.

(VIII) چورَ جي ڏاڙهيءَ ۾ ڪک.

(IX) جهڙي ڪرڻي تهڙي ڀرڻي.

(X) هٿ جي ڪنگڻ کي آرسيءَ جو ڪهڙو ضرور.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ سورهون

سبق پهريون

جملن جا قسم

(الف) ڏنگين مان لفظ چونڊي مرتب جملا ٺاهيو:

	جملا	ڪم آڻيو		جملا	ڪم آڻيو
(i)	منهنجي ڀاءُ ڪي تو ڪتاب ڏنو. مون ڪان وڏو آهي.	جنهن- سو	(VII)	موڪلن جا ڏينهن اچي ويجها پيا . اڪبر جي ٻي چيني وڏي ويئي.	جيئن-تيئن
(ii)	ڌرتيءَ تي اسين رهون ٿا. ڌرتي گول آهي.	جنهن-سا	(VIII)	مان موٽندس. هو مون سان ملڻ ايندو.	جڏهن-تڏهن
(iii)	اهو ڪم ڪندين. نقصان پائيندين.	جيڪڏهن-ته	(IX)	هن پڙهايو. مون ڪيو.	جيئن- تيئن
(IV)	جتي ميز آهي. ڪرسي بہ رک.	جتي- تتي	(X)	اها ڳالهہ پڙهندو. هُو ڪلندو.	جو-سو
(V)	توهين وڃو ٿا. هنن ڪي بہ وٺي وڃو.	جيڏانهن-تيڏانهن	(XI)	هن محنت ڪانہ ڪئي. هن ڪي انعام ڪونہ مليو.	جنهن-تنهن
(VI)	توهان چيو. مون ڪتاب رکيو.	جتي-تتي	(XII)	تنهنجو حال آهي. منهنجو حال آهي.	جهڙو-تهڙو

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) ڏنگين مان لفظ چونڊي خال ڀريو (جو ..... سو، جا ... سا، جي ... سي، جنهن ... تنهن، جيڪڏهن ... ته)

(i) .... محنت ڪندو، .... ڪامياب ٿيندو.
(ii) .... وٽ پئسا آهن، .... ڪي ڪتاب ملندو.
(iii) .... اسان سان آيا هئا، .... منهنجا ڀائر هئا.
(IV) .... انعام کٽندو، .... هٿ ايندو.
(V) .... ڇوڪري تو ڏٺي هئي، .... منهنجي ڀيڻ هئي.
(VI) .... منهنجي صلاح نه مڃيندين،......... ڏاڍو پڇتائيندين.

(ت) حرف جملو (حروف عطف) 'ء' ، 'يا' 'پر' ڪم آڻي، هيٺين جملن مان مرڪب جملا ناهيو:

(i) مان ڊاڪٽرآهيان. {'ء' ڪم آڻيو}
تون انجنيئر آهين.
(ii) توهين مون سان گڏ هلو. {'يا' ڪم آڻيو}
اوهان جو ڀاءُ هلي.
(iii) اسين ڪامياب ٿياسين. {'پر' ڪم آڻيو}
اسان جون مارڪون سٺيون ڪونهن.
(IV) توهين گهڻائي شهر گهميا آهيو. {'پر' ڪم آڻيو}
پئرس جهڙو سهڻو شهرڪونهي.
(V) هن وٽ گهڻي ئي دولت آهي. { 'ته به' ڪم آڻيو}
هو مسڪين وانگر رهندو آهي.
(VI) هُو وڃي. {'يا' ء 'پر' ڪم آڻي، مرڪب جملو ناهيو}
تون وڃ.
هڪڙو ضرور وڃي.
(VII) اصغر ماني کاڌي. { 'ء'ڪم آڻيو}
امينه ڪافي پيتي.
(VIII) مان خط لکندس. {'يا' حرف جملو ڪم آڻيو}
تون خط لکندين.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ سترهون

سبق پهريون

(الف) هيٺين جملن ۾ درستيون ڪري، جملا نئين سر لکو:

(i) تنهنجو عمر ڪيتري آهي؟

(ii) اڄ موسم ڏاڍو سٺو اهي.

(iii) سائين، گاڏي آيو آهي.

(IV) زميندار جي باغ ۾ موسم ٿڌو آهي.

(V) تنهنجي ٿيلهي ۾ ڪيتريون ڪتابون آهن ؟

(VI) هُتي ڇوڪرا ڪانهه هٿا.

(VII) تنهنجو پيءُ ڪيرَ آهي ؟

(VIII) هُن پکيءَ جي رنگ ڪهڙي آهي؟

(IX) ڪراچي سيني شهرن سان سٺو آهي.

(X) هاڻ تو سان هڪ سوال پڇندس.

(XI) اوهان سان التجا ڪئي اٿم.

(XII) اوهان جو پاءُ دوستن سان ڳالهيون پيئي ڪري.

(XIII) ڇا، هتان ڪان اوهان جي گهرِ تائين ڪا بس ويندي آهي؟

(XIV) ڇوڪري کي ٻڪري وٺ وٺي وڃ.

(XV) هي بانو جو گهر آهي.

(XVI) پلنگ وٺان ڪا بتي ٻري ٿي

(XVII) ڪتاب کي ميز تان وٺي اچ.

(ب) هيٺ ڏنل سٽن ۾ لفظ ڦيرائي، گهيرائي رکيا ويا آهن. انهن لفظن کي ترتيب موجب ناهي، جملا درست ڪري لکو:

(i) اڄ سيٺ ڪرائي ۽ وڃي منهنجي رزرو وڃ.

(ii) آهيون سچو ڏينهن ڪندا اسين رهيا محنت.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(iii) بس تائين ڇا هتان گهَرَ اوهان آهي ويندي ڪا جي؟

(IV) سان پيو ڳالهيون ڀاءُ ڪري جو اوهان دوستن.

(V) آهي خبر ٻڌاءِ ڪهڙي؟

(VI) آهيون ٽڪل سڀيئي اسين ڏاڍا.

(VII) خالي ڪم هتين ڪونہ ٿئي تو ڪوبہ.

(VIII) مسڪين جي اڄي اها ناحق مصيبت مٿي مون پيئي تي.

(IX) اڳ آزاديءَ کان عرصي اسين واري حيدرآباد ۾ آهيون رهندا.

(X) پر ڪپي بهشت هن ڪي تي ترئيءَ اهو لاءِ ناممڪن آهي اسان.

(ت) هيٺ ڏنل سٽن ۾ لفظ ڦيري گهيري رکيا ويا آهن. سنڌي ٻوليءَ جي نحوي اصولن موجب انهن لفظن کي ترتيب ڏيئي، جملا ٺاهي لکو:

(i) جي تار هن آفيس ۾ جي موڪلڻ ٽپال ڪانهي جي سهوليت.

(ii) ڏيکار اسان کي گهر تنهنجي رستو جو بہ.

(iii) ڏيکاريو تنهن جو هن خط کي مون.

(IV) ڪمرو ڦوڪٽن هو جهنڊين ٻتين سان سجو ۽ رنگ برنگي سينگاريل.

(V) آهن ۾ خط ڪي ٺيلهي ڇا اوهان جي؟

(VI) سان ٻانهنِ ڪرسيون ڏهہ گهرجن نهرائڻ.

(VII) تائين ٿي وڃي گهر بس جي اوهان ڇا هتان؟

(VIII) تو پايان نہ آءُ ڪوٽ ۾ بہ سرديءَ.

(IX) پيا وڃون هن مان گهر اسين سياٽي سب.

(X) ڪونهي بہ ڪو ٻار ۾ هِن گهرَ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ث) هيٺين سٽن ۾ ڏنل لفظ ترتيب وار ناهي، جملا لکو:

(i) آهي ڪلو جو انبن ۾ ڪيترو؟

(ii) ڳولي هو پيو پنهنجي پيءُ ٻاهر کي گهر کان.

(iii) ايندو ڪونه ڪوبه ڪرڻ راند هُتي حڪم تي سپاٽي تنهنجي.

(IV) مانيءَ تي اوهان ڪٺي ٻن ٻهرن ديرِ جي ڏاڍي.

(V) تو گهران آءُ جي مدد مون کي ۾ ڪانهي فرصت ايتري اوهان ڪرڻ.

(VI) ڪوڪا ڪولا هڪ ۾ هجي روپئي هڪ. ڪيترين ته ڪيتريون ملنديون روپين ۾ ڏهن، جيڪڏهن؟

(VII) ڪار جي ارڙهن پيٽرول گهرجي کي لٽر منهنجي لاءِ مون.

(VIII) ٻڌائيندو سانوَ هڪڙي سپاٽي ڳالهه.

(IX) صبح جو آهيون گهٽوڪري اسين هڪ ڪوپ پيئندا چانهه.

(X) هن ڪمن جي ٻڌايانوَ ڳالهه جي ڪهڙي؟

(ج) هيٺيان لفظ اهڙي سٽاءَ موجب ناهي رکو جو معنيٰ دار جملا ٺهي سگهن:

(i) شهرجو وڏو هڪ تمام حيدرآباد. آهي.

(ii) رانڪَ جي نهيل عيسيٰ ترخان پٽر آهي ميرزا جي.

(iii) سڪندر هڪ جو ۾ سيوهڻ پراڻو اعظم آهي قلعو.

(IV) اسڪول تي ميدان جي ٻار ٻاهر جا آهن ڪيڏي راند رهيا.

(V) وڏا ۾ آهن ٻار ڪلاس هن ڏهه.

(VI) لاءِ گهر سٽا پائڻ ۾ آهن ڪپڙا.

(VII) رستي جا نظر ڏانهن تي بندر وڃڻ لوٽ تان آيا ڊير پئي وقت.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ارڙهون

سبق پهريون

(الف) فعلي مصدرن (ڌاتُن) جهڙوڪ : تــر، لک وغيره تي مشتمل هيٺ ڏنل شڪلين ڪي سامهون رکي جملا ناهي لکو جيئن:

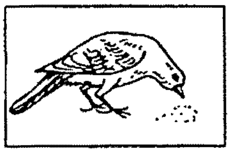

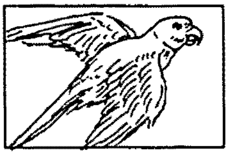

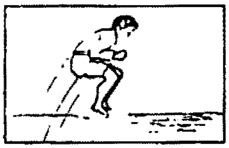

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پيون

(الف) هيٺين تصويرون ڏسو ۽ جواب لکو.

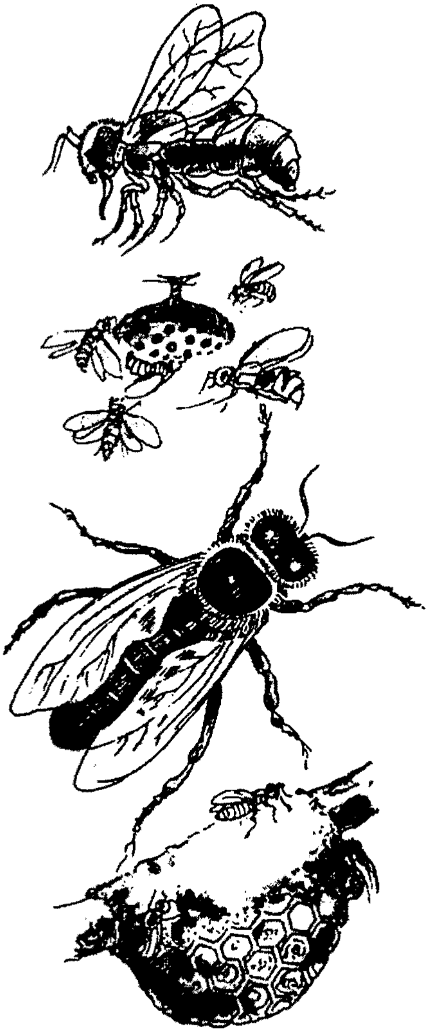

سوال : هيءَ ڪهڙي جيت جي تصوير آهي؟

جواب:

سوال : ڇا اِها ماکيءَ جي مک نہ آهي؟

جواب:

سوال : ڏينيو ڪٿي رهندا آهن؟

جواب:

سوال : ڪکر ڇا کي چئبو آهي؟

جواب:

سوال: ڪکر سان واسطو رکندڙ ڪهڙو اصطلاح مشهور آهي؟

جواب:

سوال : هيءَ ڇا جي تصوير آهي؟

جواب:

سوال : ڇا هيءَ تصوير ڪکر جي نہ آهي؟

جواب:

سوال: ڪکر ۽ ماناري ۾ ڪهڙو فرق آهي؟

جواب:

سوال: اسان ماکي ڪٿان حاصل ڪندا آهيون؟

جواب:

(ب) هيٺين لفظن کي سمجهو ۽ انهن جي وضاحت ڪريو:

مصري، پتاشا، گلقند، ريوڙيون، ڳڙداڻي، تاهري.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

اڪبر ننڍو ٻار آهي.
اڪبر، اسلم کان ننڍو آهي.
اڪبر، اسلم ۽ امين کان ننڍو آهي.
اڪبر، سڀني ٻارن کان ننڍو آهي.

اسلم وڏو آهي.
اسلم، اڪبر کان وڏو آهي.
اسلم، امين کان ننڍو آهي پر اڪبر کان وڏو آهي.

امين، اڪبر کان وڏو آهي.
امين، اسلم کان وڏو آهي.
امين سڀني ٻارن کان وڏو آهي.

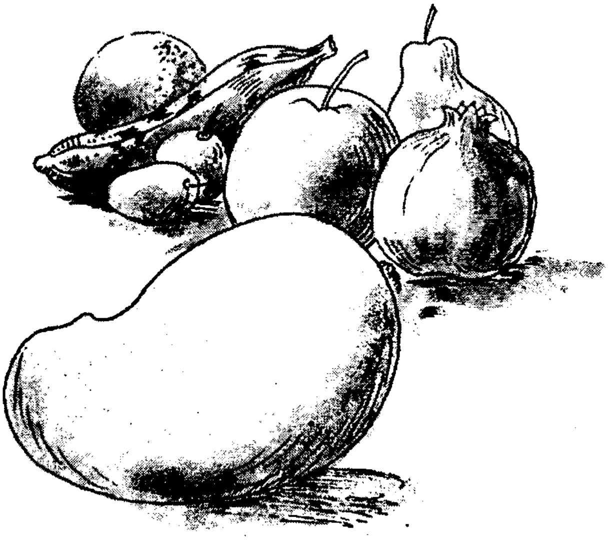

انب مٺو ميوو آهي.
انب، صوف کان وڌيڪ مٺو آهي.
انب ڏاڙهونءَ کان مٺو آهي.
انب سڀني ميون کان وڌيڪ مٺو آهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوٿون

(١) هيءُ وَڻُ آهي

(٢) هن وَڻَ جا پَنَ........ آهن (خال پريو).

(٣) وڻن جي پنن جي .... اکين کي وڻندي آهي. (خال پريو)

(۴) .... جي پـنن جي رنـگ سـائـو ٿيندو آهي.

(۵) وڻ جي ڏنـل تـصـوير جي مـدد سـان وڻ جي هر حصي جو نالو لکو.

(٦) سوال: هيءُ ڪهڙيءَ شيءِ جي تصوير آهي؟

جواب:

(٧) سوال : هن شيءِ جو رنگ ڪهڙو آهي؟

جواب:

(٨) سوال : اسين پيا ڪهڙا ڪهڙا لباس پائيندا آهيون؟

جواب:

(٩) سوال : لفظ ڪارو، گرامر ۾........... آهي.

(١٠) ڪارو لفظ جو اسم ٿيندو.......... .

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هيٺين صفتن جا اسم لکو. هر صفت جي سامهون ڇڏيل خالي جايون ڀريو:

صفت	اسم
سائو	....
اَڇو	....
پيلو	....
هئڊو	....
نيرو	....
ڳاڙهو	....
گلابي	....

(ت) هيٺيان لفظ پنهنجن جملن ۾ ڪم آڻيو:

ڳاڙهو، ڇڱو، ڇانو، ساوڪ، قميص، شلوار،

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پنجون

هن تصوير کي ڏسو ۽ هيٺين سوالن جا جواب لکو:

(١) هن تصوير ۾ ڏنل جانورن ۽ پکين مان اوهين ڪهڙا ڪهڙا جانور، پکي ۽ جيت سڃاڻو ٿا، انهن جا نالا لکو.

(٢) انهن ۾ جيڪي جانور، جيت ۽ سَرَڻا زهريلا آهن، اُنهن جا نالا لکو.

(٣) انهن مان ڪهڙا ڪهڙا جانور چڪ هڻندا آهن؟

(٤) انهن مان ڪهڙا ڪهڙا جيت ۽ سَرَڻا ڏنگ هڻندا آهن؟

(٥) اهي جانور، پکي ۽ سرڻا ڪٿي ڪٿي رهندا آهن ۽ اَچهو وڃندا آهن؟ هر گروهه جي سامهون سندس رهڻ جي جاءِ جو نالو لکو، يعني اُنهن جي رهڻ جي جاين کي ڇا چئبو آهي؟

(٦) هر هڪ جانور، جيت ۽ سرڻي جو رنگ لکو.

(٧) تصوير ۾ ڏنل جانورن، پکين ۽ جيتن جيتن جو کاڌو خوراڪ ڇا آهي؟

(٨) تصويرن ۾ ڏنل جانورن، پکين يا جيتن جي آوازن جا نالا لکو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(٩) هر هڪ جانور يا جيوجنتر جي هلڻ يعني چُرپر لاءِ سنڌي زبان ۾ ڪهڙو لفظ ڪم ايندو آهي؟ اُهي لفظ ڪم آڻي، هيٺين جملن ۾ خالي جايون پريو:

نانگ .... ٿو.

ڪرڙي .... ٿي.

ميجي .... ٿي.

ڏيڏر .... ٿو.

سهو .... ٿو.

مور .... ٿو.

نور .... ٿو.

طوطو .... ٿو.

ڳئون .... ٿي.

ڪتو .... ٿو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ڇهون

هن تصوير کي ڏسو ۽ هيٺين سوالن جا جواب لکو:

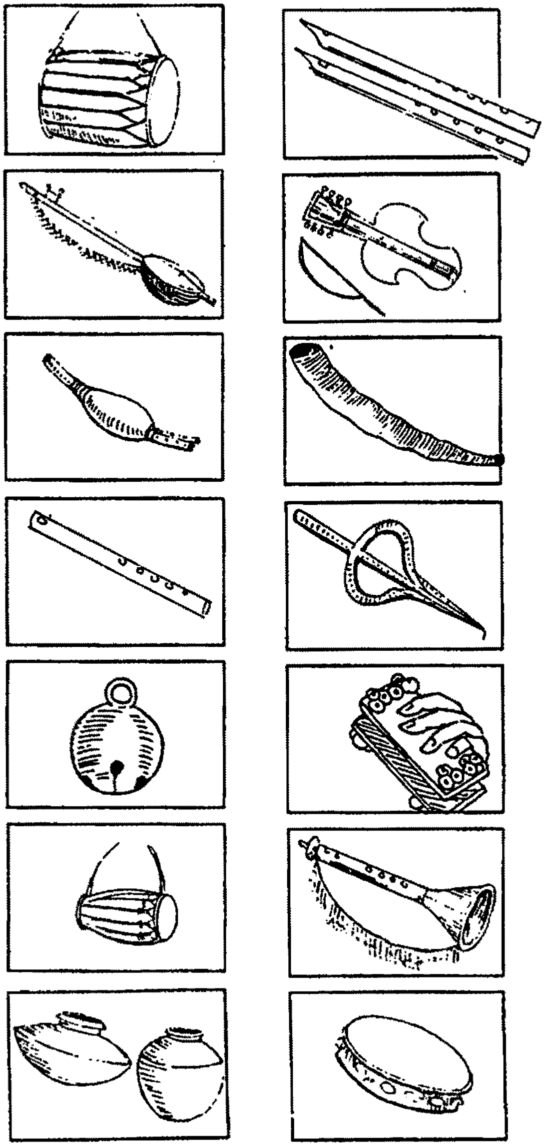

(١) ڳائڻ اسم مصدر جو، فعلي ڌاتو ڪهڙو آهي؟

(٢) ڳائڻ جو اسم فاعل .... آهي.

(٣) ٻڌايو تہ هيٺين سازن جي وڄائيندڙن کي ڇا چئبو آهي؟

ڍولڪ، پکواز، طبلو، مرلي، دلو، نغارا، چمٽو، سَنک، بنسري، دُهل.

(٤) سنڌ ۾ ڪي پيشور يا پورهيت هي آهن:

منگتو، مڱڻهار، ميراسي، لنگهو، ڀٽ، ڀان ۽ چارڻ، ٻيا ڪهڙا ڪهڙا پورهيت اوهان کي معلوم آهن؟

(٥) هن تصوير ۾ جيڪي ساز ڏيکاريل آهن انهن کي سندن، وڄائڻ واري خصوصيت مطابق ڌارڌار ڪري لکو: مثلاً: ڦوڪ وارا ساز، تند وارا ساز، ڪلن وارا ساز، هٿ جي مدد سان وڄندڙ ساز، ڇم ڇم ڪندڙ ساز ۽ ڏونڪن جي مدد سان وڄندڙ ساز.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق سَتون

هن تصوير جي مدد سان هيٺين سوالن جا جواب لکو:

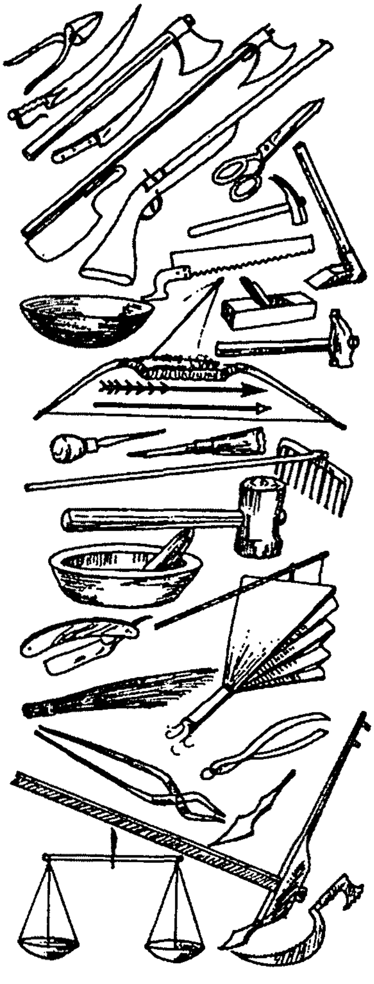

(۱) هر لفظ (سامان) سان واسطيدار پورهئي يا ڌنڌي جو نالو لکو.

(۲) هر لفظ سان واسطو رکندڙ پورهيت جو نالو لکو.

(۳) هر لفظ جون جمع صورتون لکو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(۴) هيٺين اسمن (شين) جي آوازن کي سنڌي زبان ۾ ڇا چئبو آهي؟

لفظ	آواز
تلوار	....
کهاڙي	....
ڪوڏر	....
تغاري	....
واهُولو	....
رندو	....
تير	....
ڪارائي	....
قئنچي	....
چمٽو	....
ڏاٽو	....
ڏَنوڻ	....
مترڪو	....
واهولو	....
ٻوهارو	....
ڪرل	....

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق اُنون

هنن تصويرن کي ڏسو ۽ هيٺين سوالن جا جواب لکو:

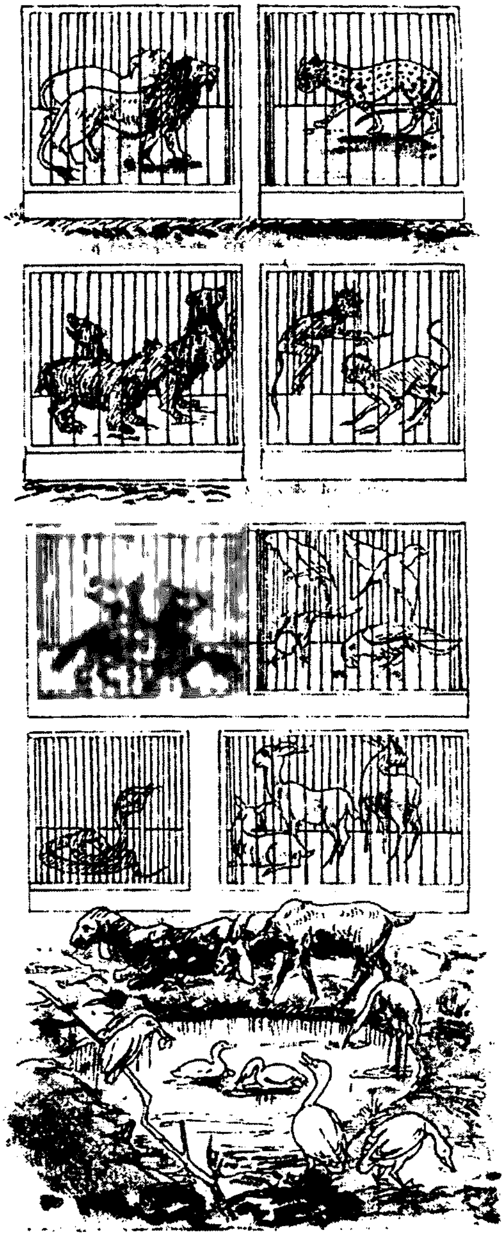

(١) هنن تصويرن ۾ اوهين ڇا ڇا ٿا ڏسو؟

(٢) پڃرن ۾ ڪهڙا ڪهڙا جانور ۽ پکي اوهان کي نظر اچن ٿا؟

(٣) انهن ۾ پالتو جانور ۽ جهنگلي جانورن جا نالا الڳ الڳ ڪري لکو.

(٤) هيٺين جانورن جي مادين کي ڇا چئبو آهي؟

شينهن، بگهڙ، رڇ، ٻولڙو، لومڙ، چيتو، باز، جِهرڪ، ڇَتون، گدڙ، هاٿي، ٻَڪَرُ، مور، ڪانءُ، هَرڻُ، گڏهُ، اٺُ، گهوڙو

(٥) هيٺين لفظن جون عدد جمع واريون صورتون لکو:

ڪتو، ڪُڪڙ، اٺ، ڍڳي، طوطو، مورُ، هرڻي، ڏوٻي، ماڇُو، ڳئون، وِڇون، داتا.

(٦) هيٺين جانورن ۽ پکين جي آوازن لاءِ ڪهڙا ڪهڙا لفظ اوهان کي معلوم آهن؟

شينهن، ٻولڙو، سرڻ، طوطو، ڪبوتر، ڳيرو، گهوڙو، گڏهه، گدڙ، هاٿي، ڪانءُ، ٻلي، ڳئون، ٻڪري، جهرڪي،نانگ، ڏيڏر، باز ۽ مور.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق نائون

هن تصوير جي مدد سان هينين سوالن جا جواب لکو:

(۱) هن تصوير جي مدد سان انسان جي عضون ۽ انهن جي حصن جا نالا لکو.

(۲) هرهڪ عضوو ڪهڙي ڪم ايندو آهي؟

(۳) ماڻهوءَ جي آواز ۽ هلڻ چلڻ لاءِ ڪهڙا ڪهڙا لفظ ڪم ايندا آهن؟

(۴) جيڪڏهن اها تصوير ڪنهن عورت جي هجي ها تہ :

(i) اُن جي زيورن جا نالا ڪهڙا ڪهڙا هجن ها؟

(ii) زائفائون ڪهڙا ڪهڙا لباس پائينديون آهن؟

(۵) سنڌي سماج ۾ سنڌي عورتن ۽ مردن جا خاص سنڌي نالا ڪهڙا ڪهڙا هوندا آهن، مثال طور:

(i) مرد جو نالو: سارنگ

(ii) عورت جو نالو: سڪان يا سڪي

(iii) ٻيا نالا اوهين لکو:

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ڏهون

الف : - هن تصوير جي مدد سان هيٺين سوالن جا جواب لکو:

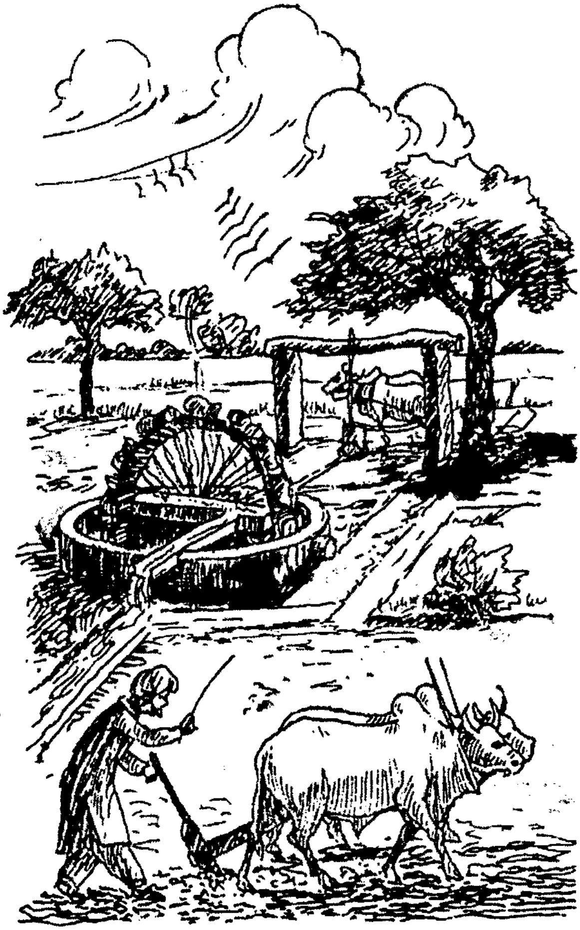

(١) هن تصوير ۾ اوهين ڇاڇا ٿا ڏسو؟

(٢) نار واري منظر تي ڏهہ جملا لکو.

(٣) نار جي حصن جا نالا لکو.

(۴) هَرَ جا ڪهڙا ڪهڙا حصا ٿيندا آهن؟

(۵) ڪن خاص خاص پوکن ۽ فصلن جا نالا لکو.

(٦) ڪهڙيون ڪهڙيون ڀاڄيون ۽ ميوا اوهان کي معلوم آهن؟

(٧) ٻاڙن واريون ڀاڄيون ۽ پنن واريون ڀاڄيون ڪهڙيون ڪهڙيون آهن؟

(٨) ڪهڙا ڪهڙا ميوا رسدار ٿيندا آهن؟

(ب) هن تصوير جي باري ۾ پندرهن جملا لکو:

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق يارهون

(١) سوال : هن تصوير ۾ ڇا ڇا نظر اچي رهيو آهي؟

جواب:

(٢) سوال: گهوڙي تي ڪير چڙهيل آهي؟

جواب:

(٣) سوال: گهوٽ جي پٺيان گهوڙي تي ويٺل ٻار کي ڇا چئبو آهي؟

جواب:

(٤) سوال: گهوٽ جي منهن تي ڇا ٻڌل آهي؟

جواب:

(٥) سوال : گهوڙي جي پٺيان ماڻهن جي ايڏي ساري ميڙاڪي کي ڇا چوندا آهن؟

جواب:

(٦) سوال : گهوڙي جي اڳيان ساز وڄائيندڙ ڪير آهن؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جواب:

(٧)سوال: ساز وڄائيندڙن وٽ

کهڙا کهڙا ساز آهن؟

جواب:

(٨) سوال : گهوڙي جي اڳيان ۽

ساز وڄائيندڙن جي سامهون

ماڻهو ڇا پيا ڪن؟

جواب:

(٩) سوال: نچندڙ ماڻهوءَ ڪي سنڌي

زبان ۾ ڇا چئبو آهي؟

جواب:

(١٠)سوال: سنڌي تهذيب جا

ڪهڙا ڪهڙا ناچ اوهان کي

معلوم آهن؟.

جواب:

(ب) هيٺين جا اُبتڙ لفظ لکو:

ڇاڄي، گهوٽ، ڳوٺ، ماءُ، دوست، پنيان، سوار.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻارهون

سوال: هيءَ ڇا جي تصوير آهي؟

جواب:

سوال: هن تصوير ۾ اوهين ڇا ڇا ٿا ڏسو؟

جواب:

سوال: ڪرسيءَ جي ڀرسان بيٺل ماڻهو ڪير آهي؟

جواب:

سوال: اُستاد جي سامهون ويٺل ٻار ڪير آهن؟

جواب:

سوال: ٻار ڪيترا ويٺا آهن؟

جواب:

سوال: استاد ڇو بيٺو آهي؟

جواب:

سوال: اهي ٻار ڪلاس ۾ ڇو ويٺا آهن؟

جواب:

سوال : ميز تي ڪهڙيون ڪهڙيون شيون رکيل آهن؟

جواب:

سوال: ڪلاس واري ڪمري ۽ گهر واري

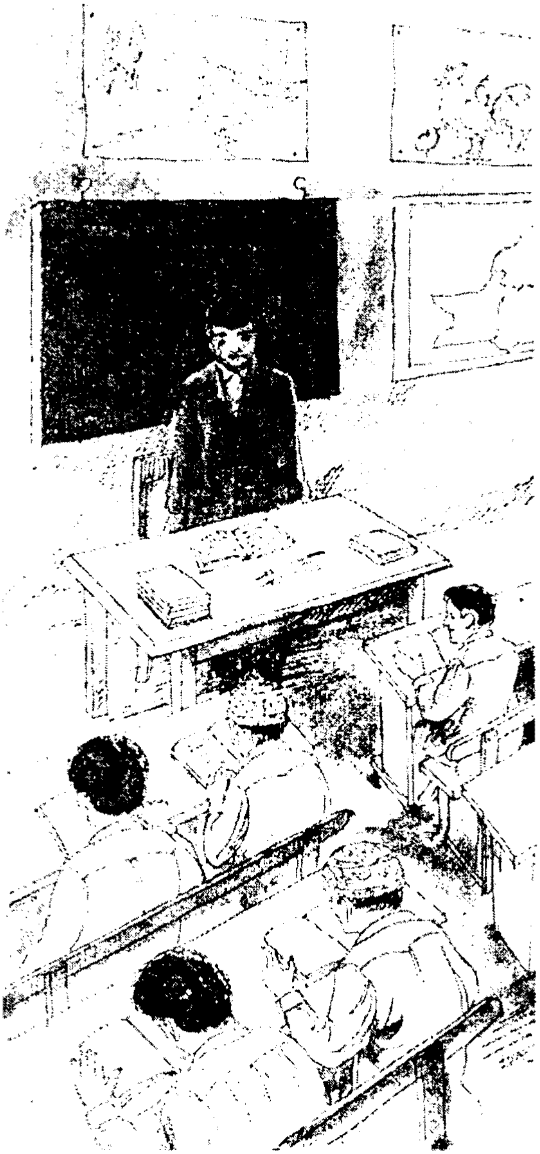

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪمري ۾ ڪهڙو فرق آهي؟

جواب:

سوال: بينچن تي ويٺل ٻار ڇا پيا ڪن؟

جواب:

سوال: ٻارن جي هٿن ۾ ڇا آهن؟

جواب:

سوال: اسڪول جي عنوان تي ويهن جملن

جو هڪ مضمون لکو:

سبق تيرھون

(الف) ھن تصوير جي مدد سان ھينين سوالن جا جواب لکو:

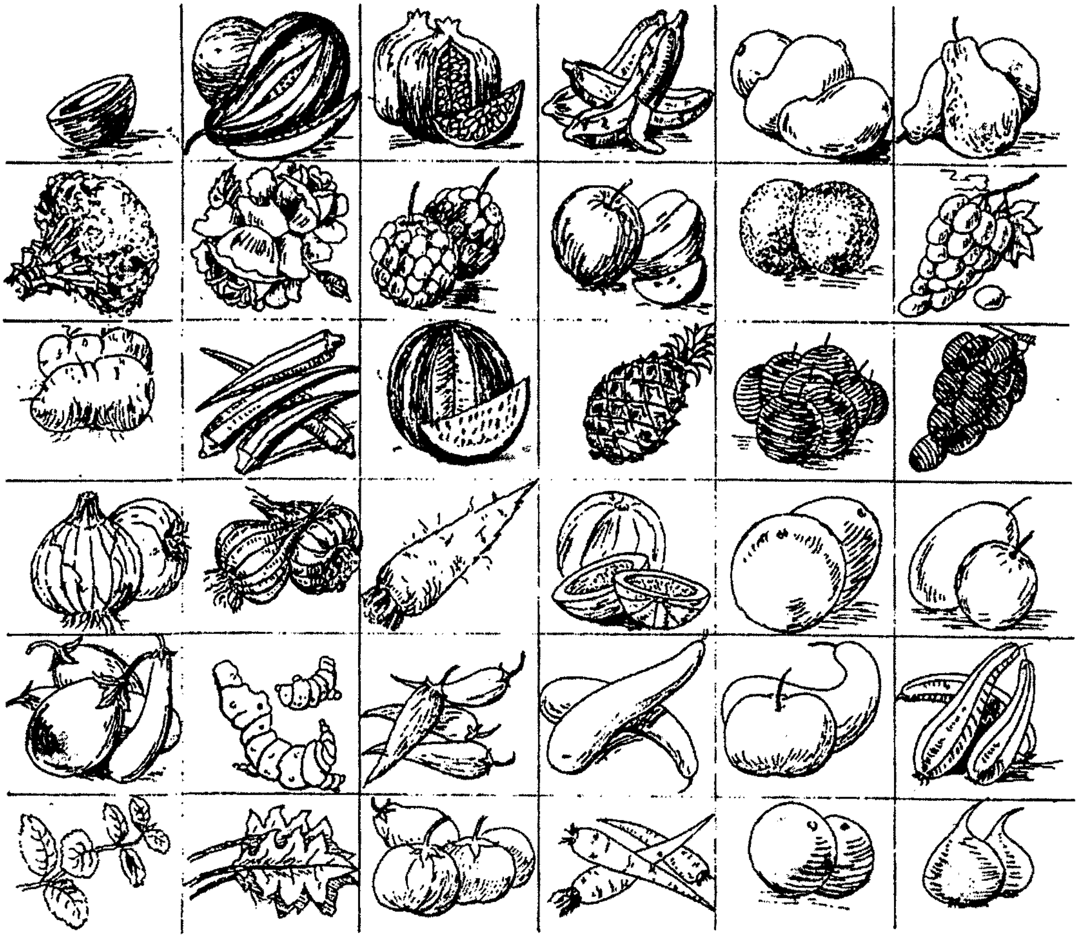

(۱) ھن تصوير ۾ ڏيکاريل ڪھڙا ميوا، ڀاڄيون، گل ۽ ٻوٽا اوھين سڃاڻي سگھو ٿا، انھن جا نالا لکو:

(۲) مُوريءَ جي پن جو رنگ ڪھڙو ٿيندو آھي؟

(۳) موري، بصر، پالڪ ۽ پن گوبيءَ جي پنن ۾ ڪھڙو فرق ٿيندو آھي؟

(۴) تصوير ۾ ڏنل ھرھڪ ميوي ۽ ڀاڄيءَ جو نالو لکو، ۽ اُن جي سامھون اُن جو رنگ لکو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) هن تصوير جي مدد سان هيٺين سوالن جا جواب لکو:

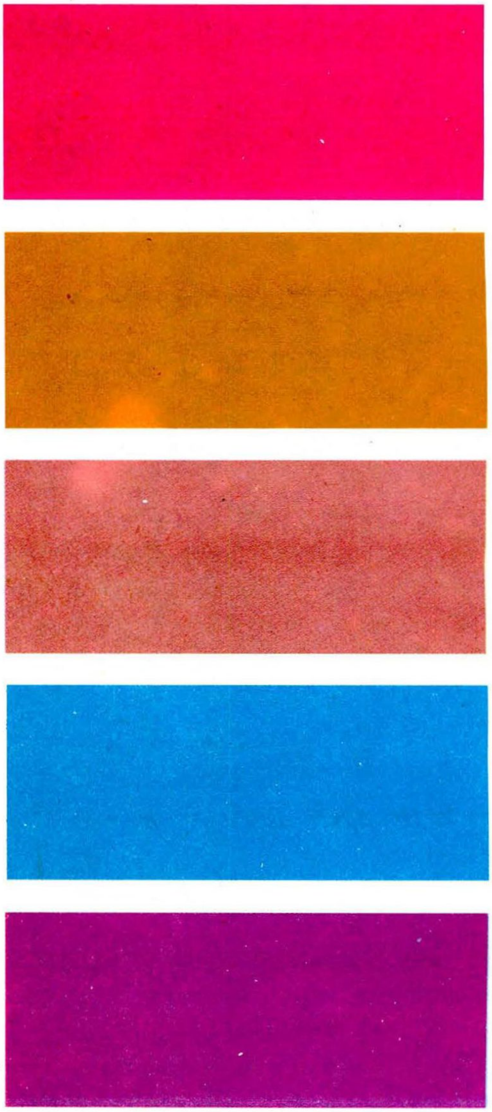

(۱) هن تصوير ۾ جيڪي رنگ سڃاڻي سگهو ٿا، اُنهن جا نالا لکو.

(۲) گلاب جي گل جا ڪهڙا ڪهڙا رنگ اوهان کي معلوم آهن؟

(۳) سرُن جو رنگ ڪهڙو ٿيندو آهي؟

(۴) جنگشاهي شهر وٽ جيڪو پٿر ملندو آهي اُن جو رنگ ڪهڙو ٿيندو آهي؟

(۵) پيلي رنگ وارن ميون جا نالا لکو.

(٦) ڪن رنگن تي ميٺوڙي، آسماني، واڱڻائي ۽ رتو نالو ڇو پيل آهي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق چوڏهون

هن تصوير کي ڏسو ۽ هيٺين سوالن جا جواب لکو:

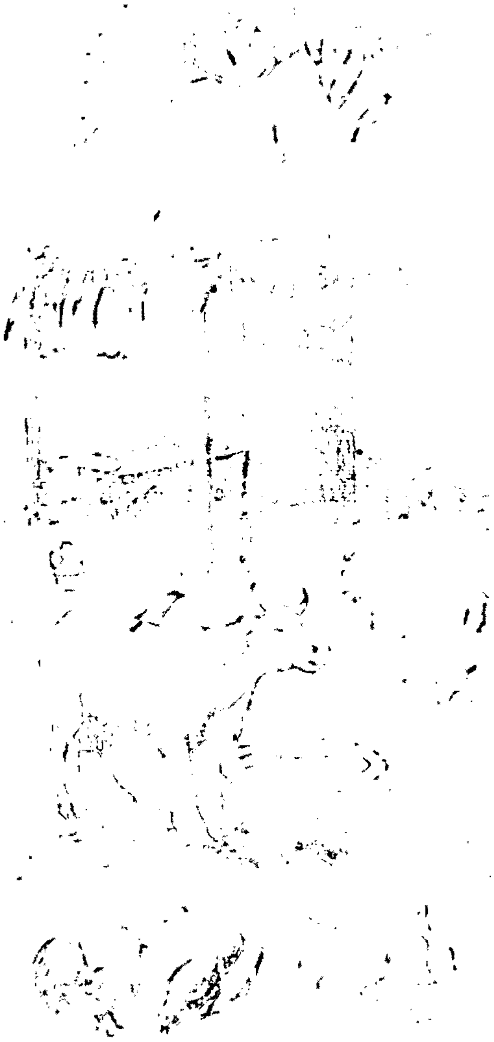

(١) تصوير ۾ چئن طرفن يعني اُتر، ڏکڻ، اوڀر ۽ اولهه طرف جيڪي جيڪي پکي ۽ جانور ڏسو ٿا، انهن جا نالا لکو.

(٢) اها تصوير گهرَ جي ڪهڙي حصي جي آهي؟

(٣) اوهين تصوير ۾ ڪهڙن ڪهڙن جانورن جا ڦرَ (ٻچا) ڏسو ٿا؟

(٤) انهن ڦرن (ٻچن) لاءِ سنڌي زبان ۾ ڪهڙا ڪهڙا لفظ آهن؟

(٥) هن تصوير ۾ ڪهڙو ڪهڙو گهريلو سامان ڏيکاريل آهي؟

(٦) اسان جي عام سنڌين گهرن ۾ ڪهڙا ڪهڙا ٿانوَ ۽ برتن استعمال ڪيا آهن؟

(٧) جوٺري، ديڳڙي، ڪُني، ٻاٽ، ٿالهي، حلمچي، ڏوئي، دانگي، مانڌاڻي ۽ چاڏي ڪهڙي ڪهڙي ڪم ايندڙيون آهن؟

(٨) سوال نمبر ٧ هيٺ ڏنل لفظن جون جمع صورتون لکو:

سبق پندرهون

هن تصوير کي ڏسي ۽ هيٺين سوالن جا جواب لکو:

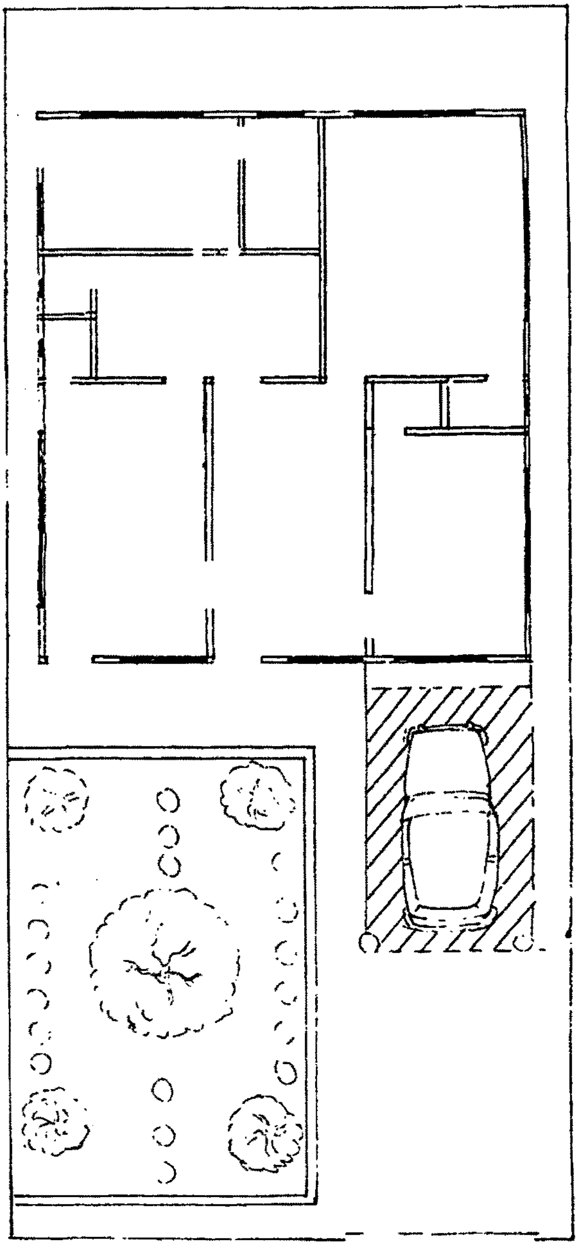

(١) هن خاڪي ۾ گهر جا ڪهڙا ڪهڙا حصا ڏيکاريل آهن؟

جواب: هن خاڪي ۾ گهر جا

....

....

....

....

....

حصا ڏيکاريا ويا آهن.

(٢) هن گهر ۾ ڪاڌي کائڻ لاءِ ڪهڙو ڪمرو آهي؟

جواب:

(٣) هن گهر ۾ موٽر بيهارڻ لاءِ گئريج آهي؟

جواب:

(٤) ڇا هن گهر ۾ رڌڻو ڪونهي؟

جواب:

(٥) هن گهر ۾ وهنجڻ جون جايون

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪيتريون آهن؟

جواب:

(٦) هن گهر جي اڳڻ ۾ باغيچو آهي؟

جواب:

(٧) باغيچي ۾ ڪهڙا ڪهڙا وڻ آهن؟

(٨) سمجهو ته اهو گهر اوهان خريد ڪيو آهي. پنهنجي دوست کي خط لکو ۽ پنهنجي هن گهر جي باري ۾ ڪيس تفصيل ٻڌايو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق سورهون

(الف) هن تصوير کي ڏسو ۽ سوالن جا جواب ڏيو:

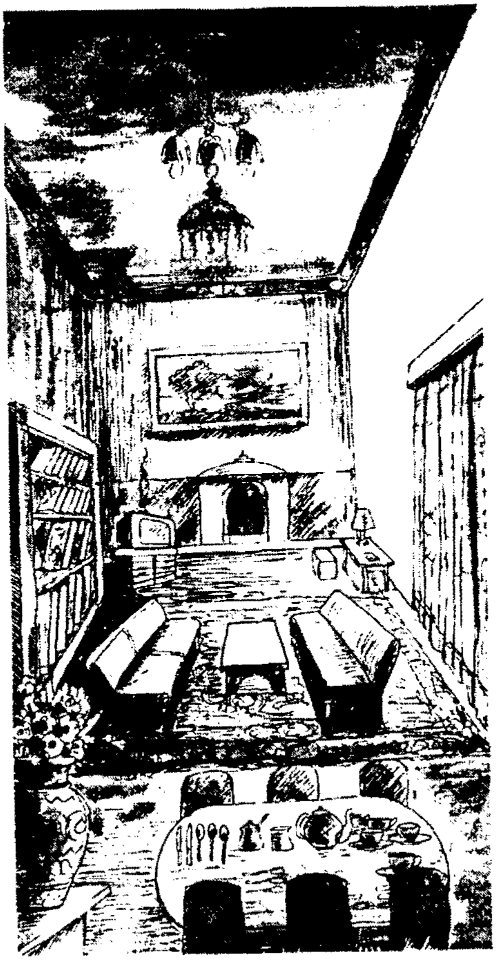

(١) هن گهر ۾ ڪهڙو ڪهڙو فرنيچر نظر اچي ٿو؟

جواب :

(٢) هن گهر جي سينگار لاءِ ڪهڙو ڪهڙو سامان موجود آهي؟

(٣) باهہ ٻارڻ واري هنڌ کي ڇا چ آهي؟

(۴) ڪمري جي ڀتين تي ڇا ڇا ٽنگيل ڏسو؟

(۵) ڪتابن رکڻ لاءِ ڪهڙو بندوبست ڪيل آهي؟

(٦) جنهن ٿانو ۾ گل رکيا آهن، ان کي ڇا چوندا آهن؟

(٧) ميز تي ڪهڙو ڪهڙو سامان رکيل آهي؟

(٨) جن جن ٿانون ۾ چانهہ، کنڊ ۽ کير وجهي رکندا آهن، تن لاءِ سنڌي زبان ۾ ڪهڙا ڪهڙا لفظ اوهان کي معلوم آهن؟

(ب) هيٺين لفظن جا جمع ۽ واحد لکو:

گهرُ، ڪوٺي، ڪمرو، ڀت، پردا، جاءِ، ڇت، ميز، الماڙي، گلَ، چمچو، ڇريون، تصويرون، غاليچا، ديوار.

(ت) ڏنل تصوير جي مدد سان ماڊرن گهر تي مضمون لکو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق سترهون

هن تصوير جي مدد سان هي مڪالمو پڙهو:

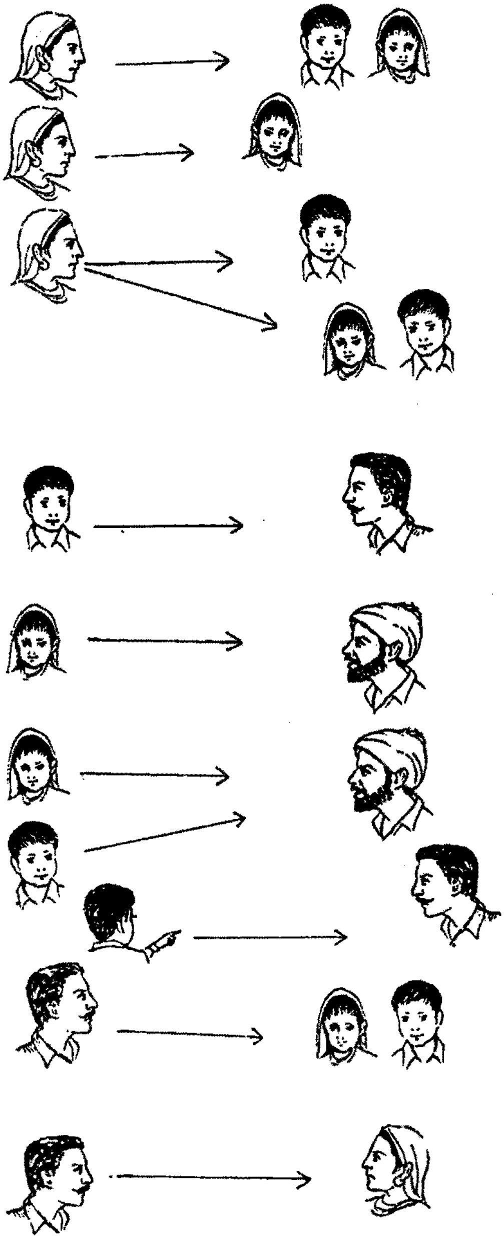

عورت: هي منهنجا ٻار آهن.

ماءُ: هيءَ منهنجي ڌيءَ آهي. هن جو نالو ڪنول آهي.

ماءُ: هيءُ منهنجو پٽ آهي. هن جو نالو اڪبر آهي.

ڪنول، اڪبر جي ڀيڻ آهي. اڪبر، ڪنول جو ڀاءُ آهي. هي ٻئي منهنجا ٻارَ آهن.

اڪبر: هيءُ منهنجو پيءُ آهي. هن جو نالو شوڪت آهي. منهنجو پيءُ زميندار آهي.

ڪنول: هي منهنجو چاچو ٿئي. اسين ٻئي ڀاءُ ڀيڻ، هن جا ڀائٽيا ٿيون.

ڪنول: آءٌ هِنَ جي ڀائٽي آهيان.

اڪبر: آءٌ هن جو ڀائٽيو ٿيان.

اڪبر: هيءُ اسان جو پيءُ ٿئي.

پيءُ: هيءُ منهنجو پٽ ٿئي. هن جو نالو اڪبر آهي. هيءَ منهنجي ڌيءَ ٿئي. هن جو نالو ڪنول آهي.

شوڪت: عورت ڏانهن اشارو ڪندي - هيءَ منهنجي زال آهي، هيءَ اڪبر ۽ ڪنول جي ماءُ ٿئي.

ٻيءَ عورت: هيءَ منهنجي ڀاءُ جي زال آهي. هيءَ

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

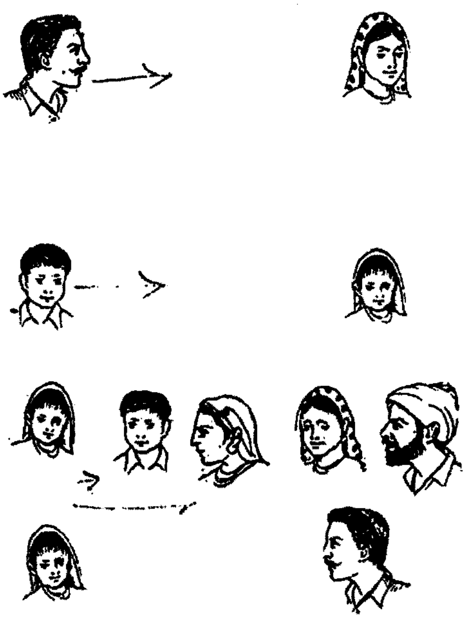

منهنجي ڀاڄائي ٿئي. هيءَ اڪبر ۽ ڪنول جي چاچي
ٿئي.

اڪبر: هيءَ منهنجي ماءُ آهي ۽ هيءَ منهنجي ڀيڻ آهي.

ڪنول: هي منهنجو ڀاءُ آهي. اسين سڀ هڪ ڪٽنب
جا ڀاتي آهيون.

ڪنول: هيءُ ڪير آهي؟

اڪبر: هيءُ اسان جو پيءُ / والد آهي.

هيءُ تنهنجو ۽ منهنجو پيءُ / والد آهي. هيءَ اسان جي
ماءُ آهي.

تون منهنجي ڀيڻ آهين ۽ آءٌ تنهنجو ڀاءُ آهيان.

تون ۽ آءٌ ڀاءُ ۽ ڀيڻ ٿيون.

اڪبر: ڪنول تنهنجي عمر ڪيتري آهي؟

تنهنجي عمر ڪيتري ٿيندي؟

تون ڪيترن سالن جي آهين؟

تنهنجي عمر ڇا ٿيندي؟

ڪنول: منهنجي عمر ست سال آهي.

منهنجي عمر ست ڪن سال ٿيندي.

آءٌ ستن سالن جي آهيان.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ اوڻيهون

سبق پهريون

عام ڳالهه ٻولهه/ گفتگو

سمجهو تہ اوهين اڪبر آهيو. مهرباني ڪري هينين سوالن جا جواب ڏيو:

(١) تنهنجو / اوهان جو نالو ڇا آهي؟

(٢) تون ڪنهن جو پٽ آهين؟

(٣) اوهين ڪنهن جا پُٽ آهيو؟

(۴) اوهان جي پيءُ جو نالو ڇا اهي؟

(۵) تنهنجي پيءُ جو نالو ڇا آهي؟

(٦) تنهنجي عمر ڪيتري آهي؟

(٧) تنهنجي عمر ڇا آهي؟

(٨) اوهين ڪيترن سالن جا آهيو؟

(٩) تون ڪيترن سالن جو آهين؟

(١٠) اوهان کي ڪو ڀاءُ آهي؟

(١١) تو کي ڪو ڀاءُ آهي؟

(١٢) اوهان کي ڪا ڀيڻ آهي؟

(١٣) تو کي ڪا ڀيڻ آهي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(۱۴) اوهين ڪيترا ڀائر ۽ ڀينرون آهيو؟

(۱۵) اوهان کي ڪيترا ڀائر ۽ ڀينرون آهن؟

(١٦) اوهان جي والد صاحب / پيءُ جو نالو ڇا آهي؟

(۱۷) اوهان جو پيءُ ڪيرُ آهي؟ (نالو ٻڌائبو)

(۱۸) اوهان جو پيءُ ڇا آهي؟ / اوهان جو پيءُ ڇا ڪندو آهي؟

(۱۹) اوهان جي ماءُ ڪير آهي؟ (نالو ٻڌائبو)

(۲۰) اوهان جي ماءُ ڇا آهي؟

(۲۱) اوهان جي پيءُ جي عمر ڪيتري ٿيندي؟

(۲۲) اوهين ڪٿي رهندا آهيو؟

(۲۳) اوهين ڪهڙي شهر ۾ رهندا آهيو؟

(۲۴) اوهين ڪٿان آيا آهيو؟

(۲۵) اوهين ڪٿان جا آهيو؟

(٢٦) اوهين ڪٿي جا رهاڪو آهيو؟

(۲۷) اوهان جو گهرُ ڪٿي آهي؟

(۲۸) اوهين گهر ڪڏهن ويندا؟

(۲۹) اوهان جي گهران ڪو آيو يا نه؟

(۳۰) اوهين ڇا ڪندا آهيو؟

(۳۱) اوهين ڪٿي پڙهندا آهيو؟

(۳۲) اوهين ڪهڙي ڪلاس ۾ پڙهندا آهيو؟

(۳۳) اوهين ڪهڙي وقت اسڪول ويندا آهيو؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٻيون

(الف) دوڪاندار سان گفتگو (ڪپڙي جي واپاريءَ جو دوڪان)

گراهڪن کي دوڪان تي چڙهندي ڏسي:

دوڪاندار: اچو ! اچو! ڀلي ڪري آيا.

گراهڪ: مهرباني ! اوهانجي وڏي مهرباني.

دوڪاندار: مهرباني تہ اوهان ڪئي آهي، جو پنهنجو دوڪان سمجهي هليا آيا آهيو.

ڀلا ڇا ڪپيوَ ؟ / ڪيئن، خوش آهيو. چڱا ڀلا آهيو. ڇا ڇا گهرجيوَ ؟

گراهڪ: ٻارن لاءِڪجهہ ڪپڙو کپي / ٻارن لاءِڪجهہ ڪپڙو گهرجي.

شلوار ۽ قميص لاءِ ڪو سٺو ۽ نئون ڪپڙو ڏيکاريو.

دوڪاندار: ڪپڙن جا ڏار ڏار نمونا ڪڍي، گراهڪ جي سامهون پکيڙي چوي ٿو:

هيءَ نئين ڊزائين آئي آهي. بس هفتو کن ٿيو اٿس مارڪيٽ ۾ ايندي.

اِجهو هيءُ قسم بہ ڏسو.

گراهڪ: هڪ قسم واري ڪپڙي کي آڳرين ۾ جهلي پڇي ٿو: هن ۾ بس هڪ ئي رنگ اٿو ڇا؟

دوڪاندا: هن ۾ ٻيا بہ رنگ آهن. ڪل ست رنگ اٿم. اوهين صرف ڪپڙو پسند ڪريو.

گراهڪ: ٻيون بہ ڊزائينون اٿو يا نہ؟

دوڪاندار: سائين کوڙ ڊزائينون آهن.

گراهڪ: ٻي ڊزائين ڏيکاري:

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دوڪاندار: هي ڏسو! هيءَ ڊزائين بہ نئين آهي؛ تازو هاڻ ئي آئي آهي. اجا ايتري عام بہ نہ ٿي آهي. رنگ بہ گهٽائي اٿس.

گراهڪ: چڱو ڀلا! هنن ٽن ڊزائينن مان بہ بہ وڳا ڏيو.

دوڪاندار: اوهين پنهنجي لاءِ ٿا وٺو؟ هيءَ ڊزائين اوهان کي ڏاڍي سهڻي لڳندي. هيءَ ڊزائين اوهان کي ڏاڍي ٺهندي.

گراهڪ: هن دفعي نہ، وري ايندس. ٻئي دفعي وٺندس.

ب) آفيس جو منظر ۽آفيس جي ڪارڪردگيءَ جي باري ۾ گفتگو:

آفيسر - (پٽيوالي کي سڏي پڇي ٿو) ڪنهن جو فون وغيره تہ ڪونہ آيو؟ ڪو ماڻهو ملڻ تہ ڪونہ آيو؟

پٽيوالو- نہ سائين! ڪو بہ فون وغيره ڪونہ آيو، ۽ نہ ئي وري ڪو ملڻ لاءِ آيو.

آفيسر - چڱو ! جڏهن بہ ميمڻ صاحب اچي، تڏهن سڌو مون وٽ وٺي اچجانس.

پٽيوالو - جي سائين!

(ٿوري ئي دير کان پوءِ، ميمڻ صاحب جيڪو پلاننگ سيڪشن جو انچارج آهي، اندر آفيس ۾ اچي ٿو)

ميمڻ - السلام عليڪم، سائين!

آفيسر - وعليڪم السلام؛ ويهو، ويهو.

ميمڻ - سائين! اوهان ياد فرمايو!

آفيسر - جي ها! اوهان کان اهو معلوم ڪرڻو هو تہ اسڪيم جو ڇا ڪَيـوَ؟ ٺاهي ورتـوَ يا

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اجا بہ ڪجھ ڏينهن لڳندا؟ هاڻ وقت تمام ٿورو اچي بچيو آهي، هن اسڪيم تي اجا گھٽو ٿي ڪم ڪرڻو آهي. PC-I ۾ پروجيڪٽ جا مقصد (objectives) ۽ Justification بہ ڏيڻي پوندي، اُن ڪان پوءِ پروجيڪٽ لاءِ گھربل عملو، فرنيچر، ايڪئپمينٽس ڪان سواءِ ٻيون ضرورتون بہ واضح طور ڄاڻائڻيون آهن. ۽ انهن جي cost بہ ڏيڻي پوندي. هر چيز جو جيڪڏهن تفصيل نہ ڏبو تہ اسڪيم منظور نہ ٿي سگھندي.

ميمڻ- منهنجا سائين! هر هڪ معلومات گڏ ڪئي اٿم. سائين جن هڪ دفعو اُن تي نظر وجهن، تہ پوءِ ٻن ٽن ڏينهن اندر مسودو تيار ڪري وٺندس.

آفيسر - ڏاڍو سٺو. هن آفيس جي قابليت ۽ صلاحيتن جي پرک، انهيءَ PC-I تي اٿوَ، ميمڻ صاحب! اهو ضرور خيال رکجو.

ميمڻ - اوهين دلجاءِ ڪريو سائين! اوهين جڏهن تفصيل ۽ justification ڏسندوَ تہ خوش ٿي ويندوَ. ڏاڍيءَ محنت سان تفصيل گڏ ڪيا اٿم. ۽ مقصد توڙي Justification لکيا اٿم. بس اوهان جي رهنمائي گھرجي. آخري مسودي ۾ دير ڪانہ ٿيندي.

آفيسر - ڏاڍو سٺو .

(پٽيوالي کي سڏي ٿو)

ميمڻ صاحب لاءِ چانھ ڪٺي اچ.

پٽيوالو - حاضر سائين، چٽي هليو ٿو وڃي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) وقت جي باري ۾ گفتگو:

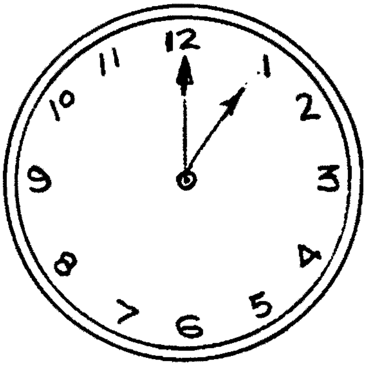

س - هينئر ڪيترا لڳا آهن / هينئر ڪيترا وڳا آهن؟

ج - هينئر هڪ لڳو / هينئر هڪ وڳو آهي.

س - پورو هڪ لڳو / پورو هڪ وڳو آهي؟

ج - ٻيهو / ترسو تہ وري ڏسان.

هڪ ۾ اڃا پنج منٽ گهٽ آهن.

س - وري ڏس.

ج - هاڻ هڪ لڳي وڃي پنج منٽ ٿيا آهن.

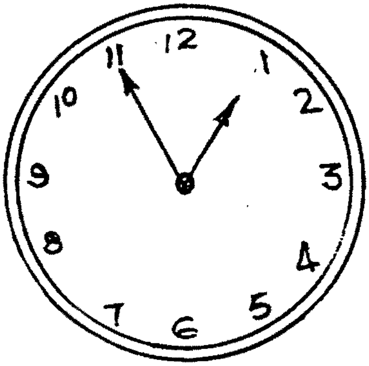

س - مهمانَ ڪيتري وڳي آيا آهن؟

ج - مهمانَ سوائين ٻين لڳي / وڳي اچڻا آهن / ايندا.

س - سوائين ٻين لڳي / وڳي يا پوڻين ٻين لڳي / وڳي؟

ج - سوائين ٻين لڳي / وڳي، چيائون ٿي.

س - اسان کي هتان ڪهڙي لڳي / وڳي نڪرڻو آهي؟

ج - اسان کي هتان اڍائي لڳي / وڳي نڪرڻو آهي، تہ جيئن اڌ ڪلاڪ اندر يعني پوڻين ٽين لڳي / وڳي ڏاري گهر پهچي وڃجي.

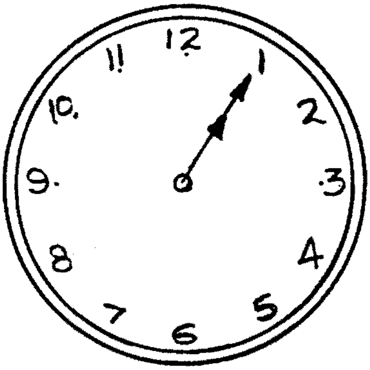

س - هن جو ماڻهو ڪڏهن آيو هو؟

ج - هن جي ماڻهوءَ کي آئي، ٻہ - ٽي ڪلاڪ ٿي ويا هوندا.

س - يعني تہ هُو اٺين لڳي / وڳي ڌاري آيو هوندو.

ج - جي ها! ايترو وقت ٿيو هوندس.

س - هُن ٻيو تہ ڪجهہ ڪونہ چوائي موڪليو هو نہ؟

ج - جي نہ ! پر سنڌس ماڻهوءَ جي ڳالهين مان ائين ٿي لڳو تہ هُو سياڻي ٽائين اسان وٽ ترسندا. اڄ آچر آهي. سياڻي هت ترسندو ۽ شايد پريهہ سومر جي ڏينهن واپس ويندو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ٽيون

(الف) وقت جي باري ۾ گفتگو:

(گهڙيال ۾ ساڍا ست ڏيکارجن)

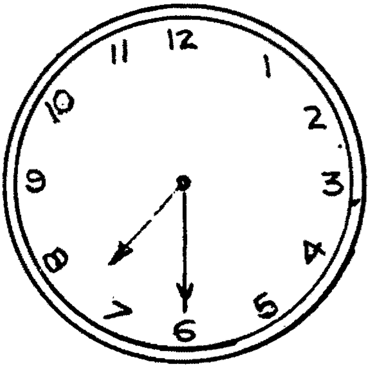

دلبر خان - اڪبر! ڏس ته گهڙيال ۾ گهٽا / ڪيترا لڳا / وڳا آهن.

اڪبر - بابا سائين! هينئر ساڍا ست لڳا / وڳا آهن.

دلبر خان - هينئر ڪيترو وقت ٿيو آهي، اڪبر ؟

اڪبر - بابا! هينئر ساڍا ست لڳا / وڳا آهن.

هينئر ست لڳي / وڄي ٽيهه منٽ ٿيا آهن.

دلبر خان - ست لڳي / وڄي ٽيهه منٽ ٿيا آهن؟

اڪبر - جي ها. بابا سائين! ست لڳي / وڄي ٽيهه منٽ ٿيا آهن.

اسين هن وقت ته ناشتو ڪندا آهيون نه؟

اڪبر - جي ها. بابا سائين! اوهين آفيس ڪهڙي لڳي / وڄي ويندا؟

دلبر خان - پٽ ! اڄ ٿورو دير سان وڃڻو اٿم. هت ڪي ماڻهو مون کي ملڻ لاءِ اچڻا آهن.

اصغر اڃا تائين ڪونه اٿيو آهي ڇا؟

اڪبر - جي نه بابا سائين! اصغر اڃا تائين جاڳيو ئي نه آهي.

اڄ شايد موڪل اٿس ۽ اسڪول ڪونه ويندو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڪبر - بابا سائين! مان / آءٌ صبح جو ڇهين لڳي / وڳي ننڊ مان اٿندو آهيان.

دلبر خان - ۽ سمهندو ڪيٽي لڳي / وڳي آهين؟

اڪبر - يارهين لڳي / وڳي ڌاري سمهندو آهيان، بابا سائين!

دلبر خان - چڱو پٽ! هاڻ وڃي پنهنجو ڪم ڪر. اڄ مون کي ڏهين لڳي / وڳي ڪان پوءِ، آفيس پهچڻو آهي، پر منجهند جي ماني گڏجي ڪائينداسين. آءٌ ٻين لڳي / وڳي ڌاري واپس اچي ويندس.

(ب) ريلوي اسٽيشن:

گاڏي ڪڏهن ايندي؟

گاڏي ڪيڏيءَ مهل ايندي؟

گاڏي ڪيٽي لڳي / وڳي ايندي؟

گاڏي ڪيڏيءَ مهل اچڻي آهي؟

گاڏي اچي ويئي ڇا؟

گاڏي اچي پيئي ڇا؟

گاڏي اچي رهي آهي ڇا؟

ڇا، گاڏي اچي ويئي؟

گاڏي ليٽ آهي.

گاڏي ليٽ آهي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

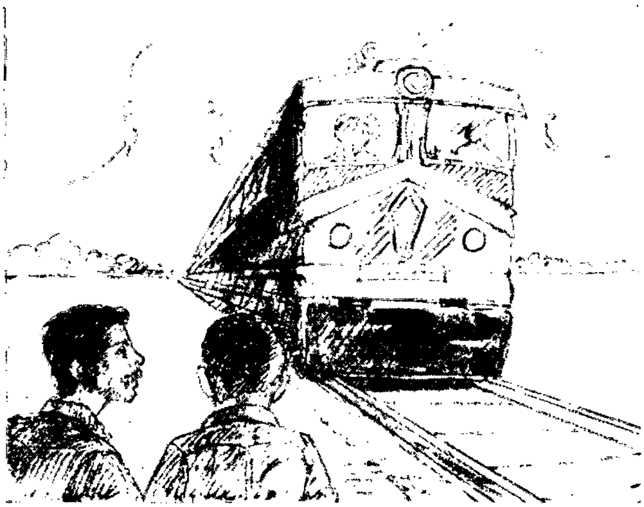

ڳاڏي ليٽ آهي ڇا؟

ڇا، ڳاڏي ليٽ آهي؟

ڳاڏي ليٽ تہ نہ آهي؟

ڳاڏي ٻہ ڪلاڪ ليٽ آهي.

ڳاڏي ڳهڻا / ڪيترا ڪلاڪ ليٽ آهي؟

ڳاڏي ڪيترو ليٽ آهي؟

ڳاڏي ڇو ليٽ آهي؟

ڳاڏي ليٽ ڇو آهي؟

ڳاڏي اچي ويئي.

ڳاڏي، اِجهو اچي ويئي.

اِجهو، ڳاڏي اچي ويئي.

ڳاڏي اچي ويئي، اجهو.

ڳاڏي ڪهڙي پليٽ فارم تي ايندي؟

ڳاڏي ڪهڙي پليٽ فارم تي اچڻي آهي؟

ڳاڏي بيٺي آهي.

هيءَ ڳاڏي ڪيڏانهن ويندي؟

هيءَ ڳاڏي ڪٿي ويندي؟

هيءَ ڳاڏي ڪڏهن ڇٽندي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيءَ گاڏي ڪيڏيءَ مهل ڇٽندي؟

هيءَ گاڏي ڪيڏيءَ مهل ويندي؟

مون ڪي فرسٽ ڪلاس جي ٽڪيٽ

وٺڻي هئي.

مون کي سليپر گهرجي.

مون کي سليپر رزرو ڪرائڻو هو.

ڪابہ سيٽ خالي ڪانہ هئي.

(گارڊ جهنڊي ڏيکاري آهي)

سگنل ڊائون آهي.

گاڏي ڇُري آهي.

گاڏي هلي ٿي.

گارڊ جهنڊي ڏيکاري آهي.

سبق چوٿون

مفرد (سادا)، مرتب ۽ مرڪب جملا ملاحظو ڪريو:

(الف) مفرد / سادا جملا:

(١) هي گهورڙيو آهي.

(٢) پيالي جو رنگ سائو آهي

(٣) مون کي سون جي زنجير وڻئي آهي.

(۴) مان شاگرد آهيان.

(۵) بس اچڻ واري آهي.

(٦) بس اچي ويئي.

(٧) بس نڪري ويئي.

(٨) بس رواني ٿي ويئي.

(٩) مان هتي گهڻي دير کان بيٺو آهيان.

(١٠) مان هتي گهڻي دير کان بيٺل آهيان.

(١١) رشيد کي ٻه ڀائر آهن.

(١٢) ريڊيو جي قيمت چوڏهن سو روپيا آهي.

(١٣) هن ڪتاب جي پڙهڻ ۾ مون کي ٻه کن هفتا لڳندا.

(١۴) مون کي تيار ٿيڻ ۾ هڪ ڪلاڪ لڳندو.

(١۵) ريل گاڏيءَ جي پهچڻ ۾، اجا هڪ ڪلاڪ دير آهي.

(١٦) مون وٽ ٻه ڪتاب آهن.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(١٧) منهنجي هٿ ۾ ٻه ڪتاب آهن

(١٨) هيءُ منهنجي پيءُ جو دوڪان آهي.

(١٩) اهو ڪتاب اسان جي اسڪول ۾ ڪونه پڙهايو ويندو آهي.

(٢٠) اِهو ڪتاب اسان جي اسڪول ۾ پڙهايو ڪونه ويندو آهي

(٢١) هُو صبح جو اٺين لڳي اٿندي آهي.

(٢٢) هُو صبح جو اٺين وڳي اُٿندو آهي

(٢٣) اڄ سومر جو ڏينهن آهي.

(٢٤) هي سڀ گڏجي اسڪول ويندا آهن.

(٢٥) اسين سڀيئي ٻن سالن کان گڏجي اسڪول ويندا آهيون.

(٢٦) آءٌ اٺين ڪلاس ۾ پڙهندو آهيان.

(٢٧) آءٌ ڏهين ڪلاس ۾ پڙهندي آهيان.

(٢٨) آءٌ اسڪول ويو هوس.

(٢٩) آءٌ اسڪول وڃان پيو.

(٣٠) تنهنجو ياءُ ڪٿي آهي؟

(٣١) هيءَ زنجير ڪيتري جي آهي؟

(٣٢) هن زنجير جي قيمت ڪيتري آهي؟

(٣٣) هيءَ زنجير ڪيتري ۾ ملندي؟

(٣٤) اوهين ڇا ڪندا آهيو؟

(٣٥) اوهين ڪهڙو ڪم ڪندا آهيو؟

(٣٦) اوهان جو پيءُ ڇا ڪندو آهي؟

(٣٧) اوهين ڪيترا ڀائر ۽ ڀينرون آهيو؟

(٣٨) اوهين، اسڪول ۾، ڪيترا ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون آهيو؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(٣٩) بس ڪڏهن ايندي؟

(٤٠) بس ڪيڏيءَ مهل ايندي؟

(٤١) بس ڪيتري لڳي ايندي؟

(٤٢) بس ڪيتري وڳي ويندي؟

(٤٣) بس جي اچڻ ۾ ڪيتري دير آهي؟

(٤٤) بس جي پهچڻ ۾ اڃا ڪيتري دير آهي؟

(٤٥) بس جي اچڻ ۾ ڪجهه وقت لڳندو؟

(٤٦) تنهنجي پيءُ جو پگهار ڪيترو آهي؟

(٤٧) تنهنجي هٿ ۾ ڇا آهي؟

(٤٨) تنهنجي هٿ ۾ ڪهڙي شئي آهي؟

(٤٩) ڪلهه توهان جي گهرِ ڪيرُ هو؟

(٥٠) ڇا ٻئي ڀائر اسڪول گڏ ويندا آهن؟

(٥١) ٻئي ڀائر اسڪول گڏ ويندا آهن، ڇا؟

(٥٢) ڇا، تنهنجي ڌيءَ اسڪول ڪانه ويندي آهي؟

(٥٣) تنهنجي ڌيءَ اسڪول ڪانه ويندي آهي، ڇا؟

(٥٤) خالد صبح جو ڪيتري لڳي اُٿندو آهي؟

(٥٥) خالد رات جو ڪيتري وڳي سمهندو آهي؟

(٥٦) اڄ ڪهڙو ڏينهن آهي؟

(٥٧) ناصر، تون هت ڪلاڪ کن کان ڇا وينو ڪرين؟

(٥٨) عزيز، تون هت ڪلاڪ کان ڇا وينو ڪرين؟

(٥٩) ڪنول ۽ فرزانه، اوهين ٻئي اڃاتائين ڇا پيئيون ڪريو؟

(٦٠) ڪنول ۽ فرزانه، اوهين ٻئي اڃا هت ڇا وينيون ڪريو؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(٦١) اڪبر، تون سڀاڻي اسڪول ڪونہ ويندين؟

(٦٢) اڪبر، تون سڀاڻي اسڪول ڪونہ ويندين، ڇا؟

(٦٣) اڪبر، ڇا، تون سڀاڻي اسڪول ڪونہ ويندين؟

(٦۴) اڪبر، سڀاڻي تون اسڪول ڪونہ ويندين؟

(٦٥) مان ڪهڙو نہ تيز پڙهان ٿو!

(٦٦) هي ڪهڙو نہ سهڻو پکي آهي!

(٦٧) هي پکي ڪهڙو نہ سهڻو آهي!

(٦٨) تون ڪهڙو نہ هوشيار آهين!

(٦٩) تنهنجو پٽ ڪهڙو نہ ذهين آهي!

(٧٠) هي ڪهڙو نہ گدلو پاڻ آهي !

(٧١) وڃ.

(٧٢) نہ وڃ.

(٧٣) وڃ نہ !

(٧۴) نہ، نہ وڃ.

(٧٥) نہ، وڃ نہ !

(ب) مرتب جملا ملاحظو ڪريو:

(١) جي هُو اچي ها، تہ مان خوش ٿيان ها.

(٢) جي هو ايندو تہ مان خوش ٿيندس.

(٣) جي مون کي خبر پوي ها، تہ مان توهان کي ضرور ٻڌايان ها.

(۴) جتي تون ويندين، تتي مان تو سان گڏ هلندس.

(٥) جتي ٻار هوندا، تتي گوڙ ضرور ٿيندو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(٦) جتي پار هوندا، اُتي گوڙ ضرور ٿيندو.

(٧) جيڏانهن اسين ويجون ٿا، تيڏانهن هوءَ نٿا هلن.

(٨) جتي پهرين ننڍا دوڪان هوندا هئا، اُتي هاڻ وڏا دوڪان ٺهي ويا آهن.

(٩) جيڏانهن توهين ويجو ٿا، تيڏانهن هُوءَ به هلي ٿي.

(١٠) جيئن هُو چوي، تيئن ڪر.

(١١) جيئن هُو چوي، تيئن ڪج.

(١٢) جڏهن تون ويندينءَ، تڏهن هُوءَ به پهچندي.

(١٣) جڏهن توکي اطلاع ملي، تڏهن گهر وڃج.

(١۴) جڏهن مان آفيس پهتس، تڏهن مون کي اها خبر پيئي.

(١۵) جڏهن کيس انعام مليو، تڏهن هُو ڏاڍو خوش ٿيو.

(١٦) جيئن مان توهان کان پڇان، تيئن توهين جواب ڏجو.

(١٧) جيئن هُو توکي چوي، تيئن تون ڪر.

(١٨) جيئن هن پڇيو، تيئن ئي مون جواب ڏنس.

(١٩) جڏهن تو راند پئي ڪئي، تڏهن رضيه ڇا پئي ڪيو؟

(ت) مرڪب جملن مان ڪي ملاحظ ڪريو:

(١) اُتي پيا به ماڻهو هئا يا رڳو اوهين هئا.

(٢) سڀ ڪان پهرين هن ميڻ بتيون ٻاريون ۽ پوءِ ڪيڪ ڪٽيائين.

(٣) اهو ڪاڏي سان گڏ پيٽ ۾ ويندو آهي ۽ بيماري پيدا ڪندو آهي.

(۴) مان، اوهان جي صلاح مَنَ سان لڳائيندس ۽ روزانه پڙهندس.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پنجون

(الف) ڪي پئراگراف ملاحظي ۽ مشق لاءِ ڏجن ٿا:

(١) اڄ ڪلهه جا ٻار ڏاڍا لاپرواهه آهن. روڊ تي سائيڪلون تڪيون هلائيندا آهن، جيتوڻيڪ کين خبر آهي ته روڊ تي سائيڪل آهستي ۽ کاٻي پاسي هلائبي آهي. پر سندن مائٽ ٻه ڏيان نٿا ڏين، جيڪڏهن کين سمجهائبو ته هو ضرور چوڻ مڃيندا، اها ته اسان جي ٻارن جي خاص خوبي آهي.

(٢) دراصل جنهن کي سکڻ جو چاهه هوندو آهي، تنهن لاءِ ڪو به مضمون سکڻ ڏکي ڳالهه ڪانهي. هڪ ٻئي جون ٻوليون سکڻ ته تمام سٺي ڳالهه آهي. ٻوليءَ جي ذريعي ماڻهو هڪ ٻئي کي سمجهي سگهن ٿا، ۽ هڪ ٻئي جي تهذيب، تمدن ۽ تاريخ کان واقف ٿين ٿا. جنهن ڪري محبت ۽ يڪجهتيءَ ۾ واڌارو ٿئي ٿو.

(٣) ڀهرين مان سمجهندو هوس ته شهري زندگيءَ ۾ سک ۽ آرام گهڻو هوندو آهي، پر هت رهڻ کان پوءِ مون ڏٺو آهي ته هت هر هنڌ ماڻهو ڊوڙندا ۽ ڀڄ ڀڄان ڪندا ڏسبا آهن. سڀ بي چين ۽ بي آرام پيا لڳندا آهن. هلنديءَ بس مان لهڻ، هڻ لاءِ سولي ڳالهه هوندي آهي. کين پنهنجي جان جي به پرواهه ڪانه هوندي آهي.

(٤) خبر ئي ڪانه پوندي هئي ته رات ڪيئن گذري ويئي. اسرَ جو امڙ اٿي، جنڊ پيهندي هئي، ۽ مٺي آلاپ ۾ اوراڻا ۽ لوليون ڳائيندي هئي؛ پوءِ ٻيا ٻاتي اٿندا هئا. مان امڙ جي مدد ڪندي هيس. جنڊ پيهڻ واري ڪرت کان واندي ٿي، امڙ ڏڌ ولوڙي، مکڻ ڪڍندي هئي؛ ڪوسي ڪوسي ڍوڍي تي مکڻ رکي، سڀني کي ڏيندي هئي. اُن کان پوءِ بابو ٻنيءَ تي ويندو هو، ۽ ٻنيءَ جو ڪم ڪار لاهي، شام جو گهر موٽي ايندو هو.

(٥) ڀهرين مون به سوچيو هو ته ڳوٺ ۾ ڇا هوندو؟ غريب هاري ۽ مزور رهندا هوندا. رمضان به ڪنهن جهوپڙيءَ ۾ رهندو هوندو. اُتي اسين ڪيئن رهي سگهنداسين؟ پر سڄو هفتو ڪيئن گذري ويو، تنهن جي خبر ئي ڪانه پيئي!.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق ڇهون

(الف) اردوءَ يا انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪريو:

(i) ڪيڏانهن ٿو وڃين؟

(ii) گهمڻ ٿو وڃان / گهر ٿو وڃان

(iii) وري ڪڏهن ايندين؟ / وري ايندين ڪڏهن ؟ / ڪڏهن ايندين وري؟

(IV) ايندين نہ، وري؟ / وري ايندين نہ؟ / وري نہ ايندين؟

(V) جلدي ايندس / سگهو ايندس.

(VI) ها! سگهو موٽج / سگهو اچج / جلدي اچج.

(VII) ڪو ڪم آهي. / ڪو ڪم آهي؟ / آهي ڪو ڪم؟ / ڪم آهيم. / ڪم اٿم.

(VIII) ها! تو سان ڪو ڪم اٿم. /ها، ڪو ڪم اٿم توسان./ها، اٿم ڪو ڪم توسان.

(IX) ڪا ڳالهہ ٻڌائيندوسانءِ./ ٻڌائيندوسانءِ ڪا ڳالهہ. / ڳالهہ ٻڌائيندوسانءِ ڪا.

(X) توکي ڪا ڳالهہ ٻڌائڻي اٿم./ ڪا ڳالهہ ٻڌائڻي اٿم توکي./ ٻڌائڻي اٿم ڪا ڳالهہ توکي.

(XI) هاڻ ٿي ٻڌايوم. / هاڻ ٿي ڪٿي ٻڌايوم. / ٻڌايوم ڪٿي هاڻ ٿي.

(XII) هاڻي ٿي ڏيکاريوم / ڏيکاريوم هاڻي ٿي .

(XIII) نہ نہ ! اهڙي ڪا ضروري ڳالهہ ڪانهي. / ضروري ڳالهہ ڪانهي، اهڙي ڪا.

(XIV) پوءِ ٻڌايوم چون ٿا؟ / ٻڌايوم ڇو نٿا پوءِ؟ / ڇو نٿا ٻڌايوم، پوءِ.

(XV) ٻڌايوم نہ! نہ ٻڌايوم.

(XVI) ٻڌائيندو سانءِ، تڪڙ ڪانهي.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(XVII) هُن ڪان منهنجي باري ۾ پڇيوهووَ؟

(XVIII) منهنجي باري ۾ هن ڪان پڇيو هووَ؟ / پڇيو هووَ هُن ڪان منهنجي باري ۾؟

(XIV) پڇيوهومانس.

(XX) وٽس ڇا آهي؟ / ڇا آهي وٽس ؟ / وٽس ڇا نہ آهي! / آهي ڇا وٽس!

(XXI) وٽس ڪجھ بہ ڪونهي./ڪجھ بہ ڪونهي وٽس!/ڪونهي نہ وٽس ڪجھ !

(ب) اُردوءَ ۽ انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪريو:

(i) ڇٽو. /ڇواءِ. / ڇواراءِ.

(ii) ڇٽيم. / ڇوائيم. / ڇوارائيم.

(iii) ڇٽينس. / ڇوائينس. / ڇوارائينس.

(IV) ڇٽوس. / ڇوايوس. / ڇوارايوس.

(V) ڇَٽونِ. / ڇوايونِ. / ڇوارايونِ.

(VI) ڇيومانس. / ڇوايومانس. / ڇوارايومانس.

(VII) ڇيومانِ./ڇوايومانِ./ڇوارايومانِ.

(VIII) اڇج.

(IX) اڇجو.

(X) لڳ. / لڳاءِ. / لڳاراءِ.

(XI) لڳارائيندس.

(XII) هاڻ هلنداسين.

(XIII) هَليو هل.

(XIV) خَط لِکيُوَ ؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(XV) بتي گل ڪر.

(XVI) اڪيون ڪڏي ڇڏيندو سانءِ.

(XVII) ڏاڍيون پوپٽيون پڙهايائينس.

(XVIII) ڏينهن جا تارا ڏيکاري ڇڏيائونِ.

(XIX) پاڻي نہ ولوڙ.

(XX) وساري ڇڏينس.

(XXI) پيرن ڪان پيو پير گهرين!

(XXII) هن اکيون ڦيري ڇڏيون آهن.

(XXIII) هُو گلم جو توبچي آهي.

(XXIV) هن کي گلن چاڙهڻ جي ڪري سزا ملي.

(XXV) پڪ اٿم. / پڪ اٿئون. / پڪ اٿس. / پڪ اٿوَ./ پڪ اٿن.

(XXVI) ڪتاب پڙهي وَرتءِ ؟

(XXVII) شاهہ جو رسالو پڙهيو اٿيئي؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ت) هيٺين خانن ۾ ڇڏيل خالي جايون ڀريو:

سنڌي	اردو	سنڌي	اردو
موڪليومانِ.	———	———	میں نے اُن سے پوچھا.
جھڙا ڪانوَ تھڙا ٻچا.	———	———	ہم نے سنا ہے
———	سینگ	سلام ڪياٿونِ	———
ونڻ	———	———	میرے پاس آیا تھا.
———	گردن	هن جي ڳالهه ٻڌي آءُ باهه تي ويس	———
ٽڏو ڪٽائڻ	———	جو دل لاٿي اٿيئي؟	———
پاڻي ولوڙڻ	———	———	تو بھی رانی میں بھی رانی کون
———	غصہ میں بدحواس ہونا	———	بھریگا پانی
ڏيکاريونِ.	———	لکارايوسونءِ	کون بتائیگا اُس کو؟
سلام ڪيئوَ.	———	گهر ۾ ڪاريءَ وارا ڪک ڦٽانِ	———

books.sindhsalamat.com
sindhsalamat.com

سبق ستون:

(الف) سندھی میں ترجمہ کیجئے:

(i) یہ اچھا لڑکا ہے.

(ii) اس پھول کا رنگ سرخ ہے.

(iii) یہ میری بہن کی کتاب ہے.

(iv) اس مٹکے میں پانی نہیں ہے.

(v) گھوڑے کے بچے کو بچھڑا کہتے ہیں.

(vi) کراچی، حیدرآباد سے بڑا شہر ہے.

(vii) حیدرآباد کی راتیں فرحت بخش ہوتی ہیں.

(viii) یہ میری خالہ کا لڑکا ہے.

(ix) یہ میرے ماموں زاد بھائی ہیں.

(x) اوکھلی میں سر دیا تو موسل سے کیا ڈر.

(xi) آج پیر کا دن ہے.

(xii) میں کب آؤں؟

(xiii) صبح کو جلدی آنا.

(xiv) ھم سب دو دن کے اندر آجائینگے.

(xv) بازار سے تازہ پھل لاؤ.

(xvi) لڑکے کتاب پڑھتے ہیں.

(xvii) صبح کا بھولا شام کو گھر آجائے اُسے بھولا نہیں کہا جائے گا.

(xviii) اس کا دل بڑا ہے.

(xix) آج بہت ہی اچھا موسم ہے.

(xx) سب لوگ سندھی سیکھینگے.

(xxi) میرے دوست نے یہ کہانی نہیں پڑھی.

(xxii) اگر مجھے معلوم ہوتا تو اس کی ضرور مدد کرتا.

(xxiii) آج کل دیہات میں بھی لوگ روزانہ T.V دیکھتے ہیں اور ریڈیو سنتے ہیں.

xxiv) لڑکا پڑھتے پڑھتے سوگیا.

(xxv) درزی سے کپڑے سلواؤ.

(xxvi) روٹی شوٹی کھایا کرو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(ب) سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪريو:

(i) یہ کیا ھے ؟/ یہ کیا ھیں؟/ یہ ھیں کیا ؟
(ii) آپ کون ھیں؟
(iii) آپ کو کیا چاھیئے ؟
(iv) یہ کون ھے ؟
(v) آپ کے چچازاد بھائی کا نام کیا ھے ؟
(vi) آپ کیا کرتے ھیں؟
(vii) اس لڑکی کو کیا چاھیئے ؟
(viii) آپ یہ وزن اٹھا سکتے ھیں؟
(ix) آپ میری مدد کریں گے ؟
(x) آپ کا گھر کتنا دور ھے ؟
(xi) اُن کو کیا چاھیئے ؟
(xii) اس کی کیا قیمت ھے ؟
(xiii) اس کو پینے کون دیگا ؟
(xiv) میں آپ کی کیا مدد کروں؟
(xv) ھم کون ھیں؟
(xvi) یہ لڑکی آپ کی کیا لگتی ھے ؟
(xvii) ان میں سے آپ کا بھائی کون ھے ؟
(xviii) یہ کتاب کس کی ھے ؟
(xix) میرے ھاتھ میں کیا ھے ؟
(xx) میرے ھاتھ میں کونسی چیز ھے ؟
(xxi) گھر میں کوئی ھے ؟
(xxii) کیا آپ نے مجھے وھاں دیکھا تھا ؟
(xxiii) آپ نے مجھے وھاں دیکھا تھا کیا ؟
xxiv) آپکو چاھئے کیا ؟
(xxv) اس حالت میں آپ کی کون مدد کریگا ؟
(xxvi) کیسے آنا ھوا ؟
(xxvii) یہ بچہ کون سی جماعت میں پڑھتا ھے ؟
(xxviii) آپ کے ساتھ کوئی آیا ھے ؟

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(xxix) آپ کے ساتھ کون آیا ھے ؟

(xxx) میں نے آتے میں یہ کیا کیا؟

(xxxi) تم کیا کر رھے ھو؟

(xxxii) اُس کی طبیعت کیسی ھے ؟

(xxxiii) میرے پاس کتابیں نہیں ھیں.

(xxxiv) کیا آپ کے پاس کچھ بھی نہیں؟

(xxxv) میں نے کھانا نہیں کھایا/ میں کھانا نہیں کھاتا.

(xxxvi) میں کھانا کھا نہیں سکتا.

(xxxvii) یہ ٹوپی میرے بھائی کی نہیں ھے.

(xxxviii) اونٹ کے بال نرم نہیں ھوتے.

(xxxix) دودھ کا دودھ اور پانی کا پانی.

(xxxx) کھانے کی میز پر چھینکنا اچھی عادت نہیں.

(xxxxi) لیجئے مت بھائی، لیکن دیکھئے تو سہی.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق اٺون

(الف) هنن تصويرن کي سامهون رکي، اُنهن مان ڪهاڻي جوڙيو:

(ب) هيٺين موضوعن تي سنڌي زبان ۾ ننڍا ننڍا مضمون لکو:

ماڪيءَ جي مک – ڳئون – نم جو وڻ – اسان جو گهر- منهنجو ڳوٺ – ريلوي اسٽيشن – ٽپالي – باغ جو سير – چانڊوڪي رات – ماءُ- سورج مکيءَ جو گل – سانوڻ جي موسم – علم دولت آهي- وڏن جو ادب ڪريو – رواداري- ريڊيو- ڪمپيوٽر.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق نائون

(الف) اوهان جي حد جي آسپاس چورن ۽ ڌاڙيلن ظلم ٻاري ڏنو آهي، حد جي بالاواسطيدار آفيسر کي خط لکي اُن جو توجهه ڇڪايو ۽ ڪيس ڪاهي موڪليو.

(ب) سنڌيءَ ۾ پنهنجي دوست کي خط لکو ۽ ڪيس مڪليءَ جي تاريخي آثارن جي باري ۾ ٻڌايو.

(ت) توهان جي دوست جي ماءُ مري ويئي آهي. ڪيس خط لکي، ساڻس همدرديءَ جو اظهار ڪريو.

(ث) اوهان جي شهر ۾ پارٽ واري گئس موجود ڪانهي. سڀني شهرين جي صحيحن سان، گئس جي واسطيدار آفيسر کي درخواست ڪريو.

سبق ڏهون

(الف) اوهان جي ڳوٺ کي لنگهندڙ شاهه راهه سان ملائڻ لاءِ، ڳوٺ کي لنڪ روڊ (link Road) ڪونهي. ڳوٺاڻن طرفان، واسطيدار ايجنسيءَ جي سربراهه کي، لنڪ روڊ ٺهرائي ڏيڻ لاءِ، ڳوٺاڻن طرفان درخواست لکو.

(ب) اوهين سدرن انڊس گئس ڪمپني حيدرآباد ۾ هڪ واسطيدار عملدار آهيو. اوهان وٽ، ڳوٺ جي رهاڪن طرفان، گئس جي مهيا ڪرڻ لاءِ درخواست آيل آهي، انهيءَ درخواست تي اوهين پنهنجي بالا آفيسر کي ڳوٺاڻن جي درخواست تي سفارشي نوٽ هڻو، جنهن ۾ اُن ڳوٺ لاءِ گئس جي منظوريءَ جي باري ۾ لکو.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

يونٽ ويھون

سبق پھريون

(الف) هيٺيان دفتري لفظ سمجهايو، جيڪي دفترن جي روزانه ڪاروبار لاءِ ڪم آڻبا آهن:

تپيدار، تپو، ديهه، مختيارڪار، محال ڪاري، ڪڙمي، ڪمدار، ڪمي، هاري، لاپو، ڍَل، رسائي، سيلابي پوک، آب ڪلاڻي، باراني پوک، جريب، ٻارو، ايڪڙ، ٻڙو، ٻني، ڪَپر، ڪنڌي، ٻَنو، ڪَڙيو، واهه، نار، هُرلو، ڪاتو، چوٽ، زال ٻچائڻ، ڪارو ڪاري، حلف نامو، ضميمو، ٽياڪر / ثالث، توبخانو، دريافت، ضامن، ڏيوالو، بينچ، موڙي، چوپايو مال، سَندَ / پَروانو، ديواني اپيل، ديواني مقدمو، راضي نامو، تَتَّ، شرطي فقرو، معافي، جَٿو، خفيه دستاويز، حراست، ضبطي، ڪاپو، حريف، خلاف بياني، ڪَڪڙا، ڪارپٽ، حلف وفاداري، قبضو، منسوخ، ڦڏو، آچ، مهتمم دفتر، ڪَڙ، نسب نامو، ذاتي اثاثو، ذاتي ڪاتو، رنگروٽ، بحالي، جواب جو جواب / رد جواب، ريزڪي، سرمايو، جوابدار، ماليت، تخفيف، حقدار، پڪو رستو، هَٽَ ڪَسَ، چالو حساب، خانه تلاشي، فتنه انگيز، فوقيت، بينڪ، رَڍ، زمين جي زرخيزي، خطري جو اطلاع، نمونو، تابعداري، مدي خارج، عذاب، ٽانڊيءَ تپيو، خالص، سرنگ، يگانو، گمنام، لاپته، ٽڪا هڻڻ، هٿيار، ڪک پن، ٻٽاٽتو، اڏوهي، چاٽي واٽي، قصور وار، قمري سال، دائري ۾ اُپراسو ڏيڻ.

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سبق پيو

هيٺين دفتري لفظن جا سنڌيءَ ۾ نعم البدل لکو:

abondoned, abatement, abduction, abetment, abeyance, law-abiding, abolish, abridged form, absconder, absotute, abstract of income, accede, accelerated, promotion, acceptance, according to rules, accredited, accumulated, profit, acquitted, land acquisition officer, a copy is forwarded herewith, administrative approval, admissible, admittance advice, affitiation, aforesaid, age bar, antedate, anticipated savings, appraisement, apprenticeship, area assessed, armoury, arsenal, assent, assessment, asylum, as follows, authority letter, authorization, award, award arbitration, barren, baton, belongings, between the lines, black- mail, censor, certificate of indigence, cognizable, commutation of death sentence, offence, of his own accord, outstanding recoveries, penal, pending receipt of the order, perennial, redress, solvency, statecraft, stated, stipulated period, to carry out execution, to incur liability, to the time of rising of the court, transition, under advive to this office, valuation survey, vested interests, for want of, warning, warrantable, warrant of attachment, waste words, weedy, working people, written memorandum, yearning, yeoman's service, youthful offender.

•

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

SINDHI LANGUAGE AUTHORITY

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

ISBN 969-8194 -15-0

sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت

www.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت جو مشن ۽ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۽ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۽ پڻ دنيا سان گڏ سنڌس رفتار سان هلڻ جو سانباهو آهي، ڇو تہ تاريخ هميشہ انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمائي جي حفاظت ڪئي آهي. سنڌ سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۽ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۽ ان کي نہ رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۽ شاعرن جي علم، هنر ۽ تخليقن کي ڊيجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.

اسان جي خواهش هئي تہ سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۽ ڊائونلوڊ ڪرڻ آسان هجي ۽ اينڊرائيڊ سميت آئي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آساني سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.

۽ اهو سڀ ”سنڌ سلامت ڪتاب گهر“ ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو. اميد تہ سنڌ سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نہ صرف ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا پر سنڌ سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو پورو ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت ڪتاب گهر جي اينڊرائيڊ اپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڊائونلوڊ ڪريو:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book